HARALAMB ZINCA

MOARTEA VINE PE BANDĂ DE MAGNETOFON

COLECȚIA „AMPRENTA“

Coperta:
N. NOBILESCU

ISBN: 973-9140-31-9

HARALAMB ZINCĂ

MOARTEA VINE PE BANDĂ DE MAGNETOFON

Roman

Ediție definitivă

EDITURA GARAMOND
BUCUREȘTI, BULEVARDUL REPUBLICII NR. 63

I

UMBRELE NOPȚII

1

Inginerul Stamatiad simți dintr-o dată o cumplită durere de cap. Închise instinctiv ochii. După un timp, cînd îi deschise, se uită, mai mult din obișnuință, la ceas. Se făcuse ora unsprezece și, pesemne, iarăși rămăsese singur în tot institutul. Tâmplele îi zvâcneau ca niște ciocănele de foc, amețindu-l; dacă ar fi încercat să se ridice, cu siguranță că, în aceeași clipă s-ar fi prăbușit. Căută în buzunărelul drept al vestei și găsi o tabletă pe care o înghiți îngrețoșat. Sorbi de cîteva ori din paharul de pe birou; apa i se păru sălcie, de-a dreptul scârboasă, și se cutremură. Se cufundă din nou în fotoliu și rămase nemișcat, cu ochii închiși, gândindu-se cu tristețe la sănătatea care i se șubrezise brusc. Pînă mai ieri, colegii îi lăudau puterea de muncă, sănătatea. Nimeni nu-l auzise vreodată văicărindu-se de vreo durere și, slavă Domnului, lucra în institut de cîțiva ani buni. Iar acum, de trei săptămâni, îl chinuiau niște dureri suspecte de cap, urmate de amețeli și mai suspecte. Simptomele acestea îl înspăimântau, îl trimiteau cu gândul la o boală necruțătoare. Își pierduse somnul și se văzuse nevoit ca, în ascuns, să-și procure somnifere. Dorea ca această stare să treacă neobservată. Totuși, într-o zi, un coleg îl oprise și-l întrebase: „Ce-i cu tine, Dane? Ești cam palid. Bagă de seamă: bântuie hepatita“. Remarca și avertismentul l-au tulburat. Puțin mai târziu, pradă îngrijorării, se ridicase de la masa de lucru și se repezise la toaletă, pentru a se examina în oglindă. Găsise că, într-adevăr, colegul nu exagerase. Cu toate astea, constatarea nu-l alarmase. „Un fleac, își spusese, de la somnifere mi se trage. În câteva zile, o să plec în munți și o să mă refac repede.“ Avusese atunci în vedere expediția „U-74“, dar, din păcate, elaborarea și definitiva-

rea proiectelor de prospecție se prelungeau mult prea mult.

Într-un târziu, calmantul își făcu efectul — durerile de cap încetară. Privi în juru-i; pe chip i se ivi o expresie de consternare, ca și când, pe neașteptate, ar fi descoperit un univers necunoscut. Simți cum întunericul nopții, lipit de ferestre, îi strecura în suflet o vagă neliniște, senzație ce i se risipi de îndată ce se apucă să strângă de pe birou documentele viitoarei expediții „U-74". Când termină, se ridică anevoie din fotoliu, închise dosarul în *Fichet*. Apoi își puse fulgarinul și ieși. Încuie cu grijă ușa și luă cu sine cheia. La acest ceas din noapte era rece în clădirea institutului, iar luminile și umbrele te înfricoșau. Străbătu în grabă coridorul, ca să ajungă mai repede la scara principală. În timp ce cobora, își aminti că-i făgăduise Angelei s-o cheme la telefon, să-i spună cum se simte și dacă intenționează să înnopteze la ea. Doamne, uitase să-i telefoneze! Nu simțea nevoia să stea de vorbă cu dânsa, nici să facă amor. Și nu pentru că s-ar fi săturat de ea, ci pentru că, pur și simplu, voia să fie singur. Cu toate acestea, după ce-i predă portarului cheia, se răzgândi și se opri s-o cheme la telefon. Portarul se depărtă... chipurile își găsise în hol ceva de lucru. Stamatiad îi mulțumi în gând. Angela îi răspunse imediat. „Ai terminat? Hai, vino, te aștept", îl îndemnă ea, bucurându-se prematur. După ce se scuză bâlbâindu-se, o mai asigură că o iubește... că nu are nici un motiv să fie îngrijorată. Ce-i drept, e obosit, muncește mult, iar mâine trebuie să se scoale în zori. Angela oftă, dar nu se supără așa cum se temuse el. Se arătă chiar mai înțelegătoare decât în alte dăți. „Fie-ți milă de tine, îl rugă ea cu o voce tandră, maternă. Mai cruță-te și tu un pic." Înțelegerea manifestată de Angela ar fi trebuit să-l mulțumească, îi venise doar în întâmpinare, dar înăuntrul său se răsuci ceva. I-ar fi plăcut mai mult să-l ia la rost, să-l certe sau să-l acuze de infidelitate. „Mă înșeli! să-i strige. Știu eu... Ai pe altcineva!" Ea însă continua să-i dea sfaturi: „Bine, Dănuț, du-te și te odihnește. Nu uita să bei un pahar cu lapte înainte de culcare. Noapte bună, iubitule!" Se desprinse de telefon nemulțumit de el, de reacția Angelei. Nu, n-ar fi trebuit s-o sune.

— Domnule inginer, i se adresă portarul în timp ce-i descuia poarta, vă rog să mă scuzați, era cât p-aci să uit. Acum un ceas și mai bine v-a căutat un domn.

— La poartă? întrebă Stamatiad înnegurat.

— Da, domnule inginer, aici la mine.

— Ce-a vrut?

— S-a interesat dacă mai sunteți în institut sau dacă ați plecat acasă. I-am spus că sunteți aici, da' că ați dat ordin să nu fiți deranjat, oricine ar fi persoana.

— Foarte bine, răspunse Stamatiad indiferent, cu gândul încă la Angela. Foarte bine... Noapte bună!

Străzile erau pustii și învăluite în ceață. Îl cuprinse frigul și se strânse în fulgarinul său subțire. „S-a împăcat foarte repede cu gândul că nu pot să trec pe la ea, își vorbea Stamatiad, indignat acum de replicile Angelei. Sigur, acum când sunt bolnav, mă trimite acasă..." Deodată, i se năzări că Angela își găsise un alt bărbat. Evident, altfel de ce s-ar fi grăbit să-l expedieze? A făcut-o cu șiretenie. Ah, cinismul femeilor! Nu era deloc exclus ca, în timp ce conversau la telefon, celălalt, întins leneș pe pat, să asculte, fumând surâzător, sfaturile ei „materne". Imaginea îl incită și îl ajută să ajungă la concluzia că n-ar fi rău să-i administreze o lecție. „Am să trec chiar acum pe la ea, așa neanunțat, de-al dracului!" Își imagina scena: nu va lua liftul, va urca pe jos la etajul cinci sărind câte două trepte odată, și va suna prelung la ușa locuinței ei. Desigur, în primele clipe, Angela își va pierde cumpătul, se va da jos din pat, se va apropia în vârful picioarelor de ușă, apoi, îngrozită, îl va identifica prin vizor. Bineînțeles, nu-i va deschide, căci nu exista nici o ieșire din situația imorală în care se afla. „Sunt un prost! se combătu Stamatiad, enervat de cele ce-i treceau prin minte. De ce-aș bănui-o? N-am nici un motiv, nici o dovadă."

Legătura lor dăinuia de mai bine de cinci ani, în care vreme Angela o dată nu-l întrebase când, în sfârșit, se va hotărî s-o ducă la altar. Nici bani nu-i ceruse, mulțumindu-se cu micile lui atenții, cu vacanțele petrecute împreună la munte, cu excursii peste hotare. Se întâlneau pentru amor când în patul ei, când în al lui, după care se despărțeau înduioșați. Imaginea nenumăratelor întâlniri intime izbuti să-i înmoaie sufletul. Se întrebă supărat cum de i se năzărise că Angela l-ar înșela. Cu câtva timp în urmă, un coleg îl avertizase: „Fii atent, ai astenie!" „Astenie?! Ce mai e și asta? îi replicase Stamatiad zâmbind superior. Ți-ai găsit, eu și astenie!" Deși era conștient că oboseala și irascibilitatea lui din ultima vreme erau simptomele clare ale asteniei,

continua să conteste cu încăpățânare existența unei asemenea boli, considerând-o drept o născocire a leneșilor moderni.

Străbătea acum o străduță îngustă și prost pietruită. Trecea zilnic pe aici. Și cu ochii închiși ar fi izbutit s-o străbată. În seara asta, strada i se păru mai întunecoasă decât în ajun și-l năpădi din nou aceeași vagă și inexplicabilă presimțire. Se opri să-și aprindă o țigară. „O să iau un taxi din Piața Romană", hotărî și, scrutând pentru o clipă ceața și întunericul, își aminti o istorioară auzită în anii copilăriei. Cică trăia odată un om foarte fricos. Până și de propria sa umbră îi era teamă. Când se mai întâmpla, uneori, să-l prindă noaptea pe drum, începea să vorbească tare, dând de înțeles întunericului că nu era singur. De aceea îi tot striga pe închipuiții săi tovarăși de drum: „Auzi tu, Vasile?" mergea el și striga. „Da' tu, Ioane, unde ești? Vin' aici, bre, lângă mine!" Așa tam-nesam, îi veneau în gând tot felul de amintiri stupide. Și-apoi, de unde, deodată, frica asta de întuneric? „Fii cinstit cu tine, se luă el la rost, și recunoaște că ești bolnav... că ai astenie. Du-te la un doctor!" Trase nemulțumit din țigară. „Fleacuri! Nu de doctori am nevoie, ci de aerul munților. Expediția «U-74», iată leacul meu."

— Nu vă supărați, îmi permiteți să-mi aprind și eu țigara?

Tresări speriat. Un bărbat, ieșit parcă din zidul unei clădiri, îi tăiase calea.

— Mă rog, murmură inginerul, întinzându-i țigara.

Necunoscutul se aplecă fără ca Stamatiad să apuce să-i vadă fața. Izbuti doar să observe că necunoscutul purta un loden vechi, iar pe cap un basc care îi ascundea fruntea. Îl auzi cum trage din țigară, mai auzi apoi un „mulțumesc" și omul se depărtă topindu-se în ceață. Numai ecoul blacheurilor îi mai trăda prezența în noapte.

„De unde naiba o fi răsărit?! se miră Stamatiad, cuprins de o stranie îngrijorare. Acum îi aud pașii, dar înainte de a se fi apropiat de mine, de ce nu i-am auzit? M-o fi pândit? Cu ce gând? Doar să-și aprindă țigara? Hai că sunt un caraghios!" Nu era însă destul de convins că întrebările aparțineau într-adevăr unui caraghios. Nu văzuse fața trecătorului deoarece acesta și-o ferise cu multă abilitate. Își aminti de ceea ce-i spusese portarul: că fusese căutat de un ins, și el nici măcar nu catadicsise să-i ceară un plus de explicații.

La capătul străduței, când trebui s-o cotească la stânga, către Piața Romană, avu proasta inspirație să se uite peste umăr. I se păru că la o distanță de șase-șapte metri, se deslușește silueta unui bărbat. Se opri. Silueta se opri și ea. Ba mai mult, se lipise de zidul unei case. Stamatiad grăbi pasul și renunță să mai verifice dacă era urmărit sau nu. Și nici nu-i trecu prin cap să facă vreo legătură între necunoscutul care-l căutase la poarta institutului și urmăritorul său. Asocierea îi veni după un timp, de la sine. „Cine o fi fost la o oră atât de târzie? - se întrebă el intrigat. Să-mi fi lăsat un mesaj... un număr de telefon! Dacă tipul care se ține de mine e una și aceeași persoană cu cel care m-a căutat, de ce nu mă oprește să-mi spună ce vrea de la mine?“ Privi nervos peste umăr, gata parcă să-i împărtășească urmăritorului gândurile sale. Silueta insului se topise în beznă. Atunci Stamatiad se opri din nou și cercetă strada cu mai multă atenție. Nu observă nimic suspect și își zise mohorât: „Oboseala... Ea e de vină!“, așa că își văzu liniștit de drum, dojenindu-se: „La vârsta ta, să ți se facă frică de întuneric! Dă-o dracului!“ Îi veni în minte o expediție efectuată în Apuseni, cu ani în urmă. Se pierduse, la un moment dat, din vina lui, de ceilalți membri și se văzuse silit să rătăcească aproape o noapte întreagă prin coclaurile munților, în căutarea unui culcuș ferit de primejdii. Bezna, țipătul fiarelor, al păsărilor de noapte nu-l înspăimântaseră nici măcar o clipă.

În Piața Romană ceața i se păru mai puțin deasă. Traversă înveselit bulevardul și se îndreptă către stația de taxiuri. Urcă într-o „Volgă“, îi dădu șoferului adresa și se lăsă în voia mașinii. Aparatul de radio era deschis: o orchestră de muzică ușoară cânta un twist îndrăcit. Stamatiad îl iscodi pe șofer cu coada ochiului: conducea parcă în ritmul melodiei. „Ce tânăr e!“ se bucură el, ca și cum ar fi făcut o descoperire fundamentală. Muzica, prezența acestui șofer tânăr și vesel îl desferecau, puțin câte puțin, din starea de încordare. Închise ochii. Muzica, ascultată astfel, i se păru mai relaxantă și dori ca drumul să țină cât mai mult. Din păcate, ajunse prea repede pe strada Crinului.

— La ce număr? îl întrebă șoferul.

— Pe dreapta, la 14.

Casele dormeau cu ferestrele întunecate. Mașina opri în dreptul unui bloc vechi, cu patru etaje. Stamatiad plăti.

— Nu vrei să urci la mine, să bem un coniac? îi propuse inginerul, așa tam-nesam.

— Glumiți, domnule, râse șoferul, sunt la volan, în exercițiul funcțiunii.

— Ah, da, ai dreptate, zise Stamatiad, oarecum surprins că-i scăpase un amănunt atât de simplu. Noapte bună! Serviciu ușor!

Intră în bloc. Locuia la etajul doi, într-o garsonieră dublă. Scara era luminată de un bec chior. Urcă încet, cu pași moi. O pisică trezită din somn i se furișă pe lângă picioare, înfiorându-l. De undeva răzbătea muzica aceleiași orchestre ascultată cu puțin înainte în mașină. Se întristă și începu să-i pară rău că refuzase invitația Angelei, mai ales că ea nu locuia prea departe de institut. Cu siguranță, după atâtea ceasuri de muncă încordată la planurile expediției „U-74", îmbrățișările și mângâierile ei l-ar fi revigorat. „Nu-i târziu nici acum să mă reped până la ea. Prind un taxi. Îndată aș fi acolo." Se uită la ceas: se apropia miezul nopții. Intră în garsonieră. Îl lovi căldura îmbietoare a locuinței. Aprinse lumina. Își aruncă neglijent fulgarinul pe un scaun, iar când se răsuci spre ușă, zări pe podea un plic. Se fâstâci și nu știu ce să întreprindă: să-l ridice sau să-l lase ca pe un obiect ce nu-i aparținea? Descumpănirea îi era cu atât mai puternică, cu cât știa că, de obicei, corespondența i se punea în cutia poștală instalată jos, la intrare. Era limpede că cineva îi ignorase cutia și urcase două etaje pentru a-i strecura scrisoarea pe sub ușă. Privi temător în juru-i, de parcă în afară de el ar fi putut să se mai găsească și altcineva în încăpere. Ridică plicul. Nu avea nici o adresă și era bine lipit. Nedumerirea lui Stamatiad crescu. „O farsă, încercă el să-și explice apariția misterioasă a epistolei; fără îndoială că-i vorba de o farsă." Deschise plicul. „N-ar fi mai bine să-l rup și să-l arunc în closet?" Despături totuși scrisoarea. Avu o reacție spontană de-a dreptul copilărească: izbucni într-un hohot nestăvilit de râs. Autorul scrisorii tăiase cu migală litere din ziare și le lipise una lângă alta, alcătuind, astfel, un text. Reacția următoare îl azvârli însă în cealaltă extremă. Încremeni, pe urmă căzu pradă unui tremur nervos și păli.

Domnule Stamatiad, i se adresa autorul ciudatei scrisori, *n-am încotro, mă văd nevoit să-ți tulbur liniștea. Ți-a bătut ceasul! E timpul să-ți primești pedeapsa și să*

mori. Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî. Mi-e totuna dacă o să mă denunți sau nu. De murit, de mâna mea o să mori. Când, unde și în ce fel, n-o să afli decât în clipa ACEEA. Noapte bună, domnule Stamatiad!

Reciti scrisoarea. Un râs crispat îi strâmbă fața frumoasă, cu trăsături reguláte. Fruntea i se îmbroboni de sudoare. Era prea cald în încăpere. Simți că se sufocă; își smuci nodul cravatei și își descheie gulerul cămășii. Gândi că n-ar fi rău să deschidă fereastra, dar nu se clinti din loc. Fixa scrisoarea, murmurând: „E o farsă... o farsă sinistră. Nimic mai mult decât o farsă!" O aruncă scârbit pe masă. „Colegii mei se cred oameni în toată firea și se țin de copilării!"

Se dezbrăcă cu mișcări leneșe și intră în baie. Biciuirea rece, ca de gheață, a dușului avu darul să-i calmeze nervii. „Cine să fie autorul farsei?" Trecu în revistă colegii, amicii, pentru ca, în cele din urmă, să se oprească revoltat la un nume — Boieriu. „El mi-a făcut-o, numai el e capabil de așa ceva." În cadrul institutului, Boieriu trecea drept un ingenios organizator de farse... „Ooo, domnule Boieriu, o să vezi tu mâine ce porție o să capeți de la mine!"

Reveni în cameră, se băgă repede în pat, stinse lumina și încercă să adoarmă. Se zvârcoli un timp și, tot înjurându-l în gând pe Boieriu, era pe punctul de a adormi, când țârâitul prelung al telefonului sfredeli liniștea încăperii. Sări speriat din pat, repezindu-se prin întuneric să ridice receptorul. „Alo, da!" rosti el fără vlagă. „Domnul Stamatiad?", întrebă, de la celălalt capăt al firului, glasul unui bărbat. „Da, eu!" I se păru că recunoaște glasul puțin răgușit al lui Boieriu. „Ai găsit scrisoarea?" „Măi Boieriule, nu ți-ar fi rușine?! Ce te-a apucat? Știi doar cât sunt de ocupat... Dă-o dracului de treabă!" Celălalt asculta și râdea în valuri de efectele provocate de scrisoare: „Râzi, hai? O să vezi tu mâine la institut de ce sunt în stare!" îl amenință Stamatiad și trânti receptorul.

Se vârî în așternut mai agitat decât se sculase. „Nu e frumos, băiete, zău așa, continuă el să-i vorbească lui Boieriu în gând. Nu vezi în ce hal sunt? Știi doar că «U-74» nu e o problemă la îndemâna oricui. Să-ți fi ales și tu o altă victimă." Își dădu seama că fără un somnifer nu va izbuti să adoarmă. Era prea obosit, dar și prea ațâțat de farsa lui Boieriu. Aprinse veioza. În dulapul

farmaceutic din baie găsi un somnifer, îl înghiți pe loc în fața oglinzii, după care reveni în dormitor. După vreo zece minute adormi buștean, nu înainte de a-și mărturisi cu surprindere: „Și totuși parcă nu era glasul lui Boieriu, ci mai curând al necunoscutului care m-a acostat și mi-a cerut un foc..."

2

Se trezi odihnit. Zări pe masă scrisoarea și se uită la ea chiorâș. „O apreciere cât de cât obiectivă, recunoscu el, depinde, în ultimă instanță, de starea sufletească a celui vizat." În institut îi puteai număra pe degete pe cei care se mândreau că au izbutit să scape de farsele lui Boieriu. Ce mai, într-o zi trebuia să-i vină și lui rândul. Păcat că farsa îl găsise obosit — evitase cuvântul astenie —, cu nervii zdruncinați.

Trecu în bucătăria micuță a garsonierei și își prepară o cafea turcească. O bău tot acolo, cu gândul la autorul farsei: „E nevoie de fantezie... de răbdare... Să te apuci să decupezi litere din diverse ziare... să compui un text din ele, pe care apoi să-l lipești! Nu, nu, farsa, orice-ai zice, depășește limitele permise... O punere la punct a farsorului este absolut necesară!"

În drum spre institut, îi reveni în minte acel trecător nocturn. Întâlnirea o găsea acum ireală, o născocire a unei minți obosite, precum o născocire trebuie să fi fost și năluca aceea care îi luase urma în noapte. „Da, sunt bolnav, își mărturisi cu amărăciune. Astenie! Și n-am decât un leac: să pun cât mai repede pe picioare expediția. Să plec în munți. Aerul montan... asta-i salvarea!"

La institut, animat de propria sa concluzie, se apucă imediat de lucru. Datorită lui „U-74" uită de farsă, de Boieriu — presupusul ei autor —, de tot ceea ce-i fusese dat să trăiască în ajun. Nici un coleg nu îndrăzni să-l deranjeze. În jurul orei 11 îl răzbi foamea. Se ridică de la masa de lucru, ieși din birou și, după ce încuie ușa, coborî încet, prudent parcă, la subsolul clădirii, unde era amenajat un bufet. Îl revăzu în gând pe Boieriu și, cuprins de o bucurie răutăcioasă, își zise: „Îl înghesui într-un colț și-i arăt eu lui! Pe urmă n-are decât să se mai țină de farse". Nu avu șansa să-l întâlnească. „Afu-

risitul! Nu vrea să dea ochii cu mine. Pe deasupra e și laș..." Un coleg, mușcând lacom dintr-un sandviș cu parizer, se apropie de el și se interesă cum o mai duce cu sănătatea.

— Bine, bine... minți Stamatiad întunecându-se la față și schimbând vorba: Nu știi unde-i Boieriu, că nu-l văd pe aici?

— Cum o să-l vezi, dacă de zece zile bate Munții Rodnei?

— Cum, e în munți?!

— Ce te miră? Ai uitat, doar conduce o expediție...

Lui Stamatiad îi pieri brusc foamea. Chiar așa, cum de uitase că Boieriu plecase în prospecție cu o misiune destul de dificilă? Plăti și părăsi bufetul, deși în farfurie rămăsese un sandviș neatins. Urcă scările în grabă. Revenit în birou, se chinui să-și reia activitatea — fără să reușească. Începu să umble descumpănit de colo până colo. „M-am înșelat deci... Nu-i vorba de o farsă... Pe urmă, ce e cu tipul de la telefon?" Simți cum teama începe să crească înăuntrul său ca o făptură, devenind tot mai primejdioasă. Senzația că, dintr-o clipă în alta, i se va întâmpla ceva foarte grav i se accentuă. Telefonul sună. Cu inima împovărată de presimțiri grele, se îndreptă spre aparat.

„Domnul inginer Stamatiad?" auzi el în receptor.

— Da, el e...

„Sunt Poarta. Aveți la mine un plic."

— Un plic?!

„Da, lăsat de un băiat. Să vi-l trimit sus sau îl ridicați dumneavoastră la plecare?"

— Trimite-mi-l, te rog.

Se așeză în fotoliu și rămase cu privirile pierdute în gol. Trăi câteva clipe un simțământ curios de dedublare: i se păru că un oarecare ins, pe nume Stamatiad, se desprinde subit de un alt Stamatiad, de profesie geolog, și că amândoi rătăcesc acum aiurea în căutarea propriei lor identități.

Câteva bătăi în ușă îl readuseră la realitate. Curiera îi aduse plicul; era verde, identic cu cel primit în ajun. Stamatiad îl tratǎ cu indiferență, abandonându-l pe cristalul mesei de lucru, apoi se ridică din fotoliu și își reluă, debusolat, mersul prin încăpere. În cele din urmă se decise să deschidă plicul. Dădu de o scrisoare bătută la mașină. Expeditorul îi scria:

Domnule Stamatiad, n-am încotro, mă văd nevoit să-ți tulbur în continuare liniștea. Da! Ți-a bătut ceasul. E timpul să-ți primești pedeapsa și să mori. Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî. Mi-e totuna dacă o să mă denunți sau nu. De murit, de mâna mea o să mori. Când, unde și în ce fel, n-o să afli decât în clipa ACEEA. Pe curând, domnule Stamatiad.

Scrisoarea prinse a-i tremura între degete și inginerul își privi mâna ca pe un corp străin: tremura în ciuda voinței sale. „Sunt bolnav și cineva își bate joc de mine, își zise lăsându-se în fotoliu, vlăguit de deznădejde. Cine e și de ce o face?" Plicul îi scăpă dintre degete. „O glumă proastă, asta e! căută el să se îmbărbăteze. E o glumă cu efect contrariu, în loc să mă facă să râd, mă sperie, mă deprimă. Cum să cred că cineva îmi dorește moartea? Ar fi o prostie... Și totuși frica mă seacă și n-am destulă forță să mă lepăd de starea asta."

Presimțirile ce îi împovărau sufletul deveniră treptat certitudini. Primejdia se contură, căpătă greutate, iar el încercă să se apere, recunoscând: „Asta e astenia! De aceea sunt înclinat să fac din țânțar, armăsar".

Alte ciocănituri în ușă îl ajutară și de data asta să se smulgă din menghina gândurilor sale. Ascunse la repezeală scrisoarea. Ciocăniturile se repetară. Vizitatorul nu era nimeni altul decât directorul institutului. Apariția neanunțată îl surprinse. Stamatiad se ridică să-l întâmpine.

— Am trecut să te întreb cum te mai simți, își motivă directorul apariția. Alaltăieri te plângeai de niște amețeli suspecte, însoțite de dureri de cap.

— Mă plâng și acum, recunoscu sincer Stamatiad.

— Ce-ar fi să-ți iei concediu și să pleci la Predeal sau la Tușnad, să te odihnești? Dacă nu mă înșel, n-ai mai fost în concediu de doi ani. I-ai preda provizoriu lui Aman lucrarea, s-o continue el.

Stamatiad se uită pieziș și iscoditor la fața plină, sănătoasă a directorului, vrând parcă să stabilească seriozitatea propunerii. Nu, nu glumea. În sinea sa recunoscu că ar fi mai înțelept să-i urmeze sfatul. Cu toate acestea, îi răspunse pe un ton cât se poate de categoric:

— Nu plec nicăieri! Să fie clar! Până nu termin „U-74", nu plec! De altfel, în trei-patru zile îmi voi încheia lucrările și voi însoți expediția pe munte.

— Bine, bine, se învoi directorul. Facă-se voia dumitale. Zici că în trei-patru zile? Foarte bine! La revedere, dragul meu, și succes!

Îi strânse mâna înainte de a pleca. Stamatiad rămase un timp nemișcat lângă birou, cu gândurile duse. Regreta acum că nu îi arătase directorului anonima. O scoase din nou la iveală și se lăsă în fotoliu. Redeschise plicul. Desluși de la distanță sfredelitoarele cuvinte: „*De murit, de mâna mea o să mori*". Hm! Nu cumva greșea neluând în serios amenințările? Dușmani, cine nu-i are?! Însă cine îl putea dușmăni cu atâta înverșunare, încât să-i dorească moartea? Și, mai ales, de ce? Doar pentru că era considerat unul dintre descoperitorii uraniului românesc? Aruncă înciudat scrisoarea și își reluă lucrul, reușind cu o ușurință surprinzătoare să se concentreze. Lucră câteva ore în șir, uitând de toate necazurile. Calculele proiectului „U-74" îl purtau prin tainele unor straturi geologice ce urmau, într-un viitor apropiat, să-și dezvăluie bogățiile.

Într-un târziu, telefonul — invenție diabolică — îl smulse din lucru: Ridică enervat receptorul. Auzi:

„Domnul Stamatiad?"

Recunoscu glasul; era, nu încăpea nici o îndoială, al necunoscutului care îi telefonase și în ajun, acasă.

„Domnul Stamatiad?" stărui necunoscutul.

— Eu, murmură inginerul.

„Ai primit scrisoarea?"

— ...

„Te întreb, ai primit scrisoarea?"

Stăruința arogantă a nevăzutului interlocutor îl scoase pe Stamatiad din fire. Trânti receptorul. Primejdia, înainte vagă, căpăta nu numai un contur concret, ci și glas. Brusc, îl cuprinse teama de moarte. Oricând individul acela ar putea să-și ducă la îndeplinire amenințarea. Telefonul țârâi din nou. Stamatiad îl scrută cu groază. Găsi totuși în el puterea să răspundă:

— Alo!

„Tu ești, Dane?"

— Eu sunt.

„Bine, Dănuț... îl luă Angela la rost cu blândețe, ai uitat să-mi telefonezi. Știi, dragule, că e pentru prima oară când uiți că avem o oră a noastră când ne telefonăm? E aproape două și, probabil, dacă nu te-aș fi chemat eu, tu ai fi uitat..."

Lui Stamatiad nu-i rămase decât să se scuze. Inițiativa de a o chema zilnic la telefon, la aceeași oră — unsprezece — îi aparținea. O chema de oriunde s-ar fi aflat. Îi plăcea să știe că există o „oră a lor".

— Da, iubito, mă simt tare vinovat și te asigur că n-o să se mai întâmple niciodată.

„Dănuț, dragule, totuși ce-i cu tine? îl întrebă Angela cu compătimire. Sunt tare îngrijorată de starea ta."

Tonul îl irită și-l făcu să-i răspundă răstit:

— Ce să fie? Mereu aceeași întrebare: „Dănuț, dragule, ce-i cu tine?" Ce să fie? Nimic! Înțelegi?

Tăcu rușinat. Nădușise pe la gulerul cămășii și își întinse gâtul, de parcă ar fi încercat să se smulgă din strânsoarea unui ștreang invizibil.

„Realizezi că e pentru prima oară când țipi la mine?" îi atrase Angela atenția.

— Angela, iubito, o rugă el duios, intuind că dintr-o clipă în alta ea va izbucni în plâns, înțelege-mă . . .

Rugămintea rămase fără răspuns, căci Angela frânsese convorbirea. Tăcerea pe fir deveni apăsătoare. Posomorât, Stamatiad făcu efortul de a-și aduna gândurile, voind să se înțeleagă. Evident, se afla la capătul puterilor, de aici tensiunea nervoasă, spaimele, o stare depresivă în creștere. Încerca să reziste sau, poate, i se părea că rezistă. Oare toate întâmplările astea absurde — scrisorile de amenințare, telefoanele — reprezentau o primejdie reală? Nu cumva din pricina asteniei vedea totul în culori sumbre? Își plimbă privirile deznădăjduite prin încăpere. Descoperi răsfirate pe birou însemnările sale și, dintr-o pornire firească de a le apăra, se apucă de lucru.

3

Îl răzbi foamea. Din obișnuință, Stamatiad se uită la ceas: trecuse de mult ora prânzului. Totuși, dacă s-ar grăbi, ar mai prinde cantina deschisă. Adună cu grijă lucrările în mapa „U-74" și le încuie. După ce răsuci cheia *Fichet*-ului, se răzgândi: „Nu, nu mă mai duc la cantină". I se păru mai potrivit s-o caute pe Angela, să-i propună să ia masa împreună la un restaurant sau la ea acasă. „Am supărat-o și e de datoria mea s-o împac . . ." Deschise sertarul biroului, zări scrisoarea de amenințare

și se înnegură. O luă scârbit de acolo și o ascunse în buzunarul de la căptușeala hainei. „Mai bine merg la cantină", reveni el la hotărârea anterioară.

Părăsi institutul chinuit de spaima morții. Scrisoarea ținută acum în dreptul inimii o simțea rece ca o lamă de pumnal. *„Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî"*, îi răsunau în minte cuvintele amenințătoare ale scrisorii. Da, în nici un caz nu trebuia să se lase atacat prin surprindere. Deveni și mai atent. Nu-l urmărea nimeni. Traversă strada cu grijă, dar numai după ce se asigură că nu-l amenința nici un vehicul. Citise într-o carte sau văzuse într-un film, cum un ins își găsise sfârșitul sub roțile unui camion de mare tonaj.

Găsi cantina deschisă. Stamatiad se uită scrutător în jurul lui. Consumatorii se răriseră. Căută o masă mai retrasă, de unde să poată observa pe oricine intra sau ieșea. Fu servit repede și, în timp ce mânca, își dădu seama că, de când lăsase lucrul, numai gânduri idioate îi treceau prin minte. Ca și cum el, Stamatiad, ar fi fost prizonierul unui alt Stamatiad, diabolic din fire, căruia i se supusese întru totul fără să crâcnească. Gândea și săvârșea fapte împotriva voinței sale, sub impulsul celuilalt Stamatiad, care fără îndoială o luase razna. Deodată, mâncarea îl îngrețoșă și împinse farfuria de o parte. Întâlni în aceeași clipă privirile parcă dojenitoare ale ospătăriței, ceea ce îl jigni. Se ridică de la masă și părăsi ostentativ cantina. În stradă, pentru a se calma, își spuse că atâta timp cât este conștient de starea sănătății sale mentale și nervoase, bătălia nu e încă pierdută. Hotărî să-i facă pe plac Angelei și să consulte un medic. „Și-acum, încotro?" se întrebă el, ceva mai bine dispus.

Nori mohorâți grăbiseră înserarea. „Să mă întorc la institut? N-avea nici un rost." Căută un telefon public. Găsi unul în fața unui bloc. O chemă pe Angela acasă. Intenționa să o liniștească, să-i declare că era de acord cu sfatul ei de a fi consultat de un specialist. Angela însă nu era acasă. O chemă atunci la serviciu. I se răspunse respectuos că domnișoara Angela numai ce plecase. Se întristă: O, tare mai dorea să o împace, să se împace. Ceva mai târziu, își spuse: „Este evident, mă evită!" Uitase că în urmă cu câteva ceasuri se răstise la ea într-un mod nepermis. Îi reveni însă în minte, ca prin farmec, bănuiala din ajun: „Angela mă înșală, Angela are pe altcineva".

În Piața Romană urcă într-un troleibuz, pe care, după câteva stații, îl schimbă cu un autobuz. După vreo cincisprezece minute, ajunse pe strada unde locuia. Începuse să burnițeze, să sufle un vânt rece. Pustietatea străzii îl determină să grăbească pasul. Nu departe de locuință, se lovi fără să vrea de un trecător. Amândoi, se opriră simultan. În timp ce se scuza, Stamatiad observă că omul purta pe cap un basc cu o calotă mare, ce-i acoperea fruntea. „Vă rog să mă scuzați!" zise și celălalt văzându-și mai departe de drum. Se uită derutat după el: și lodenul, și vocea i se părură a fi ale insului care îl acostase în noapte, cerându-i un foc. „Ai vedenii, băiete, zău așa!" se ironiză el, depărtându-se cu pași mari „N-are cum să fie tot ăla."

Urcă scările cu sufletul tulburat de o subită presimțire: sub ușă va găsi o nouă scrisoare de amenințare. A treia. Drept care, de cum intră în casă și aprinse lumina, se repezi să caute scrisoarea. Presimțirea nu i se adeveri. „Nu se poate!" reacționă el indignat după ce își roti de câteva ori privirile prin locuință. Constată o ordine exemplară și se gândi cu recunoștință la bătrâna lui menajeră, la tușa Lucreția — mâna ei de gospodină harnică o ghiceai pretutindeni. Trecu la fereastră și lăsă, ca de obicei, jaluzelele. Apoi deschise radioul: o orchestră de coarde cânta *Serenada* de Ceaikovski. Simți nevoia aproape fizică să se întindă pe studio și să asculte cu ochii închiși tânguirea viorilor. Se dezbrăcă, își puse pijamaua și se. întinse leneș pe moliciunea reconfortantă a saltelei. Rămase așa, cu fața în sus, cu mâinile sub cap. Închise ochii — văzu în aceeași clipă orchestra: arcușurile alunecau la unison. Urmărindu-le, pleoapele îi deveniră și mai grele. În cele din urmă adormi împăcat, fără griji, fără spaime.

Îl treziră câteva bătăi în ușă. Privi bănuitor într-acolo. Radioul rămas deschis transmitea un buletin de știri. Ciocăniturile se repetară cu insistență, amintindu-i: *Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî.* I se făcu frig: „Nu, n-am să deschid!" În clipa următoare recunoscu glasul Angelei: îl striga. Stamatiad se ridică încet și înaintă prevăzător spre ușă. Întrebă abia auzit:

— Angela?

— Eu.

— Ești singură? se interesă el prostește, ca și când ar fi putut să vină însoțită.

— Da' cu cine să fiu?!

Deschise ușa. Angela năvăli în încăpere cu o expresie de groază întipărită pe chip:

— Vai, ce spaimă am tras! Văzu fața palidă a bărbatului, fruntea transpirată și în priviri i se aprinse un licăr de milă. Dane, ești transpirat. Ai febră? Nu te simți bine?

Stamatiad se feri de privirile ei. Căută batista și își șterse fruntea.

— Am ațipit... se scuză el. Ascultam un concert de Ceaikovski și am ațipit.

Răsuci butonul aparatului de radio, închizându-l.

— Te-am căutat, continuă ea cu o voce mai liniștită. Cu o mișcare familiară, își scoase fulgarinul. La birou nu te-am mai găsit; nici acasă. Se ghemui pe studio într-un colț, lăsând pantofii să-i cadă din picioare. Observ că ai început să te ferești de mine. De ce? Nici acum n-ai curajul să te uiți la mine...

— Ei, cum poți să afirmi așa ceva?! se apără Stamatiad. Nu avu totuși tăria să se uite în ochii ei. Fixase un bibelou de pe raftul bibliotecii și nu-și mai desprindea privirile de pe el.

— Bine, zise Angela, înțeleg, te-ai săturat de mine. Nu văd de ce nu mi-ai mărturisit-o deschis: „Uite, Angela, așa și pe dincolo..." Ar fi demn, civilizat. Nu mi-ai promis nimic care să te oblige, iar eu nu pot să am nici o pretenție de la tine. Ba da, una singură îmi pot îngădui s-o am.

Deodată, el n-o mai auzi. Tot fixând bibeloul, ajunsese să se gândească la trecătorul de care se lovise când ieșise aseară de la institut și se chinuia să-i recompună imaginea. „Avea pe cap un basc cu o calotă mare și purta un loden vechi. Nu mă înșel, e tipul..."

— Tu mă asculți?

Întrebarea Angelei îl furnică pe șira spinării. Uitase de ea. O descoperi stând ghemuită pe studio, cu ochii scăldați în lacrimi. Sub bluza galbenă, sânii ei frumoși tresăreau ori de câte ori respira mai adânc. Se întrebă absent: „Plânge? De ce? Am necăjit-o cu ceva?" Se întinse pe studio lângă ea, așezându-și capul în poala rochiei ei de mătase. Ea îl primi cu tandrețe și își petrecu mângâietor degetele prin părul său des.

— Nu știu ce-i cu mine, își deschise Stamatiad sufletul. Fac lucruri pe care nu vreau să le fac. Nu mă pot împotrivi unor gânduri negre. Mi-e întruna frică de ceva. Mă chinuiesc tot felul de presimțiri. Oftă, râse nervos. Urmă: Îndrăznețul geolog pe care tu îl iubești a devenit un biet șoricel înfricoșat de o imaginară pisică. Până și de umbra mea mi-e frică... Sunt bolnav, Angela, nu-i așa?

Tăcu. Ar fi vrut s-o pună la curent și cu apariția în viața sa a scrisorilor de amenințare, care, de fapt, îi declanșaseră criza, dar se răzgândi fără nici un motiv.

— Mai curând aș spune că ești obosit, îl mângâie Angela ca pe un copil. Ai muncit mult în ultima vreme. Ar fi nimerit să-ți iei un concediu și să pleci undeva... Cu mine sau fără mine, n-are importanță. E mult mai important ca tu să te odihnești. Uite, mâine o să vorbesc cu doctorul...

— Nu, nu, te rog!

— Cum vrei, cedă ea. Scoală-te, să fac patul... Rămân la tine.

— Nu, nu, nu! sări el iute în picioare. Înțelese că săvârșise o gravă greșeală, că o jignise într-un mod condamnabil. Se îndreptă amețit spre fereastră și încremeni acolo, cu spatele la Angela. Iartă-mă, murmură el cu o voce sugrumată, n-am vrut să te jignesc. Nu mă simt prea bine. Te-ai chinui lângă mine și nu vreau. Te rog, înțelege-mă...

Își rezemă fruntea înfierbântată de geamul rece. O auzi cum se ridică, cum își îndreaptă rochia, simți cum privirile ei i se înfig în ceafă și se întrebă dezorientat de ce se comporta altminteri decât dorea. În realitate, ar fi dorit ca Angela să rămână cu el, să fie toată noaptea a lui. Dar cuvintele acelea sălbatice îi ieșiseră din gură de parcă altcineva, ascuns în lăuntrul său, le-ar fi rostit.

— Cred că ai dreptate, zise ea ferindu-se să-i întâlnească privirile. Nu ești în apele tale, văd bine. Își luă din cuier fulgarinul. Plec. Poate ar fi mai bine ca, un timp... Nu avu putere să spună: „să nu ne mai întâlnim". Te rog, consultă un doctor, nu mai amâna.

Îi vorbea afectuos și, o clipă, Stamatiad își închipui că Angela se va răzgândi, se va apropia de el și îl va îmbrățișa. Va izbucni chiar și în plâns. Angela însă își trăia altfel obida: părăsi în tăcere garsoniera, rostind din ușă, cu o voce îndurerată:

— Noapte bună!

— Noapte bună! murmură el fără a întoarce capul spre ea.

O auzi cum se furișează pe palier fără a face zgomot. Lăsă în urmă o tăcere atât de adâncă, încât Stamatiad își auzi bătăile inimii. Se smulse cu greu de lângă fereastră. „Doamne, ce-am făcut? se trezi el acuzându-se. Cum de-am lăsat-o să plece?!" Hotărî să se îmbrace și să coboare imediat după ea. „O să-i cer iertare... O s-o implor să se întoarcă." Dar pe când își îmbrăca haina, revăzu în gând imaginea necunoscutului de care se lovise pe stradă. Avu, pe neașteptate, certitudinea că omul acela în loden, cu basc pe cap, era una și aceeași persoană cu cel care îi tăiase calea cu o noapte înainte. Lodenul... bascul... pâlpâirea în întuneric a țigării aprinse... ecoul pașilor lui îl țintuiră locului și-l siliră să renunțe la intenția de a mai alerga după Angela. Într-un târziu, ceva mai destins, luă din bibliotecă o carte, se trânti pe pat și o deschise la întâmplare. Citi: „Mai întâi crezu că înnebunește. Simți că îngheață: dar nu era numai frisonul accesului de friguri care-l apucase încă în somn; de data asta îl scuturau niște fiori de-i clănțăneau dinții, gata să-i sară din gură".

Se uită intrigat la titlul cărții: *Crimă și pedeapsă*. Stărui asupra titlului, silabisind: *Cri-mă și pe-deap-să*. Citise romanul încă în anii studenției și își amintea perfect cât de adânc îl tulburase și îl răscolise suferința lui Raskolnikov. Omorâse — zdrobise capul unei bătrâne cu un topor — și își aștepta pedeapsa într-o suferință nesfârșită. Dar el, Dan Stamatiad, ce crimă săvârșise ca așa, dintr-o dată, să se...

Țârâitul telefonului îi întrerupse șirul gândurilor. Nu schiță nici un gest, lăsă aparatul să sune. Ea era, Angela. Mai mult ca sigur că o chinuiau remușcările... suferea că-l părăsise fără să-l îmbrățișeze și să-l sărute, precum obișnuia. Țârâitul încetă ca, numai după un minut, să izbucnească din nou. De data asta, Stamatiad se ridică anevoie și apucă plictisit receptorul, dar când rosti „Alo, da!", telefonul se închise. „Stilul Angelei, își zise zâmbind în neștire. Șovăie: să-și recunoască sau nu vina?" Se hotărî s-o cheme el. Formă numărul. În locul ei îi răspunse un bărbat. „Am greșit", gândi și vru să repete apelul, telefonul însă i-o luă înainte, sunând asurzitor. „Domnul Stamatiad?" îl întrebă o voce bărbătească.

Genunchii i se înmuiară. „Domnule Stamatiad, mă auzi?“ îi strigă glasul de la celălalt capăt al firului. „Da, vă aud!“ rosti el copleșit de un val de emoție. „Ține minte trei cuvinte, îl avertiză glasul: *Ți-a bătut cea-sul!* Noapte bună, Stamatiade!“ Urmă un țăcănit. Celălalt pusese receptorul în furcă.

II

EU ÎȚI VOI HOTĂRÎ SOARTA

1

Căpitanul de contrainformații Lucian Viziru sesiză din prima clipă că avea în fața sa un om obosit, cu nervii zdruncinați, torturat de o idee fixă. „Cât de ușor se prăbușesc oamenii aceștia înalți și bărbătoși la înfățișare", gândi, urmărind gesturile scurte și crispate ale vizitatorului său — un foarte apreciat geolog. Omul se îmbrăcase în grabă, neglijența era vizibilă: un ciorap și-l pusese pe dos; uitase să se încheie la toți nasturii de la vestă. Tot în grabă se și bărbierise — lângă bărbie lama lăsase o tăietură subțire.

— Directorul institutului mi-a explicat la telefon, în câteva cuvinte, în ce constă problema, i se adresă ofițerul, căutând să imprime glasului său un timbru cât mai cald și mai natural. După câte știu, dumneavoastră răspundeți de proiectul „U-74" și v-ați pomenit deodată cu două scrisori de amenințare...

— Exact, confirmă Stamatiad. La început am crezut că sunt victima unei farse, pe urmă... Privirile îi alunecară iscoditoare către cele două ferestre ale încăperii, ca și când după perdelele lor transparente ar fi zărit o mișcare suspectă. Pe urmă, mi-am dat seama că gluma se îngroașă...

— Ați adus scrisorile?

Stamatiad scoase din portofel plicurile și le puse pe cristalul biroului, povestind pe scurt când și în ce împrejurări le primise. Căpitanul Lucian le cercetă urmărit de privirile îngrijorate, dar și curioase, ale inginerului. Lectura primei scrisori îi aduse pe chip un surâs ironic. Lui Stamatiad nu-i scăpă reacția ofițerului și nu se sfii să întrebe:

— De ce zâmbiți?

— Ca să compui o scrisoare cu litere tăiate din ziare

ai nevoie de timp și de multă răbdare. Chiar și atunci când ai de întocmit un text scurt, tot îți ia câteva ceasuri bune... Că după prima scrisoare autorul anonimei s-a plictisit, deducem ușor după cea de-a doua, bătută la mașină. Scrisoarea compusă cu litere tăiate din ziare trădează o imaginație infantilă... Pe vremuri, metoda o întâlneai în mai toate cărțile de aventuri. Cred că ați apreciat corect. În adevăr, la prima vedere amenințarea pare o farsă.

— O farsă!? Bine, dar telefoanele?

— Am spus „pare" și nu trebuie să excludem din sfera investigațiilor nici această ipoteză. Aveți vreo bănuială?

— Nu, nici una... Nu văd cine m-ar putea dușmăni cu atâta ură.

— Sunteți căsătorit?

— Nu, dar... Tăcu încurcat.

— Înțeleg... aveți o prietenă, îi veni Lucian în ajutor, vrând să risipească stinghereala inginerului.

— Da... o femeie serioasă și o foarte bună camaradă. O cheamă Angela Prisăcaru.

— Unde lucrează?

— La Iprofil. E secretara directorului general. Ne cunoaștem de aproape cinci ani. Locuim însă separat... Nu sunt un om de societate... Trăiesc retras, modest, adâncit în cercetările mele, iar ea a acceptat, de la bun început, modul meu de viață. Tăcu, iar puțin mai târziu, conchise: Nu văd cine din preajma mea mi-ar dori moartea.

— După informațiile ce le dețin, „U-74" reprezintă o lucrare de mare însemnătate pentru economia țării. În ce stadiu sunteți?

— În maximum zece zile expediția ar putea porni la drum.

— Aș vrea, domnule Stamatiad, ca, după convorbirea noastră, să vă știu ceva mai liniștit.

„E trist, gândi Lucian ascultându-l, e trist să vezi un munte de bărbat prăbușindu-se nervos, din pricina unor scrisori de amenințare."

— Tot ce spun este jenant pentru mine... Știu... Țin însă să vă întreb ce credeți. Chiar ar putea să mi se mai întâmple ceva... ceva ireparabil? Stamatiad tăcu și se uită rugător în ochii ofițerului.

— Vreau să vă asigur că, din momentul ăsta, dum-

neavoastră nu mai sunteți singur. Vă rog, rețineți: fie că este sau nu vorba de o farsă, dumneavoastră nu mai sunteți singur. Intrați sub protecția noastră. Ne vom ocupa cu toată grija de acest caz. Repet, la orice oră din zi sau din noapte, să știți că nu mai sunteți singur... Sper că m-ați înțeles. Iar acum, înainte de a ne despărți, aș mai avea nevoie de o precizare: în afară de directorul institutului, cine mai știe de existența scrisorilor?

— Nimeni.

— Nici prietena?

— Nici ea.

— De ce? Aveți vreun motiv să vă feriți de dânsa?

— Nu, nu, se apără Stamatiad și, la gândul că ofițerul ar putea să creadă că-i un ipocrit, roși. Pur și simplu nu i-am pomenit de scrisori. Nici eu nu știu de ce... am subliniat doar: în ultima vreme mă pomenesc săvârșind acțiuni care-mi ies de sub control.

Expresia feței geologului avea acum ceva copilăresc și naiv. Lui Lucian i-ar fi plăcut în clipa aceea să-l înghiontească jucăuș, să-l încurajeze: „Fii bărbat, domnule, ce naiba! Hai, capul sus!“, dar îi spuse:

— Domnule Stamatiad, vă făgăduiesc că vom rezolva cât mai repede posibil cazul semnalat de dumneavoastră. Vă recomand ca și în continuare să nu vorbiți nimănui de scrisorile și telefoanele primite...

Stamatiad se ridică și el în picioare.

— Nici prietenei?

— Dacă n-ați făcut-o până acum... e mai bine să lăsați lucrurile așa.

— Scrisorile rămân la dumneavoastră?

— Bineînțeles. Notați-vă numărul meu de telefon... de aici și de acasă. Mă puteți suna la orice oră.

Căpitanului Lucian i se păru că inginerul plecase ceva mai încrezător și mai bine dispus decât venise și, cunoscând stările extreme prin care trec nevroticii, se întrebă cât timp o să-l țină simțământul acesta de încredere. „În nici un caz prea mult.“ Se apucă să recitească scrisorile. Le găsi stupide, mai aproape de ideea unei farse iresponsabile decât de o acțiune serioasă. N-avea însă voie să se lase furat de o aparență mai mult sau mai puțin convingătoare. Textul ăsta stupid și nu altul, cu fraze ticluite neinteresant, măcina încet și sigur sistemul nervos al unuia dintre cei mai capabili geologi români. Hotărî să trimită scrisorile la expertiză.

2

Într-adevăr, inginerul Stamatiad părăsise biroul ofițerului de contrainformații bine dispus. Temerile îi fuseseră risipite; viața și munca îi erau din nou în siguranță. „Nu are de ce să-mi mai fie teamă, se îmbărbătă el, nu mai sunt singur." Doi oameni luaseră cunoștință de existența scrisorilor: directorul și căpitanul Lucian Viziru. Ultimul, mai cu seamă ultimul, îi risipise atât senzația chinuitoare a singurătății, cât și nesiguranța în ziua de mâine. Nu se mai simțea nici slab, nici lipsit de apărare. Își va încheia lucrarea în deplină pace și siguranță. Mai să sară în sus de bucurie. Hm! Ce înseamnă o discuție! Și iată-l calmat, plin de încredere. Revăzu chipul ofițerului, fața lui smeadă, puțin colțuroasă, luminată de doi ochi pătrunzători și totodată liniștitori. Ofițer de contrainformații! Nicicând nu se gândise la o asemenea profesiune. „Ba nu-i adevărat!" se contrazise el imediat. De ce n-ar recunoaște? Cândva, mai de mult, se gândise, chiar cu dispreț. Pe atunci, nu-și putea imagina profesiunea ca atare decât ca o născocire a unor autori de romane sau de filme. Și iată, acum, viața cu surprizele sale l-a adus în fața unui asemenea profesionist. Tânăr, chiar prea tânăr... dar, pesemne, versat, deduse Stamatiad, dacă își binemeritase și locul, și gradul.

— Ce vreme ticăloasă! exclamă șoferul, smulgându-l pe Stamatiad din hățișul gândurilor. Oftă și se plânse: Nu suport umezeala, dom'le inginer!

Mașina i-o pusese la dispoziție căpitanul Viziru, iar omul de la volan, deși al Securității, era îmbrăcat civil.

Burnița. Ziua era neguroasă și tristă, bântuită de un vânt bezmetic, care, într-o singură noapte, desfrunzise copacii.

— Nici mie nu-mi priește umezeala, răspunse Stamatiad după o lungă tăcere. Bătea câmpii: umezeala, de fapt, nu-l supărase niciodată. Îl îmbărbătă însă pe șofer amintindu-i că timpul zboară cu viteză cosmică, și că mâine se va pomeni în arșița verii. „Vorbe goale... palavre, își reproșă Stamatiad. Debitez banalități! Asta-i! Dar o vorbă bună la casa omului, fie ea și banală, nu strică." Înaintea ochilor îi răsări din nou chipul căpitanului Lucian și se întrebă ce aptitudini i se cer unui ins tentat să îmbrățișeze cariera de ofițer de contrainforma-

ţii. Întrebarea cerea un răspuns complex şi, mai ales, competent. Un lucru însă îi era clar: acestui tânăr ofiţer i se încredinţase misiunea de a-l apăra, de a descoperi, pornind de la cele două anonime, pe cel care îi dorea moartea. „Dacă stau bine şi mă gândesc, de fapt e o treabă de prospecţie, ca a unui geolog."

. . . .

Ajuns la institut, Stamatiad se apucă imediat de lucru. Într-un târziu, îl deranjă telefonul. Era directorul în persoană: se interesa dacă *a fost acolo* şi dacă totul e în ordine.

— Da, totul e în ordine, îi confirmă Stamatiad.

— E o farsă... sunt convins, ţinu şi directorul să-i întărească moralul.

În acalmia vremelnică a sufletului său, încurajarea avu efectul unei bombe cu efect întârziat. „Nu se poate! auzi el o voce lăuntrică. Dacă se va dovedi că tu, Stamatiad, nu eşti decât victima unei farse, atunci nu-ţi rămâne decât să intri în pământ de ruşine!" Unde dureroase, stârnite de greutatea unei vorbe, începură din nou să i se propage spre inimă. În ciuda unui efort evident de a-şi struni nervii, nu mai reuşi să se concentreze cu eficienţa de dinainte asupra unor calcule. Mereu îi venea să strige: „Domnule director, nu e o farsă!"

Încrederea sădită de căpitanul Viziru i se risipi precum o floare de păpădie la cea mai slabă adiere a vântului. Se mohorî, culori sumbre învăluiră convorbirea cu Viziru: „E prea tânăr ca să înţeleagă ceva din toată povestea asta dificilă. M-au dat pe mâna unui începător". Se simţea din nou vlăguit, lipsit de apărare, la un pas de a se prăbuşi. O toropeală, pe cât de ademenitoare, pe atât de amăgitoare, îi îngreuia tot mai mult studiul hărţii geologice. Comandă prin telefon, de la bufet, o cafea tare, punându-şi mari speranţe în efectele ei. Clipele de destindere trăite în maşină se risipiseră undeva în neant. „Omul acela vrea să mă omoare. La urma urmei, de ce?" se frământă el. Ameninţarea lui — *unde, când şi în ce fel vei muri, EU voi hotărî* — o auzi ca şi cum i-ar fi fost şuierată la ureche şi nu comunicată în scris.

Încercă să reia analiza unui raport întocmit de un geolog din Borşa, dar fără succes. „Autorul scrisorii pare în stare de orice. Ar putea, de pildă, să răsară-n uşa biroului cu un pistol în mână, şi să tragă în mine sau...".

Cineva ciocăni la uşă. Privi bănuitor într-acolo. N-apucă să zică: „Intră". Se ivi o femeie... N-o mai

văzuse până atunci în institut. Stamatiad o măsură încruntat pe sub sprâncene: era între două vârste și zâmbea nesuferit, cu gura până la urechi.

— Am adus cafeaua, se explică necunoscuta.

Lui Stamatiad îi displăcu vocea; o găsi prea groasă, prea bărbătească. Se interesă, neizbutind să-și stăpânească o oarecare nemulțumire:

— Da' Maria unde-i?

— N-o mai lasă bărbatu' la serviciu, răspunse femeia, deloc intimidată de figura arțăgoasă a inginerului. Zice să stea acasă.

Stamatiad o urmări la fel de bănuitor: observă cum, în timp ce se aplecase să-i pună cafeaua pe birou, aruncase o privire iscoditoare în direcția documentelor „U-74".

— În locul ei, m-au angajat pe mine... E prima zi de serviciu, preciză ea, retrăgându-se spre ieșire.

Inginerul își tamponă fruntea transpirată, uitându-se neîncrezător când spre ușă, când spre ceașca de cafea. Ceva continua să-l nemulțumească. Trecură așa vreo zece minute până ce, în sfârșit, își înțelese nemulțumirea. Intervenise o schimbare în personal fără ca el să știe. Prea brusc intervenise. Ieri, Maria se mai fâțâia pe culoare. Ridică ceașca s-o ducă la gură — aroma ademenitoare a băuturii îi gâdilă plăcut nările. Totuși, nu sorbi din ea. Dintr-o teamă pe care nu izbutea să și-o explice. Îl chemă la telefon pe șeful serviciului de cadre și-l întrebă direct dacă-i la curent cu schimbările intervenite în rândul personalului de la bufet. Amuzat de întrebare, „cadristul" chicoti în receptor, ca pe urmă să-i răspundă printr-o întrebare:

„Glumiți, domnule inginer, nu-i așa?"

— Nu glumesc, izbucni Stamatiad, nu-mi arde de glume!

„Ei, dacă-i așa, îi răspunse nu fără ironie acesta, și nu glumiți, atunci vă aduc la cunoștință că sunt la curent cu schimbările de la bufet. Intenționați cumva s-o luați pe noua angajată în vreo expediție?"

— Nu... Vă mulțumesc!

Stamatiad înțelese că se făcuse de rușine în clipa când se hotărâse să ridice receptorul. Bău, în sfârșit, cafeaua, o găsi delicioasă și o savură cu plăcere. După câtva timp, îi izgoni toropeala și îl ajută să se afunde din nou în studiul documentelor „U-74". Orele se scurseră repede. Și-ar fi prelungit programul dacă directorul nu i-ar fi

telefonat și nu i-ar fi atras iarăși atenția: „Dane, nu trebuie să exagerezi, și așa ești foarte surmenat“.

Scurta convorbire telefonică îl debusolă. Niciodată directorul nu se amestecase în programul său de lucru, iar acum, pe neașteptate, îi dădea sfaturi. „A observat și el în ce hal sunt... Sau l-o fi informat cadristul despre absurda noastră discuție. Am fost, într-adevăr, un caraghios.“

Se ridică indispus de la birou. O căută pe Angela la telefon. N-o găsi la serviciu. Atunci îi telefonă acasă. Îi răspunse un bărbat. Puse repede receptorul jos. „Ce-i asta? E cineva la Angela sau am greșit din nou numărul?“ se întrebă el enervat. Tocmai intenționa să repete apelul, când își făcu apariția noua angajată. Stamatiad se încruntă fără motiv.

— Am venit să iau ceașca, se scuză ea, sesizând încruntarea inginerului.

O urmări cum se apropie cu pași moi de birou; cum ia ceașca fără să piardă însă ocazia să arunce o privire pe hârtiile împrăștiate pe masa de lucru; o mai interesa, fără îndoială, și *Fichet*-ul deschis. „E dumneaei ospătăriță cum sunt eu astronom“, conchise Stamatiad fără a o pierde din ochi. „Poate că-i cazul să telefonez căpitanului Lucian, își zise când rămase din nou singur, și să-i comunic bănuielile.“ Nu apucă să-și ducă la capăt intenția. Șeful serviciului de cadre — un bărbat scund, rotofei, cu o față îmbujorată și surâzătoare — deschise ușa:

— Domnule Stamatiad, văd că ești pregătit de plecare, n-ai vrea să coborâm împreună?

— Cum să nu! răspunse Stamatiad încântat, deși un glas lăuntric ținu să-l pună în gardă: „Bagă de seamă! E prima oară când trece pe la tine și îți lansează o asemenea propunere... Treaba nu-i întâmplătoare“. Sub privirile vesele ale musafirului, așeză dosarul în dulap, încuie *Fichet*-ul, îl sigilă. „Nu cumva ăsta-i și scopul vizitei? Să constate dacă închid bine documentele.“ Mai controlă, deci, încă o dată biroul, sertarele.

— Așa procedez mereu, preciză Stamatiad, ca și când ar fi răspuns la o întrebare a „cadristului“.

— Foarte bine!... Foarte bine! îl lăudă el.

Nu mai burnița; cerul continua totuși să fie cotropit de nori negri și apăsători. În stradă, șeful serviciului de cadre îl luă prietenește de braț. „Vrea ceva de la mine? se frământă Stamatiad. Altfel n-ar fi ținut să ieșim împreună.“

— Hai să-ţi spun una bună, zise „cadristul" şi izbucni în râs. Povesti o anecdotă deşucheată cu un bărbat care vine pe neaşteptate acasă şi îşi găseşte nevasta în pat cu altul. Stamatiad nu prea înţelese ce era hilar în istorioara asta, dar râse şi el forţat.

— Domnule, intră cadristul în fondul problemei, după ce, bineînţeles, mai povesti o anecdotă, m-ai întrebat la telefon dacă sunt la curent cu schimbarea intervenită în personalul de la bufet. Îţi închipuiai că aş putea să nu fiu? Îi dădu astfel de înţeles că s-ar simţi ofensat dacă inginerul i-ar aprecia astfel stilul de muncă.

Stamatiad zâmbi încurcat: primi o nouă confirmare că într-un fel se petrec lucrurile în realitate şi în alt fel se răsfrâng în mintea sa ostenită. Nu ştiu însă cum să se explice sau să se scuze.

— Ia te uită, mi-am zis, continuă „rotofeiul", ţinându-l mai departe de braţ, inginerul Stamatiad nu trece indiferent prin institut... Observă orice schimbare, până şi aceea intervenită în rândurile personalului auxiliar.

— Maria era o femeie cumsecade, vorbi Stamatiad, cu gândul la cu totul altceva: „O să consult neapărat un doctor, un specialist".

— Să ştii că şi noua angajată e o femeie de treabă.

Stamatiad vru să-l întrebe de unde ştie, apoi îşi aminti că omul care îl ţinea la braţ, prin însăşi natura postului său, era obligat să cunoască personalul. „O fi aflat, oare, şi el de necazurile mele?"

— Credeam, continuă „cadristul", că ştii de noua angajată că e rudă cu mine şi asta te-ar fi supărat. Mi-am zis: „Uite, Stamatiad umblă cu aluzii, în loc s-o ia de-a dreptul". Ştii, e sora unei cumnate, se explică şi faţa îi rămase la fel de veselă.

Stamatiad lăsă ochii în pământ; absurdul situaţiei îl făcu deodată să se simtă prost. În urmă cu douăzeci de minute suspectase o femeie de serviciu, ba mai mult, i se păruse că o interesează „U-74", iar acum afla că bănuita nu era decât o rudă a rotofeiului. „Stupid, absurd, demenţial!"

Până în Piaţa Romană, îi mai povesti două-trei anecdote. Acolo se despărţiră. O vreme, Stamatiad îl urmări cu privirile: văzut din spate, omul era de-a dreptul caraghios — scund, dolofan, cu picioarele scurte şi groase, pe care, în timp ce mergea, şi le ţinea depărtate.

Stamatiad se îndreptă spre oficiul telefonic din apropierea pieței. Intră într-o cabină și o chemă pe Angela. Când auzi din nou vocea unui bărbat, simți cum, de ciudă, i se încrâncenează carnea. Își spuse că a greșit și repetă apelul. Nu mai primi nici un răspuns. „Pe unde o fi umblând Angela? Și chiar dacă ar fi acasă, cu siguranță că, după cele petrecute între noi, mi-ar trânti telefonul în nas. Pe bună dreptate."

Se înserase. O luă pe bulevard în sus, intră la bufetul „Expres-Lido", își alese ceva ușor de mâncare și trecu la o masă ceva mai retrasă. Localul, însă, ca întotdeauna, era plin. Se apucă să mănânce, mesteca mecanic și se gândea la Angela: îi părea sincer rău de modul cum se despărțiseră cu o seară înainte. O jignise fără nici un motiv. Consideră că era de datoria lui să facă pasul împăcării. „În fond, în afară de Angela, pe cine naiba am pe lume?"

Brusc, avu senzația că-i supravegheat. Încetă să mai mănânce cu plăcere. După un timp, se uită în dreapta sa. Zări un bătrânel jigărit stând cu nasul în farfurie și înfulecând lacom. Când și când, își întorcea capul și-l fixa pe Stamatiad cu niște priviri dușmănoase. Inginerul simți un junghi în inimă. Nu voia să se lase pradă acelei beții amare — depresiunea — și părăsi în grabă localul.

Aerul rece de octombrie, animația bulevardului îl mai destinseră puțin. În sfârșit, luă decizia să treacă pe la Angela să-și ceară scuze. Locuia nu departe, pe strada Batiștei, la etajul cinci al unui bloc construit în timpul războiului. Un sfert de oră mai târziu, suna la ușa garsonierei. Nimeni nu ieși să-i deschidă. Apăsă din nou pe butonul soneriei. În liniștea care îl înconjura, i se păru că aude de dincolo de ușă niște pași. I se mai păru că un ochi nevăzut îl scruta prin vizor. Nu putea să fie decât Angela. Îi cunoștea obiceiul. Ori de câte ori se găsea la dânsa și se nimerea ca tocmai atunci să sune cineva la ușă, proceda la fel. Goală sau într-o cămășuță străvezie de nylon, cobora din pat și, în vârful picioarelor, se uita prin vizor. De acolo se înapoia surâzătoare, de parcă ar fi făptuit la ușă cine știe ce ștrengărie, și se strecura în așternut lipindu-se drăgăstoasă de el.

Mai sună o dată, fără nici un rezultat. Ar fi putut să folosească cheia pe care, cândva, Angela i-o dăduse. „E a ta... folosește-o la orice oră", îi spusese ea atunci. Fusese în gestul acela ceva cald, foarte intim, asemenea unui jurământ solemn care îl mișcase. Căută cheia, o găsi

și o strânse în pumn. N-o folosise niciodată. Nici acum nu se încumetă. Preferă să coboare scările cu capul în piept, asemenea unui învins. Nici vorbă, Angela îl identificase prin vizor și refuzase să-i deschidă. Apucase oare să-l înșele, să se răzbune? Ar fi putut s-o împiedice? La urma urmei, ce drepturi avea asupra ei? Dacă ar folosi cheia și ar năvăli pe neașteptate în garsonieră?

Gândul că Angela venise goală la ușă în timp ce rivalul său o aștepta în așternut nu-l părăsi multă vreme. De aceea, cum ajunse acasă se repezi la telefon. În locul femeii îi răspunse iar un bărbat. Trânti receptorul gata să-l spargă. După alte cinci minute, mânat de același gând, mai formă o dată numărul de telefon. Nu-i răspunse nimeni. „Ce-i asta? se înfurie. Nu mai înțeleg nimic!" Se hotărî să n-o mai caute. Deschise radioul. Intră în baie, lăsând ușa deschisă ca să audă muzica mai bine. Se băgă sub duș, alternă apa rece cu cea fierbinte, după care, în pijama, reveni în cameră. Scoase din raftul bibliotecii volumul unui vestit geolog englez, se trânti pe studio și se apucă să citească la lumina veiozei capitolul care îl interesa. Citea și în sinea sa se bucura că lectura unei opere de specialitate îl captiva întru totul, smulgându-l din ghearele unor gânduri negre. Era obișnuit încă din anii studenției să citească ore în șir și nu cunoștea alte forme mai atrăgătoare de petrecere a timpului liber. Din păcate, în ultima vreme obosea repede. Și acum lucrurile se petrecură la fel: după câteva pagini își simți capul greu, de parcă cineva i-ar fi așezat pe creștet o placă de plumb. Cartea îi căzu pe piept. Rămase minute în șir cu ochii deschiși, privind în neștire tavanul. Din această stare de nefericită indiferență îl trezi telefonul. „N-are decât să sune, gândi, nu mă ridic." Se ridică însă.

— Alo ... rosti el fără convingere în receptor.

„Bună seara, Stamatiade, i se răspunse bucuros. Geologul înghețǎ. Recunoscuse glasul: era al *ăluia*. Bună seara, Stamatiade."

De astă dată salutul îi răsună în ureche ca un reproș: adică ce, domnule Stamatiad, te ferești să stai de vorbă cu mine?!

— Bună seara, murmură Stamatiad, scârbit că nu găsea în el putere să curme convorbirea.

„Vasăzică așa, n-ai vrut să ții seama de avertismentul meu! Binee! Ai fost, așadar, la Securitate. M-ai denunțat... Binee! Ai predat și scrisorile. Rău ai făcut!

Să știi că de murit, tot ai să mori! Când, unde și în ce fel, eu voi hotărî. Ai înțeles? Noapte bună, Stamatiade", încheie celălalt pe un ton batjocoritor.

Stamatiad împietri cu receptorul în mână. „Ai fost, așadar, la Securitate. M-ai denunțat." Nu-i venea să creadă. Autorul scrisorilor de amenințare, cel care îl ura de moarte aflase că ceruse sprijinul autorităților. Cum a izbutit? Și cum de nu-i este teamă s-o afirme? Dintr-o dată, realiză și mai bine grozăvia situației. Convorbirea telefonică de acum câteva minute îi răpise și ultima nădejde. Se găsea din nou singur, dezarmat în fața primejdiei. Încrederea pe care căpitanul Lucian i-o inoculase de dimineață în suflet îi fusese neutralizată de cel care-l asigura cu atâta aplomb că-i singurul în măsură să-i hotărască destinul. I se făcu frig, începu să tremure și numai atunci puse receptorul la loc. „Directorul crede că la mijloc e o farsă, își zise. Poftim, farsă?!? Nici vorbă de așa ceva. Primejdia morții e reală. Dacă autorul scrisorilor e în stare să afle, și încă destul de repede, că am trecut dimineața pe la Securitate, de ce n-ar fi atunci în putere să-și ducă la îndeplinire și cinica sa amenințare? Am alunecat într-o capcană, într-o capcană fără scăpare." Frica se căsca în el ca o prăpastie gata să-l înghită. Ar fi vrut să se apere. Dar cum? Ce-ar mai putea să întreprindă? Să-i telefoneze căpitanului Lucian? Ar fi o tâmpenie. Celălalt ar afla imediat. Doar îi dovedise că-i cunoștea fiece pas, fiece mișcare. *Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî.* Se uită la fereastră. Socoti că primejdia cea mare de acolo ar putea veni. Stinse veioza. Ce imprudență! Să nu lase storul... Se trase lângă perete, dădu la o parte perdeaua și cercetă strada: era pustie, rece, respingătoare. Lăsă jaluzelele cu simțământul că între el și primejdia de afară s-a interpus un zid de nepătruns. Înaintă bâjbâind spre veioză și o aprinse. Controlă cu grijă ușa de la intrarea principală, apoi pe cea care, prin bucătărie, dădea la scara de serviciu — amândouă erau bine încuiate. Se simți iar în siguranță. Gândi că oricare ar fi riscul, ar trebui totuși să-i telefoneze căpitanului Lucian. Trecuse de miezul nopții. Cum să-i telefoneze la o oră atât de târzie? Ar face o impresie proastă. Vlăguit, se vârî în pat, își înfundă capul în pernă, de parcă ar fi vrut să scape de niște sunete obsesive. Nu izbuti să adoarmă decât după ce înghiți un somnifer.

III

DOMNUL CU FAȚA PALIDĂ

1

În ziua următoare, de dimineață, căpitanul Lucian primi un raport laconic: scrisorile de amenințare nu prezentau decât amprentele digitale ale inginerului Dan Stamatiad. Luă această concluzie drept un prim indiciu că nu se afla în fața unei farse, deși ar fi fost de preferat. Așa cum era și firesc, autorul scrisorilor fusese prevăzător, luând din vreme măsurile necesare unui anonimat deplin. Tot ceea ce se putea deduce pe marginea celor două *scrisori nu prezenta* un interes prea mare. Totuși, anumite observații se cereau reținute. Prima scrisoare fusese scrisă cu litere decupate din ziar. Treabă migăloasă, necesitând timp și răbdare. Autorul făcea dovada că le poseda pe amândouă. A doua scrisoare preferase s-o scrie la mașină. Riscase, deoarece semnele l-ar fi putut deconspira. Desigur, cu o singură condiție: mașina să fi fost înregistrată cândva la D. G. M. Era puțin probabil, de vreme ce autorul scrisorii s-a încumetat s-o folosească într-un scop ieșit din comun.

Dar ceea ce îl făcu pe căpitan să exclame: „Se îngroașă gluma!“ fu cel de-al doilea raport. Încă de ieri obținuse aprobarea ca telefonul lui Stamatiad să fie pus urgent sub ascultare. Rezultatul nu întârziase să se arate. Raportul îl informa:

„La orele 00,36 inginerul Stamatiad a fost chemat de la telefonul cu numărul 15 . . . 87. Redăm, mai jos, stenograma scurtei convorbiri:

Stamatiad: Alo!

Necunoscutul: Bună seara, Stamatiade!

(Pauză. Nici un răspuns din partea lui S.)

Necunoscutul: Bună seara, Stamatiade!

Stamatiad: Bună seara!

Necunoscutul: Vasăzică așa, n-ai vrut să ții seama de avertismentul meu! Binee! Ai fost, așadar, la Securitate. M-ai denunțat... Binee! Ai predat și scrisorile. Rău ai fă-

cut! Să știi că de murit, tot ai să mori! Când, unde și în ce fel, eu voi hotărî. Ai înțeles? Noapte bună, Stamatiade."

Raportul îl mai informa:

„S-a stabilit că numărul 15...87 aparține unui telefon public, instalat într-o cabină de pe bulevardul Titulescu, în dreptul clădirii cu numărul 5".

În continuare, documentul consemna:

„La orele 21,30, inginerul Stamatiad a telefonat la 13...78. I-a răspuns un bărbat. Inginerul a închis imediat telefonul. Apoi a format 13...79, dar nu i-a răspuns nimeni. Primul număr este al abonatului Petrescu I., iar cel de-al doilea aparține abonatei Prisăcaru Angela".

Raportul îi aminti ofițerului de starea de surescitare a inginerului. Încercă să și-l imagineze în clipa în care autorul scrisorilor îl încunoștința că aflase că fusese la Securitate. Amănunt de-a dreptul senzațional, nu numai pentru inginer, ci și pentru el, cel chemat să facă lumină într-un caz ce se anunța teribil de încâlcit. „Trebuie să-l văd cât mai repede pe Stamatiad, să-l liniștesc... Omul trebuie să fi intrat în criză." Își explica astfel faptul că Stamatiad nu-l sunase nici acasă, nici la minister. Dar oare la institut s-o fi prezentat? Reciti textul raportului bătut la mașină și ochii i se opriră din nou pe rândurile: „Ai fost, așadar, la Securitate. M-ai denunțat! Binee! Ai predat și scrisorile. Rău ai făcut!" Câteva detalii meritau, desigur, toată atenția: „Cum a aflat dușmanul din umbră al geologului că acesta ne-a vizitat, ba mai mult, că ne-a lăsat și cele două scrisori?" Recapitulă în gând cum „intrase în problemă". Primise mai întâi un telefon de la directorul institutului care îl rugase să-l primească urgent pe inginerul geolog Dan Stamatiad într-o chestiune de mare importanță. „Dacă situația o cere, să vină imediat", propusese Lucian. „Cum să ajungă la dumneavoastră?" se interesase directorul. „Să vină la minister, îi explicase Lucian. La poarta principală o să găsească un bilet de intrare." Jumătate de oră mai târziu, inginerul sosea la minister cu „Pobeda" directorului. La institut se înapoiase cu o mașină a M.A.I.-ului. Se putea deci presupune că, în afară de director, mai exista o persoană la curent cu drumurile lui Stamatiad. De bună seamă, șoferul directorului. „Nu e imposibil, își continuă Lucian deducțiile, ca Stamatiad să fi fost urmărit chiar de autorul anonimelor. Acesta l-a văzut urcând în mașina directorului și s-o fi luat

după el. Văzându-l că intră în clădirea ministerului, a înțeles ușor scopul vizitei." Se mai putea însă enunța o ipoteză: autorul scrisorilor să fi stat de vorbă cu șoferul directorului și să-l fi tras de limbă. În continuare, firul logic al analizei îl conduse pe ofițer către concluzia că numai cineva din interiorul institutului s-ar fi încumetat să-l abordeze pe șofer și, așa într-o doară, să-l descoasă.

Lui Lucian i se făcu deodată „sete" de o țigară. Oftă amarnic și-și potoli „setea" aruncându-și sub limbă o bomboană de mentă. Reveni apoi la preocupările sale. Faptul că autorul anonimelor aflase într-un interval de timp scurt că inginerul se adresase Securității conferea cercetărilor o notă aparte. Se putea, astfel, intui că, ori de câte ori Stamatiad va dori să-l viziteze, necunoscutul va fi și el pe fază, ceea ce ar putea să grăbească deznodământul inginerului. Amenințarea „Când, unde și în ce fel o să mori" nu lăsa loc echivocului: „Stamatiade, n-ai cum scăpa de sentința mea, chiar dacă te vei ascunde în gaură de șarpe sau vei cere protecția autorităților!" Fără doar și poate, viața eminentului geolog era în primejdie. Totuși un aspect al problemei îl găsea bizar: comportamentul omului din umbră. De ce, pentru a-și lichida victima, efectua atâtea „piruete la lumina reflectoarelor"? Tactica asta, fără îndoială, îl înnebunea pe Stamatiad, dar, în același timp, alarma contrainformațiile, precum și alte organe de investigații și expertize. În fine îl chemă pe directorul institutului la telefon și se interesă dacă Stamatiad se prezentase la serviciu.

— E aici, îi răspunse directorul. L-am și văzut... E la el în birou. Arată jalnic...

Lucian mulțumi. „A venit, gândi el după ce închise telefonul, și încă nu s-a hotărât dacă să mă informeze sau nu. De frică. Doamne, câte ipoteze poate isca o singură problemă! Dacă inginerul Stamatiad, în ciuda asigurărilor date că va păstra o totală discreție, a trăncănit totuși? Atunci voi fi nevoit să stabilesc cu cine sau de față cu cine a trăncănit. Dar dacă directorul institutului, un remarcabil om de știință, a scăpat pe undeva o vorbă?" Un răspuns clar la asemenea întrebări l-ar ajuta să identifice urme utile. Îi plăcea jocul ipotezelor și deseori se lăsa ademenit de el, deși știa din propria-i experiență că e vai și amar de acel investigator care, elaborându-și supozițiile, cade pradă imaginației, rătăcind apoi printre ele ca într-un codru virgin. „Și ar exista o posibilitate, își zise el bucuros, că a mai născocit

o supoziție. N-ar fi exclus ca autorul anonimelor nici să nu fi aflat că Stamatiad a informat Securitatea, ci doar să fi presupus. Să-i fi intuit reacțiile. Oare nu era firesc ca Stamatiad să ne alarmeze, să ne ceară sprijinul?"

Viziru se ridică de la birou. „E prea dulce bomboana..." Nimeni nu-i ceruse să se lase de fumat, nici măcar Lia. O dată însă, după ce se sărutaseră, ea strâmbase din nas și exclamase: „Ah, ce urât duhnești a tutun!" Din seara aceea luase hotărârea să se lase de fumat. Bineînțeles, Lia i-o aplaudase. Numai șeful său, maiorul Panait, se arătase sceptic: „Un ofițer de contrainformații fără țigări e ca Sherlock Holmes fără pipa meditației". „Și iată că se împlinesc două luni de când nu mai fumez și n-am încetat să meditez. Cel puțin așa cred." Lucian se opri în dreptul planului Capitalei, așa cum mai făcuse în zeci și zeci de rânduri, căutând să ghicească, dintr-o singură ochire, două străzi importante — una a copilăriei, cealaltă, unde locuia din ziua când se căsătorise cu Lia. „De unde să încep?" Nemulțumit parcă de tăcerea hărții, se înapoie la masa de lucru, adună documentele și rapoartele într-o singură mapă și o închise într-un seif.

Își cercetă ceasul de mână. Era încă devreme, mai avea înainte aproape o zi întreagă. Se uită pe fereastră: iarăși burnița. Nu-i plăcea toamna. Tocmai își îmbrăca trenciul, când sună telefonul. Recunoscu imediat glasul înfrigurat al lui Stamatiad. Lucian i-o luă înainte:

— Domnule inginer, de unde vorbiți, de la un telefon interior sau de la unul cu fir direct?

„Cu fir direct..."

— Din biroul dumneavoastră?

„Da."

— Mai e cineva de față?

„Nu..."

— Vă ascult... Căpitanul știa ce-i va fi dat să audă și era bucuros că inginerul își înfrânsese ezitările și găsise în el resurse să-i telefoneze. Într-adevăr, tot ceea ce-i dezvăluia Stamatiad corespundea cu stenograma inserată în raport.

„Ce să fac, domnule căpitan, spuneți-mi, ce să fac?" răsună apelul disperat al geologului.

— O întrebare, domnule inginer...

„Vă rog..."

— Amintiți-vă dacă nu cumva ați povestit cuiva de întâlnirea noastră de ieri.

„Ferească Dumnezeu! În afară de director, nimeni altcineva nu știe. Aveți cuvântul meu de onoare."

Vorbele fuseseră rostite din toată inima, cu sinceritate, iar Lucian nu avea nici un motiv să le pună la îndoială.

„Ce să fac, domnule căpitan?" reluă inginerul tânguirea.

— Să vă vedeți liniștit de cercetări, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Celelalte probleme lăsați-le în grija noastră. Calmul dumneavoastră este principalul nostru aliat; de el depinde în mare măsura succesul, minți Lucian.

„Vă mulțumesc..."

— S-ar putea să trec pe la institut.

„Vă aștept... La revedere..."

— La revedere.

Știa că în cazul unor căderi nervoase, îmbărbătările au un efect similar cu cel al ventuzelor aplicate pe spinarea unui mort, nu avusese însă încotro, trebuia să încheie convorbirea într-o notă de optimism.

Ori de câte ori își punea trenciul, îi răsuna în urechi exclamația Liei: „Uf, nu pot să sufăr fâșâitul ăsta!" Atunci, ca s-o necăjească, își făcea de lucru cu haina până ce Lia îl împingea spre ușă, dându-l afară din casă: „Hai, ieși, cară-te... du-te mai repede la aventurile tale!" „Dintr-o asemenea aventură te-am câștigat pe tine, îi amintea el tandru, și ar trebui să-i mulțumești cerului." „Cerului sau spionului-fantomă? Hai, pleacă, vorbărețule..."

În stradă, rămase o clipă descumpănit: nu știa încotro s-o ia. Se lăsă în voia inspirației. Își înfundă mâinile în buzunare și o luă, prin burniță, spre bulevardul Magheru. În răstimpuri se oprea mecanic în fața vitrinelor. „Încotro? De unde să încep? Poate de la locuința lui Stamatiad?" Îi plăcu ideea. Știa pe ce stradă locuiește. Urcă într-un autobuz dar, după o stație, îi veni o altă idee. Coborî și luă un autobuz în sens contrar. La Piața Romană se dădu jos și se îndreptă spre Cometei. De la un telefon public, îl sună pe directorul institutului și îl rugă să-l primească doar pentru câteva minute.

„Vă aștept... Îi spun chiar acum secretarei să trimită bonul la poartă", își manifestă directorul disponibilitatea de a-l primi.

„Secretarele, își zise Lucian în drum spre institut, sunt îngerii păzitori ai șefilor." Și-o închipui pe secre-

tara directorului: tânără, drăguță foc, cu părul platinat și tapat, zveltă, mai cu seamă zveltă, curtată de toți inginerii și cercetătorii institutului. Pesemne, mulți dintre ei — au, n-au treabă — își găsesc de lucru pe acolo interesându-se, chipurile, de diferite lucrări. Imaginea îl atrăgea. Se și vedea surâzându-i dulce.

Puțin mai târziu, în anticamera cabinetului directorului, îl întâmpină o femeie la vreo cincizeci de ani, scundă, grăsuță, cu părul cărunt. Doi ochi obosiți îl cercetară rece pe deasupra ochelarilor. „Sunteți domnul Lucian Viziru? îl întrebă ea pe un ton sever. Intrați, domnul director vă așteaptă." Pe Lucian îl încercă o părere de rău constatând că secretara nu era așa cum și-o imaginase. „Încă un exemplu că prea multă imaginație strică." Deschise ușa cabinetului. Directorul se ridică de la birou și veni să-l întâmpine. Era un bărbat trecut de șaizeci de ani, arăta însă mult mai tânăr. Nu făcuse burtă, se ținea drept și, judecând după statura sa atletică, nu ignora exercițiile de gimnastică.

— În cazul lui Stamatiad? deschise directorul vorba. Ce-i domnule, cu chestia asta? Zău așa, aduce a glumă idioată.

Lucian îl privi cu o vie simpatie. Spre deosebire de alți savanți, cel din fața lui era, prin firea sa, mai comunicativ și mai simplu în relațiile cu cei din jur. „Această trăsătură de caracter, își spuse, trebuie să fie rodul nenumăratelor expediții geologice la care a participat."

— Într-adevăr... La prima înfățișare pare o glumă idioată, îi răspunse Lucian după ce se așeză în fotoliu. Litere decupate... scrisori de amenințare... telefoane la miezul nopții.

— Deci, nu-i o farsă...

— Din păcate, nu e.

Fața mare, energică, a directorului se întunecă; un timp tăcu, privindu-și la nesfârșit stiloul.

— Îmi pare rău pentru Stamatiad, spuse după o scurtă pauză. E foarte extenuat. „U-74" îi pune probleme grele, complexe... le-a rezolvat și le rezolvă cu succes. În ultima vreme a devenit însă de nerecunoscut... e într-un hal de astenie... Iar acum, colac peste pupăză, și povestea asta...

„Oare autorul scrisorilor, se întrebă Lucian ascultându-l, știe că Stamatiad lucrează la «U-74»? Știe că-i astenic? Dacă știe, din ce surse? În nici una din scrisori nu enunță vreo pretenție. Îi vrea doar sufletul."

— Da, îmi pare rău pentru Stamatiad, oftă directorul de parcă atunci ar fi înțeles gravitatea situației. Urmă îngrijorat: Credeți că toată povestea asta are vreo legătură cu „U-74"?

— Nu știu... însă nu-mi pot închipui valoarea vieții lui Stamatiad desprinsă de obiectul cercetărilor sale. Mi-aș permite o întrebare...

Directorul se aplecă peste birou, de parcă ar fi vrut să audă mai bine.

— Când v-a informat Stamatiad de scrisorile primite?

— Ieri, la prima oră. A venit la mine: era negru la față. Mi-a povestit ce i s-a întâmplat și i-am făgăduit tot sprijinul. Mai exact, l-am pus în legătură cu dumneavoastră.

— La discuție a mai asistat vreo persoană?

— Nu.

— Ați informat vreun colaborator de-al dumneavoastră mai apropiat în legătură cu ce i se întâmplă lui Stamatiad?

— Nu!... nu...

— Cum este privit Stamatiad în institut? Se bucură de simpatii, are adversari?

— Judecând după întrebările dumneavoastră, înțeleg la ce vă gândiți. Da, situația este destul de serioasă, își mărturisi directorul neliniștea. Stamatiad este unul dintre veteranii institutului... un inginer cu cunoștințe vaste în domeniul uraniului. E un pasionat al tainelor geologice... În institut se bucură de o mare autoritate și de un respect real. Nu știu să se fi manifestat vreodată adversități directe sau ascunse față de dânsul.

— Este deosebit de important să precizăm câteva date ale problemei. Trebuie să aflăm de unde se țintește în Stamatiad cu amenințările, din institut sau din afară. În ceea ce ne privește și, bineînțeles, vă privește, noi am luat în cazul Stamatiad anumite măsuri... Măsuri am luat și în legătură cu „U-74". Dacă v-am reținut prea mult, vă rog să mă iertați.

Lucian vru să se ridice, dar directorul îi făcu semn să mai zăbovească puțin.

— N-ar fi mai bine să-l conving pe inginerul Stamatiad să plece în concediu? După părerea mea, omul e bolnav...

Lucian nu răspunse imediat. Trecu fugitiv în revistă cele câteva detalii ale cazului și ajunse la concluzia că plecarea lui Stamatiad din București, la un sana-

toriu, despărțirea de obiectul cercetărilor sale i-ar fi îngreunat, până la un anume punct, investigațiile, însă sănătatea cercetătorului era mai presus de orice. Așa că răspunse:

— Numai să consimtă... Încercați. E cam irascibil... Dacă nu vrea, nu stăruiți. Se ridică să plece. Își cercetă ceasul. Aș avea o rugăminte: la ora 12 trebuie să fiu neapărat într-un anume loc și sunt în criză de timp, aș putea apela la mașina dumneavoastră? Pentru zece minute, nu mai mult...

— Cum să nu! Cu plăcere... Directorul se ridică, îi strânse mâna. Îi transmit chiar acum șoferului. O să vă aștepte la poartă...

Ieși. Secretara ședea la măsuța mașinii de scris și bătea, pesemne, o adresă. Văzându-l, îi aruncă din nou o privire rece, indiferentă, pe deasupra ochelarilor. Lucian o salută cu un surâs ce se voia cuceritor, dar ea nu se lăsă smulsă din indiferență.

În fața institutului îl aștepta o „Pobedă" neagră. Șoferul deschise portiera, poftindu-l să ia loc lângă dânsul.

— Sunteți domnul Viziru?

— În persoană.

Șoferul, un tânăr blond cu ochi verzi și vioi, a căror căutătură ștrengărească te îndemna să ai încredere în dânsul, întrebă:

— Unde vă duc?

— Știi unde locuiește inginerul Stamatiad?

— Cum să nu! răspunse șoferul. Ce, o dată l-am dus acasă? Locuiește pe lângă șoseaua Viilor.

Porniră. Lucian îl iscodi cu coada ochiului: părea un băiat vesel, de viață, dispus oricând să flecărească. Se hotărî să atace direct. Îl întrebă:

— Dumneata ai făcut ieri un drum cu inginerul Stamatiad, nu-i așa? L-ai dus până la Ministerul de Interne?

Înainte de a-i răspunde, șoferul întoarse capul, arătându-i ochii verzi, în clipa aceea foarte rotunzi.

— Exact...

— L-ai lăsat acolo, pe urmă te-ai înapoiat la institut. Nu-i așa?

— Nu vă contrazic... Așa e, cum ziceți dumneavoastră. După aia, m-am întors la institut. În rest, am făcut numai drumuri cu domnul director.

— După ce te-ai înapoiat de la M. A. I., n-a încercat nimeni să afle de la dumneata unde l-ai dus pe domnul

inginer Stamatiad? Amintește-ți, cineva de la institut sau din afară...

— Nu vă supărați, dumneavoastră cine sunteți că mă luați la întrebări? Șoferul se încordă deasupra volanului, arătându-și astfel nemulțumirea față de curiozitatea omului de lângă el.

— Sunt cel la care a fost ieri inginerul Stamatiad, se prezentă el și îi aruncă un surâs prietenesc.

— Am priceput, răspunse șoferul în cele din urmă. Nu, nimeni nu m-a întrebat unde am fost cu domnul inginer Stamatiad... Noi, șoferii, slavă Domnului, nu ne plângem de memorie, avem berechet... Nu mă înșel. Doar directorul m-a întrebat: „Ai fost cu inginerul Stamatiad acolo?" Atât și nimeni altcineva.

— Îți mulțumesc. M-am răzgândit, nu mai merg pe Viilor... Te rog s-o cotești la stânga și să mă lași pe bulevardul Titulescu. Nu vrei bomboane? Sunt de mentă...

Șoferul nu-l refuză, luă una și îi mulțumi. Apoi se închise în sine, ca și când ar fi vrut să evite orice alte întrebări ale ofițerului.

— La ce număr?

— La numărul cinci.

— Aaa! exclamă șoferul, p-acolo stă și inginerul Aman...

Lucian nu-și trădă surprinderea. Lăsă să se înțeleagă că savurează bomboana. „Interesant! Iată și un nume, Aman, gândi ofițerul. Bulevardul Titulescu, numărul 5. Interesant!" Îl iscodi din nou pe șofer. Tânărul se înveselise.

— Te-aș ruga, i se adresă Lucian, ca atât discuția cât și drumul nostru să rămână între noi.

— 'Nțeles, zise șoferul milităręște. M-am lăsat la vatră nu de mult, așa că... Unde să opresc? întrebă el deodată pe un ton misterios. Mașina intrase pe bulevardul Titulescu. Chiar la inginerul Aman?

— Nu, ceva mai încolo.

Lucian văzu de departe cabina telefonică; se afla pe partea stângă a străzii, în dreptul unei clădiri solitare. Mașina opri.

— Vă aștept?

— Nu, nu-i nevoie să mă aștepți... Lucian îi strânse mâna prietenește. Ne-am înțeles, nu-i așa? La revedere.

Rămase pe marginea străzii, urmărind mașina ce se depărta în viteză. Cabina telefonică era chiar peste drum,

în dreptul locuinței inginerului Aman... casa de la numărul cinci. Trecu strada, îndreptându-se spre cabina plasată aproape de bordură. O tânără o ocupase și vorbea cuiva cu înflăcărare. Lucian n-o auzea. Bulevardul, în bătaia burniței, avea un aspect dezolant: castanii erau desfrunziți, casele mici, izolate unele de celelalte prin grădinile ruginite, păreau părăsite. Fata tot mai vorbea la telefon, nu-l vedea sau se prefăcea că nu-l vede. „Vorbește, fată, vorbește!" o îndemnă el în gând. Se putea constata cu destulă ușurință că era unicul telefon public pe o distanță destul de mare. Cât puteai cuprinde cu ochii, nu zăreai nici un restaurant, nici un magazin, nici un bufet. Tânăra îl văzuse și se întorsese cu spatele la dânsul. Se depărtă de cabină. Clădirea de la numărul cinci se afla în fundul unei grădini modeste. Poarta de fier era închisă. Văzu o cutie poștală și citi: „Constantin Aman. Inginer". Se înapoie la cabină. Fata asculta tristă, cu privirile în pământ.

„Inginerul Aman? O fi lucrând omul la institut, dacă șoferul îl cunoaște. Ia vezi, poate bați la poarta lui Aman." Îi veni să râdă de coincidență: Aman — cabina — Stamatiad. Nu, nu trebuie să se grăbească să facă vreo legătură cu cazul Stamatiad, deși se stabilise cu precizie că din această cabină i se telefonase inginerului. În sfârșit, fata abandonă receptorul în furcă și ieși. Avea ochii triști și obrajii încinși. În urma ei, ușa de sticlă rămase deschisă. Lucian intră în cabină — mai stăruia în aer un parfum delicat de liliac. „Așadar, de aici, la orele 00,36 de minute, a fost chemat Stamatiad de dușmanul său de moarte." Se simți tentat să telefoneze și el undeva. Ridică receptorul, introduse fisa și, dintr-o pornire absolut spontană, chemă locuința inginerului. Îi răspunse o femeie:

— Cu inginerul Stamatiad, ceru Lucian.

„E la serviciu. Cine întreabă?"

— Un prieten. Cu cine am plăcerea să vorbesc?

„Cu Lucreția, menajera."

— Mulțumesc, zise Lucian, o să-l caut la serviciu.

Prin geamul ușii zărea strada stăpânită de toamnă, locuința inginerului Aman, și se întrebă: „De ce Aman ar fi ieșit din casă, la miezul nopții, ca să-i telefoneze lui Stamatiad dintr-o cabină? Hai să nu-mi bat capul cu dumnealui până nu aflu ce hram poartă în institut".

— Ce faci, domnule, nu telefonezi?

Uitase unde se afla. Ieși fără să-l bage prea mult în

seamă pe bătrânelul care-i luase locul la telefon. Își cercetă ceasul: se făcuse 12,30. O luă pe bulevard în sus, agale, asemenea unui îndrăgostit mânat de toamnă în căutarea amintirilor. „Am stabilit următoarele, se gândea Lucian: directorul n-a vorbit nimănui de scrisorile primite de Stamatiad; la rândul său, inginerul declară același lucru; nimeni nu a încercat să stoarcă de la șofer informații privitoare la inginerul Stamatiad. Deci, cei trei care puteau servi, direct și indirect, drept tot atâtea surse de informare, m-au asigurat de totala lor discreție. Nu am nici un motiv să nu-i iau în serios. Totuși, cum a aflat atât de repede autorul celor două scrisori de amenințare că Stamatiad s-a prezentat autorităților? E posibil ca până la ora asta să fi pus la punct și planul asasinării lui Stamatiad. *Ți-a sunat ceasul,* își aminti Lucian textul scrisorilor. Ciudat! Vrea să-l asasineze, însă nu spune de ce. *Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî.* De ce oare autorul scrisorilor își rezervă un spațiu atât de mare de manevră? Căci, indirect, acest spațiu favorizează extinderea cercetărilor. Ciudat!" Enervat de propriul său tic verbal, scuipă bomboana cât colo. „Al naibii, tipul joacă tare! Să vrei să fii și judecător, și călău, să-ți începi execuția prin a-i declara condamnatului un război psihologic de uzură?! E ceva ilogic în toată povestea asta."

În cele din urmă, din tot noianul de gânduri, reuși să desprindă o concluzie: necesitatea de a stabili personalitatea inginerului Aman, iar dacă va fi cazul, să încerce să stea de vorbă cu el. Se opri brusc, de parcă ar fi vrut să citească afișele lipite alandala pe un gard. „Ar fi util dacă aș da încă astăzi de el. Timpul lucrează împotriva lui Stamatiad, el trăiește cu sabia lui Damocles deasupra capului."

Se folosi de primul telefon public care îi ieși în cale pentru a-l suna pe conducătorul institutului. Avu noroc: îi răspunse chiar el.

— Mă văd nevoit să vă deranjez din nou, se scuză Lucian.

„Mă rog, vă ascult."

— Pornesc către dumneavoastră într-o chestiune urgentă și de mare discreție. V-aș ruga, dacă nu e prea dificil, să-mi pregătiți dosarul inginerului Constantin Aman.

„Nici o problemă... Vă aștept."

După o jumătate de oră, Lucian se regăsi în fotoliul

unde mai șezuse, cercetând de astă dată dosarul solicitat. Directorul își scoase ochelarii, îi așeză pe cristalul biroului și, jucându-se cu stiloul, îl întrebă:

— Cu ce pot să vă fiu de folos?

— Să-mi spuneți cum îl apreciați pe inginerul Aman.

— E un geolog capabil... a condus câteva expediții soldate cu rezultate valoroase. Zăcămintele de cupru de la Z..., cele de la T... sunt opera sa.

— Care sunt relațiile lui cu Stamatiad? intră Lucian în fondul problemei.

— Bune... Se cunosc de mult... Au fost colegi de facultate. Directorul rămase un timp gânditor, cu ochii țintă pe stilou. Părea că încearcă să-și amintească ceva sau, poate, voia să stabilească dacă amănuntul de care își amintise avea sau nu vreo semnificație.

— Raporturile lor, urmă directorul, după câte știu, sunt firești. Totuși... Făcu o pauză. Aman mi s-a adresat cu rugămintea să-i încredințez lui prospecțiile „U-74", a stăruit chiar, încercând să mă convingă că ar fi mai indicat decât Stamatiad. Precum se vede, n-am fost de acord cu punctul lui de vedere.

— Inginerul Stamatiad a fost la curent cu această cerere?

— Nu. A aflat mai târziu, într-o ședință, când Aman s-a adresat lui Stamatiad, nu fără invidie, spunându-i că-i un geolog norocos. Îmi amintesc și de replica lui Stamatiad: „Sunt nu numai norocos, ci și foarte bun". Aman nu s-a supărat.

„Informațiile, gândea Lucian, nu sunt lipsite de interes. Pun în lumină o înfruntare între orgolii. Poate o pistă. Rămâne să văd în ce măsură îmi pot folosi."

Răsfoi dosarul lui Constantin Aman. Nu cuprindea prea multe pagini. Inginerul se născuse la Bușteni. Tatăl său ținuse o băcănie care dăduse faliment în 1939. În institut lucra de opt ani. Se căsătorise în 1945 cu fiica unui general de infanterie din București. La o lună după nuntă, generalul murise și lăsase prin testament Ruxandrei Aman casa de pe bulevardul Titulescu. Nu făcuse parte în trecut din nici un partid sau mișcare politică. Și în prezent, era în categoria celor fără de partid. Printre referințe, Lucian dădu și peste una semnată de Dan Stamatiad. Acesta îl recomanda cu multă căldură, subliniindu-i calitățile profesionale. Referința amintea și câteva slăbiciuni ale lui Aman: „E ambițios. Uneori, această trăsătură de caracter îl duce până în pragul violenței. I-am

atras de multe ori atenția că o asemenea fire nu poate să-i aducă decât prejudicii". O altă referință, semnată de un cetățean din Bușteni, semnala aceleași trăsături: „Îl cunosc din anii copilăriei. Ambiția și încăpățânarea îl fac uneori de nerecunoscut".

Căpitanul își ridică ochii de pe hârtii și, întâlnind privirea calmă, expresivă, a directorului, îl întrebă:

— Are o fire chiar atât de dificilă?

— Cine, Aman? Da și nu! Uneori e închis și ursuz, alteori, dimpotrivă. În expediții e foarte energic... mai exagerează câteodată. Vreți să stați de vorbă și cu dânsul?

— Nu acum...

Chibzuia, de fapt, în clipa aceea unde ar fi mai potrivit să stea de vorbă cu Aman. La minister? Într-un parc? La locuința acestuia?

— Ar putea să aibă vreun amestec în...? se interesă directorul, cuprins de o neliniște vizibilă.

Lucian se ridică, îi înapoie dosarul și îi răspunse:

— Nu știu. O declar cu toată sinceritatea. Își desfăcu brațele a neputință. Deocamdată, n-am depășit litera A a afacerii. Vă mulțumesc pentru sprijinul ce mi-l acordați. Sper să nu mai am, cel puțin în cursul zilei de azi, motive de a vă mai deranja.

— De mașină aveți nevoie?

— Nu, mulțumesc, mă așteaptă o mașină a ministerului.

Nu-l aștepta nici o mașină. Îi plăcea să umble pe jos *chiar și când burnița*.

2

Se înserase. Mașina îl lăsă pe Lucian nu departe de locuința lui Aman. O porni într-acolo pe jos. Găsi poarta de fier încuiată. Privi în grădină: în fund se vedeau câteva ferestre luminate. Căută soneria, apăsă pe buton. După o scurtă așteptare, o femeie îl întrebă, cu un ușor accent moldovenesc, pe cine caută. Lucian află că „Domnu', da, e acasă". De altfel, știa că era acasă. Insistă să-i deschidă. Femeia refuză și-i spuse: „Mă duc să-l întreb pe domnu'". Reveni repede și îl conduse într-un vestibul unde dăinuia un miros de naftalină. Acolo îl întâmpină stăpânul casei, în halat și în papuci. Din pricina luminii scăzute, Lucian nu-i zări prea clar fața. Îi întinse mâna, se recomandă, apoi îl invită politicos în

casă. Trecură printr-o sufragerie și se opriră în camera de lucru a geologului. O lampă lumina puternic hârtiile de pe birou. Inginerul aprinse toate luminile încăperii, stingând-o pe cea de pe birou. Lucian îi prezentă legitimația pe care Aman o cercetă cu indiferență: nu părea impresionat de vizita neașteptată a unui ofițer din Ministerul de Interne.

— Vă stau la dispoziție, zise, poftindu-și musafirul să ia loc, apoi se așeză și el picior peste picior. Fața ovală și netedă a inginerului avea o paloare bolnăvicioasă. Ochii lui de culoarea oțelului, puțin bulbucați, și privirea lor piezișă îl făceau antipatic. Cuta adâncă de la rădăcina nasului îi trăda îndărătnicia.

— V-am deranjat? îl întrebă Lucian prietenos, aruncând o privire spre masa de lucru a inginerului, unde descoperi telefonul — putea fi mutat dintr-o cameră în alta.

— N-are importanță, răspunse Aman rece. Aș vrea să aflu cărui motiv vă datorez vizita.

„E grăbit, gândi Lucian. E firesc. Nu în fiecare zi îi este dat să aibă de-a face cu autoritățile.“ Hotărî să intre direct în subiect.

— Domnule Aman, aș vrea să-mi răspundeți la o întrebare: unde ați fost în noaptea trecută, cam în jurul orei 24?

Inginerul zvâcni: cuta de la rădăcina nasului i se adânci, buzele i se subțiară, iar ochii săi bulbucați se îndreptară speriați către ofițer.

„Să fie oare implicat în povestea cu Stamatiad? se întrebă Lucian. Se uită la mine ca o fiară încolțită. Așteaptă, pesemne, explicații suplimentare. Nu, n-o să i le dau.“

Aman nu se grăbi să răspundă. Se auziră, deodată, pași dând târcoale ușii. Inginerul își „ciuli urechile“ și se uită înfuriat într-acolo. Ușa se deschise și în prag apăru o femeie scundă, grasă, cu un piept opulent, îmbrăcată într-un capot de catifea albastră. Clătină din cap un salut distins, plin de candoare, și printr-un semn, își chemă soțul.

— Lasă-mă'n pace! o repezi acesta cu brutalitate, fără să se sinchisească de prezența musafirului. Nu vezi că stau de vorbă?

„E nevastă-sa, fiica generalului de infanterie“, ghici Lucian. Femeia părea obișnuită cu izbucnirile violente ale

soțului, căci ieși din scenă arborând aceeași candoare. Rămaseră din nou singuri. Inginerul privea încruntat în jos, căutând parcă în țesătura covorului răspunsul de care, se vede treaba, avea mare nevoie. Urmărindu-l cu luare-aminte, Lucian deveni optimist: „Te pomenești că mi-e dat să rezolv încă în seara asta enigma scrisorilor de amenințare! Ar fi prea de tot! O adevărată performanță". Nu era însă amator de performanțe, deși îi plăceau iuțeala în gândire, mobilitatea în acțiune. Nu-și luă ochii de la Aman. Îl fixa cu atâta stăruință, încât, în cele din urmă, îl obligă să-și ridice privirile.

— Și dacă nu spun? șuieră Aman printre dinți, trăgând în același timp cu ochiul spre ușă.

„Îi e teamă de nevastă, să nu tragă cu urechea", deduse Lucian și îl întrebă cu o voce cam ridicată:

— Deci, recunoașteți că n-ați fost acasă?

Inginerul pândea neliniștit ușa; prezența soției acolo părea să-l îngrijoreze mai mult decât întrebările neașteptatului său musafir.

— Da, murmură el devenind alb la față, recunosc.

— Unde ați fost?

Se lăsă iarăși o pauză penibilă. Aman se feri de ochii ofițerului.

— Și dacă refuz să răspund? se încăpățână el.

— În cazul ăsta, vă puneți într-o lumină neplăcută.

— Doamne! se văită el în șoaptă, iscodind întruna ușa, dar ce s-a întâmplat?

— Unde ați fost? stărui ofițerul.

Inginerul se ridică fulgerător în picioare și se îndreptă cu pași mari spre ușă. O deschise brusc. Fiica generalului de infanterie era acolo. Tresări, apoi le zâmbi prostește.

— Pleacă de aici! izbucni vocea gâtuită de ură a lui Aman. Ea se depărtă firesc, de parcă nimic nu s-ar fi petrecut între ei. Inginerul închise ușa și rămase pe loc, cu spatele spre ofițer.

„Aici, frățioare, pe scena familiei Aman, își spuse Lucian, se joacă o dramă în toată regula. Ea o fi având motive să tragă cu urechea; el, să nu-i dezvăluie cauza infidelității sale."

Deodată, inginerul se răsuci și, coborând ochii în pământ, mărturisi:

— Am fost la o prietenă... La ea am fost...

„Deci, așa stau lucrurile. Ai o amantă. Să te cred sau nu?" îl întrebă în gând Lucian.

— La ce oră v-ați înapoiat acasă?
— În jurul orei unu.
— Ați telefonat de la cabina de peste drum?
Ochii cenușii ai inginerului deveniră și mai bulbucați. Bărbia colțuroasă prinse să-i tremure. Șopti:
— Nu, n-am telefonat.
— Sunteți sigur? întrebă Lucian ceva mai sever.
— Aman începu să se plimbe nervos prin cameră. Deschise din nou ușa și controlă dacă nevastă-sa mai era acolo.
— Da, am telefonat, recunoscu el și se reașeză înfrânt în fotoliu.
— Cui?
— Prietenei mele...
— Cine e prietena dumneavoastră și unde locuiește? Căpitanul îl urmărea cu atenție: omul părea sincer. Îmi pare rău că trebuie să vă pun întrebări indiscrete, dar n-am încotro...
— Nu pot... Nu pot să vă spun! Buzele inginerului se strânseră iarăși de înciudare. Vă rog să mă înțelegeți. Dar, pentru Dumnezeu, ce s-a întâmplat?
— Iar eu vă rog să mă înțelegeți și pe mine. Vă promit o discreție totală...
„Acum... acum... asta-i clipa, își spuse Lucian, acum o să lămurim la care dintre cele două posibilități ne oprim. Mai vrea oare să răspundă?“
Aman se duse din nou la ușă și o deschise. După ce constată că nevastă-sa nu-l mai spiona, se opri în dreptul ofițerului:
— Vă dați cuvântul de onoare?
— Da.
— Prietena se numește Sandina Duță... Trăiesc cu ea de mai bine de trei ani... Vă rog să mă credeți, am toate motivele să-mi înșel nevasta...
— Unde locuiește?
Inginerul Aman îi dădu adresa: strada Berbecari, 83. Sandina Duță, conform declarațiilor lui, închiriase o cameră mobilată în apartamentul unor bătrâni pensionari. Lucian află și numărul ei de telefon. „Presupunând că nu are nici un amestec, faptele sunt clare. Suntem în fața unei simple coincidențe. Nu-mi rămâne decât să stau de vorbă cu Sandina Duță ca să-mi confirme cele declarate de Aman. Dar dacă e vinovat și își face rost de alibi? De ce, după plecarea mea, n-ar pune mâna pe telefon și ar avertiza-o: «Vezi, iubito, că o să vină la tine

unul de la M.A.I. Tu spune-i...» Cum ar fi mai bine să procedez?"

Ofițerul se ridică, privi admirativ spre rafturile bibliotecii, se apropie și se miră constatând că peste cărți se așternuse praful.

— O fi acasă Sandina Duță? întrebă Lucian, în timp ce lua de pe birou un dicționar tehnic.

— Vreți să vă duceți și la ea? își bulbucă ochii a mirare inginerul.

— N-am încotro, îi răspunse ofițerul punând la loc volumul.

— Dacă îmi permiteți, o să vă conduc chiar eu.

Oferta lui Aman îl impresionă plăcut; era o dovadă concretă că omul nu avea nici un amestec în cazul Stamatiad. „N-ar fi mai nimerit să bat în retragere?" Învinse însă curiozitatea profesională. Răspunse bucuros:

— Bine, de acord. Am mașina în stradă, așa că... Îmbrăcați-vă!

— Am s-o chem la telefon, s-o anunț că trec pe la ea, se înviora inginerul.

— Foarte bine.

Lucian lăsă dicționarul și luă la întâmplare un alt volum, îl deschise, prefăcându-se interesat de ediție, de autor. Îl auzi pe Aman vorbind la telefon: brusc, vocea i se metamorfozase. Devenise moale, tandră, supusă. Întâlnirea o aranjă în câteva cuvinte.

— Mă duc să mă schimb, îl informă amfitrionul după ce închise telefonul.

Rămas singur, Lucian cercetă ceva mai atent biroul. Văzu un volum de specialitate deschis la pagina 374, fițuici răspândite jur-împrejur... calcule... harta unei regiuni de munte executată de cartografia institutului. Pe un raft al bibliotecii, descoperi o fotografie a generalului de infanterie — purta pe cap un chipiu cu un pompon uriaș ca al mareșalului Averescu. Trebuie să fi fost la viața lui un ins mucalit, căci în colțul stâng al gurii îi încremenise un surâs ironic ce parcă își avertiza admiratorii: „Vă rog nu mă luați în serios".

Doamna Aman își făcu apariția, de astă dată cu o tavă în mână.

— Vă rugăm să nu ne refuzați și să serviți o cafeluță...

„Grasă, nepieptănată, în general neglijentă, își spuse Lucian cercetând-o nu fără o anumită curiozitate. Și ce senină pare. Inocența personificată... nici n-ai zice că-i

place să asculte pe la uși... Ce naiba... măcar să-și fi schimbat capotul! E murdar, plin de pete de grăsime."

Gazda lăsă cafeaua pe colțul biroului și ieși imediat din încăpere, bineînțeles după ce-i aruncă musafirului un surâs dezinvolt. „Sunt cam nesimțiți dumnealor, își continuă Lucian gândurile. După cele petrecute de față cu mine, el îndrăznește s-o trimită cu o cafea, iar ea îndrăznește să apară ca și când *nimic nu s-ar fi întâmplat*... Ciudate relații!"

Nu se atinse de ceșcuță; își aminti de petele de grăsime de pe capotul femeii și simți o ușoară greață urcându-i-se în gâtlej. „Ce dracu', încet se mai îmbracă! Parc-ar fi muiere. De un sfert de oră se tot îmbracă..."

Zece minute mai târziu, doamna Aman deschise ca din întâmplare ușa și, văzându-l pe Lucian lângă raftul cu cărți, răsfoind un album de reproduceri de artă, exclamă uimită:

— Cum, mai sunteți aici?! N-ați plecat?! Bine, dar Costi a plecat...

În sfârșit, înțelese: Aman îl trăsese pe sfoară. Nu mai pierdu nici o clipă. Ieși în grabă. În urmă, auzi glasul dezolat al femeii: „Domnule, n-ați băut cafeluța!"

Mașina îl aștepta la vreo zece metri de clădire. Alergă *în direcția aceea*. Șoferul trebuia să-l fi zărit pe Aman ieșind pe poartă.

— Da, l-am văzut, îi confirmă acesta. Era îmbrăcat cu un fulgarin... A ieșit din curte și, după ce a traversat în fugă bulevardul, a luat-o la stânga.

— Încearcă să-l ajungi, îi ordonă Lucian.

Mașina porni în viteză, coti la stânga, intrând pe o stradă îngustă. După vreo sută de metri, ajunse în dreptul unei stații de taxiuri. Lucian, intuind itinerarul inginerului, îi ceru șoferului să oprească. Coborî, se îndreptă spre primul taxi, se interesă când plecase din stație ultima mașină.

— Acum câteva minute, binevoi să-l ajute un taximetrist.

— Cu un bărbat într-un fulgarin?

— Exact!

Lucian reveni la mașina sa afectat de această ciudată întorsătură de situații.

— Și *acum încotro*, domnule căpitan?

„Încotro? Dacă aș ști..." Nu se așteptase la o asemenea surpriză. Unde să fi dispărut Aman? La Sandina

Duță? Ar comite o gravă greșeală. Nu de alta, dar îi dăduse adresa amantei și numărul ei de telefon. Nu urmau oare să meargă împreună la ea? E puțin probabil să se fi dus acolo.

— Știi unde vine strada Berbecari?

— Cum să nu...

— Dă-i drumu'! Zboară! E departe?

— Cam depărtișor, zise șoferul apăsând pe accelerație.

„Curios, foarte curios! își vorbea Lucian plimbându-și în neștire bomboana prin gură. Nu l-am bănuit nici o clipă de viclenie... M-a dus, și încă destul de frumușel... O fi având omul motive serioase dacă s-a încumetat să-mi tragă clapa. Să fie oare amestecat în cazul Stamatiad? Așa s-ar părea, de vreme ce a dispărut. Bine, dar n-am făcut nici o aluzie la Stamatiad! Ba da, ai făcut, se combătu el, o aluzie indirectă prin întrebările tale referitoare la folosirea cabinei telefonice. A sesizat primejdia care-l paște și a spălat putina. Deci, ce dovadă mai bună vrei că Aman este una și aceeași persoană cu autorul scrisorilor?" Faptele, în sumara lor înlănțuire logică, i se păreau relevante. În fond, ce alt motiv ar fi putut să-l determine pe Aman să-l tragă pe sfoară și s-o întindă? Mașina gonea cu peste o sută pe oră, pe străzi cufundate în beznă și în singurătate. „Cazul, dracu' să-l ia, e mult mai împuțit decât îmi închipuiam", își mărturisi Lucian.

— Am ajuns pe Berbecari, îl anunță șoferul. La ce număr să opresc?

— La 83.

Străbăteau acum o stradă plină de hârtoape, luminată, la intervale destul de mari, de becuri chioare. Casele scunde, rurale, păreau copleșite de povara acelei nopți de toamnă. Lucian se posomorî.

— Ești sigur că asta-i strada Berbecari? întrebă Lucian cu o voce nesigură. Îl cuprinsese deodată o undă de îndoială.

— Asta-i, dom' căpitan...

— Ia ascultă, Vasilică, dacă ai fi inginer și ai locui în plin centru, să zicem pe bulevardul Titulescu, iar iubita ta ar locui pe Berbecari, ai veni zilnic până aici s-o vezi?

— Numai ca s-o văd, nu, da' ca să-i mai fac și altceva, da, izbucni șoferul în râs. Așa-i iubirea, te poartă prin toate coclaurile.

— Oprește!

— Dar dacă aș fi inginer și aș locui în centru de ce n-aș aduce-o la mine?

— Pentru că atunci ai fi însurat. Priceput-ai?

— Priceput, domnule căpitan...

Șoferul își urmări superiorul cum coboară din mașină și se pierde de-a lungul străzii, ca după puțin timp să revină la mașină bombănind enervat:

— Nu există numărul 83. Numerotarea caselor se oprește la 41.

— Și atunci, eu încotro o iau?

„Încotro? Încotro? se înfurie căpitanul, ce-i pasă lui!" Pentru a doua oară în acea seară, Aman îl înșela. „Fir-ar să fie!" Nici o Sandină Duță nu locuia la adresa indicată de inginer. „Frumos! Nimic de zis! M-a trimis la plimbare, să fac cunoștință cu strada Berbecari. Că tare doream s-o cunosc! Nu mă așteptam să fie atât de viclean individul ăsta cu fața palidă și ochii tulburi!"

— Încotro? își repetă șoferul întrebarea.

— Înapoi de unde am plecat... Pe bulevardul Titulescu.

— S-a făcut, dom' căpitan! zise tânărul, înviorat de cursul nocturn al acțiunii.

Lucian se uită la ceas: era încă devreme. Socotea că o discuție cu doamna Aman i-ar fi de folos. Ea, desigur, o să-i poată confirma dacă Sandina Duță exista cu adevărat. O văzu înaintea ochilor așa cum încremenise în pragul ușii, cu o expresie tâmpă în priviri. Doar dumneaei avea năravul să-și spioneze soțul. Oare numai din pricina amantei? Da, partida cu Aman, debutând cu atâtea deschideri inedite, se anunța animată și plină de capcane.

Soția inginerului îl întâmpină în pragul casei cu aceeași candoare care-ți călca pe nervi.

— V-ați înapoiat și dumneavoastră?

„E proastă sau face pe proasta?" se întrebă Lucian intrigat.

— Dar cine s-a mai înapoiat înaintea mea? o întrebă Lucian curios. Nu cumva soțul dumneavoastră?

— Bineînțeles că el. Cu zece minute în urmă, și a plecat din nou. A venit, a luat o valiză cu niște schimburi și a plecat. Spunea că pleacă undeva în țară... trimis de institut... că-i o chestiune urgentă... și că plecați împreună.

„Încasez lovituri una după alta, își spuse ofițerul dezolat. Umilitoare situație!“

— Doamnă Aman, aș vrea să stăm puțin de vorbă.

— Cu plăcere. Ochii ei plini de naivitate prostească se măriră brusc.

Pesemne că trebăluise la bucătărie, căci capotul îi mirosea puternic a ceapă prăjită. „E grasă, leneșă, neglijentă“, stabili Lucian din nou, însoțind-o în sufragerie. Ea se așeză pe un scaun, el rămase în picioare.

— Soțul dumneavoastră v-a spus cine sunt?

— Cum să nu... Costi nu-mi ascunde nimic, îmi spune totul. Sunteți coleg cu el la institut.

Lucian privi pieziș fața rotundă și buhăită a femeii, ochii ei rotunzi și nevinovați. „Costi nu-mi ascunde nimic.“ Chiar așa?! Sau era proastă din naștere, sau mai vicleană decât soțul ei, care, în mai puțin de un ceas, îi demonstrase cât era de ingenios în șiretenia sa.

— Lucrez la cadre, minți Lucian, și aș vrea să mă folosesc de acest prilej pentru a vă pune câteva întrebări. Soțul dumneavoastră lipsește des de acasă... nu mă refer când e într-o expediție în țară... ci când e în București. Lipsește de acasă... întârzie noaptea?

— Știu eu la ce vă referiți, chicoti ea și, într-o izbucnire spontană, îi pălmui brațul. Știu... mai are o femeie... o amantă. Eu l-am sfătuit să-și ia una... că a vrut să bage divorț. Așa-s bărbații de când lumea. Se mai duce la aia, mai stă și pe la ea cât mai stă, pe urmă tot acasă vine... Chicoti din nou, ca și când ar fi povestit nu știu ce istorioare hazlii.

Lucian o suporta greu. Fiecare cuvânt al femeii îi zgâria nervii. Dar nu avea încotro, trebuia s-o suporte și încă cu stoicism.

— În noaptea trecută la ce oră a venit acasă?

— Cred că a venit târziu, nu l-am auzit. Dormeam... și eu, când dorm...

— Cine-i amanta soțului dumneavoastră?

— Nu știu... Zicea Costi de una... Cristina sau Doina. Să mă bată Dumnezeu dacă țin minte. Ați plecat fără să beți cafeluța. Să vă fac alta?

— Numele ăsta, Sandina Duță, vă este cunoscut?

— Sandina Duță?! Acum îl aud pentru prima oară.

Lucian o mai iscodi o dată lung, ca și când ar fi vrut să constate dacă amfitrioana asta grasă și cu capul în nori nu era decât un produs al imaginației sale. Înțelegându-i parcă zbuciumul, femeia se hlizi. Căpitanul tre-

bui să conchidă că, dacă ar fi fost în locul lui Aman, n-ar fi ezitat să-și găsească echilibrul biologic sub fusta altei femei. Da, vicleanul cu „fața palidă“ avea circumstanțe atenuante. În cele din urmă, plecă mulțumindu-i și se grăbi să ajungă cât mai repede la mașină.

— Încotro? sări șoferul să-l întrebe.

Ofițerul, calm din fire — superiorii îi apreciau în mai toate ședințele de bilanț stăpânirea de sine — fu cât p-aci să urle: „Oriunde, numai să mă știu cât mai departe de madam Aman!“ Totuși, îi ordonă liniștit:

— La minister. Avem de luat în noaptea asta o grămadă de măsuri.

Prima măsură era să pună sub supraveghere și locuința lui Constantin Aman.

IV

„CHEIA DE LA POARTA VERDE"

1

Întorcându-se acasă de la institut, inginerul Dan Stamatiad găsi o nouă scrisoare. De astă dată nici băgată pe sub ușă și nici lăsată în cutia poștală, ci pusă frumos la vedere pe studio. Se apropie înfricoșat de plic ca de o mină explozivă. Când uluirea i se mai stinse puțin, înțelese că locuința îi fusese violată. Ca să-și bată joc de el, Adversarul său invizibil îi demonstra astfel că putea oricând pătrunde, cu un efort minim, în intimitatea existenței sale. „Doamne, cu ce i-am greșit? Barem de mi-ar spune-o direct... de mi-ar da posibilitatea să mă apăr, să-i dovedesc că este pe cale de a comite o gravă și ireparabilă eroare!" Dar de unde să-l ia? Cum să se apere de amenințările lui, când nici în propria-i casă nu mai era în siguranță? Întinse mâinile tremurânde și apucă plicul. Îl întoarse și pe o parte și pe alta. Nu era adresat nimănui și nici lipit nu era. Dădu însă peste același text de amenințare bătut la mașină. Genunchii i se înmuiară și se lăsă moale pe scaun, căutând cu disperare în juru-i un sprijin și, pentru că nu-l afla, vru să strige: „Ești aici... știu că ești aici! Hai, trage, omoară-mă! Trage odată și termină!" Din coșul pieptului nu-i ieși decât un geamăt dureros. În clipa următoare, ca prin minune, se regăsi liniștit, lucid, și-și spuse: „Poate că tipu' nici n-a intrat în casă? O fi sunat la ușă la o oră când tușa Lucreția făcea curățenie în garsonieră și i-a lăsat ei plicul. De ce nu?" Nu se mulțumi cu o simplă supoziție. Se ridică și se îndreptă spre ușa ce răspundea la scara de serviciu. Ieși. Nu prea era lumină pe scări și frica îl invadă din nou. Urcă atent la mansardă. O găsi pe menajeră călcând rufe.

— Bună seara, tușă Lucreția.

— Bună să fie, maică! răspunse femeia cu o voce

sfioasă. Mirată de apariția neașteptată a inginerului, încremeni cu fierul de călcat în mână. Da' ce vânt te aduce pe mătăluță la mine?

— Nu cumva m-a căutat cineva în timp ce-mi dereticai în casă?

— La telefon?

— Nu, la ușă, să-mi lase ceva. Da' cheile de la casă le ai la dumneata?

— Vai de mine, dom'le Dan, cum să nu le am? Vârî mâna în buzunarul larg al șorțului și îi arătă o legătură de chei. Poftim, astea-s, dom'le inginer...

Stamatiad recunoscu cheile și se fâstâci.

— Nu-mi place cum arăți, dom'le Dan. Ești cam tras la față. Te doare ceva? se interesă bătrâna cu blândețe. Sau, Doamne ferește, ai vreun necaz?

— Zici că n-a intrat nimeni la mine?

— Hoții?!? exclamă menajera speriată. V-au călcat hoții!

— Nu, nu, o temperă Stamatiad nemulțumit de comportamentul său, nu m-a prădat nimeni.

Ieși îngândurat, cu privirile în pământ. Când se văzu iarăși în garsonieră, primul lucru ce-i căzu sub ochi fu scrisoarea — o lăsase pe masă. Stamatiad îngălbeni, de parcă s-ar fi pomenit cu țeava unui pistol îndreptată spre el. Se așeză istovit pe marginea studioului, tânguindu-se: „Sunt pierdut. N-am cum scăpa. Sunt pierdut..."

Țârâitul telefonului îi adânci spaima. Gemu: „El e!" Știa ce-l așteaptă de va ridica receptorul: o voce de bărbat îl va întreba familiar: „Domnul Stamatiad?" Se înșela. De la celălalt capăt al firului auzi glasul catifelat al Angelei:

„Nu mai pot să îndur ca între noi să existe asemenea relații, se plânse ea fără nici o altă introducere. Dacă nu mă mai iubești, fii cinstit cu tine însuți și spune-mi deschis."

O înecă plânsul și tăcu. Lui Stamatiad i se făcu milă de ea, de el, de toți semenii săi.

— Uite ce e, fată dragă, îi răspunse impetuos, mă îmbrac și vin imediat la tine!

„Vino cât poți de repede, dragule, îl încurajă Angela fericită. Te aștept."

O vreme, rămase nemișcat, cu o expresie de înciudare pe chip. Greșise! Fără îndoială, greșise promițându-i Angelei că pornește spre dânsa. Unde să se pornească

pe întunericul de afară? Își aminti de ultima scrisoare de amenințare și se răzgândi: „Nu pot să rămân aici... Zidurile astea nu mă mai pot apăra“. Se ridică și părăsi în grabă locuința, luând cu el scrisoarea. Ajungând la etajul întâi, îl străfulgeră un gând: ușa! Urcă în fugă și, bineînțeles, constată că totuși o încuiase.

În stradă se mai opri o dată și cercetă bănuitor împrejurimile. Se aștepta să descopere în noapte lodenul și bascul insului care îi ceruse un foc. Nu descoperi nimic alarmant și o porni cu pas întins către o răscruce de străzi, unde avu norocul să prindă un taximetru.

. . . .

Se treziră amândoi în același timp. Stamatiad o îmbrățișă, mulțumindu-i în șoaptă. Nu-i ascunse că după orele lor de dragoste avusese parte de un somn bun și odihnitor. Angela îl sărută fericită, coborî din pat și intră în baie. Stamatiad socoti că era momentul cel mai prielnic să-i telefoneze căpitanului Lucian acasă, să afle că a mai primit o scrisoare și, eventual, dacă va fi cazul, să i-o și înmâneze. Așadar, profită de absența Angelei și telefonă.

„Bună dimineața, îi răspunse Lucian nu fără uimire. Vă ascult, domnule Stamatiad.“

Inginerul povesti în câteva cuvinte unde și cum găsise plicul. Vorbea pândind baia. Nu voia ca Angela să-i surprindă convorbirea. Îl întrebă dacă scrisoarea îi poate fi de folos, la care Lucian răspunse afirmativ.

— Cum să procedez? îi ceru Stamatiad să-l instruiască.

„Telefonați de acasă?“

— Nu, de la prietena mea. Am înnoptat la dânsa.

„Deci e și ea la curent?“

— Nu, nu știe nimic, vă asigur. Vreți să trec pe la dumneavoastră?

„Mai bine lăsați-o jos, la portar, într-un plic pe numele... Lucian rosti numele unui șofer. O să treacă omul meu s-o ia.

Angela îl găsi totuși la telefon. Se apropie tandră de el și-l trase de ureche ca pe un ștrengar.

— Craiule! Cu cine mi-ai vorbit la telefon atât de dimineață? De la o vreme ești plin de taine. Cu o femeie, nu-i așa? E una — știu eu — care s-a strecurat între noi...

Stamatiad mormăi ceva a nemulțumire, dar nu intră în jocul femeii, iar ea nu stărui. Se mulțumi doar să-l grăbească:

— Ce faci, nu te îmbraci? O să întârzii.

Răspunse printr-un gest leneș al capului, apoi se lungi din nou în pat și de acolo o urmări cum își ascundea sânii într-un sutien de culoarea azurului. Privind-o, n-ai fi spus că în curând va împlini patruzeci de ani. O găsea mai fermecătoare ca niciodată și Stamatiad își mărturisi că nu era un bărbat cu totul lipsit de noroc.

2

Lucian trecu chiar el pe la portar și ridică plicul lui Stamatiad. După ce se depărtă de institut, intră într-o tutungerie, cumpără „Contemporanul". Îl răsfoi pe loc, privind în același timp strada prin geamul vitrinei. Când se convinse că nimeni nu s-a luat după el, ieși. Mai făcu vreo câțiva pași și se trase lângă un gang, unde se apucă să citească scrisoarea. Cuprindea aceeași amenințare, cuvânt cu cuvânt.

„Ciudat! Chiar foarte ciudat... Așadar, autorul anonimei, deși știe că a fost denunțat Securității, nu numai că nu se dă la fund, dar continuă să-și dezvolte ofensiva. Să fie miza răzbunării atât de mare încât e hotărât să riște?" Zâmbi unui interlocutor nevăzut. „Să fie oare Aman inițiatorul unui asemenea joc periculos? Așa s-ar părea. Altminteri, ce l-ar fi putut determina să mă păcălească și să fugă? Și nici pe la institut să nu mai dea! S-a comportat, gândea Lucian Viziru, asemenea unui infractor calificat. Să fi mers acest intelectual cu fapta sa până acolo, încât să-și potrivească chei și să pătrundă hoțește în locuința lui Stamatiad? Pentru ce? Pentru a-i pune o scrisoare pe studio? Dacă, într-adevăr, el este «răzbunătorul», Stamatiad nu mai are nici un motiv să-i fie frică. Iar organelor în drept nu le rămâne decât să emită un mandat de arestare pe numele Aman Constantin."

Vasilică îl ajunse din urmă cu mașina. Era bucuros că reținuse exact locul de întâlnire.

— La minister, îi ordonă Lucian, mulțumit că nu-i dăduse șoferului răgazul să-l întrebe: „Încotro?"

Pe birou îl așteptau câteva rapoarte privind „cazul Stamatiad". Le luă imediat în studiu. În legătură cu

scrisoarea de amenințare bătută la mașină, i se semnalau următoarele:

Atenție la punct. De fiecare dată, deasupra punctului apare imprimată și litera b. Avem de-a face cu imprimarea unui semn „neimprimabil", ce se găsește pe postamentul literei. Cum se explică apariția acestui semn? O clapă cuprinde, la mașinile de scris moderne, două caractere: a) minuscule și majuscule; b) cifre și semne speciale.

Între cele două caractere există un spațiu pe care, în cele mai multe cazuri, se află în relief, în imagine pozitivă, o inscripție alcătuită dintr-un număr, o literă sau un semn. Plasată sub nivelul caracterelor, pe suprafața neimprimabilă a literei, ea reprezintă un simbol de identificare a fabricii producătoare. Sunt cazuri când, din cauza uzurii unuia dintre cele două caractere, relieful acesteia scăzând aproape până la cel al inscripției-simbol permite imprimarea nu numai a caracterului, ci și a acestei inscripții. Acest fenomen apare în special la imprimarea punctului. Datorită dimensiunii lui reduse, punctul se uzează mai repede, iar pe de altă parte, din cauza formei sale, pătrunzând în hârtie, favorizează și mai mult contactul, prin intermediul panglicii, cu suprafața neimprimabilă a literei. În concluzie, scrisoarea a fost bătută la o mașină uzată. Simbolul b este caracteristic mașinii de scris „Continental".

„Faină expertiză! aprecie Lucian aruncându-și în gură o bomboană de mentă. Desfăcu ultima scrisoare primită de Stamatiad și o confruntă cu datele expertizei. Constată cu ușurință că expeditorul folosise aceeași mașină de scris.

Încurajat de constatare, trecu la un alt raport, în care i se semnala că telefonul lui Stamatiad înregistrase trei apeluri: un necunoscut (Lucian), căutându-l pe Stamatiad, a dat de menajeră, care l-a informat că inginerul plecase de-acum la institut; convorbirea Angelei cu Stamatiad; al treilea apel fusese înregistrat la ora 23,55, abonatul Stamatiad fiind chemat cu stăruință de la un telefon public aflat pe bulevardul Titulescu. La aceste apeluri insistente, abonatul n-a răspuns. „Ei drăcie! exclamă Lucian intrigat de noutate. Să se fi întors Aman acasă și să se fi folosit din nou de telefonul public din apropierea locuinței?"

Raportul echipei operative de supraveghere a casei Aman și a cabinei telefonice din apropiere era laconic, dar edificator. În cursul nopții, nimeni nu a intrat și

nici nu a ieșit din obiectiv. *De la ora intrării în dispozitiv (22) și până la 7 dimineața, 11 cetățeni (7 bărbați și 4 femei) au apelat la serviciile telefonului public. Nimic suspect.*

Lucian își ridică ochii de pe raport și privi contemplativ spre fereastră. „Să fi fost oare Aman printre cei șapte? Să fi revenit anume în preajma casei, ca să-i telefoneze lui Stamatiad de la același aparat? Pentru a mă induce în eroare, desigur. Pare neverosimil. Să fie dumnealui într-atât de versat? De ce nu, în acea seară memorabilă nu acționase cu dezinvoltura unui as? Înseamnă că mai întâi a dispărut de acasă, apoi a trecut pe la locuința lui Stamatiad și a depus scrisoarea, după care, în jurul orei 23,55, a revenit în preajma locuinței cu scopul de a-i telefona. Prea multe acțiuni adunate la un loc."

Trecu la cel de al treilea raport. Un expert îi aducea la cunoștință că mașina de scris la care au fost bătute scrisorile de amenințare n-a fost încă identificată și că cercetările în institut continuă. „Într-un cuvânt, nimic nou... știu cât știam și ieri, constată el dezamăgit. În felul ăsta, viața inginerului Stamatiad și proiectul său continuă să fie în primejdie."

Semnalmentele inginerului Constantin Aman, precum și informația că dispăruse fără urmă fuseseră transmise în toată țara. Era posibil ca, într-un timp relativ scurt, să fie identificat și prins, iar atentatul sau șantajul să fie oprit la vreme. Dar și din ascunzătoarea sa, Aman ar fi putut, la fel de bine, să încerce să-și ducă la îndeplinire ingeniosul plan de asasinare a lui Stamatiad. „De ce oare autorul scrisorilor de amenințare nu amintește nimic de «U-74» sau de vreun alt element care să-i justifice acțiunea? se întrebă Lucian din ce în ce mai îngândurat. Treaba asta nu pot s-o pricep! O amenințare cu moartea fără clasicul șantaj?! Parcă n-ar avea haz."

Telefonul zbârnâi. Directorul institutului ținea să-l informeze că inginerul Constantin Aman nici în cursul acelei zile nu se prezentase la serviciu. Omul, neascunzându-și îngrijorarea, îl întrebă direct dacă nu cumva Aman fusese arestat. Lucian îi răspunse la fel de direct:

— Și noi îl căutăm, căci a dispărut și de acasă...

Un timp, directorul nu mai izbuti să scoată o vorbă.

— Nu vă neliniștiți, îl găsim noi. Și încă foarte rapid. Deocamdată e tot ce pot să vă spun.

Lucian puse receptorul în furcă și reluă examinarea scrisorii. Constată cu ușurință că autorul apelase la ace-

eași mașină de scris. Unde mai pui că „expeditorul“ a pătruns în plină zi în locuința „adresantului“. Nu prin efracție, ci pur și simplu a descuiat frumușel ușa cu cheia. Deci, autorul scrisorilor deține și niște chei ale garsonierei. De unde? De la cine?“

Întrebările rămase fără răspuns îl siliră să se ridice de la birou și să se pregătească să iasă în teren, nu însă înainte de a expedia pentru expertiză ultima scrisoare de amenințare primită de Stamatiad. Jos, în stradă, îl aștepta mașina cu Vasilică la volan.

— Cum se anunță ziua, dom' căpitan? Grea? se interesă șoferul în felul său, cu voioșie.

— Poate... N-ai vrea tu să iei mai bine o bomboană? Lucian îi întinse punguța.

— Mulțumesc, domnule căpitan, prefer o țigară tare... Încotro ordonați?

„Uf! iarăși mă ia cu «încotro»!“

— La institut...

Șoferul ambreie și, după ce băgă mașina în viteză, se apucă să povestească:

— Dom' căpitan, apropo de întrebarea de aseară... Când eram înamorat la nebunie, străbăteam zilnic, pe jos, până la iubita mea, aproape douăzeci de kilometri... Zece încolo, zece înapoi. Zburam, nu alta.

— Și merita?

— Merită, zău așa, că, dacă n-ar fi meritat... m-aș fi dat jos la prima stație..

„Cu Aman, gândi Lucian amintindu-și ce îl adusese pe strada Berbecari, lucrurile stau altfel. Dumnealui e un rafinat... va refuza mahalaua, nu va alerga după amanta iubită până la margine de București, va refuza să facă amor într-o casă sordidă, fără baie, fără apă caldă, fără căldură... E prea pretențios și prea comod ca să-și instaleze iubita departe de casa fostului general de infanterie...“

— Vă aștept tot aici? îl întrebă șoferul când zări clădirea institutului.

Lucian făcu un semn de încuviințare și coborî. Nu-și anunțase vizita și îl surprinse pe Stamatiad prin apariția sa intempestivă.

— Dumneavoastră?! exclamă el dezorientat. Se ridică, întinzând mâna ofițerului. Ați ridicat plicul? Vă rog, luați loc. Beți o cafea?

— Nu, mulțumesc. N-o să vă rețin prea mult.

Lucian îi remarcă paloarea feței, cearcănele de sub ochi.

— Am intrat în posesia scrisorii și în legătură cu ea aș vrea să vă pun câteva întrebări.

— Mă rog..., *zise inginerul și ofițerul observă imediat* că omul se tulburase.

— Când ați ajuns acasă, ușa era încuiată?

— Da... Locuința mea are două intrări: una principală și alta de serviciu. Ambele uși erau încuiate.

— Aveți mai multe rânduri de chei?

— Trei... Un rând e la mine. Un alt rând îl are bătrâna mea menajeră, Lucreția, care locuiește chiar la mansarda clădirii. Un al treilea rând de chei îl deține Angela, prietena mea. Dacă nu mă înșel, ea nu are decât cheile de la intrarea principală.

— Ați spus „dacă nu mă înșel". De ce? Nu sunteți prea sigur?

— E mult de când i-am dat Angelei cheile... și nu mai țin minte dacă le-a folosit. Cutele de pe fruntea-i înaltă se adânciră într-un efort evident. Dacă e cazul, pot s-o chem la telefon și s-o întreb.

— Nu, nu e cazul...

În ochii căprui ai inginerului se aprinse un licăr de spaimă. Buzele îi tremurară întrebarea:

— Credeți că... Angela?

Ofițerul îi zâmbi prietenește și încurajator, încercând astfel să-i risipească îngrijorarea.

— În menajeră aveți încredere?

Stamatiad retrăi în minte discuția din ajun cu tușa Lucreția și-l încercă un trecător simțământ de vinovăție: o bănuise de necinste și bătrânica îi ghicise gândul.

— N-am ce să-i reproșez. De aproape zece ani casa este în grija ei, chiar și atunci când plec în expediții sau în concediu. Nu mi-a dispărut nimic, niciodată. Aseară, după ce am găsit scrisoarea, am urcat la ea. Nu e prea frumos ce-am făcut, recunosc. Am indispus-o... Mi-a arătat cheile.

Cuvintele calde ale lui Stamatiad la adresa menajerei îl mișcară pe Lucian Viziru. Își spuse că Liei nu i-ar strica un asemenea ajutor în treburile gospodăriei. Se întoarse însă rapid la treburile sale. Cineva, totuși, intrase în apartamentul lui Stamatiad cu chei potrivite. De unde și le procurase?

— Vreți să-mi arătați cheile? îi propuse Lucian.

— Cum să nu... Stamatiad îi arătă port-cheiul. De el atârnau patru chei — toate tip Yale. Două, explică el, sunt de la intrare, celelalte sunt de la ușa ce dă pe scara de serviciu.

— Menajera le are pe toate patru?

— Da... Iar Angelei i-am dat numai cheile de la intrarea principală, ținu el să precizeze din nou, deși ofițerul nu-i ceruse acest lucru. Tăcu, mohorându-se și mai mult.

„Ce treceri fulgerătoare de la o stare la alta!“ remarcă Lucian.

— Credeți că Angela ar fi în sta... Nu-și duse întrebarea până la capăt. Roși și se certă în gând: „Doamne, ce enormități pot să-mi treacă prin cap!“

— M-ar interesa un amănunt: la cine sunt în prezent cheile, la ea, la dumneavoastră?

— Lămuresc eu încă astăzi chestiunea și o să vă dau un telefon.

— Încă o întrebare: în fața colegilor, a amicilor, treceți drept un celibatar, un holtei cu garsonieră. Cum se întâmplă de obicei, holteii sunt asaltați de prieteni, în cele mai multe cazuri căsătoriți. Înțelegeți la ce mă refer?

— Cum să nu înțeleg! Se feri de privirile ofițerului. Nu obișnuiesc să-mi împrumut garsoniera... Am fost rugat, și nu o dată, dar am refuzat...

„Mă minte, își zise Lucian. În general, nu știe să mintă. O face jenat... cu stângăcie... Nu, n-are nici un rost să mai stărui.“

— Bănuiți pe cineva? îl descusu inginerul.

— Dar dumneavoastră? i-o întoarse ofițerul.

— N-am pe cine, niciodată n-am simțit în preajma mea prezențe dușmănoase.

Lucian se ridică să plece. Inginerul îl urmă. Zbârnâi telefonul. Stamatiad ridică receptorul. Chipul îi deveni deodată și mai pământiu. Buzele începură să-i tremure. Îi făcu semn ofițerului să se apropie. Acesta se repezi la telefon. Auzi în receptor un glas bărbătesc, puțin răgușit, voalat: „Umbli haimana, Stamatiade! Bravo! Dacă îți închipui că nu știu unde ai înnoptat, te înșeli. La Angela... amanta ta. De frică (răsună un hohot de râs). Să nu mă întrebi de unde știu... Am ochi și urechi peste tot, unde nici nu te aștepți. Nu vreau să te mai rețin. Știu că ai foarte multă treabă... Apropo, sper că n-ai uitat să predai Securității și ultima scrisoare. Eu

cu mânuța mea ți-am pus-o pe studio. La revedere, Stamatiade... Unde, când și în ce fel — ține minte — eu hotărăsc. Pe curând, Stamatiade!"

Inginerul se lăsă moale în fotoliu, stăpânindu-și cu greu un tremur nervos. Gemu:

— El era!

Lucian râse, ca și când ar fi ascultat la telefon un monolog hazliu. Simți nevoia să strivească între dinți o bomboană de mentă. Scoase punga și o întinse inginerului care îi amintea acum de un cadavru expus într-un jilț.

— Nu obișnuiți? Luați una... o să vă facă bine.

Stamatiad îl privi uluit; se aștepta ca ofițerul, după cele auzite la telefon, să intre și el în panică. Era calm însă, râdea, ba mai mult, îi ardea de bomboane cu mentă. Își vârî două degete în pungulită și scoase o bomboană rotundă și verde. Repetă îngrozit:

— L-ați auzit?

— Ei da, l-am auzit, se arătă Lucian, în continuare, liniștit și vesel. Se cam laudă dumnealui. Eu nu cred că-i prezent cu „ochi și urechi" peste tot...

Ofițerul vorbea convingător, lăsându-i geologului impresia că era pe urmele mișelului din umbră și ar fi suficient un ordin de sus ca să-l înhațe. De fapt, nu voia altceva decât să-i inoculeze ascultătorului său o doză de încredere și de rezistență. Tentativă zadarnică. Stamatiad îl asculta acum ascuns parcă într-o cochilie, de unde îl fixa cu ochii cuprinși de spaimă.

— Glasul tipului nu vă pare cunoscut? se interesă Lucian, gândindu-se la Aman.

— Da și nu.

— De altfel, n-are importanță, își bagateliză Lucian interesul. Vă las... Dacă tipul mai sună, căutați să-l ascultați liniștit. Amintiți-vă că în înfruntarea asta nu sunteți singur.

Inginerul se ridică anevoie, grijuliu să nu se clatine.

— Vă rog să mai rămâneți cu mine o clipă.

— Știți... (nu-și băgase încă bomboana în gură; o ținea în mână și, în timp ce vorbea, o fixa ca pe o bilă verde). V-am ascuns ceva... Probabil pentru că mi-era rușine... Totuși, în câteva rânduri am mai dat garsoniera... unui singur om, colegului meu inginerul Constantin Aman.

Lucian avu deodată senzația că în fața sa se afla un actor care, într-o sală goală de teatru, debita în șoaptă, însă cu accente tragice, un monolog fără cap și coadă.

— Nu i-aș fi dat cheile, nu i-aș fi pus garsoniera la dispoziție... Știam însă cât e de nefericit... că are o căsnicie insuportabilă... cu o femeie imposibilă. Pur și simplu, m-a implorat. Mi s-a făcut milă de el... De cinci sau șase ori mi-a cerut garsoniera.

— Știți și cine îi erau partenerele?

— Nu! Nici nu mă interesa. Doar atât îmi spunea, că era tare îndrăgostit...

— Când a cerut ultima oară cheile?

— Să fie trei luni... M-a asigurat atunci că va fi și pentru ultima oară, deoarece femeia cu care trăia a căpătat casă. Știți, nu puteam să-l refuz, am fost și colegi de facultate, își motivă inginerul Stamatiad bunăvoința.

Lucian se întrebă dacă să-i dezvăluie întâmplarea lui cu Aman, dar ajunse la concluzia că ar fi mai bine să-și cruțe interlocutorul.

— Vă mulțumesc, îi zâmbi Lucian prietenește, informația mi-e de mare folos.

3

Lucian se așeză tăcut pe banchetă, așteptând ca Vasilică să-l întrebe: „Încotro?“ și numai după aceea îi dădu adresa inginerului Stamatiad. Mașina demară lin. Închise ochii. Simți deîndată căutătura scurtătoare a șoferului. „Mă iscodește, își zise ofițerul, încearcă să ghicească dacă îmi arde sau nu de pălăvrăgeală. Tace. S-a lămurit...“ Gândurile îl aduseră pe Aman în prim-plan. „Așadar, era de-al casei... Stamatiad îi încredințase în câteva rânduri cheile locuinței. Acum, după ce i-am cunoscut nevasta, aș fi un ipocrit dacă n-aș recunoaște că și eu, dacă i-aș fi fost coleg, i-aș fi sărit în ajutor. Acum l-am inclus în cercul bănuiților. De ce oare? Vocea de la telefon era și nu era a lui. Pe urmă, nu atât dispariția lui mă intrigă, cât fuga sa de mine... Ce motive avea să mă inducă în eroare, să șteargă putina, să nu se mai prezinte la institut? El să fie oare «omul din umbră» care îl terorizează pe Stamatiad? Dacă da, ce l-a determinat să se angajeze într-un joc atât de periculos, care stârnește

valuri? Un sentiment de frustrare, pentru că proiectul «U-74» nu i-a fost lui încredințat, ci fostului său coleg de facultate? Pare o miză prea mică pentru o acțiune criminală de o asemenea anvergură. De ce m-am agățat de Aman? Cum, de ce? La tot ce am adunat până acum în privința lui, s-a adăugat un element nou: cheile de la locuința lui Stamatiad au trecut și prin mâna lui. A realiza un mulaj după ele e un fleac. Un mulaj?! În ce scop? Așa, pentru orice eventualitate. De pildă, dacă le-ar fi pierdut... sau pentru a le folosi abuziv, atunci când își știa colegul plecat în munți. Bine, dar un rând de chei mai posedă și Angela Prisăcaru, prietena lui Stamatiad, de ce nu te iei și de ea? Pentru că încă bâjbâi." Senzația asta nesuferită de bâjbâială îl încerca ori de câte ori se pomenea confruntat cu un nou caz. Bâjbâia... Asta era adevărul. Ca prin beznă orbecăia. Curând însă ochii i se vor obișnui cu întunericul și vor prinde să distingă urme, conturul unor fapte; bineînțeles, ipotezele cu trena lor de infirmări și confirmări vor veni mai târziu.

— Am ajuns! îl anunță sentențios Vasilică. Aștept?

— Aștepți, băiete!

Blocul în care locuia Stamatiad, construit înainte de război, avea patru etaje, aidoma unor cuburi suprapuse. Lucian intră în clădire fără să ezite, ca un om de-al casei. Scara cufundată în semiobscuritate o urcă totuși prudent. Se opri la etajul doi, în fața ușii pe care citi numele lui Stamatiad. Apăsă pe butonul soneriei și așteptă. Normal, nu veni nimeni să-i deschidă. Mai apăsă o dată. Menajera, probabil, terminase de dereticat în casă și plecase. Înainte însă de a coborî, cercetă ușa; era solidă și întărită cu două Yale. Nu observă în jurul lor nici o scrijelitură. Apăsă clanța: ușa se ținea bine în țâțâni și în încuietori.

După această primă „bâjbâială", își propuse s-o caute pe menajeră, și cum la nivelul etajelor nu identifică nici o ieșire către scara de serviciu, se văzu obligat să coboare în stradă, să ocolească imobilul pentru a trece apoi într-o curticică. Urcă o scară îngustă și murdară. Îi veni în întâmpinare o femeie în etate. Îl măsură bănuitoare și îl întrebă cu un ușor accent maghiar pe cine căuta.

— Pe madam Lucreția, răspunse Lucian familiar.

— La mansardă o găsiți... e acasă.

Urcă încet. La etajul doi se opri și încercă să ghicească, dintre cele trei uși, care era a bucătăriei lui Stamatiad.

Reconstitui în gând topografia clădirii și deduse că de ușa din mijloc avea nevoie. Îi cercetă atent broasca — era tot de tip Yale. Ciocăni. Nu primi nici un răspuns. Mai ciocăni o dată. Se deschise ușa din stânga. În prag se arătă o femeie tânără, cu părul pe bigudiuri. Dând cu ochii de Lucian, se trase îndărăt rușinată.

— O caut pe madam Lucreția, o liniști ofițerul.

— Urcați la mansardă.

Găsi ușa mansardei întredeschisă. O împinse ușor, fără zgomot, și nimeri într-un coridor îngust, întunecos. Ca să-și facă simțită prezența, Lucian tuși. Se crăpă imediat o ușă.

— O caut pe madam Lucreția.

— Eu sunt...

Îl pofti într-o odaie scundă, nu prea mare, în tavan cu patratul unui luminator. Menajera era măruntică, îmbătrânită prea de timpuriu. O îmbătrâneau deopotrivă părul cărunt și rochia neagră, parcă de doliu. Îl măsură pe musafir cu îndrăzneală, ștergându-și mâinile muncite de șorțul ce-i ocrotea rochia.

— Aș vrea să vă vorbesc, își explică Lucian prezența și făcu o pauză. Pornise la drum cu un plan precis: odată ajuns în fața ei, să-i dezvăluie ce hram poartă și s-o roage să-i răspundă la câteva întrebări. Zărind-o însă cât era de necăjită și de încărunțită, își modifică planul. Zise: Mi-ați fost recomandată ca o femeie harnică și pricepută. („Ce surpriză i-aș face Liei, gândi el în plan secund, dacă i-aș da de veste că, în sfârșit, am angajat o femeie care să vină de două ori pe săptămână s-o ajute la treburile casei...") M-am căsătorit nu de mult... nevasta are serviciu, eu la fel și am avea nevoie de cineva care...

Madam Lucreția îl ascultă obosită, măsurându-l cu ochi triști.

— Cine v-a trimis la mine? întrebă.

— Inginerul Stamatiad, răspunse Lucian fără nici o ezitare.

— Inginerul Stamatiad?! zâmbi ea trist și neîncrezător. Și mai mult pentru sine, murmură: Nu cumva l-or fi apucat remușcările?

— Nu înțeleg, de ce să aibă remușcări?

— Domnule dragă, sunt și așa o femeie necăjită, dădu ea din cap oftând. Și acum să mă mai necăjească și 'mnealui?! Cică i-a intrat cineva în casă în timp ce el era la serviciu. Cum să intre? Că doar ușa nu-i spartă,

iar cheile sunt la mine. Atunci, zi și mata, cine să intre? Cu ajutorul cui?

O podidiră lacrimile și, tamponându-și ochii cu șorțul, continuă:

— Sunt văduvă... sunt o femeie cinstită... În casă străină nu pun mâna nici pe un capăt de ață. Să întrebați pe unde muncesc cu ziua și or să vă spună.

— Să știți că inginerul Stamatiad mi-a vorbit tare frumos de dumneavoastră. I s-o fi năzărit! Se mai întâmplă, nu-i așa?

— Da' i s-a năzărit că a intrat cineva în casă?! Taman când fac eu treabă?! Eu ce păzesc?

— Cum să intre? se miră Lucian cu o naivitate prefăcută. Ce, ușa nu era încuiată? Ai nevoie de chei ca să intri.

— Așa zic și eu, îi dădu ea dreptate. Cheile-s la mine. Altele, la dumnealui... Atunci, cum să intre?!

— Cine știe ce i s-o fi năzărit, încercă Lucian s-o îmbuneze.

— O fi dat dumnealui cheile cuiva și o fi uitat... că le mai dă. Da' eu ce vină am?

— O să vă împăcați, că inginerul Stamatiad e un om cumsecade și înțelegător. Ei, ce credeți, o să puteți veni și la noi de două ori pe săptămână?

— Știu eu ce să zic? Își înălță umerii firavi. Lăsați numărul de telefon și o să vă caut eu...

— Foarte bine, dar să nu mă uitați, insistă el în timp ce-i nota pe o hârtiuță adresa și numărul de telefon. Și nu mai fiți atât de necăjită, că lucrurile se vor lămuri și o să vă împăcați...

V

UN MORT CARE VORBEȘTE

1

Angela îl aștepta pe Stamatiad, așa cum se înțeleseseră la telefon, în Piața Romană, în dreptul Academiei Comerciale. Cum Stamatiad întârzia, începu să dea semne de nerăbdare. Trecuse sfertul de oră academic și o bătea gândul să plece, cu toate astea nu se clinti din loc. Nu mai burnița; în cursul după-amiezii norii se risipiseră și, ciudat, în văzduh mirosea vag a primăvară.

Stamatiad întârzie mai bine de o jumătate de oră și se bucură s-o găsească pe Angela la locul întâlnirii. După ce îi sărută mâna, îi explică motivele întârzierii. Îl apucase din nou în timpul lucrului o cumplită durere de cap și zăcuse în fotoliu până ce calmantul își făcuse efectul. Angela nu-i reproșă nimic, îl luă tandră de braț și, prefăcându-se că nu-i observă cătrăneala, păși alături de dânsul. Erau deopotrivă de înalți. Mersul ei însă era ceva mai suplu și atrăgea ochiul trecătorului. După un timp, Angela sesiză neliniștea neobișnuită a iubitului ei: se uita mereu peste umăr.

— Ce ai, dragă, că te tot uiți înapoi? îl întrebă ea mai mult amuzată decât intrigată. Te crezi urmărit?

Stamatiad își strânse gura mânios. Angela îl dibuise și asta nu-i convenea. Într-adevăr, i se năzărise că-i urmărit... că un ins în loden, pe cap cu un basc tras pe ochi, se ținea după el. Când se apropia, când se depărta, pitindu-se după trecători. „Omul ăsta mă urmărește ziua și noaptea... Știe totul despre mine... că am fost la Securitate... că n-am dormit în patul meu... că am întâlnire cu Angela. Îmi face dovada că-i peste tot... că mă poate omorî oricând, oriunde..." Instinctiv, se uită din nou peste umăr, ceea ce o făcu pe Angela să-i spună, nu fără supărare:

— Dane, cu tine se petrece ceva...

— Nu se petrece nimic, mormăi el acru.

— Ai de gând să-mi explici?

Stamatiad îi auzi întrebarea, dar nu fu în stare să-i răspundă. Se văzu deodată mort. Profitând de înghesuială, „omul în loden“ descărcase în el, pe la spate, câteva gloanțe. Zăcea acum nemișcat pe caldarâm, iar trecătorii făcuseră cerc în jurul lui. Imaginea, firește, îl cutremură.

— Ți-e frig? Angela îl strânse și mai tare de braț. Tremuri...

— De unde ai mai scos-o și pe asta? Râse strâmb.

— Atunci, hai la Șosea...

— La Șosea?! Pe o vreme ca asta!

— Uf, bătrânelule, ți-aduci aminte că ne-am plimbat la Șosea și pe un viscol cumplit? Zău, leneșule, hai!

Invocă oboseala, apoi o indispoziție... apoi frecușurile de la institut. Motivul adevărat — frica — îl tăinui. Nu mai întorcea capul, cu toate că simțea groaznic cum „omul în loden“ se ținea după el căutând un moment propice. Acel moment, de bună seamă, ar putea să fie la Șosea, unde, după ce ar trage, ar dispărea într-o clipită.

— Aș bea mai curând un coniac, zise deodată Stamatiad bărbătește.

În realitate, nici de coniac nu-i ardea, însă nu întrezărea o altă soluție de a o împăca pe Angela.

— Așa te vreau! îl măguli Angela bucuroasă. Mergem la „Jaluzelele albastre.“

Se agăță de brațul lui, ghidându-l către acel bar plăcut, situat peste drum de cinematograful „Republica“.

— Angela, îți amintești, i se adresă el pe un ton misterios, mai demult ți-am dat cheile garsonierei. Ce-ai făcut cu ele?

Angela îi împrumută tonul:

— Îmi amintesc, Dănuț dragule, deși a trecut ceva vreme... Ce-am făcut cu ele? Ai uitat. Mi le-ai cerut, ți le-am dat. Te pomenești că vrei să le dai unei alte femei și nu le mai găsești?

„Mi le-a înapoiat! Mi le-a înapoiat și eu am uitat! se tulbură Stamatiad. Cu mintea mea obosită, nu-i de mirare. Trebuie să le caut... Dar dacă...?“ Un gând i se înfipse în minte ca o țepușă otrăvită. Dacă au trecut în buzunarul dușmanului său de moarte? Aleluia siguranță! Cu spaima asta în suflet intră în local. O masă liberă îi aștepta. Își scoaseră fulgarinele și, după o veche deprindere, se așezară umăr lângă umăr, ca doi îndrăgostiți. Comandară coniac, iar în așteptarea bău-

turii, Angela își aprinse o țigară și își privi iubitul cu duioșie.

— *Ce faci? Nu-ți aprinzi și tu o țigară?*

Stamatiad se foi agitat pe scaun, pândind intrarea.

— Aștepți pe cineva? îi surâse Angela malițios.

— Da' tu de ce, de la o vreme, te uiți la mine cu alți ochi?

— Cu alți ochi?! se miră ea. De la o vreme?! Dănuț, cu tine se petrece ceva. Te-ai schimbat. Zău, nu te mai recunosc.

— Chiar eu ți-am mărturisit cât de mult m-am schimbat, o întrerupse el tăios.

Ea continua să-l studieze cu tristețe, în timp ce Dan se foia nervos pe scaun, cu ochii pe ușa de la intrare. Li se serviră două boluri cu un deget de coniac pe fund. După ce își apropiară bolurile de nări, adulmecară cu știință aroma băuturii, apoi sorbiră câte o înghițitură. Se îmbujorară.

— Dănuț, de ce taci? Uite, chiar în momentul ăsta simt că ți-e frică de ceva . . . Hai, dă afară din tine!

În loc să-i răspundă, el o măsură înciudat pe sub sprâncene. Ridică bolul și, contrar ritualului, dădu coniacul pe gât.

— Dănuț, părerea mea e că ai neapărată nevoie să te vadă un medic. Cunosc eu unul foarte bun.

Ochii lui întunecați de premoniții sumbre îi întâlniră pe-ai Angelei. Nu răspunse decât după o pauză, lăsând impresia că medita la propunerea ei.

— Cine-i ăla?

— E un cunoscut al meu.

— Nu mi-ai vorbit niciodată de el.

— Îți vorbesc acum. E un doctor eminent . . . cu studii făcute în Germania.

Stamatiad tresări destul de vizibil. Angela își arcui a mirare sprâncenele subțiri, subliniate delicat cu dermatograful.

— E ceva ce nu-ți place . . . Mă înșel?

— Când și-a făcut tipul studiile în Germania?

Angela izbucni în râs, amuzată acum de tonul lui dramatic.

— Ce-i de râs? se supără el.

— Vorbești ca un nenea de la cadre.

Stamatiad îi dădu dreptate în gând, dar îi fu imposibil să treacă la o altă intonație.

— Totuși, în ce perioadă a studiat în Germania?

— În timpul războiului, când ai studiat și tu, veni răspunsul.

Stamatiad păli și se retrase în muțenie, mușcându-și nervos buzele. Trecură minute în șir fără să schimbe între ei o vorbă.

— Să plecăm, izbucni el deodată poruncitor, strivind în scrumieră mucul țigării.

Părăsiră localul într-o tăcere dușmănoasă. În stradă, după câțiva pași, Stamatiad înțelese că ar fi o mojicie din partea lui să n-o conducă acasă. Își mărturisi intenția, însă cu o răceală de care nu-și dădu seama.

— Mersi, nu-i nevoie! Nimeresc casa și singură, ripostă Angela cu o surprinzătoare violență.

„E vina mea... numai a mea, recunoscu Stamatiad în sinea sa. O jignesc la fiecare pas... fără motiv!... Ce-mi veni s-o întreb de doctorul acela?! Ce, eu n-am studiat în Reich? Și ce, m-am vândut? O să-i explic Angelei. O să-i cer scuze... chiar acum!" Dar nu scoase o vorbă, ca și cum și-ar fi pierdut graiul. În schimb, tăcerea care-i unea o sparse Angela cu o înciudare vrăjmașă:

— După părerea mea, tu nu ești în toate mințile... Consultă un medic! Oricine ar fi el — cu studii la Paris, Berlin sau Chitila — numai consultă-l! Noapte bună! mai zise și se îndreptă cu pas milităros spre stația de troleibuz din apropiere.

Năucit de viteza cu care Angela se desprinse de el, Stamatiad o urmări mut cum se depărta. O clipă înclină să creadă că ea simulează despărțirea, ca să-l impresioneze, dar o văzu urcând în troleibuz fără să se mai uite în urmă. Se posomorî și mai rău și, apăsat de un sentiment de vinovăție, o porni spre Universitate. Totuși, după un timp, își aminti cu obidă de cuvintele Angelei. „Să-mi spună că sunt nebun... Să-mi arunce în față asemenea vorbe?!" I se puse un nod în gât și se dezechilibră. Se lovi de un trecător și icni. Se uită bănuitor după el. Mări pasul, impulsionat de strania senzație că omul în loden revenise pe urmele sale. Ca să scape de iscoadă, opri un taxi. În drum spre casă, reconstitui în gând discuția cu Angela. Ajunse la concluzia că propunerea ei de a se lăsa consultat de acel vechi prieten cu studii în Germania hitleristă trebui să ascundă ceva... ceva suspect. Nu îndrăzni să-și ducă raționamentul până la capăt. Îl năpădi deodată rușinea, ca și cum ar fi fost surprins cu mâna strecurată într-un bu-

zunar străin. „Mă tem că Angela are dreptate. Că nu-s în toate mințile."

Coborî din mașină și mai înfricoșat, convins că o umbră îl aștepta de mult în noapte, pregătită să se năpustească asupra sa. Plăti șoferului și urcă în fugă scara slab luminată. Nu se mai opri decât în ușa garsonierei. O deschise cu greu: nu nimerea broaștele din pricina unui subit tremur al mâinilor. Intră în vestibul și un timp rămase locului rezemat de ușă. Spaima nu-l părăsea, deși un gând lăuntric îl sfătuia stăruitor: „Liniștește-te! Hai, fii calm! Gata cu teama! Ești acasă." Zadarnic efort, nu izbutea nicicum să se regăsească. Urmări timorat jocul luminilor ce pătrundeau din stradă pe fereastră. Dintr-acolo, desigur, îl păștea primejdia. Se furișă spre fereastră și scrută strada. Vizavi, pe celălalt trotuar, zări un bărbat; stătea lipit de castanul din fața băcăniei. Părea o stană neagră de piatră, lipită de trunchiul unui copac, și el negru. „Ăsta pe mine mă supraveghează!" decise, amintindu-și de omul în loden. Lăsă repede jaluzelele și, în aceeași clipă, se simți în siguranță: scăpase de privirile vrăjmașe. O vreme stătu locului. Când ochii i se obișnuiră cu întunericul, se îndreptă spre studio și aprinse veioza. Făcu atunci o nouă descoperire: locuința îi fusese iarăși violată. Cineva pătrunsese în casă și pusese la vedere, lângă vaza de flori, cutia unei benzi de magnetofon. O iscodi de la distanță, ca pe o sălbăticiune adormită și care, odată trezită, ar fi putut să-l atace mortal. Sângele i se urcă vijelios la cap. O vână subțire și albastră i se umflă lângă frunte și începu să-i zvâcnească dureros. „O bandă de magnetofon!" își auzi el, înspăimântător de tare, propriile șoapte. Își aminti de omul de peste drum. Se repezi la fereastră și, printr-o crăpătură a jaluzelelor, cercetă strada. „Stana de piatră" dispăruse. Se răsuci ca un automat și cercetă îndelung, cu ochii aprinși de groază, „darul". Să-l atingă sau nu? Dilema îi înteți bătăile inimii. Nădușea. „Ar putea exploda dacă aș atinge-o?" Cămașa i se lipise de spinare. Înaintă șovăind spre vaza de flori. „Foarte bine, să explodeze, să mă rupă în bucăți, să se termine odată cu chinul ăsta... Hai, ce mai aștepți? Ia o hotărâre!" Unde îi era vlaga de altădată a brațelor? Pe unde oare și-o risipise? „Hai, îndrăznește, se îmbărbătă el, dacă ți-e scris să mori, n-ai cum scăpa." Închise ochii și ridică fulgerător cutia. Nu se produse nici o explozie. Cutia i se odihnea acum în palmă, o cercetă ca pe o enigmă. Cu

cealaltă mână își desfăcu nodul cravatei... Răsuflă în voie. Prinse chiar și un pic de curaj. Umblă la cutie. Nimeri peste o scrisoare... era bătută la mașină. Citi la lumina veiozei:

Stamatiade, știu că ai în casă un magnetofon. Știu și locul unde-l ții — jos, sub televizor. (Stamatiad se uită acolo — da, aparatul se afla la locul său). *E un „Tesla", nu-i așa? Marcă bună, află însă de la mine că „Telefunken" e un aparat și mai perfecționat. Fii amabil, Stamatiade, și ascultă banda... Te interesează direct... Chiar mai mult decât îți închipui. Umblă atent cu aparatul. Știu că ești din cale-afară de nervos. Și mai știu că „Tesla" se defectează ușor și țin să asculți banda încă în noaptea asta.*

Scrisoarea, nici de data aceasta, nu era iscălită. Stamatiad măsură cu aceiași ochi îngroziți când cutia, când scrisoarea și, dintr-o dată, avu senzația că alunecă, puțin câte puțin, într-o lume ireală, de unde niciodată nu va reuși să se mai întoarcă. Împins parcă de o forță paranormală, scoase de sub măsuța televizorului aparatul și-l puse pe masă. „De unde știe că am în casă un magnetofon?" se întrebă, fascinat acum de puterea irezistibilă a celui care ținea cu orice chip să-l doboare. Scoase capacul și ochii îi căzură pe marca aparatului. „Până și marca îi este cunoscută!" Băgă ștecherul în priză, așeză banda, minunându-se de ușurința brațelor, de agilitatea degetelor. Plutea ca într-o dulce stare de imponderabilitate. Răsuci un buton, apăsă o clapă; se aprinse un ochi verde, pâlpâitor. La apăsarea unei alte clape, banda începu să se deruleze fâșâind. Instinctiv, Stamatiad se dădu îndărăt, ca și cum ar fi vrut să se ferească de o flacără orbitoare ce ar irumpe din derularea benzii. Răsunară câteva acorduri ale unui—concert pentru pian și orchestră. Peste chipul împietrit de spaimă al inginerului trecu o umbră de uluire: „Rahmaninov?!... Concertul meu preferat. De unde îmi cunoaște preferințele?" Își încrucișă brațele ca un elev cuminte, închipuindu-și că-i va fi dat să asculte concertul până la capăt. Câteva minute mai târziu, un râs batjocoritor acoperi muzica, apoi o întrerupse: Stamatiad înghență. Banda de magnetofon căpătă, pe neașteptate, un glas gutural ce venea de departe, parcă din adâncul unui mormânt.

Bună seara! zise vocea. *Mai întâi, Stamatiade, trage-ți un scaun și așază-te... Nu vreau să stai în picioare.* Inginerul se supuse, de parcă ar fi intrat în transă. *Da,*

Stamatiade, sunt bucuros că, în sfârșit, mi s-a oferit prilejul să ne întâlnim... Credeam că o să mor și n-o să te mai văd. „Vocea asta o știu de undeva, își spuse Stamatiad. De unde oare?“ *Sunt sigur că în clipa asta,* auzi în continuare, de parcă ar fi redat în același timp și gândurile lui Stamatiad, *te întrebi de unde-mi cunoști vocea, nu-i așa?* Stamatiad privi disperat în juru-i și rosti:

— Chiar așa... de unde știi?

Te înțeleg, e mult de când n-ai mai auzit-o. Mă credeai mort, nu-i așa? Un hohot de râs nervos și batjocoritor umplu cu spaimă apartamentul inginerului.

— Dar cine ești? își strigă Stamatiad întrebarea, neluându-și ochii de la aparat.

Te înțeleg, căci ți s-a arătat chiar și un mormânt. Mormântul meu.

— Celaru! sări Stamatiad ca ars. Tu ești, Celarule, tocmai tu? N-ai murit?

Dar eu n-am murit, Stamatiade, n-am murit! De douăzeci de ani aștept ziua răzbunării... Ultimele cuvinte fuseseră rostite mult prea tare, iar Stamatiad se alarmă că vecinii ar fi putut să le audă. *De douăzeci de ani, Stamatiade! În sfârșit, am dat de tine. Sunt în țară, sunt în București, sunt în camera ta. Ți-a bătut ceasul. Ani de zile am tot visat clipa... să aud bătându-ți ceasul. Am jurat să răzbun moartea lui Pocol... Ți-l mai amintești?*

— Mi-l amintesc, cum să nu, îi răspunse inginerul cu o voce gâtuită. Numai că... nu înțeleg... ce legătură am eu cu moartea lui Pocol?

Stamatiade, te acuz de moartea camaradului meu, Pocol. Tu l-ai trădat.

— Nu-i adevărat! se apără Stamatiad deznădăjduit. E o eroare!

De douăzeci de ani, Stamatiade, mă roade gândul răzbunării. Îți vine greu să crezi, nu-i așa? Ai să mori, amenința cu o ură bolnavă banda de magnetofon, *ai să mori! Pregătește-te! Când, unde și în ce fel, eu voi hotărî. Moarte pentru moarte! Noapte bună, Stamatiade!*

Se mai auziră câteva hohote de râs, după care se lăsă o tăcere ca de cimitir în miez de noapte. Stamatiad țâșni de pe scaun și se repezi la magnetofon, ca și cum ar fi vrut să-l scoată la lumină pe cel care se ascunsese înăuntrul lui.

— Stai! Ascultă-mă! Trebuie! strigă Stamatiad. E o

eroare! Sunt nevinovat, înțelegi, nevinovat! N-am avut nimic de-a face cu voi... Nici de-al vostru n-am fost... Sunt nevinovat! Imposibil să nu știi!

Rămase apoi zdrobit lângă masă, cu bărbia în piept, respirând din greu. Ochii sângerii se fixară pe magnetofon.

— Mă auzi? se adresă el aparatului, apoi, cu o mișcare scurtă, deconectă aparatul și ochiul magic se stinse. Istovit, își șterse sudoarea de pe frunte cu mâneca hainei. Își roti privirile dezorientate în căutarea unui sprijin. Ciudata senzație că a alunecat într-un univers ireal, plin de coșmaruri, îi reveni. „Celaru susține că n-a murit, își zise. Nu-i adevărat. A murit! Cum poate Celaru să afirme că n-a murit, se revoltă el, când i-am văzut mormântul?! Dar l-ai auzit vorbind, se combătu tot el. I-ai recunoscut vocea. Știi doar bine că morții nu vorbesc."

Începu să umble bezmetic în jurul mesei. Deodată, se opri. „Ai uitat anii aceia... nu te-ai mai gândit la ei, își reproșă el cu luciditatea de o secundă a înecatului ce mai speră la o gură-două de aer. Ba nu-i așa... Au fost momente când m-am gândit... Chiar în seara asta m-am gândit. Propunerea Angelei de a consulta un medic cu studiile făcute în Germania m-a trimis cu gândul... Așadar, Celaru n-a murit... El îmi expediază scrisorile de amenințare..."

Îl cuprinse un acces de disperare simțind cum îl îneca plânsul. Nu se mai putu stăpâni. Se aruncă așa îmbrăcat cum era pe studio și, înfundându-și capul într-o pernă, izbucni într-un plâns sec, nervos. Se potoli cu greu și atunci își dădu seama că plânsul îi eliberase sufletul de o povară chinuitoare. „Cred că-i cazul, socoti el, să-i telefonez căpitanului Lucian." Căutând agenda cu numerele de telefon, își aminti că o lăsase la birou. Suficient pentru a aluneca din nou în disperare. „La cine să apelez? Unde-mi sunt prietenii?" În frământările sale, toți se metamorfozaseră în dușmani și se aliaseră împotriva lui, hotărâți să-l doboare. Chiar și Angela, cu acel doctor cu studiile în Germania la care-l trimisese. Nici tușa Lucreția nu era străină de drama sa... prin complicitatea ei, Celaru intrase în posesia cheilor. „Dar înțelege o dată: Celaru e mort. I-ai văzut mormântul a doua zi după ce a fost împușcat... Nu mai pricep nimic!... Îmi pierd mințile... E clar."

Tâmplele îi zvâcneau dureros. „Sunt nevinovat, gemu el rugător, de parcă prin farmec s-ar fi trezit în fața

unui Celaru care îndrepta spre el o armă. Sunt nevinovat, înțelegi?" Trăirile intense îi declanșară migrena. „Hai, nu ceda, se îmbărbătă el, nu te lăsa doborât... Ia un calmant... un somnifer... Ia ceva să-ți stingi durerea de cap... Altfel o să arzi... cenușa o să se aleagă din tine și din «U-74»." Cu un efort supraomenesc, se ridică și se îndreptă clătinându-se spre baie. Alese din dulăpiorul farmaceutic două tuburi și din fiecare își puse în palmă tabletele, le înghiți cu apă, după care, fără să se mai dezbrace, se întinse vlăguit pe studio. Adormi murmurând printre gemete că e nevinovat.

. . . .

— Domnu' Stamatiad! Auzi, domnu' Stamatiad! Menajera îl apucă de umăr și-l zgâlțâi cu putere. Scoală! E târziu, domnu' Stamatiad!

Stamatiad îi auzea chemările, își simțea însă pleoapele nespus de grele. Le deschise anevoie, căutând buimac să priceapă unde se găsea. Când, în sfârșit, își recunoscu menajera, reacționă violent:

— Ce-i? Ce vrei? De ce nu mă lași să dorm?

— E ora zece, maică... Nu te-ai dus la serviciu... Ai dormit îmbrăcat, maică...

— Zici că-i zece? mormăi el amețit. Capul îi vâjâia, gura și-o simțea iască. Se întrebă iritat de ce a venit bătrâna atât de dimineață, de ce-l trezește cu noaptea în cap, de ce nu-l lasă să-și facă somnul. Își acoperi fața cu perna și încercă să-și reia somnul.

— Domnu' Stamatiad... domnu' inginer, insistă femeia, e ora zece, maică. Ai dormit îmbrăcat... Sau ți-o fi rău, maică?

Drept răspuns, mormăi câteva cuvinte de neînțeles și femeia îl privi cu îngăduință. „A băut, gândi, și s-a îmbătat, că nu-i obișnuit cu băutura!" Se duse la fereastră și ridică jaluzelele. Lumina cenușie a zilei năvăli nestingherită în încăpere și îl determină pe Stamatiad să se ridice în capul oaselor și să se uite zăpăcit spre fereastră. Începu să se cerceteze la lumina zilei — hainele boțite de pe dânsul, zâmbetul compătimitor al menajerei îi amintiră de întâmplarea din ajun. Constată deodată dispariția de pe masă a aparatului și scoase un țipăt:

— Unde e magnetofonul?

Menajera se apropie de pat speriată de izbucnirea inginerului. Îi era, se vede treaba, rău, aiura poate, căci magnetofonul se afla la locul lui.

— Păi, un' să fie?!? Sub televizor, maică, unde-și are locul!

Într-adevăr, acolo era. Cine și când l-o fi pus? Își frecă ochii umflați de somn. Nu, nu, văzuse bine.

— Era pe masă... De ce l-ai luat de acolo? se răsti Stamatiad bănuitor.

Ochii menajerei se holbară și găsi cu cale să-și facă semnul crucii.

— Maică, ce ai? Îi făcu și lui semnul crucii. Oi fi bolnav, maică. Uite ce mototolite îți sunt hainele! Leapădă-le, maică, să ți le calc. N-am umblat, să mă ferească sfântu', cu magnetofonu'...

— Da' era pe masă, se încăpățână Stamatiad. Unde e banda?

— Care bandă, maică?!? Femeia se cruci din nou. N-am văzut nici o bandă. Ai visat de rău, maică, se mai întâmplă...

— Pe dracu'! N-am visat!

Stamatiad se sculă și se repezi furios la aparat, îl luă de acolo și îl puse pe masă. Îl deschise și constată că atât banda de magnetofon, cât și scrisoarea dispăruseră. Bătrâna îl urmărea nedumerită. Văzu deodată răutate în ochii lui umflați de somn.

— Unde e banda? răcni ca un apucat.

— Ce bandă, maică?!? Să mă bată Dumnezeu dacă am văzut v'o bandă sau am pus mâna pe ceva, vorbi ea cu vocea muiată de spaimă. Maică, eu cred că ești bolnav... că ai...

— Afară! urlă el. Ieși afară!

Menajera se retrase cu spatele spre bucătărie, tremurând toată, iar de acolo o zbughi speriată pe scara de serviciu. Dincolo de ușă, mai auzi o dată urletul inginerului:

— Afarăăă!...

Stamatiad încremeni lângă magnetofon; îl fixă cu ură, ca pe un dușman de neîmpăcat. Răsuflă greu, din adâncul plămânilor, ostenit ca după o lungă alergătură. Încercă să-și rânduiască gândurile, să înțeleagă ce se petrece cu el. Zadarnic. Poate că, într-adevăr, avusese un vis rău... un coșmar. Celaru?!... Banda de magnetofon... Scrisoarea... Ce sunt toate astea, dacă nu un coșmar? Dacă au existat în realitate, unde naiba s-au ascuns? Când și cum să le fi scos din casă? Nu, nu izbutea deloc să se descurce prin hățișurile întrebărilor. Gândurile i se prăbușeau ca niște popice, ca apoi, ghidate

de un mecanism diabolic, să se reaşeze la locul lor. Se repezi în baie şi îşi vârî capul sub robinetul de apă rece. Când şi-l ridică, se întâlni cu imaginea sa din oglindă: era pământiu, cu obrajii supţi, cu ochii congestionaţi. Impresionat, luă la întâmplare un prosop şi, acoperindu-şi faţa, reveni în cameră, convins că fusese victima unui coşmar. Poate din pricina somniferelor sau a discuţiei cu Angela. Îşi privi nemulţumit hainele mototolite: arătau de parcă ar fi fost ale unui vagabond. În ce hal am ajuns! se văită el. În liniştea apăsătoare a locuinţei, izbucni, deodată, sunetul subţire al soneriei de la intrare. Înmărmuri, ca în clipa următoare să se îndrepte în vârful picioarelor spre uşă. Se uită prin vizor şi zări chipul negricios al căpitanului de securitate Lucian. O mână nevăzută îi luă un pietroi de pe inimă.

— Iertaţi-mă, domnule Stamatiad, că vă deranjez. V-am căutat la institut şi mi s-a spus că încă nu aţi venit. V-am telefonat şi acasă... şi cum nimeni nu mi-a răspuns, mi-am zis să trec pe la dumneavoastră. S-a întâmplat ceva sau mi se pare?

Dintr-o privire, Lucian îl radiografie din tălpi şi până în creştet: arăta jalnic în hainele mototolite, cu cravata lărgită şi trasă într-o parte. Pesemne, un gând ştiut numai de el îi adusese pe chip un rânjet, schimonosindu-l.

— Am adormit, începu Stamatiad să povestească, dar, deodată, îşi simţi gura atât de uscată încât limba refuză să-l mai slujească.

Căpitanul se prefăcu a nu-i observa întreruperea. Zări magnetofonul şi exclamă:

— E un „Tesla"! Faină marcă! Sunteţi mulţumit de el?

Stamatiad răspunse afirmativ printr-o clătinare a capului.

— O ţigară? Ofiţerul îi întinse pachetul de „Carpaţi" — „rezerva sa strategică". În ce mă priveşte, la ora asta prefer bomboanele de mentă.

Stamatiad luă o ţigară şi o aprinse la flacăra brichetei întinse de musafirul său.

— Hai să stăm puţin de vorbă, îi propuse Lucian ca unei vechi cunoştinţe.

Se aşezară aproape simultan unul în faţa celuilalt, despărţiţi de masa ce se interpunea între ei.

— Domnule căpitan, se chinui Stamatiad să vorbească după ce trase câteva fumuri, am ajuns la concluzia că sunt bolnav. În noaptea asta am avut o criză ciudată...

un soi de delirium tremens. Tăcu, mutându-și privirile în altă direcție.

„Nu-l îmboldi cu întrebările! se povățuia Lucian Vizîru. Lasă-l! O să-și dea el drumu' și singur."

Într-adevăr, tăcerea lui Stamatiad ținu puțin. Își umezi buzele și vorbi:

— În cei doisprezece ani de când sunt în institut, e pentru prima oară când nu semnez la vreme în condica de prezență... Pur și simplu nu-mi vine să cred: e trecut de ora zece, iar eu mai sunt acasă! Aș fi dormit în continuare, dacă menajera nu m-ar fi trezit. A venit să deretice și m-a găsit în pat, așa cum mă vedeți, îmbrăcat... Mă înțelegeți? ridică supărat glasul. Așa ceva nu mi s-a mai întâmplat! Apoi, nemulțumit de propria-i izbucnire, vorbi mai potolit: Ce mai, mi s-a întâmplat ceva groaznic!... Inexplicabil!

Revăzu privirile grave ale ascultătorului său și prinse curaj: îi relată tot ce-i fusese dat să trăiască din clipa în care se întâlnise cu Angela. Povestea precipitat, trăgând din țigară, năducșind.

— Nu știu dacă mă credeți... Îmi dau seama că în mintea mea e un talmeș-balmeș, recunoscu el, nu sunt capabil să stabilesc unde se sfârșește realitatea și începe irealul... nebunia. Mă înțelegeți? Banda a dispărut, de asemenea și scrisoarea care o însoțea. Magnetofonul l-am găsit la locul lui, deși îl lăsasem pe masă. Toate aceste fantasmagorii s-au produs în timp ce eu dormeam buștean. Dacă autorul scrisorilor de amenințare mi-a intrat în casă în timp ce eu dormeam, de ce nu m-a omorât? Era doar singur cu mine. Un junghi lăuntric îl crispă și, din pricina durerii, fața i se urâți: Ajutați-mă, gemu geologul rugător, ajutați-mă să înțeleg unde-i adevărul!

Lucian îl ascultase cu luare-aminte, înregistrându-i fiecare gest, fiecare expresie a chipului năducșit și devastat de o nesfârșită suferință. „E în pragul nebuniei, își spuse. Va înnebuni dacă nu-l vom scoate din iadul în care s-a prăvălit singur sau a fost îmbrâncit de o mână criminală." Se ridică și, urmărit de privirile deconcertate ale inginerului, se apropie de fereastră cu intenția de a-i verifica memoria. Dădu puțin de o parte perdeaua și scrută strada.

— Unde spuneți că l-ați văzut pe individul acela pândind?

Stamatiad veni și el la fereastră.

— Acolo — vedeți? — în dreptul băcăniei... Ceva mai încolo e un castan... De după el pândea...

Din încăpere se zăreau fără dificultate firma băcăniei, castanul. Lucian aprecie că unghiul ales de pândar era excelent.

— Vă mai amintiți, când ați trecut la fereastră, înainte de ascultarea benzii sau după?

Stamatiad nu răspunse imediat, un mecanism ciudat începu să-i vâjâie în cap, de parcă și-ar fi propus să-i macine memoria. Deveni și mai livid, iar fruntea înaltă i se îmbroboni din nou. Încercă să încropească un răspuns, fără însă a reuși. Deschise chiar gura, dar se fâstâci pe loc. În cele din urmă, murmură:

— Nu-mi amintesc...

„Cum să nu te cuprindă mila când vezi un munte de om îngenuncheat puțin câte puțin de o astenie rebelă?! N-ar fi fost oare mai potrivit să amân discuția? Nu pot pleca așa, gândea Lucian neluându-și ochii de la firma băcăniei, *trebuie să înțeleg ce s-a petrecut cu Stamatiad în noaptea ce-a trecut.*" Se răsuci spre el.

— Când ați umblat ultima oară la aparat?

— Iată, asta îmi amintesc, se bucură inginerul, acum patru luni... Mi se făcuse dor de Brahms...

— Acolo e locul magnetofonului, unde se află acum?

— Nu! Locul lui e jos, sub măsuța televizorului. Or, eu îl lăsasem pe masă, în colțul acela din dreapta dumneavoastră.

Lucian se apropie de măsuță și se lăsă într-un genunchi, pentru a cerceta mai ușor locul unde, până aseară, magnetofonul zăcuse nefolosit timp de patru luni. Spre marea sa satisfacție, constată că parchetul păstra forma dreptunghiulară a magnetofonului. Se interesă:

— Menajera are obiceiul să umble cu aparatul?

— I-am interzis să pună mâna pe aparat, chiar dacă praful se depune pe el.

Întrebarea ofițerului nu fusese pusă întâmplător: mai observase două urme prelungi lăsate de magnetofon când fusese împins înapoi sub măsuță, mult spre perete. Lucian se ridică.

— Deci, ați luat aparatul și l-ați pus pe masă...

Stamatiad înțelese că ofițerul urmărea, prin întrebările sale, să-i stimuleze memoria.

— De obicei, când vreau să ascult muzică, așez apa-

ratul aici, pe acest perimetru al mesei... că-i mai aproape de priză.

Masa avea o formă dreptunghiulară și era acoperită cu o față de masă croșetată de mână. Lucian o ridică ușor, ca pe un pansament de pe o rană deschisă. Făcu mai repede decât își închipuise o descoperire care îi aduse pe chip o expresie de bucurie. Cele patru rozete ale magnetofonului marcaseră clar suprafața lăcuită a mesei, confirmând totodată perimetrul schițat de Stamatiad.

— Cum a ajuns aparatul pe masă?

— Eu l-am pus acolo... Mai eram buimac când m-am trezit din somn. Totuși, în halul ăsta mi-am dat seama că magnetofonul nu mai era pe masă, ci la locul lui. L-am pus înapoi cu intenția de a vedea ce-i cu banda... Bineînțeles, dispăruse.

Lucian avu impresia că inginerul își regăsise, într-o anumită măsură, echilibrul și își propuse să folosească cu tact una din căile ce i se ofereau.

— Domnule Stamatiad, deschise el vorba uitându-se prietenos în ochii lui congestionați, după primele mele cercetări, sunt în măsură să vă asigur cu toată răspunderea că n-ați fost prada unui coșmar.

— Adică... Dumneavoastră... să cred că Celaru trăiește?!?... că tot ce-am auzit e adevărat?

„Te pomenești că am dat-o în bară, se îngrijoră Lucian, că iar face o criză!“ Nu avea cum să-și dea seama că în sufletul lui Stamatiad afirmația sa avusese un efect de-a dreptul miraculos. Îl auzi întrebându-se:

— Înseamnă că sunt încă întreg la minte? Mai judec? Zâmbi amar. Aș vrea să știu cum ați ajuns la concluzia că n-am fost prada unui coșmar. Bineînțeles, dacă se poate.

— De ce să nu se poată? Uitați-vă atent la locul unde puneți de obicei magnetofonul, îi propuse Viziru. Vedeți patru urme... asemenea unor buline?

— Da, le văd.

— Sunt urmele lăsate de cele patru rozete ale magnetofonului. Deci, o dovadă concludentă că ați folosit aparatul. E foarte important pentru evoluția favorabilă a cercetărilor să reconstituim împreună tot ce ați făcut aseară.

— V-aș ruga să mă mai serviți cu o țigară, îi ceru Stamatiad vădit însuflețit de evoluția discuției.

Lucian îi satisfăcu dorința, așteptă ca geologul să-și

aprindă țigara, să tragă din ea de câteva ori, ca apoi să devină atent la tot ce va urma.

— Așadar, n-am avut vedenii?

— N-am nici o îndoială că ați luat aparatul de sub măsuța televizorului — sunt și pe parchet urme care vorbesc de la sine — și l-ați pus pe masă, în perimetrul indicat de dumneavoastră. Ce ați făcut în continuare?

— Am scos capacul — banda pe care am ascultat-o a dispărut —, am conectat aparatul. După un preludiu muzical de Rahmaninov, a urmat amenințarea care a declanșat în mine reacții în lanț: vocea lui Celaru, mesajul lui. Să auzi vorbind un mort! Vă închipuiți în ce hal eram când banda s-a sfârșit. Eram un cadavru viu. Mai raționam încă... Am vrut să vă sun, să vă chem în ajutor, dar îmi uitasem agenda cu numerele de telefon la birou. Sleit de puteri, m-am întins pe studio. N-am putut să închid ochii, că m-a apucat o cumplită durere de cap. Atunci m-am dus în baie să iau ceva ca să-mi treacă... să adorm.

— Arătați-mi și mie ce ați luat.

Această neașteptată colaborare cu omul căruia îi ceruse protecția îl înviora pe Stamatiad. În baie, se îndreptă fără să șovăie spre dulăpiorul farmaceutic.

— Aici am... Brusc, inginerul amuți. Ofițerul îi surprinse privirile perplexe și se îngrijoră.

— Ce e? Nu vă simțiți bine?

— A dispărut, bâigui Stamatiad, a dispărut tubul... tubul cu somnifere și cel cu tranchilizante.

— Nu vă grăbiți! Liniștiți-vă! Hai să le căutăm cu răbdare.

Stamatiad, ascultător, luă la rând toate flacoanele, toate cutiuțele... În cele din urmă, oftă dezamăgit:

— Au dispărut... Erau aici! Jur! Am înghițit trei tablete... Două somnifere și un tranchilizant. Le-am pus apoi la locul lor... Tuburile au dispărut, dar paharul cu care am băut apă, nu.

Stamatiad luă paharul de pe chiuvetă și i-l arătă triumfător lui Lucian.

— Din paharul ăsta am băut apă! De ce n-a dispărut?

Reveniră în sufragerie, unde Lucian, drept răspuns, spuse:

— Aș vrea să dau un telefon.

— Vă rog.

Stamatiad vru să-l lase singur, dar ofițerul îl opri explicându-i că nu are secrete față de el, și chiar nu avea.

Se adresă unui coleg pe nume Frunză, căruia îi dădu adresa unde se găsește, de asemenea și numărul de telefon de la care vorbea, îi mai ceru apoi să ia cu el trusa criminalistică și să se deplaseze urgent la locuința lui Dan Stamatiad. Așeză tacticos recptorul în furcă și, răsucindu-se spre inginer, îi propuse să reia discuția.

— Deci, v-ați certat cu prietena dumneavoastră Angela Prisăcaru. De ce?

Stamatiad se retrase câțiva pași, se așeză pe marginea studioului, își îndepărtă picioarele, își încleștă mâinile. Lucian îi întinse din nou pachetul de țigări. Nu fu refuzat.

— De ce ne-am despărțit? Dintr-o dată, am început s-o bănuiesc. Am întrebat-o de cheile de la garsoniera mea... Mi-a amintit că mi le-a înapoiat. De mai bine de un an mi le-a înapoiat. Momentul ăsta nu mi-l amintesc prea bine.

— Nu-i un motiv temeinic ca s-o bănuiți de fapte necinstite, interveni căpitanul în momentul când amfitrionul făcuse o pauză. Poate că într-adevăr ați uitat.

— S-ar putea... bătu Stamatiad în retragere. Mai e ceva... Rămase câteva secunde cu ochii închiși și fruntea încordată. Mai e ceva... În câteva rânduri am căutat-o la telefon și în locul ei mi-a răspuns un bărbat.

Stamatiad trase cu sete din țigară, mâniat parcă pe sine. „Omul este tare bolnav, își spuse iarăși Lucian, cu siguranță că se va contrazice."

— Ați spus că ar mai fi ceva...

— Da, da, sigur că mai e ceva, confirmă Stamatiad posomorât. Aflați că fostul bărbat al Angelei n-a fost cetățean român, ci austriac... un austriac născut la München... Au fost mulți ani căsătoriți și au locuit la București. Pe urmă el s-a repatriat. Ea a refuzat să-l urmeze, deși îl iubea...

„Amănunte interesante, gândi Lucian, dar deloc concludente... Ce-o fi în mintea lui suferindă? Totuși, nu poți să nu observi că anii războiului trec prin frământările sale ca un fir roșu."

— O mai bănuiți și acum, după ce ați aflat că Celaru trăiește?

— Chiar mai mult decât înainte...

— De ce?

— În anii războiului, Celaru și cu mine am locuit în preajma Münchenului... Fostul soț al Angelei locuiește

în prezent nu în Austria, ci la München... În răstimpuri, Angela e vizitată de turiști străini, care îi aduc daruri din partea lui. Apoi cheile... Cine să fi intrat în casa mea cu chei potrivite?

— Bine, să presupunem că aveți dreptate. Atunci de ce Celaru, bizuindu-se, hai să spunem, pe sprijinul Angelei Prisăcaru, vrea să vă omoare?

— Nu știu.

— Celaru e mort sau nu?

— I-am văzut cu ochii mei mormântul...

— Deci, e mort...

— E mort, însă glasul înregistrat pe bandă — jur! — era al lui. L-am recunoscut...

— Deci, Celaru trăiește...

— I-am văzut mormântul a doua zi după ce a murit, în localitatea F... nu departe de München, repetă Stamatiad.

Se auzi soneria de la ușă. Stamatiad tresări speriat. Lucian îi surprinse tremurul nervos al buzelor și îl liniști.

— Trebuie să fie colegul meu.

— Să deschid?

— Vă rog...

Stamatiad strivi țigara în scrumieră și se ridică.

„Asemenea întâmplări, se gândi Lucian însoțindu-l pe Stamatiad cu privirile, pot să scoată din minți până și pe un om normal, darmite pe unul extenuat, cu o astenie ce i s-a agravat și e pe cale să-l distrugă."

— Locotenent-major Frunză, se recomandă civilul din ușă.

Lucian îi veni și el în întâmpinare cu un zâmbet de bucurie.

— Sunt la ordinele dumneavoastră.

— Hai, hai, fără chestii de-astea!

Cei doi ofițeri lucrau de mulți ani împreună și știa cât îi plăcea colegului său să afișeze un aer teatral.

— Cu ce să încep? se interesă Frunză, lăsându-și trusa pe un scaun.

În așteptarea răspunsului, se apucă să cerceteze încăperile, adulmecând parcă urmele unor dușmani invizibili. Lucian îl luă prietenește de braț și îl purtă prin cele două camere, apoi în baie, îi arătă și ușa dinspre scara de serviciu, apoi, readucându-l în fața magnetofonului, îl puse la curent cu câteva particularități ale cazului.

— Aici ne-ar fi fost de folos un câine polițist, opină Frunză clătinând din cap. Numai că vremea umedă nu ne permite.

Frunză își deschise trusa și se apucă de îndată de lucru, în timp ce Lucian reveni lângă Stamatiad, întrebându-l dacă se simte în puteri să pună pe hârtie prin ce i-a fost dat să treacă în Germania, în anii războiului.

— Acum? se interesă inginerul surprins.

Lucian nu șovăi să-i răspundă afirmativ. Era conștient că-i cerea un lucru dificil, dar nu avea încotro. Trebuia să insiste... să insiste acum și nu altă dată.

— Ne-am înțeles, domnule Stamatiad... Colegul meu o să rămână aici cu dumneavoastră, eu am să plec, dar o să mă întorc repede.

Stamatiad se întristă și îl conduse tăcut la ușă.

2

Căpitanul Lucian coborî în stradă, apoi o luă la stânga, îndreptându-se spre scara de serviciu a imobilului. Privi cerul și își zise: „Păcat că vremea-i umedă. Un câine ne-ar fi ajutat..." Urcă la mansardă cu intenția de a sta de vorbă cu menajera, să afle și din gura ei ce s-a petrecut. Era apoi absolut necesar să i se ia și ei, în mod discret, amprentele, spre confruntare cu cele ce vor fi relevate de Frunză.

O găsi acasă pe bătrână, șezând pe un colț de pat, plângând încetișor. La vederea lui Lucian tresări, oftă și îl privi printre lacrimi, aidoma unui copil pedepsit pe nedrept.

— Dumneavoastră?! se miră ea recunoscându-l. Nu se ridică însă de pe pat.

— Vin de la inginerul Stamatiad, deschise Lucian vorba.

— Gata! Nu mai vreau să aud de 'mnealui, murmură ea cu o voce plină de obidă.

— M-a rugat să vă transmit că-i pare rău de cele întâmplate. Regretă foarte mult și își cere iertare.

— M-a dat afară din casă, pe mine, femeie bătrână. M-a alungat ca pe o slugă. Pe mine, care pot să-i fiu mamă... Ca pe o treanță m-a dat afară... O podidiră iarăși lacrimile.

— Nu puneți la inimă... n-are rost, încercă Lucian s-o îmbuneze și s-o împace. Îi pare rău și vă roagă să-l iertați. Vă spun ca unei mame, prietenul meu e bolnav... nervii! Mai are și niște necazuri personale. Vă rog să nu mai spuneți la nimeni...

Bătrânica își înălță ochii înroșiți de plâns:

— S-a certat cu duduia Angela?

— Și cu ea, nu-i ascunse ofițerul.

— Păcat, c-o știu femeie de treabă. Domnu' inginer n-a plecat? Mai e jos?

— Nu se simte prea bine...

— Așa-i, maică, e bolnav. L-am găsit în pat... Dormea îmbrăcat. Nici nu m-a auzit când am intrat. La ora aia era de mult la serviciu. Și acum era în pat... dormea cu fața vârâtă în pernă. Ce tare m-am speriat când l-am văzut! Doamne, mi-am zis, i s-a făcut omului rău în somn și n-a fost cine să-i dea un pahar cu apă. Am dat, maică, să-l scol. Și ce crezi mata? Cu greu l-am trezit. Când a dat perna deoparte, m-am speriat. Era la față alb... alb ca varul. Ooo! mi-am zis, o fi băut și i s-o fi aplecat, că nu prea ține la băutură... Da' de ce vă povestesc eu toate astea?

— Lasă, tușă Lucreția, e bine să le știu și eu, că am de gând să-l duc la un doctor...

— Și numai ce văd că se ridică din pat și începe să mă ocărască și să țipe că unde-i magnetofonu'... Doamne ferește! Femeia se cruci. Păi unde era să fie? Era acolo, sub măsuță. Cine să-l ia de acolo? Numai că-l văd că se repede și-l ia de sub măsuță și-l trântește pe masă. Pe urmă m-a dat afară din casă... „Afară!" mi-a strigat. Cum să mai dau ochii cu el? O înecă din nou plânsul.

— Măicuță, știi doar că domnu' inginer e om de omenie. Îi pare rău de cele întâmplate... ține la dumneata... și te roagă să-l ierți.

Bătrânica tăcu un timp, și numai după ce scoase din ea un oftat amarnic, zise:

— Ați venit după răspuns, nu-i așa?

— Nu, nu... După el o să trec altă dată. Ce să-i spun domnului inginer? L-ai iertat, nu-i așa?

Tușa Lucreția dădu din cap, parcă dusă cu gândul în altă parte.

— Mai încolo o să cobor și eu să deretic...

În garsonieră, Lucian îl găsi pe colegul său cercetând cu atenție clanța ușii de la bucătărie. Acesta vru să-i

spună ceva, dar Lucian îi făcu semn să tacă. Nu voia ca Stamatiad să le audă discuția. Cazul se complica văzând cu ochii, de la un ceas la altul. Exista un detaliu, nu lipsit de importanță, ce îl deruta aproape la fiece pas. Nu izbutea să priceapă de ce dușmanul de moarte al lui Stamatiad elaborase o regie încărcată cu zgomote pentru a-și atinge scopul. Cinismul acestuia era derutant: pe de o parte, exercita o înrâurire negativă asupra lui Stamatiad, iar pe de altă parte, alerta autoritățile, invitându-le: „Poftiți în lojă, domnilor! De acolo, veți asista neputincioși la un spectacol unic: asasinarea, chiar sub ochii voștri, a mult apreciatului geolog Dan Stamatiad... N-aș vrea să-mi reproșați că nu v-am trimis din vreme invitațiile. Dacă e cineva printre dumneavoastră care dorește să mă împiedice, poftim, să încerce."

Lucian coborî în stradă și se îndreptă direct spre mașină.

— Încotro? întrebă șoferul automat.

— La sediu... Fulger!

În dimineața aceea nu apucase să treacă pe la minister și, deci, nu citise raportul celor însărcinați cu supravegherea locuinței lui Stamatiad și a lui Aman. Pe birou văzu nu un raport, ci mai multe. Se apucă imediat să le studieze, căci se grăbea să se înapoieze în garsoniera lui Stamatiad. Reținu că echipa operativă „Puiu" continua să-l caute pe Constantin Aman, iar la locuința acestuia nu se înregistrase nimic nou; din imobilul unde domicilia inginerul Dan Stamatiad ieșiseră, după ora 23, mai multe persoane:

1. Un bărbat între două vârste, la braț cu o femeie îmbrăcată într-un mantou de blană brumărie.

2. La ora 0,40, o femeie cu o valiză în mână a coborât în stradă. După cinci minute, un taximetru cu nr. 9123 B a oprit și a luat-o din fața clădirii. Femeia dădea semne de nervozitate. S-a răstit la șofer.

3. Un bătrân cu o sacoșă cu sticle de lapte goale a ieșit din imobil în jurul orei 1. A revenit după zece minute. S-a îndreptat spre scara de serviciu. Fără sacoșă.

4. Pe ușa scării de serviciu, la ora 2,20 a ieșit un tânăr îmbrăcat în negru — vindiac negru, bluză neagră, pantaloni negri, basc negru. Același tânăr a mai fost văzut, în cursul după-amiezii, intrând și ieșind.

Lucian lăsă un ordin prin care îi cerea lui „Puiu" identificarea persoanelor semnalate în raport, în primul

rând a femeii grăbite și nervoase. După asta se înapoie la locuința lui Stamatiad.

În mașină, se pomeni din nou meditând la autorul scrisorilor de amenințare. Da, regia acestuia era ostentativă. Prea multe avertismente! „Fii pregătit, Stamatiade, că vin să te ucid!" La ce-i servea atâta gălăgie? Din punctul lui de vedere, n-ar fi mai logic și chiar mai simplu să-și ducă mai întâi la îndeplinire amenințarea și abia apoi să lase autoritățile să intre în scenă? Fără îndoială că da. Individul însă acționa într-un mod destul de straniu. „Banda de magnetofon, gândea Lucian, e cartea cea mare jucată până acum de acest dușman din umbră al lui Stamatiad. A mers până acolo cu îndrăzneala, încât și-a dezvăluit identitatea... Fără îndoială că acum va urma epilogul: lovitura de grație... asasinarea lui Stamatiad. Unde va săvârși crima? În ce zi, în ce loc? Dar ceasul? Dar minutul? Dar secunda? De fapt, secunda asta încheie înăuntrul ei deznodământul. Va izbuti ucigașul să-i iasă în cale și să-i ia inginerului viața? Lucian se împiedică iarăși de regia uneltitorului din umbră. De ce își anunță cu atâta tărăboi actul criminal pe care urmează să-l comită și care, de regulă, impune o conspirativitate deplină? Riscă enorm ucigașul, riscă să nu-și poată duce la îndeplinire răzbunarea. Și apoi, în ce constă amestecul lui Aman în afacerea asta?"

Sus, la etajul doi, îl așteptau câteva surprize plăcute. Stamatiad, instalat la masă, continua să scrie.

— Mai am puțin, îl încunoștință el, și termin.

Frunză îi făcu un semn să vină după dânsul în baie, unde-l informă:

— Pe capacul magnetofonului, acoperit cu un strat foarte subțire de praf, am relevat amprente... Cred că mâna celui care le-a lăsat transpira serios...

— Să nu fie ale inginerului, îi atrase Lucian atenția...

— Am avut eu grijă să nu încurc borcanele... Și am mai făcut o descoperire, adăugă Frunză și chipul său prelung, energic, se lumină de un surâs victorios. Privește podeaua!

— Urme de picior bărbătesc...

— Bravo! Picior bărbătesc numărul 41. S-au impregnat destul de vizibil. Observi? Pașii vin dinspre scara de serviciu... În garsonieră, din pricina covorului, nu pot fi depistate. În schimb, le regăsim în baie, în dreptul dulăpiorului cu medicamente... apoi în fața oglinzii... In-

dividul s-a oprit, pesemne, să se uite în oglindă. După asta, s-a îndreptat spre ieșire. Pe scară, din cauza umidității, urmele iarăși se pierd... Asta e tot, își încheie Frunză raportul.

— Făcut-ai fotografii? se mai interesă Lucian.

— Făcut! Îmi dai voie să mă retrag?

— Coboară și așteaptă-mă în mașină!

Trecură în sufragerie. Stamatiad își ridică pentru o secundă ochii de pe declarație, apoi își reluă scrisul. Lucian se așeză pe marginea studioului. Scoase din buzunar punga cu bomboane, recunoscând totodată că i-ar fi prins mai bine o țigară. Dorul de gustul tutunului dispăru îndată ce aroma mentei i se răspândi sub limbă. Îl vedea pe Stamatiad din profil: un chip crispat ... se ghicea lesne că trăiește cu o durere surdă fiece cuvânt așternut pe hârtie. Își mai zări colaboratorul ieșind pe scara de serviciu.

„Urmele găsite de Frunză sunt importante, analiză Lucian situația. Dacă expertizele de laborator vor identifica prezențe străine în casă, atunci ipotezele vor avea un punct de pornire. Se poate, de pildă, emite ipoteza că infractorul a pătruns în apartament pe scara de serviciu, a lăsat banda de magnetofon, a trecut în baie, a deschis dulăpiorul farmaceutic, a căutat tuburile cu somnifere și pe cel cu tranchilizante, le-a înlocuit cu altele, mai puternice, apoi a plecat... A revent mai târziu... a revenit după ce a constatat că somniferele lăsate și-au făcut efectul, a luat banda, a așezat magnetofonul sub măsuță, a intrat în baie. Aici a făcut o greșeală... Pardon! se corectă Lucian, două greșeli: prima — a lucrat fără mănuși... a doua, atunci când a vrut, pesemne, să dispară urma tabletelor, le-a luat cu tuburi cu tot."

Supozițiile i se păreau plauzibile. Așa și nu altfel trebuie să se fi mișcat prin casă individul care violase în două rânduri locuința inginerului. Ajunse, în mod firesc, la o concluzie căreia nu era rău să-i acorde o importanță aparte. „Fără îndoială, infractorul s-a mișcat în locuința lui Stamatiad foarte sigur pe el. S-a mișcat cu multă siguranță. Acesta nu putea fi decât un intim... care știa unde se găsește magnetofonul... mai știa că, în baie, inginerul are o mică farmacie. De asemenea, acest intim era la curent cu obișnuința lui Stamatiad de a lua somnifere. Da, da, un intim al casei, la curent cu evoluția sănătății geologului."

Raționamentul îl conduse la Angela Prisăcaru, legătura amoroasă a lui Stamatiad. „Bine, dar pașii sunt ai unui bărbat", se combătu Lucian. Și imediat își spuse: „Aman s-a bucurat și el în câteva rânduri de bunăvoința colegului său... A avut pe mână cheile garsonierei. Fiindu-i coleg, îi cunoștea obiceiurile, starea sănătății, anumite intimități." E drept, între timp a apărut pe fir un „mort" numit Celaru. Cu toate acestea, Aman, datorită comportamentului său, se cerea menținut pe lista bănuiților. „Ce motive îl puteau sili pe Aman să dispară?" Îl scrută pe Stamatiad: fața sa încă nu se destinsese. Scria... scria întruna, iar buzele păreau că-i dictează în șoaptă ce să pună pe hârtie. „Viața lui e acum în mâinile mele, se frământa Lucian. Cum să-l apăr de un dușman invizibil și pe deasupra și versat? Un dușman care îi provoacă reacții grave, nervoase și morale, împingându-l astfel să dezvăluie autorităților un moment obscur din anii petrecuți în cel de-al treilea Reich".

— Gata! răsuflă Stamatiad ușurat. Zâmbi chiar. Am terminat.

Se ridică și îi înmână ofițerului declarația. Acesta, încântat, se apucă să numere paginile: erau douăsprezece în cap, acoperite cu un scris mărunt și energic.

— Ați uitat să vă iscăliți, îi atrase Lucian atenția pe un ton amical.

După ce Stamatiad își puse semnătura, mărturisi înveselit:

— Mă simt de parcă aș fi vomat. Și-acum, eu ce fac?

„Într-adevăr, pare destins, constată și Lucian. Poate ar fi bine să discut acum cu el măsurile ce intenționez să le iau. Îi căută privirile: exprimau aceeași liniște interioară. Doamne, numai de l-ar ține!"

— Domnule Stamatiad, nu vă ascund că ne confruntăm cu o problemă complicată. După părerea mea, acest Celaru e hotărât să-și ducă planul la îndeplinire... În ceea ce ne privește, noi am luat și vom lua în continuare toate măsurile ca să vă apărăm viața.

— Eu... eu ce trebuie să fac, spuneți-mi, ca să vă ușurez misiunea?

Lucian nu se aștepta să fie întrerupt cu o asemenea întrebare. „Într-adevăr, cu ce ar putea să-mi fie de folos? Mă pot oare bizui pe colaborarea sa? E un astenic... iar astenicii au treceri bruște de la o stare la alta..."

De parcă i-ar fi ghicit gândurile, Stamatiad îl întrebă cu o oarecare mirare în glas:

— Sunt atât de bolnav, încât să nu pot să vă ajut?

— Ei, asta-i! exclamă diplomatic ofițerul, ne puteți ajuta, și încă foarte mult... Pe două căi.

Stamatiad își încordă atenția. „Ce schimbare neașteptată în atitudinea lui!" remarcă Lucian cu o ascunsă neliniște. Totuși, continuă:

— Prima cale ar fi să vă internați pentru un timp într-un sanatoriu din țară...

— Înțeleg bine? Îmi propuneți să-mi sistez lucrările? îl întrerupse Stamatiad nedumerit.

— V-aș ruga să mă ascultați până la capăt... Începând de astăzi, răspund de viața dumneavoastră. Sanatoriul ar ușura mult supravegherea *organizată de noi*... În acest răstimp, cercetările vor continua. Cea de a doua cale — trebuie să recunosc, e mai primejdioasă decât prima — ar fi să vă continuați activitatea în mod normal, ca și când nimic nu v-ar intimida...

— Primejdioasă?!? De ce?

— Pentru că-i oferă dușmanului dumneavoastră posibilități variate de a acționa.

Stăteau unul în fața celuilalt, studiindu-se reciproc, cu încredere. După o scurtă tăcere, Stamatiad se interesă:

— Dumneavoastră ce cale îmi recomandați să urmez?

— Ei, *aici e aici*... oftă Lucian. Mai întâi trebuie să vă citesc declarația... să mă mai gândesc, să mă mai sfătuiesc și eu cu șefii. Răspunsul vi-l pot da astăzi.

— La institut am voie să merg?

Întrebarea fusese pusă cu atâta naivitate, încât Lucian nu-și putu stăpâni ironia. Replică:

— În nici un caz în ținuta asta.

Inginerul își cercetă costumul șifonat și mormăi nemulțumit:

— Aveți dreptate. În nici un caz așa.

— În timp ce o să vă schimbați, eu o să-i telefonez directorului să vă trimită o mașină. A, da... aș vrea să vă informez că i-am făcut o vizită menajerei dumneavoastră. Am găsit-o plângând și mi-am permis să iau inițiativa de a vă împăca. I-am spus că regretați cele întâmplate...

— Mi-ați făcut un serviciu prețios. Vă mulțumesc, își exprimă Stamatiad recunoștința. Într-adevăr, n-are nici o vină, iar eu, pur și simplu, am dat-o pe ușă afară.

Stamatiad își alese din șifonier un costum de haine, apoi se retrase în baie. Lăsă însă ușa deschisă, să mai poată schimba cu căpitanul o vorbă.

— Iar dacă mă caută Angela și, să zicem, mă invită la o plimbare, cum ar fi indicat să procedez?

— Deocamdată un sfat: căutați să nu vă complicați drumurile. Aș prefera să apelați la un itinerar fix, cât mai simplu. De pildă, locuință — institut — cantină — institut — locuință. O să aveți la dispoziție o mașină.

— Deci, dacă Angela mă cheamă la o întâlnire, să nu mă duc?

„Fii liniștit, vorbi Lucian în gând, după comportarea dumitale de aseară, nu cred că o să te caute chiar atât de curând."

— Refuzați-o, îl sfătui Lucian, dar cavalerește.

— Mulțumesc.

Căpitanul îl chemă la telefon pe directorul institutului. Îi explică în câteva cuvinte motivele întârzierii lui Stamatiad și-l rugă să trimită o mașină să-l ia de acasă. Directorul nu-i refuză cererea.

— Mă conduceți? se interesă Stamatiad.

— Îmi pare rău, dar nu pot, îi răspunse Lucian împăturind declarația.

— Plecați chiar acum?

— Rămân să vă conduc la mașină.

Stamatiad reveni din baie bine dispus; se bărbierise, apa rece îl înviorase, mirosea a lavandă. Costumul îi venea bine și Lucian avu înaintea ochilor adevărata imagine a inginerului Dan Stamatiad.

— Sunt gata! Putem pleca...

VI

O MĂRTURISIRE REVELATOARE

„M-am născut în târgușorul T . . . din Munții Rodnei — scria inginerul Dan Stamatiad. Mă trag dintr-o familie de oameni nevoiași. Tatăl meu a fost tăietor de lemne. De altfel, a și murit într-un accident de muncă. După cum se știe, regiunea noastră e mult rămasă în urmă față de altele. Va deveni însă înfloritoare și bogată, deoarece aici se găsesc mari zăcăminte de uraniu — comoară a prezentului, dar mai ales a viitorului. Din acest punct de vedere, ținutul prezenta și în trecut o anumită atracție. Se povestea în târgușorul nostru că după primul război mondial, cam prin 1928, au început să-și facă apariția în munți geologi străini. Veneau, angajau călăuze și porneau astfel să bată potecile munților. Ciocăneau stâncile și adunau tot felul de pietre și pietricele. Căutau, după spusele tatălui meu, piatra diavolului. Pe alții i-am auzit povestind că erau în căutarea unor zăcăminte de aur.

Țin să arăt că expedițiile străine mi-au aprins în suflet pasiunea pentru geologie — viitoarea mea profesiune. Îi vedeam pe străini cum intrau din casă în casă, cum stăteau de vorbă cu oamenii, le puneau tot felul de întrebări ciudate. Mă țineam și eu după dânșii, laolaltă cu liota de copii, dar prea multe nu înțelegeam. Pe urmă, doi sau trei ani n-a mai dat nimeni pe la noi. În acest răstimp a avut loc în sat o întâmplare de care și astăzi, când îmi amintesc, mă cutremur. Un flăcău pe nume Marin Oană, coborând într-o noapte de vară de pe crestele munților, a zărit ceva strălucind în beznă. Mai întâi s-a speriat, n-a știut ce e, apoi și-a spus că trebuie să fie un bulgăre de aur. S-a bucurat, crezând că a dat norocul peste dânsul. L-a luat și l-a băgat în traistă. A doua zi însă, la lumina zilei, bolovanul nu a mai strălucit. Părea un pietroi oarecare. Noaptea, pe întuneric, minunea s-a repetat: bolovanul se aureola cu o lumină inexplicabilă. Oamenii ziceau că ar fi o piatră sfântă: stăteau

ca în fața unei icoane, minunându-se și crucindu-se. Alții, dimpotrivă, susțineau că ar fi piatra diavolului. O asemenea blestemăție oamenii nu mai întâlniseră. Marin Oană fusese sfătuit să-l ducă departe de casă, dar el n-a ținut seama de sfaturi, a pus bolovanul pe pervazul ferestrei, lângă pat, să-i țină noaptea de urât. A urmat o adevărată tragedie. Stăpânii pietrei s-au îmbolnăvit și au murit — Marin Oană, părinții lui —, au murit, rând pe rând, tustrei. O boală ca asta nu se mai pomenise în ținut. Bolnavilor le căzuseră dinții, părul, apoi începuseră să piardă sânge. Bătrânii au ajuns repede la concluzia că toată nenorocirea familiei Oană se trăgea de la „piatra diavolului". Au ajuns să creadă că au de-a face cu un avertisment ceresc. Le-a fost teamă să se mai apropie de bolovan. Un bătrân însă a îndrăznit s-o facă, nu înainte de a fi stat ziua întreagă la biserică, în genunchi în fața icoanelor. A luat apoi bulgărele și l-a dus la o distanță de o zi și o noapte de sat și l-a îngropat într-un loc neștiut de nimeni. Dar și moșneagul, în ciuda faptului că se ruga lui Dumnezeu dimineața și seara, n-a scăpat de pedeapsă. A avut parte de o moarte asemănătoare cu aceea a lui Marin Oană. Întâmplările astea supranaturale au înspăimântat aproape tot ținutul. Pe urmă, peste întâmplări s-a așternut tăcerea.

Mult mai târziu mi-am explicat fenomenul. Marin Oană găsise Tarnbernet... un minereu cu o concentrație radioactivă puternică. Dar ca să ajung să înțeleg fenomenul, a fost nevoie să învăț, să trec prin școli, să devin absolventul unei facultăți. Geologia a fost, este și va rămâne marea mea pasiune.

Terminarea cu succes a studiilor universitare o datorez unui unchi al meu, frate de-al mamei, preot în târgușorul T... Nu mai trăiește, a murit în 1944. N-avea copii. Susținea că-i semăn. După moartea tatei, m-a luat în grija lui și m-a crescut într-adevăr ca pe fiul său.

Am terminat studiile în vara anului 1942. Lucrarea mea de doctorat cu privire la straturile geologice ale României, precum și la posibilitatea existenței unor bogate zăcăminte de uraniu a atras atenția unor savanți români și străini. Mi s-a acordat titlul de doctor inginer geolog. Și pe când se punea problema unui post, m-am pomenit, pe neașteptate, invitat de către doctorul Kurt Werner la o convorbire amicală. O lămurire: doctorul Kurt Werner se afla în România într-o călătorie de studii și se inte-

resa, așa cum scriau ziarele, de unele aspecte ale învățământului superior din România. Întâlnirea a avut loc în apartamentul său de la „Athenée Palace". M-a primit cu o deosebită afecțiune. Îmi citise lucrarea de doctorat și nu mai contenea cu laudele. Aveam toate motivele să mă simt măgulit. Am aflat cu această ocazie că lucrarea mea fusese tradusă în germană și că el în germană o citise. Da, mă consideram foarte fericit. Îmi spuneam că zilele și nopțile mele nu le-am irosit în zadar. Mă lăuda un savant de renume: Kurt Werner. Convorbirea noastră a durat aproape trei ceasuri și s-a desfășurat în limba germană. Cunosc la perfecție trei limbi: germana, franceza și rusa. Interesul manifestat de doctorul Werner față de zăcămintele țării mi se părea pe atunci firesc. În vremurile acelea, societățile și concernele străine stăpâneau multe bogății ale țării, iar convorbirea noastră, în ansamblu, a avut un caracter pur științific.

După o lună de zile, m-am pomenit cu o scrisoare din partea cunoscutului geolog german, doctorul Max von Heisler, de la Universitatea din M... Îmi aducea la cunoștință că mi-a citit lucrarea și că a fost entuziasmat de concluziile la care am ajuns. În consecință, mă ruga să-i accept invitația de a-i fi, pentru un timp, oaspete. Se înțelege de la sine că nu am refuzat invitația. În luna septembrie a anului 1943, am plecat la M... Doctorul Max von Heisler mi-a făcut o primire excelentă, mi-a apreciat lucrarea în fața studenților, m-a purtat prin laboratoarele pe care le conducea — nu văzusem până atunci laboratoare atât de modern utilate. Nu mi-am ascuns entuziasmul. În cele din urmă, doctorul Max von Heisler mi-a propus să rămân în Germania și să-i devin colaborator. Am acceptat, deși savantul Gheorghe Grigorescu, profesorul meu, îmi propusese să rămân alături de el, la catedră. Acordam războiului prea puțină atenție — nu mă interesa în viață nimic altceva decât geologia. Consideram cercetările mele deasupra tuturor conflictelor internaționale. Max von Heisler împărtășea punctul meu de vedere. „După război, susținea el, omenirea va avea nevoie de cuceririle noastre științifice. Uraniul, exploatarea sa înseamnă energia viitoarei civilizații." Într-un cuvânt, eram convins că laboratorul condus de von Heisler n-avea nimic comun cu războiul, ci cu pacea, cu perioada postbelică. Planul său de cercetări științifice îmi oferea o bază solidă în vederea desfășurării viitoarelor mele

proiecte. Mi s-a propus, arătându-mi-se o încredere nemărginită, să conduc o expediție în munții mei natali, după care, cu datele culese, să mă întorc în Germania și să mă consacru muncii de laborator...

În toamna anului 1943, am condus o primă expediție; a doua a avut loc în primăvara anului 1944. În componența expediției intrau trei geologi germani (Kraus, Bauer și Türger), un alpinist și cartograf român, dar pe care l-am găsit aciuit în Germania — Sandu Pocol. Max von Heisler a insistat enorm de mult să-l iau cu mine, demonstrându-mi că-mi va fi de mare folos. L-am ascultat. Toți patru îmi erau subordonați. Expedițiile au avut la bază anumite hărți și calcule întocmite de mine. Nu ascund că mă simțeam mândru, fericit. E drept, aceste simțăminte mă orbeau. Rezultatele celor două expediții au fost rodnice și mi-au confirmat tezele susținute în lucrarea mea de doctorat. Fără îndoială, mă aflam pe calea unor prețioase descoperiri. După prima expediție, trecând prin București, l-am căutat pe profesorul Grigorescu, dar nu l-am găsit — era plecat din Capitală. A doua oară însă l-am găsit. Mi s-a părut tare îmbătrânit. Am avut cu dânsul o lungă și memorabilă discuție. Vorbeam cu entuziasm, dar el mă asculta cu o adâncă mâhnire. „Ești un naiv, Dan Stamatiad, mi-a reproșat, el sfătos, ești un credul... poate un romantic, nu știu. Uraniul ascunde în el și o uriașă energie distrugătoare. Von Heisler nu are nevoie de talentul tău, ci de uraniul românesc și nu pentru scopuri pașnice, ci pentru cu totul alte scopuri." De ce aș minți? L-am ascultat pe bătrânul meu profesor cu condescendență. „S-a senilizat!" mi-am spus. Câteva luni mai târziu, aveam să regret ușurința de care am dat dovadă în amintita discuție. „Ascunde rezultatul cercetărilor, m-a sfătuit el, întârzie pe cât îți este posibil experiențele..." M-am despărțit de dânsul gândind că savanții, oricât ar fi ei de savanți, la bătrânețe devin conservatori.

În vremea asta, războiul se desfășura cu o violență din ce în ce mai mare. Multă vreme nu l-am băgat în seamă. După cea de a doua expediție, am început însă să-l simt. N-am mai putut să mă opresc la Berlin. Fusese distrus de aviația aliaților, iar laboratoarele conduse de von Heisler suferiseră și ele o transformare. Fuseseră mutate, la cererea lui von Heisler, într-o clădire subterană, construită special, în inima unei păduri de lângă

M... Transformările acestea nu m-au mirat. Bombardamentele se desfășurau cu o intensitate din ce în ce mai mare, așa că munca savanților se cerea pusă la adăpost.

Rezultatele cercetărilor întreprinse de mine au găsit un ecou aparte. Max von Heisler nu pierdea o ocazie ca să mă laude. Nu erau vorbe goale. Mi se rezervase și un laborator complet separat. Mă simțeam în largul meu. Aici l-am întâlnit pe Tudor Celaru, prieten bun cu cartograful Sandu Pocol. Celaru mi-a fost prezentat drept un chimist remarcabil, cu studii făcute în Franța. Omul nu mă interesa și mă întâlneam cu el destul de rar. Într-o zi s-a petrecut un lucru destul de ciudat.

Locuiam singur, într-o vilă foarte confortabilă, situată în zona laboratoarelor. Într-o zi, Tudor Celaru a picat pe neașteptate în vizită. Faptul în sine m-a cam mirat. Mi-a explicat că ar vrea să-mi vorbească și că, în acest scop, ar fi mai potrivit să facem o scurtă plimbare prin împrejurimi. „Zidurile au urechi", a insinuat el. Am acceptat. N-aveam nici un motiv să-l refuz. Tot plimbându-ne, ne-am îndepărtat de vilă, afundându-ne într-o pădurice. Numai atunci Celaru a trecut la fondul problemei. A început prin a mă chestiona dacă eram sau nu la curent cu desfășurarea războiului și dacă intuiam, într-un fel sau altul, deznodământul măcelului mondial. Nu, nu eram la curent, iar deznodământul nu mă preocupa. „Am universul meu, i-am răspuns printre altele. Deznodământul războiului poate să-i intereseze cel mult pe militari, pe cei care l-au dezlănțuit." Din clipa asta, discuția a luat o altă turnură. L-am auzit pe Celaru luându-mă la rost: „Dacă războiul nu reprezintă pentru dumneata o preocupare centrală, cum explici faptul că ți-ai încetinit ritmul cercetărilor?" Am rămas uimit, căci ceea ce afirma Celaru corespundea într-un fel adevărului. „De unde știi?" l-am întrebat. „L-am auzit pe Max von Heisler plângându-se. Și-apoi, prietene, cei de aici sunt la curent cu simpatiile dumitale față de profesorul Gheorghe Grigorescu, cunoscut pentru vederile sale antifasciste... Se mai știe câte ceva și despre ultima întrevedere pe care ai avut-o la București cu el." Spre totala mea uimire, Celaru a repetat aproape cuvânt cu cuvânt tot ce mă sfătuise profesorul Grigorescu. Am izbucnit: „Am fost spionat?!"

M-am simțit jignit până în străfundurile ființei mele. „Da, ai fost spionat, mi-a răspuns Celaru cu cinism.

Ce-ai crezut? Că te bucuri de un regim privilegiat? Aici, toți suntem spionați." Auzeam lucruri la care niciodată nu mă gândisem, iar convorbirea a avut darul de a mă enerva. M-am stăpânit însă, deoarece începusem să înțeleg că Celaru nu ajunsese încă acolo unde voia. Gândul că mă găseam în fața unei provocări mi-a venit mai târziu, după ce l-am auzit spunându-mi: „Știi sau nu, ești sau nu un ageamiu în ale politicii, dar războiul intră într-o etapă decisivă. Devine din ce în ce mai clar că nemții îl pierd. E timpul să afli că laboratoarele lui Werner pregătesc o armă secretă de distrugere în masă. Așa stând lucrurile, îți dau dreptate, n-are nici un rost să-ți irosești cercetările. Trebuie să ne gândim la viitor. Există o singură șansă ... să ne păstrăm rezultatele cercetărilor pentru cei care vor câștiga războiul, pentru americani ... De asta mă ocup eu. Ei, ce zici?"

Mi s-a făcut scârbă. Îmi plac oamenii integri. Târâturile mă îngrețoșează. Și târâtura din fața mea era un provocator ordinar. I-am răspuns că nu mă interesează nimic din tot ce-mi îndrugase ... că oricare ar fi deznodământul războiului, nu mă interesează decât munca mea de laborator. I-am întors spatele și am plecat. „Mai gândește-te!" a strigat el după mine.

Spre seară a avut loc o altă întâmplare. Celaru a fost găsit mort, nu departe de locul unde am stat de vorbă. În aceeași noapte, am fost arestat. Gestapo-ul m-a învinuit de asasinarea lui Celaru. Se crease o situație neverosimilă: locuința mea a fost percheziționată, iar agenții, spre totala mea uluire, au găsit un revolver cu amprentele mele. Cu arma asta, mi-au demonstrat anchetatorii, aș fi tras în Celaru. Eram distrus și mă apăram copilărește, declarând întruna că revolverul nu era al meu. Cel care mi-a dat însă lovitura de grație a fost Pocol. El a declarat la anchetă că m-a văzut împreună cu Celaru pe când ne afundam în pădure. A mai arătat că Celaru, fiindu-i prieten, i-a mărturisit cu câteva zile mai înainte neliniștea că un coleg al său, român și el — Stamatiad — sabotează, întârziindu-și premeditat cercetările, și că ar intenționa să-i monteze o înscenare. De aici, el trăgea concluzia cum că eu, pomenindu-mă dintr-o dată demascat și neavând altă ieșire, l-am împușcat. Tot ceea ce a afirmat corespundea adevărului până la un punct. De împușcat însă nu eu l-am împușcat. N-am avut cum să dovedesc și nici cum să mă apăr. M-am pomenit încercuit.

Nu aveam decât experiența activității mele științifice, îmi lipsea cealaltă experiență, a vieții. M-am considerat un om pierdut. În acest moment crucial al anchetei, a intervenit doctorul Max von Heisler, prezentând Gestapo-ului o cerere să fiu eliberat pe garanția sa. Gestapo-ul a fost de acord, cu o singură condiție: să semnez o declarație prin care mă obligam să lucrez cu devotament pentru cauza Germaniei naziste. N-am avut încotro — am dat declarația. După două zile, am aflat știrea că România a întors armele împotriva Germaniei și că Parisul fusese eliberat de sub ocupația nazistă.

Mi-am reluat cercetările, fiind supravegheat îndeaproape. În nici un caz n-am mai putut lucra cu liniștea de altădată. Am mai aflat, după un timp, chiar din gura lui von Heisler, că, din ordinul führerului, laboratoarele subterane trecuseră la cercetări militare. Am înțeles, în sfârșit, că am fost înșelat în chipul cel mai ordinar posibil. Cuvintele profesorului Grigorescu căpătau acum, în mintea mea, o altă rezonanță. Cum de le-am putut trata cu atâta ușurință! Tot din discuțiile purtate cu von Heisler — „salvatorul" — am înțeles că cercetările mele aveau un rol de seamă în asigurarea unor materii prime necesare realizării unei fantastice arme secrete. Mi-am pus în gând să fug, căci ajunsesem să stabilesc date hotărâtoare în legătură cu zăcămintele de uraniu din România. Eram decis să nu respect hârtia semnată pentru Gestapo, chiar dacă ar fi trebuit să plătesc acest act cu viața. Tărăgănam lucrările. Von Heisler mă asalta întruna. Fiecare mișcare îmi era supravegheată.

S-a petrecut apoi o altă întâmplare ciudată: într-o seară și-a făcut apariția în vila mea Sandu Pocol. Nu-l mai întâlnisem din ziua când fusesem anchetat. A intrat ca și când între noi doi nu s-ar fi petrecut nimic. Mi-a spus că vrea să-mi vorbească. „În pădure?" l-am întrebat ironic. „Nu, aici!" M-a întrebat ce am de gând, căci războiul se apropie de sfârșit. „Treaba mea!" l-am repezit eu. „Te înșeli, mi-a replicat, ne interesează pe amândoi. Suntem români. Nu ne este indiferent cine câștigă războiul, bolșevicii sau americanii!" I-am demonstrat că mie mi-era indiferent. Nu s-a lăsat convins și mi-a propus să ne pregătim să fugim împreună la americani. Nici de data asta nu mi-a fost greu să-mi dau seama că am în față un provocator. L-am dat afară din casă. După nici zece minute, și-au făcut apariția în locuința mea câțiva

agenți ai Gestapo-ului. Am fost întrebat ce a căutat Pocol la mine. Le-am povestit tot, fără nici o remușcare. Mi-au mulțumit și au plecat, lăsându-mă în pace.

A doua zi, Max von Heisler, vizitându-mă în laborator, mi-a adus la cunoștință că Pocol a fost arestat, judecat urgent și împușcat pentru înaltă trădare.

În mod firesc, am devenit sensibil la tot ceea ce se petrecea în jurul meu. Mă chinuia un singur gând — să fug, să-mi salvez cercetările, să ajung în țară. Războiul, care până nu de mult nu mă interesa, îl priveam acum cu alți ochi. Așteptam deznodământul. Se apropia. Eu eram totuși supravegheat în continuare. Doctorul von Heisler își schimbase și el atitudinea. A priceput, în cele din urmă, că tărăgănam în mod conștient cercetările și nu se dădea în lături să facă zilnic presiuni asupra mea. Chinuit de gândul de a-mi salva lucrările, mi-a venit ideea să-mi ascund caietele și să pregătesc altele fictive. Am trecut la realizarea planului. Am găsit pentru caietele mele o ascunzătoare foarte bună, chiar în vila unde locuiam. N-am greșit în hotărârea luată. După un timp, când a început dispersarea laboratoarelor, agenții Gestapo-ului au năvălit în cabinetul meu, m-au declarat arestat și mi-au reținut toate caietele, fițuicile și hârtiile. Mai toate erau fictive. Singurul în măsură să constate valoarea lor reală era Max von Heisler. Intrând însă în posesia documentelor mele, el n-a mai avut când să le cerceteze: era prea grăbit cu dispersarea și cu trecerea sa, așa cum am aflat mai târziu, la americani. (De altfel, n-a mai apucat să treacă: a căzut victimă unui bombardament aerian pe una din șoselele ce duceau spre Belgia.)

La 5 mai, cu câteva zile înainte de capitularea Germaniei, Gestapo-ul m-a pus în libertate. M-am îndreptat în grabă spre locuința mea, cu gândul să-mi iau caietele. Am găsit vila prefăcută în cenușă. Bineînțeles, caietele împărtășiseră și ele soarta clădirii. Stăteam distrus și contemplam cu ochii înlăcrimați cenușa și bârnele carbonizate. Pierdusem totul. Deodată, am auzit pașii unui om. M-am răsucit să văd cine e. M-am pomenit față în față cu un individ necunoscut, îmbrăcat civil. Ținea în mână un revolver îndreptat spre mine. „Te așteptam, domnule Stamatiad! În sfârșit, ți-a sunat ceasul!" mi s-a adresat el în românește. Eram prea obosit, prea plictisit ca să mai pot reacționa. Mi se părea însă absurd să scap cu viață din ghearele Gestapo-ului și să fiu împușcat de un

compatriot. Am avut totuși curiozitatea să întreb: „De ce?“ „Te-ai făcut vinovat de moartea a doi camarzi de-ai mei, Celaru și Pocol... Mi-au fost frați de sânge.“ Vocabularul nu-mi era străin. „Iată, îmi spuneam, în pragul morții mi-a fost dat să aflu cine au fost cei doi.“ Nu mă simțeam vinovat de moartea nimănui. Nici în prezent nu știu de ce a fost împușcat unul, de ce a fost împușcat celălalt. Din nu știu ce pornire, am fost curios să aflu cine-i cel ce voia să mă împuște. „Sunt camaradul Traian Baleca și vreau să răzbun moartea fraților mei de sânge.“

Aș fi putut să-i explic că nu eram vinovat cu nimic, dar așa cum am mai spus, mă simțeam prea obosit, prea demoralizat de pierderea caietelor. Mi-era scârbă de mine însumi: de unde o pornisem și unde ajunsesem? I-am strigat: „Trage! Hai, ce mai stai, trage!“

A întins arma, luând inima drept reper. „O să mor ușor!“ am gândit. Cu toate acestea, individul n-a tras. Mi-am smuls cămașa și mi-am descoperit pieptul. „Trage odată!“ i-am strigat din nou. „Nu, mi-a răspuns după un timp, n-am să te împușc. M-am răzgândit. Ești totuși un tip prețios. O să mă însoțești... o să ne străduim să ajungem împreună la aliați...“ Aceeași poveste — spre vest, spre vest, spre vest... Aș fi preferat să mor pe cenușa caietelor mele. „La drum, domnule Stamatiad!“, mi-a poruncit el cu un zâmbet batjocoritor. Am pornit-o. Din prima clipă mi-am dat seama că lui Baleca drumurile Germaniei nu-i erau străine. Insul care voise să mă omoare se purta acum cu mine foarte omenește. Procura cu ușurință de-ale gurii; cu aceeași ușurință găsea și pe unde să înnoptăm. Războiul își trăia ultimele clipe. Șoselele erau pline de refugiați; se deschiseseră și porțile lagărelor de concentrare. Am trăit să văd tabloul cel mai jalnic al unui război pe care, ani de zile, îl ignorasem.

În cea de a treia zi a marșului, am ajuns într-o comună din apropierea orașului N... Spre surprinderea mea, Baleca s-a îndreptat fără șovăire către o căsuță de la marginea de nord a satului. L-am urmat. Cheia casei o avea asupra lui și, deși acest amănunt mă sâcâia, nu l-am întrebat nimic. Eram pradă aceleiași stări de indiferență. Ajunsesem la capătul puterilor. Mi s-a dat o cameră fără ferestre. Un fel de celulă — se găseau acolo un pat, o noptieră, o veioză, o cană cu apă. Baleca m-a încuiat, declarându-mă prizonierul lui. Mi-a atras atenția că, dacă am nevoie de ceva, să bat în ușă. Oboseala mă doborâse;

m-au trezit niște glasuri ce veneau din sufragerie. Vorbea doi bărbați. N-aș fi acordat faptului acestuia nici o atenție, dar un glas mi s-a părut foarte cunoscut. M-am dat jos din pat și mi-am lipit urechea de ușă. Vorbea Baleca și, de necrezut, vorbea cu alpinistul Pocol. Mi-am spus că aiurez... poate de oboseală. Cum să stea Baleca de vorbă cu un om care a fost împușcat? Doar Max von Heisler în persoană îmi adusese la cunoștință că Pocol fusese arestat și executat pentru trădare. Am fost atât de intrigat de ceea ce trăiam, încât am bătut la ușă. Când mi s-a deschis, am constatat că cel care-mi deschisese era un neamț. Altcineva nu era în sufragerie. Neamțul m-a condus până la toaletă. M-a așteptat la ușă până am ieșit. La înapoierea în „celulă", m-am uitat din nou în sufragerie — nici urmă de Baleca, de Pocol. Eram înclinat să cred că totul nu a fost decât o aiureală petrecută în mintea mea obosită. „Unde e domnul Baleca?" l-am întrebat totuși pe neamț. „Doarme", mi-a răspuns.

Am mai zăcut acolo trei sau patru zile, nu mai țin minte. De altfel, pierdusem noțiunea timpului. În acest interval, n-am dat ochii cu cel care mă sechestrase. Gazda mă păzea, gazda îmi aducea de mâncare. Când, în sfârșit, am dat ochii cu Baleca, am constatat că era foarte bine dispus. Am aflat și motivul: trupele americane intraseră în N... Baleca m-a poftit în sufragerie, m-a îmbrățișat ca pe un vechi prieten. „Ei, mi-a spus, acum suntem salvați. Bărbierește-te, pune-te la punct..." N-am înțeles prea bine sensul acestor sfaturi. Curând, însă, aveam să-l înțeleg. „Nu te poți prezenta așa în fața americanilor", mi-a explicat el. „Cine ți-a spus că vreau să mă prezint? Nu vreau decât să mă reîntorc în țară", i-am replicat eu. „Mută-ți gândul, m-a repezit el. Anglo-americanii sunt de mult informați de cercetările efectuate în laboratoarele conduse de Max von Heisler. Nu poți să negi că ai fost unul dintre colaboratorii lui. Ai datoria să le explici totul... Iar pe mine mă vei prezenta drept unul dintre ajutoarele dumitale. Uite, cunoști documentele astea?" A scos dintr-o valiză hărțile celor două expediții conduse de mine în Munții Rodnei. Le-am recunoscut: aparțineau alpinistului și cartografului Pocol. „Cum au ajuns în mâinile lui Baleca?!" m-am întrebat. Hărțile aveau valoare și încă una destul de mare... „O să le predăm celor care ne vor salva, mi-a explicat Baleca în continuare. Recompensa ne este ca și asigurată. Dumitale o

să ți se propună un post într-unul din laboratoarele din vest." Părea încântat de perspectiva propriilor sale planuri. Mă socotea prizonierul său. Un pion pe care-l muta după bunul său plac. „Și dacă refuz să mă prezint?" am întrebat. „N-ai să îndrăznești! N-ai cum. Ai lucrat, ai colaborat din plin la realizarea unei arme secrete, iar arma asta urma să fie folosită împotriva trupelor aliate. Cu sau fără voia dumitale, te-ai situat în categoria criminalilor de război... Ești pierdut, nu-ți dai seama? N-ai decât o singură șansă: să te predai de bună voie aliaților."

Baleca m-a întrebat: „Nu-ți dai seama?" Nu, nu-mi dădeam seama. Nu-mi închipuisem niciodată că existența mea poate să ia o asemenea întorsătură. Până atunci nu am fost decât un tânăr geolog, pasionat de tainele munților unde mă născusem și crescusem. Nu m-a interesat prea mult viața de la suprafața solului, ci viața, în aparență moartă, a materiei subterane. Viața cea de toate zilele, pe care am ignorat-o atâta amar de vreme deoarece mă consideram undeva sus, deasupra tuturor lucrurilor mărunte și cotidiene, mi-a servit o lecție amară. Ajunsesem, dacă acceptam părerea lui Baleca, în rândurile criminalilor de război. Nu, o asemenea umilință n-am mai vrut s-o îndur. Trebuia să găsesc o scăpare. I-am cerut timp de gândire. „N-ai la ce să te mai gândești!" Baleca zâmbea superior. Mă enerva zâmbetul lui. „O să mergem imediat!" mi-a poruncit, jucându-mi hârtiile pe sub nas. Gestul ăsta a avut darul să mă scoată din sărite. Discuția noastră se desfășura în sufragerie. Nu știu dacă am cântărit bine sau nu situația. Mi-am amintit brusc că nu sunt un prăpădit și un fricos, ci un om de munte, de două ori mai voinic decât dânsul. „Dacă e vorba să mor de mâna unui ticălos, mi-am zis, atunci să-mi dau pielea cât mai scump." Nu mai știu când și cum am apucat să-l lovesc. Pumnul meu l-a nimerit între ochi. S-a rostogolit cu scaun cu tot. N-a mai apucat să facă un gest de împotrivire, căci în furia mea, am apucat o vază de cristal și am spart-o în capul lui. Mă așteptam ca de undeva să apară gazda. Am avut noroc: nu era acasă. Am luat cu mine hârtiile deținute de Baleca și am fugit. Bănuiam că Baleca, după ce-și va veni în fire, mă va căuta în N... Nu m-am îndreptat într-acolo, ci am luat-o spre sud, către orașul F..., ocupat de trupele franceze. M-am prezentat la garnizoana orașului. Un colonel francez m-a ascultat. Nu i-am ascuns nimic. El m-a ajutat să mă repatriez.

Așa cum am mai arătat în autobiografie, am ajuns în țară la 18 august 1945. Pe profesorul Grigorescu, spre marea mea fericire, l-am găsit în viață. M-a primit cu brațele deschise și, datorită lui, am început să-mi consacru întreaga capacitate dezvoltării geologiei românești.

Și iată că astăzi sunt supus unor noi încercări. Trecutul încearcă să se răzbune. Uitasem de el. Morții nu învie. Nu înțeleg nimic din aceste întâmplări, decât faptul că Celaru trăiește și mă acuză fie de moartea lui Baleca, fie de aceea a lui Pocol. Nu, nu izbutesc să pricep nimic... Acolo, în casa unde fusesem sechestrat, auzisem glasul lui Pocol, acum mi-e dat să-l aud pe cel al lui Celaru.

Repet: consideram trecutul un capitol încheiat. Mai toate datele acestea le-am semnalat de la început în autobiografie. N-aveam nici un motiv să mă mai gândesc la ele. Se pare însă că urmele rămân.

Inginer Dan Stamatiad

VII

UCIS, DAR NUMAI PE JUMĂTATE

1

Lucian aștepta cu nerăbdare ca șeful său, maiorul Panait, să-l cheme să-i comunice opiniile sale în legătură cu declarația lui Stamatiad. Nerăbdarea îi era îndreptățită; își formulase câteva observații pe marginea acesteia și avea neapărat nevoie nu numai de un schimb de vederi, dar și de aprobarea ierarhică regulamentară pentru a putea acționa în conformitate cu ipotezele enunțate.

Ceruse de la serviciul de cadre al institutului o copie după autobiografia inginerului și o primise în timp util. Fără a intra în tot felul de amănunte, Dan Stamatiad își povestise tumultuoasa existență din anii războiului. Constatarea îi întărea și mai mult convingerea că în persoana lui Stamatiad avea de-a face cu un caracter integru. A-i apăra viața, onoarea, cercetările științifice reprezenta o misiune de la care nu te puteai da îndărăt.

Într-un târziu, primi mult așteptatul telefon: maiorul Panait îl poftea la o „vorbuliță".

— Da, să trăiți! Într-o clipă sunt la dumneavoastră! răspunse Lucian milităresște.

De cum intră în cabinetul maiorului, Lucian zări paginile declarației lui Stamatiad răsfirate pe birou. Mai observă că unele rânduri fuseseră subliniate cu tot felul de creioane colorate — roșu, albastru, verde — după „obiceiul casei". Numai maiorul știa la ce-i folosea acest joc al culorilor.

— Șezi, îl pofti Panait. Își puse ochelarii, dar și-i scoase imediat. Nu m-am obișnuit cu ei, îi mărturisi el, trecând apoi la problemele declarației. Ce zici, căpitane, e o poveste interesantă, nu-i așa?

— Foarte, domnule maior, fu Lucian de acord.

— Începem dialogul? Dar mai întâi să ne aprindem câte o țigară. O, pardon, uit mereu că tu ești cu bomboanele de mentă. Maiorul îi aruncă un surâs ironic.

Pe Lucian nu-l stingheri ironia șefului, iar acel „începem dialogul?" era, de fapt, o aluzie plăcută la începuturile fericite ale colaborării lor, de pe vremea când Lucian manifesta o mare slăbiciune pentru terminologia artelor dramatice.

— Cu voia dumneavoastră, domnule maior, începem. Deschise mapa și își cercetă însemnările. Mai întâi aș vrea să vă raportez că în arhivele noastre, pe listele celor fugiți în Germania după rebeliunea legionară din '41, nu figurează nici unul din cei trei care au gravitat în jurul lui Stamatiad.

— De aici, o concluzie de ordin practic, îl întrerupse maiorul, punând degetul pe o frază din declarația lui Stamatiad, subliniată cu roșu. În cazul ăsta ar fi nimerit să stai de vorbă cu inginerul Stamatiad și să-i ceri să-ți dea semnalmentele celor trei... Eventual, să-i arătăm și albumul cu fotografii. Cine știe, poate că recunoaște pe careva. De acord?

Lucian încuviință printr-un semn al capului. „Da, gândi el, înțelegând exact ideea maiorului, e foarte posibil ca cei trei să fi avut identități false. Eu îl caut în fișier la litera C — Celaru Tudor, când, în realitate, ar putea să figureze la altă poziție.

— Cele trei momente din viața inginerului, continuă maiorul, merită toată atenția. Pocol a fost alpinist și cartograf — un amănunt demn de reținut. Max von Heisler i-a impus lui Stamatiad să-l ia în prima expediție. Celaru a apărut mai târziu. Chimist, cu studii superioare. Au făcut cunoștință, dar nu s-au împrietenit. Știm ce a urmat, datorită declarațiilor lui Stamatiad: Celaru este găsit mort, iar cel acuzat de crimă e inginerul nostru. Acuzatorul — Gestapo-ul. Martorul principal al acuzării — Pocol. În privința asta cred că Stamatiad nu greșește. A fost, fără îndoială, victima unei provocări.

Lucian simți ațintite asupra sa privirile concentrate ale șefului.

— Cu ce scop?

— Stamatiad, nu mai țin minte la ce pagină, declara textual: „După două zile, am aflat știrea că România a întors armele, că Parisul a fost eliberat". Așadar, provocarea, care a avut scopul de a obține de la inginer o declarație de loialitate față de Reich, a fost organizată tocmai în zilele când la noi în țară se producea ruptura de Germania. Pentru a-și atinge țelul, Gestapo-ul, cu spriji-

nul celor doi agenți, a înscenat așa-zisa asasinare a lui Celaru.

Maiorul interveni, amenințându-l prietenește cu un creion albastru:

— Aș fi de acord cu supoziția ta, dacă mi-ai răspunde la două întrebări: Celaru a fost asasinat sau nu? Gestapo-ul i-a arătat lui Stamatiad cadavrul lui Celaru sau numai mormântul?

— Stamatiad susține că i-a recunoscut vocea, deci n-a fost asasinat...

— O voce înregistrată pe bandă de magnetofon?

— Da.

— Nu uita că Stamatiad e un astenic. Cât și până unde ne putem bizui pe o judecată viciată de suferință? Dacă ne luăm după dânsul, și Pocol a fost executat, dar uite că pe urmă tot el declară că i-ar fi auzit vocea. Noi trebuie să stabilim urgent și cu exactitate cine-i individul care îl amenință pe inginer și cine, realmente, este cel ucis. Nu de alta, dar avem de-a face cu foști agenți ai Gestapo-ului. Mă înțelegi, căpitane?

— Cum să nu, domnule maior, își înălță Lucian sprâncenele a mirare, reproșându-i parcă: „Se poate, tocmai eu să nu vă înțeleg?" Se mai cer verificate sau clarificate câteva date care, la rândul lor, să ne ofere, pe cât posibil, o certitudine.

— Poți să-mi spui cu ce scop a înscenat Gestapo-ul a doua provocare?

— S. D.-ul urmărea îndeaproape cercetările lui Stamatiad, fiind interesat să afle date privind zăcămintele de uraniu din România. De aceea se interesa de loialitatea lui Stamatiad, ce gândește, de partea cui e, dacă mai poate avea încredere în el. În consecință, i s-au organizat două provocări.

Maiorul luă o pagină de pe birou și citi în gând un pasaj subliniat în parte cu roșu, în parte cu albastru. Interveni:

— În legătură cu a doua provocare, ar fi bine să clarificăm câteva date. Uite, nu ți se pare nefiresc amănuntul ăsta? De la terminarea războiului și până în clipa când a fugit din casa unde l-a dus Baleca, Stamatiad n-a mai dat ochii cu cei doi „morți" — nu l-a mai întâlnit nici pe Celaru, nici pe Pocol. Dacă, într-adevăr, n-au fost uciși, atunci ce motive au avut să stea ascunși? Reich-ul doar se prăbușise, iar Baleca juca deschis, cu cărțile pe

față. Obținuse de la Stamatiad aproape tot ce voise, nu-i așa?

— Poate că erau interesați să păstreze în continuare taina celor doi „morți". Nu credeți? „Înviind", se demascau definitiv iar Stamatiad s-ar fi lămurit și mai bine cu cine avea de-a face. E drept, pe Celaru nu l-a mai întâlnit, glasul lui Pocol însă l-a auzit.

— L-a auzit sau i s-a părut?

— Eu cred că, într-adevăr, l-a auzit.

— Ce te face să fii atât de sigur? ținu maiorul să afle.

— Stamatiad declară că a văzut la Baleca documentele întocmite de Pocol...

— Recunoaște, o simplă declarație ca asta nu poate să ne convingă că Stamatiad a auzit cu certitudine glasul lui Pocol... Nici măcar că s-ar fi găsit sub același acoperiș cu Baleca nu poate să ne convingă. Nu crezi că, dacă Pocol s-ar fi aflat acolo, ar fi sărit în ajutorul lui Baleca?

— Poate că în clipa aceea nu era...

— Crezi? Să nu se găsească acolo într-un moment atât de decisiv?! Dă-mi voie să mă îndoiesc. Maiorul căută o altă pagină. De data asta, Lucian nu izbutise să vadă cu ce culoare fusese subliniat pasajul asupra căruia șeful avea să zăbovească. Așadar, își reluă acesta ideea, momentul era decisiv, urmau să se predea cu toții americanilor...

— E greu, interveni Lucian, să reconstituim cu exactitate ce s-a petrecut acolo în acea zi.

— O încercare de a ne apropia cât mai mult de adevăr n-ar strica.

— E ceea ce și încerc, domnule maior, zise Lucian puțin supărat. Revin la cea de-a doua provocare. Scenariul, trebuie să recunosc, era bine conceput și aplicat. Ca urmare, Gestapo-ul s-a convins că Stamatiad rămâne în continuare același om de știință dezinteresat, naiv în politică, plutind deasupra tuturor evenimentelor. Și a mai izbutit ceva: să furnizeze agenților săi, recrutați din rândurile legionarilor, un pretext pentru un eventual șantaj.

Lucian tăcu. I se păru că maiorul ar fi vrut să-l întrerupă. Șeful, însă, îl îndemnă:

— Zi înainte, că nu-mi displace!

— După capitularea Germaniei hitleriste, deci după ce nemții au intrat în posesia caietelor false ale inginerului, Gestapo-ul l-a lăsat pe Stamatiad drept pradă celor trei agenți.

— De ce trei? îl ațâță maiorul. Conform declarației lui Stamatiad, numai unul singur, în final, a încercat să-l șantajeze — Baleca...

— Mie mi se pare că apariția singulară a lui Baleca este pe deplin justificată. Repet: dacă în final și-ar fi făcut apariția cei doi „morți" — Pocol și Celaru —, Stamatiad ar fi stabilit cu ușurință că are de-a face cu trei lichele... cu trei trădători. Nimic de spus, au acționat cu multă șiretenie. Cunoșteau valoarea lui Stamatiad ca om de știință, aveau nevoie de el; era omul în putere să-i scoată din impas. Mie unul mi-e limpede: dacă Stamatiad ar fi dat ochii cu cei doi „morți", planul celor trei de a trece cu el la aliați s-ar fi năruit din capul locului, și asta datorită hotărârii lui Stamatiad de a se întoarce acasă. Deci, aș putea conchide că unele date ce țin de trecut îmi sunt oarecum clare...

— Îmi place acest „oarecum", zâmbi Panait.

— Din păcate, problemele prezentului îmi sunt încă învăluite într-un mister total.

— Care sunt alea? Hai să le ascultăm și noi, propuse maiorul părintește, luând la întâmplare, din paharul de plastic unde-și ținea culorile, un creion violet.

— Admițând că Celaru n-a murit... că Celaru e cel care-l amenință pe Stamatiad cu moartea, atunci, în mod neîndoios, se ridică unele întrebări: Când și cum a revenit Celaru în țară? Sub ce identitate trăiește? Au trecut douăzeci de ani de la terminarea războiului, cu ce s-a ocupat în acest răstimp? De ce a ales tocmai acum ceasul răzbunării? În numele cui acționează? E singur sau face parte dintr-o rețea? De fapt, ce vrea? Ce urmărește? Numai răzbunarea? Nu cumva e animat și de un alt obiectiv?

— Mai ai și alte întrebări? glumi Panait.

— De întrebări nu ducem niciodată lipsă, glumi și Lucian. Observ la Celaru o particularitate — acțiunile sale sunt ostentativ de transparente și degajate. Ai zice că nu se teme de nimic, că se simte la adăpost. Sunt sigur că locuiește în condiții optime — mașină de scris, telefon, posibilitatea de a înregistra nestingherit o bandă de magnetofon... Uneori sunt înclinat să cred că locuiește chiar în blocul unde domiciliază și Stamatiad; că-i un intim al său ori al institutului. Știe, de pildă, că Stamatiad ne-a cerut sprijinul și totuși nu renunță la intențiile sale asasine, de parcă prinderea lui ar fi cu neputință... De fapt, ceea ce mă mai intrigă este și faptul că,

încă din prima zi, a aflat că Stamatiad ne-a vizitat... Rămâne să identificăm pe ce căi.

— Ce ai întreprins în chestia asta? întrebă Panait cu o răceală neașteptată în glas. Amănuntul îl nemulțumise.

— Doi oameni știu că Stamatiad a fost la noi. Directorul institutului și șoferul său. Am stat de vorbă cu amândoi.

— Și ce alte nedumeriri mai ai? se interesă Panait cu aceeași răceală în glas.

— Am, slavă Domnului! De pildă, inginerul Constantin Aman a dispărut de acasă și de la serviciu. Percheziția efectuală la domiciliu n-a scos nimic la iveală. N-am izbutit încă să stabilim cât este de implicat în afacerea Stamatiad. Un lucru totuși e limpede: se cunosc de pe vremea studenției. Datorită lui Stamatiad, Aman a fost angajat la institut. Stamatiad i-a pus, nu o dată, locuința la dispoziție.

— Întâlniri amoroase?

— Da... A dispărut însă fără urmă...

— Stamatiad știe că Aman a dispărut?

Panait risipi cu palma fumul țigării, de parcă ar fi vrut să vadă și mai bine chipul îngândurat al căpitanului.

— Nu știe. N-am vrut să-l alarmez. De altfel, nimeni în afară de director nu-i la curent cu dispariția lui Aman. Am socotit că e mai prudent așa. Să dăm mai întâi de el.

— Ți-aș recomanda să stai totuși de vorbă cu Stamatiad. Ar fi interesant să afli ce gândește despre Aman. Înțeleg că starea sănătății sale te determină să-l menajezi. Dar te rog să nu pierzi din vedere că ți-ar putea furniza informații prețioase.

Lucian își notă în agenda de serviciu sugestia șefului, după care ceru permisiunea de a continua.

Panait strivi țigara în scrumieră și ridică în aer un creion roșu ca pe o baghetă frântă — semn că avea cuvântul.

— Mai e în această afacere un personaj — o femeie: Angela Prisăcaru, prietena lui Stamatiad. Judecând după primele date culese, pare să fie o femeie serioasă, la locul ei. Inginerul trăiește cu ea de câtiva ani și iată că, prins în vârtejul ultimelor întâmplări, a început s-o suspecteze.

— S-o suspecteze? se arătă Panait mirat. Cum așa?

— Angela Prisăcaru a fost măritată cu un cetățean

austriac. El s-a repatriat, în 1957, dar nu în Austria, ci în R.F.G. Locuiește la München. Corespondează cu ea. De acolo, în răstimpuri îi mai trimite câte un dar. Fie prin poștă, fie prin bunăvoința unor turiști.

Lucian ridică privirile de pe agendă. Întâlni fața, în clipa aceea gravă, a maiorului.

— Căpitane, dacă nu mă înșel, acolo în agendă trebuie să ai și niscaiva concluzii. Panait își încreți fruntea și se uită fără să clipească în ochii colaboratorului.

— Nu greșiți, răspunse prompt Lucian răsfoindu-și însemnările. O primă concluzie ar fi asta: suntem confruntați cu un caz inedit, care își are originea în ultimul război mondial. Voi continua deci acțiunea de identificare a celor trei legionari fugiți în Germania, semnalați de geolog. Trec la a doua concluzie: așa-numitul Celaru — vocea de pe banda de magnetofon — a aruncat în joc o carte decisivă.

— Vrei să zici că s-a hotărât să treacă la fapte?

— Exact. Consider că, de-acum încolo, viața lui Stamatiad e cu adevărat în primejdie. Am luat toate măsurile de siguranță. Însă mi-e peste puteri să anticipez din ce direcție va veni lovitura. Agresorul potențial este ingenios și îndrăzneț... A, da' să știți că nici Aman nu-i lipsit de imaginație. Amenințarea: „Când, unde și în ce fel vei muri, EU voi hotărî!" însumează o realitate care nu trebuie subapreciată. Tipul din umbră e ca un boxer care-și punctează mereu adversarul în arcada sa deschisă și sângerândă... „Arcada deschisă" a geologului e neurastenia. Sistemul nervos zdruncinat al geologului favorizează uneltirile din umbră ale atentatorului. Internarea lui Stamatiad la sanatoriul de la Predeal ar îngrădi posibilitățile de acțiune ale așa-numitului Celaru, dar mi-e teamă că, în același timp, ar prelungi și operațiunile de a-l identifica.

— Să înțeleg că vrei să renunți la planul de internare a lui Stamatiad?

— Da... Mi-am modificat optica. Consider că lăsându-l pe Stamatiad cu treburile lui curente, îi oferim lui Celaru mai multe mijloace pentru a-și trăda prezența, ceea ce ar grăbi identificarea și capturarea sa.

Panait îl amenință din nou cu creionul:

— Bagă de seamă, căpitane, suntem obligați să alegem varianta cea mai puțin primejdioasă pentru viața lui Stamatiad. Nu ne este deloc indiferent când îl prin-

dem pe atentator: înainte de crimă sau după ce-a comis-o. Găsesc varianta a doua mai primejdioasă decât prima. Îl prinzi pe Celaru, dar riști să-l pierzi pentru totdeauna pe geolog.

Lucian întârzie răspunsul. După cum își juca bomboana în gură, se putea deduce că ceva îl nemulțumea. E drept, varianta a doua era ceva mai riscantă, dar prezenta, în schimb, un mare avantaj: era mai eficace. Socotea că la stilul dezinvolt al adversarului — „întâmple-se orice cu mine, nu mi-e teamă!" —, ar trebui să contraatace cu un stil asemănător — „Uite că nici mie nu mi-e frică!" Totuși, trebuie să recunoască, formula era plină de riscuri deoarece, pentru a-și atinge obiectivul, Celaru își putea lărgi cu fantezie aria de acțiune.

— Mda... mormăi Lucian cu acreală. Îl voi sfătui atunci pe Stamatiad să se interneze, bineînțeles cu toate măsurile noastre de siguranță. Deși nu-l văd pe Celaru să se aventureze la Predeal pentru a cădea într-una din capcanele noastre.

— Ai din partea acestuia vreun semn că ar fi timid? ținu maiorul să afle. Nu!

Lucian se întoarse la varianta a doua, propunând:

— Dar dacă i-am explica lui Stamatiad riscurile celor două variante, propunându-i să opteze pentru una din ele?

— Puțin mai înainte susțineai că e tare bolnav. Sau n-am reținut eu bine? Panait nu-i dădu răgazul să răspundă și urmă: Te-ai gândit, de pildă, că Stamatiad e de pe acum pe jumătate mort?

— Nu, recunoscu Lucian cu sinceritate.

— Te-ai gândit, de pildă, prin ce metode dușmanul lui Stamatiad și-ar putea atinge obiectivul?

— Mi-ar fi și greu. Numai scriitorii de literatură de spionaj își pot permite luxul de a vedea în noi niște supraoameni. Dați-mi voie să combat încă o dată această idee preconcepută și să repet: Mi-ar fi foarte greu să-mi imaginez de ce arsenal dispune dușmanul lui Stamatiad pentru a-l lichida.

Panait își descreți fruntea și își măsură colaboratorul cu un zâmbet afectuos.

— Să trecem peste fantezia scriitorilor de gen... literatura e una, viața e alta... Într-o notă, mă informai că scrisorile de amenințare au lovit violent într-un Stamatiad obosit și astenizat. Astăzi, m-ai informat că întâm-

pilarea cu banda de magnetofon l-a adus în pragul nebuniei... Iată-l deci pe jumătate mort. Poate că dușmanul lui nici nu și-a propus să apeleze la arme de foc, sau albe, sau la otrăvuri. Poate că se mulțumește să-l lichideze — cum ai mai enunțat — distrugându-i sistemul nervos. Încă un atac de tipul benzii de magnetofon și crima e ca și săvârșită. Ce crezi, căpitane?

Maiorul Panait se trase spre speteaza fotoliului, își desfăcu larg brațele, arătându-se pregătit să asculte opinia colaboratorului său. În căutarea unui răspuns, privirile lui Lucian alunecară inutil peste paginile agendei. De ce n-ar recunoaște că observațiile maiorului erau întemeiate? În lumina lor, internarea lui Stamatiad reprezenta o necesitate de prim ordin. Își ridică fruntea și înfruntă ochii superiorului.

— M-ați întrebat ce cred? spuse Lucian și, în momentul acela, se simți tentat să înhațe de pe birou un creion colorat și să-l joace ca pe o baghetă. Cred că aveți dreptate. Internându-l, poate fi tratat, dar și apărat. Îngrijirea medicală de specialitate îi va fortifica organismul și-l va ajuta să reziste unor eventuale atacuri psihologice. Un gând însă nu-mi dă pace, mă sâcâie. Autorul amenințărilor cu moartea ne furnizează mereu dovezi că e la curent nu numai cu starea sănătății lui Stamatiad, ci și cu itinerarele sale.

— Bănuiești pe cineva?

— Pe *Aman* ... pe *Angela Prisăcaru*.

— De ce n-ar folosi și alte surse? Doar avem de-a face cu un individ cu experiență...

Sugestia merita atenție și Lucian înclină capul de câteva ori aprobator.

— Mă voi gândi... Îi voi recomanda lui Stamatiad să se interneze. Trec la o a treia concluzie. Cercetările dactiloscopice au relevat un șir de amprente digitale: pe capacul magnetofonului, pe dulăpiorul farmaceutic. Amprentele nu sunt nici ale lui Stamatiad, nici ale menajerei. Curios mi se pare faptul că, pe scrisori, autorul lor nu a lăsat nici o urmă ... A lucrat curat și, dintr-o dată, comite neglijențe grosolane. Au mai fost apoi descoperite urme de pași, lăsate de un ins ce poartă pantofi cu talpă microporos, numărul 41. De asemenea, mai mulți inși au fost văzuți ieșind din clădire în jurul orei douăsprezece noaptea. Am inițiat cuvenitele investigații. Domnule ma-

ior, acestea îmi sunt concluziile și, în acest sens, vă rog să-mi permiteți să acționez.

— De acord, consimți maiorul, ți-aș mai face o recomandare: Să te interesezi îndeaproape de condițiile existente la sanatoriul unde urmează să fie internat Stamatiad. Nu ne este indiferent dacă va sta într-o rezervă sau într-un salon comun. Să i se creeze toate condițiile pentru a fi apărat cu eficacitate de mâna răzbunătoare a dușmanului...

— Am înțeles, să trăiți! răspunse Lucian și se ridică. Îmi permiteți să mă retrag?

Maiorul se ridică și el, îl conduse până la ușă, spunându-i cu căldură în glas:

— Salut-o pe Lia din partea mea. Ai grijă să n-o necăjești, că altfel...

2

Stamatiad își reluă activitatea cu obișnuita-i siguranță și stăpânire de sine. Lucră intens, fără contenire, încântat că se regăsise, convins că nimic nu-l mai poate întoarce la starea din ajun. Înainta cu siguranță pe căile atât de complexe ale proiectului „U-74". Cifrele i se supuneau, formulele, de asemenea. În răstimpuri, se lăsa furat pentru câteva clipe de prezența reconfortantă a căpitanului Lucian în ambianța garsonierei sale. Lucră ore în șir, mulțumit de eficiența efortului său mental, când, deodată, simți că ceva nu mai era în regulă. O ușoară durere de cap prevestea apariția inevitabilă a amețelilor. Închise ochii iar când îi redeschise, tâmpele începură să-i zvâcnească, apoi să-i bată ca niște ciocănele. Închise iarăși ochii și, speriat, își cuprinse capul în mâini, strângându-l ca într-o menghină. Își închipuia că astfel își va potoli durerea. Gemu și abia atunci se decise să ia un calmant. Îl înghiți îngrețoșat și încremeni în fotoliu. Gemea stins, căinându-se pentru soarta sa nefericită: să-l părăsească sănătatea tocmai acum, când proiectul „U-74" era ca și încheiat, iar la orizont se profila o expediție unică în felul ei. Curând, durerii de cap îi luă locul un simțământ amar și derutant de deznădejde, ca puțin mai târziu, țârâitul telefonului să-l îngrozească. Ridică totuși receptorul și rosti în virtutea inerției: „Inginerul Stamatiad". Auzi imediat cuvintele celuilalt:

Domnule, te mai las în viață câteva zile. Aș fi putut să-mi închei socotelile cu tine încă noaptea trecută. M-am răzgândit. De ce? Uite-așa, să te mai chinuiesc. Dacă mai ai unele îndoieli, află că sunt prezent pretutindeni. Chiar acum, când vorbesc cu tine la telefon, eu te văd... Te văd, sunt în biroul tău. Răsună un hohot de râs la fel de demențial precum cel înregistrat pe banda de magnetofon. *Stamatiade, nimeni și nimic nu te mai poate salva de la moarte. Auzi, mă? Când o să ajungi acasă, o să ai plăcerea de a asculta tic-tacul unei mașini infernale. Tic-tac!... Tic-tac! Însă ora* H *a exploziei eu o hotărăsc. Vreau să te văd în genunchi, rugându-mă să te iert!*

Dușmanul său închisese de mult telefonul, dar Stamatiad continua să zacă încremenit, cu receptorul lipit de ureche. Căpitanul Lucian așa îl găsi — fixând cu ochii sticloși un punct inexistent. Îi smulse receptorul din mână, îl azvârli în furcă, se repezi apoi să-i aducă un pahar de apă pe care Stamatiad îl goli dintr-o suflare. Își descleștă, în sfârșit, gura:

— El era, îl informă geologul, m-a avertizat: „Te mai las în viață câteva zile. Aș fi putut să-mi închei socotelile cu tine încă noaptea trecută." Cică acasă mă așteaptă tic-tacul unei mașini infernale. Detonarea ar depinde de el.

„Maiorul a avut dreptate, își spuse Lucian, impresionat de starea jalnică a lui Stamatiad, e pe jumătate mort."

— Lucram, îi povesti mai departe cu o voce joasă inginerul, și, subit, m-au apucat durerile de cap. Începu să-și frece fruntea cu disperare.

— Durerile persistă?

— Nu, mormăi el.

— Atunci, de ce...

Ofițerul tăcu. „Cel mai înțelept lucru ar fi să-i recomand să se interneze."

— Sunt pierdut, nu-i așa? Nu mai aveți cum să mă ajutați, își mărturisi Stamatiad dezamăgirea. Recunoașteți!

Căpitanul îi întinse pachetul de țigări din care nu fumase niciodată. Inginerul luă la întâmplare una.

— Mă văd nevoit să vă contrazic, îi replică ofițerul cu o prefăcută voioșie. Am rezolvat cazuri mult mai grele și mai complicate.

— Nu cred că poate exista un caz mai complicat decât al meu. Iată, noi stăm aici de vorbă, iar el îmi cotro-

băie apartamentul, îmi plasează o mașină infernală ca, atunci cînd o să mă bag în pat, să-i aud tic-tacul...

„Ți-a plasat o mașină infernală în cap, nu în casă!" îl combătu Lucian în gând. Zise:

— Domnule inginer, eu nu cred în amenințarea asta cu mașina infernală.

— De ce? Spaima din ochii inginerului se metamorfoză în nedumerire. În ce ar trebui să cred mai întâi? În amenințarea cu mașina infernală sau în generozitatea lui: „Te mai las în viață câteva zile?"

— Mărturisesc că nu vă înțeleg.

— E la mijloc o contradicție ... Chiar n-o sesizați? Tipul vă informează telefonic că v-a introdus în locuință o mașină infernală... că o să-i auziți tic-tacul. Totodată, el știe că ați intrat în legătură cu noi. Deci, în mod logic, o să ne anunțați, drept care vom lua măsuri de dezamorsare a bombei.

— Adică s-o faceți inofensivă?

— Desigur, tot dumnealui vă mai acordă câteva zile. Generozitatea asta evidențiază o gândire ilogică.

— Ce urmărește?

— Să vă doboare... Să vă îngenuncheze psihic. Motivele efortului său rămâne să le stabilim.

— Vă admir siguranța... echilibrul... Nu vă e niciodată frică?

— Cum să nu ... îmi e.

Stamatiad trăgea cu sete din țigară, cu privirile în gol, având pe chip o expresie de mare oboseală. Vorbi după un timp:

— E clar ... Își bate joc de mine. Într-adevăr, povestea cu mașina infernală e ilogică ... stupidă ... Cum de nu mi-am dat seama? Zâmbi stingher, parcă rușinat. Sigur că da, din moment ce-i aud tic-tacul, pot alarma autoritățile în drept... gata, nu mai dorm acasă.

Lucian aprecie că s-a ivit un moment favorabil abordării unei probleme spinoase.

— Cu puțin timp înainte, m-ați întrebat ce urmărește. O să încerc să vă răspund, desigur, ipotetic. Acest individ din umbră — că e vorba de Celaru, de altcineva, asta rămâne să stabilim — știe că sunteți ostenit, cu nervii slăbiți, că sunteți chinuit de o astenie pe care o ignorați.

— Da, da, da! Aveți dreptate! recunoscu Stamatiad

și trase din nou cu atâta îndârjire din țigară, încât se înecă și începu să tușească. În cazul ăsta, ce-i de făcut?

— Să vă internați...

— Să mă internez!? reacționă Stamatiad cu amărăciune. Să nu-mi duc la capăt proiectul? Să renunț? Și apoi, există un loc unde aș putea să fiu în siguranță? Nu vedeți că fantoma asta mă urmărește peste tot? Își acoperi disperat lividitatea feței cu palmele.

— Pentru noi e clar, continuă Lucian să-i explice, că dușmanul dumneavoastră dorește să vă țină într-o nesfârșită tensiune nervoasă.

— Să facă din mine o zdreanță? Inginerul își descoperi fața, arătându-și spaima din ochi.

— De internare și de paza dumneavoastră o să ne îngrijim noi, îi răspunse Lucian indirect, bineînțeles, dacă vă dați acordul.

Stamatiad își acoperi iarăși fața, cufundându-se în tăcere. Ofițerul tăcu și el, chinuit de gânduri: „Dacă respinge planul, nu văd cum mai putem să-l ajutăm".

Sunetul telefonului prefăcu în țăndări liniștea înconjurătoare. Stamatiad se trase temător spre speteaza fotoliului, refuzând să ridice receptorul. Își permise Lucian s-o facă. Auzi o voce răgușită:

— Domnul inginer Stamatiad?

— Da, răspunse Lucian.

— Aici poarta... E cineva la mine... un tânăr... Cu un buchet de flori pentru dumneavoastră. Să-l trimit?

— Să aștepte... Cobor imediat.

— Ce-i? Ce s-a întâmplat? se neliniști Stamatiad.

— Mă caută... șoferul. Mă întorc imediat...

La poartă, Lucian nu-l găsi decât pe portar admirând florile.

— Unde-i tânărul care a adus buchetul?

— Era grăbit. N-a vrut să aștepte, cu toate că i-am spus că vine domnul inginer în persoană și că poate să-i pice de o țuică. Nimic! Era grăbit flăcăul.

Lui Lucian îi veni să urle. Se mulțumi însă să tragă o înjurătură în gând. Ce urmă îi scăpase! Luă buchetul și descoperi printre cele câteva crizanteme albe o altă „urmă"... un plic.

Portarul îl cunoștea pe Vizиru din vedere; îl văzuse de mai multe ori intrând și ieșind din clădire însoțit de directorul institutului. Ba, o dată, i se telefonase de la cabinetul acestuia: „Vezi că are să vină un domn așa și

pe dincolo, să-i dai drumul". Bănuia că e o persoană importantă, de vreme ce cobora cu șeful cel mare.

— Cum arăta tânărul nostru grăbit? se interesă Lucian.

— Păi cum să arate?! Înalt cât dumneavoastră... să tot aibă 23—25 de ani. Drăguț... cu o mutră de golan, îmbrăcat în straie negre ca toți tinerii de azi.

— Negre?! se miră Lucian și furia surdă ce-l încercase puțin mai înainte i se risipi.

— Pantaloni negri, înguști ca ițarii. Cămașă neagră... Avea și o scurtă — nu știu cum îi spune — tot neagră, cu fermoar... Prea multe n-am putut să văd, că se grăbea...

„Ai văzut exact cât am nevoie, îl lăudă ofițerul în gând. Un tânăr în negru?!" Parcă i se semnalase într-o notă prezența în clădirea unde locuia Stamatiad a unui tânăr în negru. Da, da, coborâse scara de serviciu la o oră târzie de noapte... După cum se luminase Lucian Viziru la față, portarul deduse că-i fusese de folos. Găsi cu cale să adauge, pentru a-și sublinia vigilența:

— Asta-i tot ce-am putut să observ...

Ofițerul nu părăsi imediat biroul strâmt al portarului. De acolo îl chemă pe Frunză la telefon și îi ceru să se preocupe ceva mai mult de identificarea tânărului în negru. Tot acolo, scoase dintre crizanteme plicul mic și alb. Găsi în el o scrisoare bătută la mașină și citi: *Permiteți-mi, domnule Stamatiad, să fiu primul care depun un buchet de flori pe trupul dumneavoastră de pe acum neînsuflețit*... Cinismul expeditorului îl înfioră. „Joacă tare tipul, declanșează atac după atac... «boxează» cu garda deschisă!"

— Sunt pentru un mort? deveni portarul curios.

— Ce-ți veni, domnule?

— Păi sunt cu soț... șase fire... Le-am numărat după ce a plecat ăla!

Îi dădu dreptate și-ținu să și-l apropie:

— Bagă de seamă, e o chestiune foarte importantă: oricine ar veni de-acum încolo cu un plic, sau cu flori, sau cu altceva pentru domnul inginer Stamatiad, înhață-l și du-l la director. E clar? Și *mucles*! La ce oră îți vine schimbul de noapte?

— La zece...

— Îi spui același lucru și celui care te schimbă. Ai înțeles?

— 'Nțeles, repetă portarul și ochii îi mijiră a bucu-

rie: în sfârșit, primise și el o sarcină pe măsura importanței postului său.

Lucian urcă scara mulțumit că buchetul și scrisoarea nu încăpuseră pe mâinile destinatarului. În halul în care era, orice lovitură a lui Celaru i-ar fi adâncit criza.

Îl găsi pe Stamatiad așa cum îl lăsase: prăbușit în fotoliu, fixând tavanul. Tresări la intrarea lui Lucian și ochii i se opriră pe buchet.

— Ce idee! oftă Stamatiad. Nu-mi place să primesc flori.

— Sunt pentru mine, îi ascunse Lucian adevărul. Încercă să reia firul întrerupt al discuției lor. Ei, ce ziceți, vă internați?

— Nu, nu mă internez, declară el ritos, cu o voce revigorată ca prin minune. „U-74" este proiectul vieții mele. Vreau să-l duc până la capăt. Și dacă Dumnezeu o vrea să mor, barem să mor la masa mea de lucru.

„Vorbe mari! Prea mult patos teatral!" aprecie Lucian, puțin derutat de trecerea bruscă a lui Stamatiad de la o stare la alta.

— Nu-mi împărtășiți hotărârea, nu-i așa? Vă rog să-mi răspundeți cu toată sinceritatea. Fruntea înaltă, brăzdată de cute, i se îmbrobonise. Fără îndoială că hotărârea luată era rezultatul unui chinuitor efort lăuntric.

— Părerea mea rămâne neschimbată: aveți nevoie de o îngrijire medicală competentă, îi declară Lucian fără menajamente.

— Nu vă contrazic... Am timp să mă îngrijesc și după ce o să-mi finalizez proiectul.

Opinia categorică a inginerului îl reduse pe ofițer la tăcere.

— Numai eu pot să finalizez „U-74". Orice tărăgănare este păgubitoare.

„Poate că omu' are dreptate, gândi Lucian cu ochii pe degetele uscățive ale geologului, pe jocul lor nervos. În același timp, pentru el e și o chestie de orgoliu profesional, iar orgoliul nu întotdeauna e un sfetnic bun."

— Viitorul proiectului „U-74" depinde și de noi, nu numai de dumneavoastră, îi aminti Lucian. Vă rog să nu ne refuzați sprijinul... Ați avea ceva împotrivă dacă v-aș recomanda un medic, un specialist... care să vină acasă să vă consulte?

— De acord, încuviință Stamatiad.

— O să telefonez ca să vă pun în legătură cu respectivul doctor. La revedere.

Își strânseră bărbătește mâinile.

— Nu uitați florile! îi atrase Stamatiad atenția.

Lucian luă buchetul și ieși din birou grăbit să ajungă mai repede la mașină. Jos, la ieșire, reținu salutul respectuos al portarului, ca și zâmbetul său complice.

— Încotro? îl întâmpină șoferul cu obișnuita lui întrebare.

— Acasă...

Mai avea și această obligație: să mai treacă și pe acasă, chiar să și îmbuce ceva. Ziua trecuse fără să pună nimic în gură, ce mai, îl răzbise foamea. Totuși, prea mult timp ca să și-o potolească nu avea. Cu siguranță că Lia o să-l ia la rost.

— Ați primit flori, observă Vasilică, amuzat de noutate.

— Le-a primit un „om mort pe jumătate"!

Șoferul își căscă ochii, dar se grăbi să-și înghită întrebarea. Lui Lucian tăcerea îi fu de folos, încercă să recapituleze evoluția discuției cu Stamatiad. Constată cu mâhnire că cel puțin trei subiecte rezultate din „dialogul" cu maiorul Panait rămăseseră în pom: rapoartele lui Stamatiad cu Aman; identitatea celor trei români din Germania; strania istorioară cu mormântul lui Celaru. Frâna șoferului puse brusc capăt monologului interior.

— Fugi și mănâncă! îi ordonă lui Vasilică. Și vino rapid înapoi!

— Am mâncat.

— Când?

— Păi, am zilnic cu mine un pacheţel făcut de nevastă-mea... Hrană rece, dom' căpitan. Nu suntem în campanie? Nu uitați florile!

— Lasă-le acolo!

„Bună idee — hrană rece. Un pachețel de mâncare, ca la școală. O să-i propun Liei să-mi pregătească și mie pachețele, să văd ce mutrișoară o să facă..."

Lia îl aștepta cu masa pusă. Îl întâmpină fără să facă o prea mare risipă de vorbe.

— M-aș mira să nu faci un ulcer, se supără ea văzându-l cum mănâncă în grabă.

— Ce, n-are cine să mă îngrijească?! făcu Lucian aluzie la profesiunea ei.

— Te înșeli... O dată te-am îngrijit într-o rezervă de spital și uite ce soț mi-a căzut la așternut...

— Și ce vrei să spui, că nu sunt bărbatul mult visat?

— Voi, securiștii și polițiștii n-ar trebui să vă însurați.

— O să ies la raport și o să cer ca propunerea ta să fie ascultată, eventual adoptată și introdusă în regulament. Se înecă din pricina vitezei cu care mânca. Lia îl pocni cu plăcere pe spinare, dădăcindu-l:

— Papă încet... mestecă bine... așa... o masticație corectă ușurează digestia. Între digestie și gândire există, spun savanții, o corelație... Iar eu vreau ca bărbățelul meu să gândească frumos, îl ironiză ea. Mai dorești o ciorbă, ciorbagiule?

Lia dădu să se ridice, el însă o reținu cu o voce mieroasă.

— Lia, am nevoie de ajutorul tău...

— Mă mir! Cum ai ajuns la concluzia asta? O asistentă medicală să ajute un coșcogeamite căpitan?

— Apelez nu la soția mea, ci la viitorul medic.

— Îți mulțumesc, drăguțule! Poftești o porție de sarmale în foi de viță, stropite cu smântână?

— Lia, am nevoie de un foarte bun neurolog, dacă nu chiar psihiatru.

— Era și timpul, râse ea.

— Nu glumesc, draga mea. Hai, recomandă-mi unul... Trebuie să aveți un specialist pe acolo.

— Avem unul foarte bun — doctorul Iulian Costinescu.

Lia se ridică de la masă cu gândul să-i servească soțului porția de sărmăluțe, când sună telefonul.

— Stai jos și mănâncă liniștit! deveni ea autoritară și-l împinse înapoi pe scaun. Ai acest drept. Și-apoi, cred că eu sunt cea căutată.

Se repezi la aparat, ridică receptorul, se instală cu spatele și începu să șușotească. Lucian o auzi spunând tainic: „Revino mai târziu ... e acasă..." Întrerupse brusc convorbirea și se răsuci candidă către „oaspetele" ei.

— Ei, ce zici, îți dau sarmale?

Lucian se lăsă ademenit în capcana jucăușă a Liei, prefăcându-se gelos:

— Cu cine ai vorbit?

— Ei și tu acum! Cu cine? Cu o prietenă. Mănâncă sarmalele că se sleiesc!

Își reluă locul la masă, sprijinindu-și bărbia în pumni, nemișcată, cu ochii la omul de care își legase viața.

— Nu te grăbi! De câte ori să-ți spun să mesteci bine? îl muștruluia ea când și când.

Telefonul zbârnâi iar. Lia sări să ajungă la aparat, dar Lucian i-o luă înainte. Recunoscu glasul lui Frunză.

— Tu ai sunat puțin mai înainte? se interesă Lucian privindu-și victorios soția, care îl amenință cu pumnul.

— Da, recunoscu Frunză, dar, zău, nu știu ce-i cu nevastă-ta. Eu îi ziceam una, iar ea îmi răspundea cu: „Scumpule în sus, scumpule în jos. Mi-e soțul acasă. Revino".

— Așa-i place ei să se joace, râse Lucian. Te ascult.

— Zăbovești mult acasă?

— Ai ceva nou?

— Am. E vorba de tânărul în negru... L-am identificat!

— Bravo! În cazul ăsta, vin imediat! Te salut...

Înghiți sărmăluțele în liniște. Mulțumirea i se putea citi pe chip. Se ridică grăbit și Lia îl întrebă din priviri: „Pleci?" El ridică din umeri: „Ce să fac? Nu-mi mai aparțin!"

— Lia, scumpo, i se adresă tandru la despărțire, caută-l pe doctorul Costinescu și pune-mă în legătură cu el, vreau să-i cer un sfat.

Lia își clătină tristă capul, iar în dreptul ușii îi spuse:

— Când m-ai cerut de nevastă iar eu, nechibzuită, mi-am dat consimțământul — îți amintești? — ți-am mărturisit că aș vrea să fac trei copii, câți a avut și maică-mea... Îți amintești?

În semn că își amintea, Lucian o sărută în fugă și ieși.

— Află că nu așa se fac copiii! îl apostrofă ea.

3

Căpitanul Lucian îl găsi pe șofer moțăind leneș, cu capul în piept, dar când deschise portiera, Vasilică sări în sus ca împins de un resort și întrebă:

— Încotro?

— La sediu.

Se așeză lângă șofer și din clipa aceea gândul îi fugi la Frunză; fusese din cale-afară de operativ, ceea ce-i ațîța curiozitatea. Cum izbutise colegul său să-l identifice atât de repede? Nu exista nici un dubiu că tânărul în negru care lăsase la institut florile reprezenta o verigă în operația anti-Stamatiad. Lucian căută din priviri buchetul — se odihnea pe bancheta din spate. I se făcu

poftă de o țigară, dar nu cedă tentației. „Mai am o mulțime de treburi, iar ziua s-a micșorat, constată cu părere de rău. Mai apuc oare să le fac pe toate? Trebuie să trimit crizantemele la expertiză, să cer banda cu înregistrarea convorbirii telefonice de astăzi Stamatiad-Celaru... Of, câte s-au adunat!“ Închise ochii ca într-o rugă. De ce își punea oare atâtea speranțe în acel tânăr în negru? Dacă-i un simplu comisionar? În cazul ăsta, ce căuta în clădirea unde locuiește Stamatiad? Dar dacă nu era unul și același tânăr? Se mai gândi apoi la apropiata întâlnire cu Frunză, și avu impresia că mașina pierduse din viteză — zise fără să deschidă ochii:

— Vasilică, dă-i bătaie!

— Am și ajuns!

Într-adevăr, mașina aluneca încet prin fața clădirii ministerului. Lucian coborî în grabă.

— Dom' căpitan, îl opri șoferul, cu florile ce faceți?

— Că bine zici... Le duci la laborator. Le predai doamnei Lupan. O chem eu la telefon, să-i spun despre ce-i vorba... Vezi că sunt șase fire.

Frunză îl aștepta. Fumase mult și în birou plutea un fum gros, să-l tai cu cuțitul. Lucian strâmbă din nas, se repezi la fereastră și o deschise.

— O, iartă-mă, am uitat că nu mai fumezi.

— Să lăsăm asta, propuse Lucian animat de dorința de a acționa. Hai, dă-i drumu'! Te ascult!

„E nervos... observă Frunză, sau poate nerăbdător... sau i-a spus Lia o vorbă grea. Eu nu mi-am făcut decât datoria... l-am sfătuit să nu se însoare. Ce, e rău să fii holtei?“

— Mă mai fierbi mult? ridică Lucian glasul nemulțumit.

— Tânărul în negru care a fost văzut ieșind după miezul nopții pe scara de serviciu a imobilului nu e nimeni altul decât... Frunză se opri înadins, străpungându-l pe căpitan cu o căutătură misterioasă. Hai, hai, ghicește!

— Nu mă duce mintea...

— Forțeaz-o! Pune-o la treabă!

— Mă, dacă mă calci mult pe nervi...

— Dom'le, e Nelu Mâțu, zis „Pisică“.

— Mâțu?! N-am auzit de el, preciză căpitanul și se uită chiorâș la Frunză, dându-i astfel de înțeles că n-avea chef de glume.

— Cum, dom'le, numele ăsta chiar nu-ți spune nimic?!

— Închipuiește-ți că nu...

— Nu pot să cred! Nedumerirea lui Frunză i se întinsese pe chip într-o sinceritate evidentă. N-ai fost tu în două rânduri în „vizită" la menajera lui Stamatiad?

— Ei, și ce-i cu asta?

— Află că Nelu Mâțu este fiul menajerei lui Stamatiad, mai exact fiul lui Grigore și al Lucreției Mâțu...

Ochii lui Lucian se dilatară, apoi, ca din pușcă, se repezi la Frunză și-l apucă de reverele hainei, scuturându-l.

— Mă, fira-i tu să fii, ai făcut o descoperire formidabilă! Nelu Mâțu, zis „Pisică"! Îi eliberă reverele. Ce netghiob pot să fiu! Așa e... de două ori am stat de vorbă cu menajera și nici măcar o dată nu m-am interesat de numele ei de familie. M-am mulțumit cu acel „tușa Lucreția"... Pentru descoperirea asta merită să te recompensez. Uite, îți dau voie să fumezi! Hai, zi mai departe, văd după nasul tău că mai ai multe să-mi spui...

— Nelu Mâțu, zis „Pisică", douăzeci și doi de ani, vechi client al Miliției. Ca minor, a săvârșit nenumărate furturi prin casele oamenilor. A fost internat de trei ori la Găești, la Corecție. În momentul de față, fără ocupație.

— E colosal! se entuziasmă Lucian. Zi mai departe!

— Grigore Mâțu, tatăl lui Nelu, și-a abandonat familia de mai bine de cincisprezece ani. Domiciliază la Arad...

— Și Nelu Mâțu unde își are cuibul?

— În spațiul locativ al maică-sii. Se pare că bătrâna a avut multe de suferit de pe urma lui. E un trântor. Cât timp a stat la școala de corecție, a învățat o meserie — lăcătușeria — dar după ce a fost liberat, nu s-a angajat nicăieri. Ba nu, a lucrat două săptămâni la o cooperativă.

Frunză tăcu. Își scoase o țigară. Lucian îl lăsă s-o savureze, în timp ce el reveni cu gândul la bătrâna și nefericita menajeră a inginerului. Echipa de supraveghere a clădirii îi semnalase apariția pe scara de serviciu; dar lui nu-i trecuse prin minte să-l treacă pe lista suspecților. Dacă Nelu Mâțu, zis „Pisică", se dovedea a fi „comisionarul" care-i adusese lui Stamatiad, la institut, buchetul de flori, atunci complicitatea lui în această tenebroasă afacere era mai mult decât sigură.

— Ar fi bine să acționăm rapid. Poate că-l reținem încă în seara asta, propuse Frunză.

— De acord. O să te deplasezi urgent la locuința Lucreției Mâțu. Vezi cum stai de vorbă cu bătrâna, să n-o sperii. Nu cred că are vreun amestec.

— Rămâne de văzut, avu Frunză o oarecare rezervă.

— Caută să afli de la bătrână unde-și petrecuse Nelu nopțile, ce prieteni are. Dacă „Pisică" e acasă, cu atât mai bine. Pentru orice eventualitate, pune-n gardă și echipa operativă, să-l rețină. N-aș vrea să ne scape. Ce zici, e bine așa?

— De acord. Frunză își luă fulgarinul din cuier. Am plecat. Pa!

— Vreau vești bune... Succes!

Rămas singur, Lucian se instală la birou, își deschise agenda de lucru și notă în paginile ei: 1) să ascult banda cu înregistrarea convorbirii telefonice Celaru-Stamatiad de la institut; 2) să cer identificarea numărului de telefon de la care Stamatiad a fost chemat de Celaru; 3) să iau legătura cu doctorul Costinescu, apoi cu Stamatiad; 4) să discut cu Angela Prisăcaru. („Da' multe au mai rămas de făcut! Am uitat de flori.") În consecință, Lucian mai notă în agendă: 5) să dau un telefon la laborator.

Înregistrarea convorbirii telefonice o primi destul de repede. O însoțea o „notă" ce-i atrăgea atenția că inginerului Stamatiad i se telefonase la orele 14,10 de la un aparat public, instalat pe Șoseaua Giurgiului. „Oho, taman de la celălalt capăt al Bucureștiului!" Introduse banda în magnetofon, stăpânit de o neașteptată emoție. „Voi asculta o voce de dincolo de mormânt", își zise și vru să conecteze magnetofonul, dar îl stopă din acțiune zbârnâitul telefonului. La celălalt capăt era Lia: îl vestea că doctorul Costinescu se arătase dispus să-i consulte prietenul. „Telefonează-i și înțelege-te cu el!"

În sfârșit, Lucian se văzu în situația de a conecta magnetofonul și, deodată, în birou răsună glasul celui care, din umbră, pregătea cu calm și cinism lichidarea geologului.

„Domnule, te mai las în viață câteva zile. Aș fi putut să-mi închei socotelile cu tine încă noaptea trecută. M-am răzgândit. De ce? Uite-așa, să te mai chinuiesc. Dacă mai ai unele îndoieli, află că sunt prezent pretutindeni. Chiar acum, când vorbesc cu tine la telefon, eu te văd... Te văd, sunt în biroul tău." Un înfricoșător hohot de râs

întrerupea mesajul, ca apoi să se audă din nou vocea individului: *„Stamatiade, nimeni și nimic nu te mai poate salva de la moarte. Auzi, mă? Când o să ajungi acasă, o să ai plăcerea de a asculta tic-tacul unei mașini infernale. Tic-tac! ... Tic-tac ... Însă ora H a exploziei eu o hotărăsc. Vreau să te văd în genunchi, rugându-mă să te iert!“* Același hohot de râs anormal încheia mesajul.

Lucian nu se lăsă copleșit nici de textul mesajului, nici de tăcerea ce se așternuse în birou. Reluă în câteva rânduri audiția benzii. „E nebun!“ își spunea ori de câte ori râsul exploda în aparat. Era un glas răgușit, ca al unui fumător sau bețiv înrăit. „De ce ne subestimează? se întrebă Lucian intrigat. Doar știe că Stamatiad ne-a alertat, că am luat măsuri de pază, că dacă îl luăm în serios, putem oricând intra în locuința lui Stamatiad pentru a detecta bomba și a o dezamorsa. E un cinic, iar cinismul se potrivește perfect cu timbrul flegmatic al vocii.“ Dar ceea ce îl șoca pe ofițer, punându-l pe jar, era hohotul de râs al „mortului“. „Parcă n-ar fi râsul lui“, își spusese ori de câte ori ascultase banda. Sesizase o discordanță între vorbele grele, dar calme, și hohotele de râs. Aveau o rezonanță demențială. Deconectă aparatul, apoi se ridică și, aidoma maiorului Panait, începu să se plimbe prin încăpere cu mâinile la spate. Cu o singură deosebire, șeful fuma țigară după țigară, pe câtă vreme el sugea întruna bomboane de mentă. „Și dacă în amenințarea ilogică a celui de «dincolo de mormânt» există un element logic? analiză Lucian situația creată. Există și, probabil, pe noi ne vizează. Ce vom lua în serios din amenințarea lui? Mașina infernală din garsoniera lui Stamatiad, care își trădează, prin tic-tacul ei, prezența, sau tactica lui de a ne îndepărta de el, abătându-se pe piste false?“

Sună telefonul. Se bucură aflând la celălalt capăt al firului pe doctorul Tomescu de la Laboratorul de criminalistică.

„Stimabile, fii liniștit, îi comunică acesta, cele șase crizanteme sunt curate... Mâine o să vă trimitem în scris rezultatele expertizei. Asta-i tot, căpitane.“

Lucian rămase lângă aparat, obsedat de tactica dușmanului lui Stamatiad: „Cu cele șase crizanteme a urmărit să-i provoace geologului un alt șoc psihologic. Șase fire... flori pentru un mort.“

VIII

NELU MÂȚU, ZIS „PISICĂ", PETRECE

1

Frunză bătu la ușă. Nu i se răspunse. Apăsă atunci clanța, dar nu putu intra. Mai ciocăni de câteva ori. În sfârșit, un glas vlăguit de femeie îl pofti să intre. Îl izbi o căldură uscată, de calorifer. La lumina anemică a unui bec, văzu o bătrânică. Ședea la masă și-și ghicea în cărți. Apariția unui străin o înmărmuri cu o carte în mână.

— Bună seara, zise Frunză.

Femeia se hotărî, în sfârșit, să-și coboare brațul.

— Bună seara, răspunse și, rușinată că fusese prinsă făcându-și pasiența, își adună în grabă cărțile.

— Pe cine căutați? se interesă ea, măsurându-l mirată pe oaspete.

Frunză se recomandă, prezentă chiar și o legitimație și îi explică bătrânei în câteva cuvinte scopul vizitei. Apelase la un ton natural, așa încât bătrâna să nu se sperie.

— De Nelușu e vorba? Ochii i se umplură pe dată de lacrimi. Mereu Nelușu și iarăși Nelușu... Dumnezeule, ce să mă fac?

Frunză veni mai aproape de ea, ceru voie să se așeze, își trase apoi un scaun lângă masă.

— Ce-a mai făcut? se interesă ea ștergându-și ochii cu un colț de batic.

— Măicuță, avem nevoie de el... Când vine acasă?

— Știu eu? Își înălță umerii firavi a neputință. Vagabondează... Dracu' mai știe pe unde. Dintr-o pornire naturală, își așeză mâinile muncite pe masă, parcă pentru a-și le odihni. Mai dă uneori și p-aci. Când îi obosit... ori flămând... ori hăituit. Stă cât stă... mă fură de economii și dispare... Când nu găsește bani, fură ce-i cade sub mână... Își șterse din nou ochii.

Frunză îi privi mâinile uscăţive, străbătute de vene groase, şi se înduioşă: semănau cu ale mamei sale.

— Când a fost acasă ultima oară?

— Da' ce-a mai făcut, maică? Ceva rău, nu-i aşa? Suspină din adâncul inimii. Nu mai pot îndura, maică. Când vine noaptea, mă bag în pat şi mă rog lui Dumnezeu să mă cheme la dânsul, că tare am obosit. Aţi întrebat când a fost Neluţu pe-aici ultima oară? Păi, aseară, şi l-am rugat cu lacrimi în ochi să se cuminţească. „Gata, mamă, mi-a făgăduit, de mâine mă angajez la atelier, că-i nevoie de lăcătuşi." L-am crezut... De fiecare dată îl cred. Acu, poftim, poliţia îl caută din nou!

— A stat mult acasă? Adică, de la ce oră până la ce oră?

Femeia pricepu că nu-i a bună cu Neluţu al ei. Vorbea uitându-se cu o tristeţe adâncă în ochii ofiţerului.

— A venit... să fi fost ceasurile opt. Mi-a cerut ceva de-ale gurii. Ce să fac?! Mi-e copil... I-am dat. În vremea asta, mă rugam de el să se cuminţească... c-o să-i putrezească oasele prin puşcării. Pe o ureche îi intra, pe cealaltă îi ieşea. M-am dus dincolo să mă culc. Arătă cu capul spre odaia vecină, despărţită de un perete subţire. Pe Nelu l-am lăsat aici, pe laviţa aia din colţ. S-a ghemuit acolo cu o carte...

Cartea se mai găsea pe laviţă. Frunză îi silabisi de la distanţă titlul „P. Ispirescu — Basme".

— S-a culcat şi el?

— Nu, nu... L-am luat la rost că de ce se culcă îmbrăcat. El, că nu se culcă, stă aşa, c-o să coboare la Florica.

— Cine-i Florica? se interesă imediat Frunză.

— E fata de serviciu de la familia Gărdescu... o copilă de la ţară. Neluţu a batjocorit-o şi acum trăieşte cu ea. Dracu' să-l pieptene... A crescut ca vai de lume... a luat de la ticălosu' de taică-su tot ce-i rău... Vai de capu' fetei! Acum e grea, în luna a patra.

Frunză o asculta cu luare-aminte, imaginându-şi viaţa lipsită de bucurii a bătrânei.

— Încă nu dormeam când l-am auzit că pleacă. „Pleci?" l-am întrebat. „Plec, mamă." „Te du cu Dumnezeu şi închide uşa!" i-am zis. Şi a plecat.

— Era târziu?

— Florica trebuie să ştie... că la ea s-a dus. Nu vrei să-mi spui, maică, ce-a făcut? Tăcu şi se uită im-

plorator la Frunză. Sau... sau... Doamne ferește, s-a întâmplat ceva, iar poliția are nevoie de el?

— N-ai vrea, măicuță, să mă conduci la Florica? îi propuse Frunză.

Bătrâna se învoi. Se ridică anevoie și numai atunci ofițerul văzu cât era de scundă și firavă.

— Fată cumsecade Florica, da' fără noroc, maică... Să dea derbedeul taman peste ea! Dacă mai lasă și copilu', ce viață o să aibă?!? Doamne, Doamne...

Se îndreptă spre ușă. Frunză, rămas mai în urmă, luă de pe laviță cartea lui Ispirescu.

— Mi-o împrumuți, măicuță, pentru câteva zile? Că-mi plac și mie basmele.

— Ia-o, maică, dacă zici că-ți plac.

Coborâră scara îngustă; femeia mergea înainte, cu prudență, căci becul nu prea lumina. Se opriră la etajul unu, în dreptul unei uși. Bătrâna menajeră bătu de două ori, dar intră de-a dreptul, fără nici o altă invitație. Nimeriră într-o odăiță înghesuită. Florica ședea pe marginea unui pat de campanie și croșeta. Se ridică și o întâmpină pe bătrână cu acea bună-cuviință proprie țăranului. Rosti: „Săru' mâna!“ Apoi își mută privirile către Frunză: avea ochii mari, cu o căutătură curată în adâncul lor. Lăsă lucrul deoparte. Nu era prea înaltă, nici prea voinică. Sarcina abia i se observa sub rochia verde de stambă.

— Florico, dumnealui a venit după Neluțu, o lămuri bătrâna.

— După Nelu?! se îngrijoră ea.

— Vrea să întrebe nu știu ce...

Era cald în odăița aceea, unde cu greu își găseau locul un pat de campanie și o noptieră acoperită cu hârtie albastră. Rămăseseră tustrei în picioare.

— Nelu a fost aseară la dumneata? o chestionă Frunză.

Peste fața Floricăi trecu o undă de spaimă, păli, apoi, deodată, se îmbujoră.

— A fost, răspunse ea abia auzit, trăgând cu coada ochiului la bătrână: „Să vorbesc sau nu?“

Mama lui Nelu înțelesese ceva din acea căutătură, o îndemnă nu numai cu capul, ci și cu vorba:

— Zi, fato, zi!

— La ce oră a venit, la ce oră a plecat?

Florica lăsă capul în piept.

— Pe la mine n-o să mai treacă, așa că nu-l mai

aștept, continuă ea cu noduri. Aseară, când a venit, eu dormeam. M-a trezit. Am aprins lumina și m-am uitat la deșteptător: era trecut de unspe...

— Ce-a mai vrut ticălosul de la tine? se indignă bătrâna.

— Lasă, mamă! încercă Florica s-o îmbuneze. Nu te amărî!

— Tot povestea cu copilu? stărui să afle mama lui Nelu.

Tânăra cedă și relată:

— O ține morțiș că nu-i copilul lui... să i-l duc, cică, plocon, ăluia de mi l-a făcut.

Ascultându-o, în sufletul lui Frunză se aprinse și mai puternic dorința de a da ochii cu Nelu Mâțu, cu „tânărul în negru", să-i vadă mutra și, eventual, dacă va fi cazul, să-l și cârpească.

— La ce oră a plecat?

— N-a stat mult...

— Te-a stors de bani, nu-i așa? interveni iar menajera.

— Nu, mamă, un ban nu mi-a cerut... Avea... mi-a și arătat... Numai sute avea... I-am și zis: „Dacă ai bani, de ce nu mă duci la doctor?"

— Și ticălosu' ce ți-a zis?

Florica își mușcă buzele; nu voia să răspundă sau, poate, îi era rușine. Se străduia să nu plângă. În cele din urmă, îi răspunse:

— A zis... să mă ducă... ălălalt...

— Ne-om descurca noi, o îmbărbătă bătrâna. Spune-i dumnealui ce mai vrea să știe.

— La ce oră a plecat de la dumneata? îi repetă Frunză întrebarea.

— Nu știu... n-a stat mult, o jumătate de oră.

— Ți-a spus de unde avea atâția bani? Lucrează undeva?

— Nu mi-a zis.

— Pe unde aș putea să dau de el la ora asta? vru Frunză să mai afle, hotărât să-l înhațe pe Nelu Mâțu în următoarele ore.

Fata consultă iarăși ochii osteniți ai bătrânei și răspunse șovăitor:

— Nu știu...

Mințea. Cu stângăcie. „Îl iubește, își explica ofițerul, și vrea să-l apere." Ar fi putut s-o ia „tare" și, cu sigu-

ranță, ar fi scos multe de la ea, dar pântecele acela rotunjor, purtând înăuntrul lui un început de ființă umană, îl dezarmă.

— Nu ți-a făcut cunoștință cu prieteni de-ai lui? se încăpățână Frunză să mai smulgă ceva de la biata gravidă.

— Nu m-a dus niciodată pe la prieteni. Zău, nu mint!

Ofițerul înțelese că nu mai avea nici un rost să stăruie; informațiile culese îl indicau fără echivoc pe Nelu Mâțu ca pe un potențial infractor implicat în afacerea Stamatiad. Întinse mâna spre ușă.

— Dacă mai vine, ce să-i spun? îl opri locului întrebarea plină de inocență a Floricăi.

Frunză o măsură lung, cu milă: „Prostuțo, îi răspunse în gând, n-o să mai vină ... De-acum încolo e al nostru ... Să se apropie numai de casă!"

— Spune-i că l-a căutat Miliția și să se prezinte la șeful Secției ... de care ține după buletin. Mai rămâi, măicuță?

— Mai rămân, răspunse cu îndurerare bătrâna. Cum s-o las singură?! Zi și mata ...

Frunză coborî în stradă. Răcoarea nopții de toamnă îl înfrigură. Fusese prea cald în cămăruța strâmtă a Floricăi. Se îndepărtă de clădire. După vreo douăzeci de metri se opri și își ridică ochii către etajul unde locuia Stamatiad. Nu se zărea nici o lumină la ferestre din pricina jaluzelelor trase. Strada, de asemenea, era liniștită. Rămase în continuare pe loc. Experiența îl sfătuia să nu se depărteze imediat de zona pe care numai ce-o cercetase ... să aștepte și să pândească. Îl interesa, desigur, intrarea de serviciu. Se trase lângă trunchiul unui castan și își aprinse o țigară. Cercetă din nou ferestrele locuinței inginerului: continuau să fie întunecate. Oftă, gândul i se îndreptă către Nelu Mâțu. „A avut parte de o viață nenorocită și acum i-a venit și lui rândul să nenorocească alte vieți. N-o să-mi cadă el în mână?!"

Tot așteptând lipit de copac, ajunse la a treia țigară. Tocmai se hotărâse să-și părăsească „observatorul", când, pe neașteptate, apăru Florica: ieșea din curtea clădirii. „Bravo! se felicită el copilărește, ai avut fler." Strivi țigara cu vârful pantofului și se luă după tânăra gravidă. Era grăbită, nefericita. Mergea repede, fără să se uite nici în stânga, nici în dreapta. Frunză se ținea după baticul ei roșu ca după un semnalizator. „Ia te uită la ea! o compătimea. E fată-n casă?! Ce-i aia fată-n casă la

toate?! Zgribulită, biata de ea, în paltonul ei subțire. O copilă gravidă!"

Florica străbătu mai întâi strada Brumei, apoi coti pe strada Macului, ca după vreo cincizeci de metri, să se oprească în dreptul unei cârciumi. Nu intră, ci se mulțumi să cerceteze localul prin geamurile ușilor. Șovăia, probabil. În cele din urmă, își luă inima în dinți și trecu pragul cârciumii. Frunză se grăbi s-o ajungă din urmă. Din stradă se vedea destul de bine prin geamurile ușilor. Era o cârciumă mică, sordidă, înecată în fum. Florica se oprise la o masă ocupată de doi bărbați și două femei. Se adresase cuiva — un tânăr bine îmbrăcat, elegant chiar, cu părul negru, lucios, tuns plastic. Probabil vorbea cu Florica tare și golănește, deoarece stârnise râsul consumatorilor de la celelalte mese. Florica însă îndura batjocura, se vedea că aceștia îl ațâțaseră pe tânăr, care se înfuriase și îi arăta ușa. Și pentru că fata refuză, o îmbrânci. În momentul acela veni la masa celor patru tineri un ospătar care, luând-o pe Florica frumușel de braț, o scoase în stradă. Frunză abia avu timp să se ferească din calea ei: o mai văzu pe iubita lui Mâțu zăbovind derutată, apoi pornind resemnată în direcția de unde venise. Frunză îi ieși în cale. Ea îl recunoscu și încremeni cu mâna la gură, de parcă ar fi vrut să-și reprime un țipăt.

— Liniștește-te! i se adresă Frunză prietenește. Nu-ți fie teamă. Știu, m-ai mințit din dragoste pentru Nelu. Te înțeleg... Acum însă vreau să-mi spui ce-ai căutat în bodega asta împuțită și cine-i băiatul cu care ai stat de vorbă și te-a îmbrâncit.

Fata izbucni în plâns.

— Hai, potolește-te, n-ai voie să plângi, nu-ți face bine.

— E Costică și i se mai zice și „Parșivu", e cel mai bun prieten al lui Nelușu.

— Ce treabă ai cu el?

— Să dea de Nelușu, să-i spună că-i căutat de Miliție. Nu mai plângea. Vorbea ținându-și capul plecat.

— Ce ți-a răspuns? Frunză o apucă blând de bărbie și o sili să i se uite în ochi.

— Și-a râs de mine... Mi-a aruncat în față vorbe deșucheate, că sunt proastă, că numai proastele rămân borțoase... M-a trimis la Pușa, să-l caut acolo. Da' eu

nu știu cine-i Pușa... iar el n-a vrut să-mi spună nici măcar unde stă...

— Zici că sunt buni prieteni?

— Au fost amândoi la Corecție... de acolo se cunosc...

— Hai, du-te acasă... Dăm noi de Pușa.

Frunză intră în local numai după ce se convinse că paltonul și basmaua fetei au dispărut în noapte. Îl întâmpină un miros greu de bradolină. Se îndreptă decis către masa lui „Parșivu". Dintr-o ochire, constată că cei patru consumau vermut cu sifon. „Spriț de vermut!" își spuse îngrețoșat. „Ce oroare!" Se opri în fața celor patru cu mâinile înfundate în buzunarele fulgarinului. „Parșivu" îl măsură golănește de jos în sus. Când întâlni, în sfârșit, privirile lui Frunză, nu se lăsă intimidat de asprimea lor amenințătoare. Se trezi pe dată șmecherul din el. Făcu cu ochiul celorlalți. „Giniți-l! Mamă, ce-i fac!" Scoase din buzunar o monedă de un leu și i-o întinse:

— Ia și mata! De pomana morților... Și mână măgaru'!

Spre mirarea celor patru, Frunză luă moneda și o băgă în buzunar. Apoi, fără să se piardă cu firea, îi porunci șmecherește:

— Bă, „Parșivule", ia ieși tu în stradă că am o vorbă cu tine!

Cel vizat se prefăcu că nu a auzit. Ridică paharul și le ură alor lui:

— Ura și la gară!

— Ieși, mă, în stradă când îți zic! Și gura! îi porunci Frunză.

— Don' Titi, i se adresă „Parșivu" grăsanului de la tejghea, ce-i lași, dom'le, pă toți cerșetorii în local? Nu mai poate omu' să bea un spriț să-i tihnească...

— Bă, dacă nu ieși de bunăvoie, te umflu și te duc, îl amenință Frunză scrâșnit.

— Io-te-te, mă și amenință... Înainte mă deranjă curva aia, acum 'mnealui! se adresă el consumatorilor din jur și se ridică țâfnos.

Frunză îi ghici intenția. Când îi văzu pumnul repezindu-se să-i pocnească nasul, făcu un pas îndărăt și, printr-o mișcare fulgerătoare de judo, îi prinse brațul, i-l răsuci la spate până ce își auzi adversarul milogindu-se:

— Au!... Au!... Zi, dom'le, că ești de la Miliție...

Ce naiba, nu știi că așa-i „Parșivu", glumeț din fire? Îi făcu lui Frunză cu ochiul, șmecherește. Acesta slăbi din strânsoare.

— Ieși în stradă, că ai să-mi faci o ciripeală.

„Parșivu" zâmbi celor de la mese și ieși din local condus de Frunză.

— Zi așa, mă luași peste șiret, îl certă golănește ofițerul. Zi mersi, bă, că nu te-am făcut de rahat în fața „mamzelelor" tale... te dădeam peste cap, că nici dracu' nu te mai ridica de jos. A! Să nu încerci s-o ștergi, că trag în tine!

— Gata, don' șef, n-o-ntind, se învoi el mieros.

— Bă Costică...

— Eu... și materia moartă... N-o-ntind, don' șef... n-am dă ce, că nu făcui nimic în ultima vreme. Cuminte ca un băiat de salon...

— Nu de tine am nevoie, ci de „Pisică".

— De amicu' meu „Pisică"?! Așa să-mi fii spus, don' șef...

— Pălăvrăgește mai puțin. Unde-i „Pisică"?

— Păi un' să fie, don' șef!? Neluțu de când s-a văzut cu biștari, o tot trage pe altă stradă...

Era pentru a doua oară în seara aceea când Frunză auzea că Nelu Mâțu se înavuțise.

— De unde-i are?

— Nu știu, don' șef, să-mi moară mama dacă știu. O fi făcut băiatu' vreun gheșeft... Eu, don' șef, m-am cumințit... nu mai fac... sunt în câmpu' muncii...

— Ciripește, auzi, bă? De unde îl iau pe „Pisică"?

— Mata, don' șef, ai trimis-o pe Florica?

— Cine-i Pușa?

— O fată, răspunse „Parșivu", revenindu-și parcă din primul șoc.

— Și eu care crezui că-i un fătălău, îl zeflemisi Frunză. Și nu te mai lungi atât la vorbă!

— Păi Pușa, don' șef... e una din aia, da' dulce... hoață foc, da' dulce... Dai un ban, da' stai în față. Nelu, acum, că are și biștari, o are și pe Pușa... Norocos băiat „Pisică".

— De unde-l iau?

— După câte îmi pricepe capu' ăsta prost — Costică își trase un bobârnac în frunte —, a nasolit-o rău de tot „Pisică". Încă de la Corecție i-am spus: „Bă, nu te vârî...

stai deoparte... ești prost ca noaptea, n-ai stofă... n-ai doxă." Nu m-a ascultat...

— Lasă flecăreala! Ciripește-mi adresa Pușei.

— Strada Cantemir 25. Pă cine o să-ntrebați de Pușa, o să vă arate ușa ei.

— Cu cine stă?

— E singură, don' șef, că-i curvă... are hogeacul ei... cu tranzistori la pat... Pot să-mi retrag trupele din fața inamicului?

— Încă nu, îl opri Frunză. Fii drăguț și prezintă-mi buletinul...

— De ce, don' șef? Sunt în regulă. N-am făcut nimic. Scoase legitimația și i-o întinse. Frunză cercetă atent actul, reținu domiciliul „Parșivului".

— Ia-l... dacă m-ai dus, să știu unde să te caut...

— Se poa' don' șef?

— Și bagă-ți mințile-n cap!

— Îmi tot bag, dar fermoarul mi-e stricat și nu ține... Adio!

Frunză se depărtă. După câțiva metri se auzi strigat:

— Don' șef! Don' șef!

— Ce-i, mă?

— Strada Cantemir 45, nu 25... Adio, don' șef...

— Dacă m-ai dus cu preșu', caută-ți de pe acum un pat liber la pârnaie! îl amenință Frunză.

Se uită la ceas: de mai bine de două ore se afla „în teren". Găsi că ar trebui să-i raporteze căpitanului desfășurarea investigațiilor. Căută un telefon public. I se răspunse că domnul căpitan Lucian era și el „în teren".

2

Frunză intră într-o curte îngustă și întunecoasă. Până nu de mult, strada ținea de un vestit cartier rău famat — Crucea de Piatră —, pomenit aproape zilnic în paginile ziarelor bucureștene. Ba o crimă, ba un furt, ba o încăierare soldată cu morți și răniți. Ofițerul înaintă prudent în bezna curții. După câțiva pași se opri și încercă să se orienteze. În dreapta se înșiruiau, una după alta, ușile fără geamuri ale unui imobil cu un etaj. În stânga se înălța zidul unei alte clădiri. „Trebuie să fi fost un han, își spuse el, sau un bordel." Ferestrele încăperilor erau toate întunecate — semn că locatarii se culcaseră. Numai în fundul curții, acolo de unde o scară

de lemn ducea spre partea de sus a casei, mijea pe sub ușă o linie de lumină. Se îndreptă într-acolo, trecând fără zgomot prin fața celorlalte uși. Observă că erau numerotate. Se opri chiar în dreptul scării. Ciocăni. Un glas morocănos de bărbat întrebă:

— Cine-i?

Frunză îi răspunse pe un ton cât se poate de politicos:

— Nu vă supărați că vă deranjez... o caut pe domnișoara Pușa...

Fu atât de naiv să creadă că ușa i se va deschide, iar omul va sta de vorbă cu dânsul, așa cum cer legile bunei-cuviințe.

— Ia mai duceți-vă dracului cu Pușa voastră!

Frunză râse. Omul era băut și, pe deasupra, avea pesemne motivele lui să se poarte așa. Interveni însă o femeie:

— Sus, la șaișpe! îi strigă ea tot fără să-i deschidă ușa.

Frunză urcă încet scara de lemn. Sub apăsarea pașilor săi grei, treptele scârțâiau zgomotos, gata parcă să se prăbușească. Ajunse pe un palier lung cât clădirea. Trecu fără zgomot de la o ușă la alta. Găsi, în sfârșit, camera 16. Fereastra întunecată arăta că stăpâna locuinței se culcase. Frunză nu se sfii și bătu la ușă. La început discret, apoi din ce în ce mai tare. Se deschise deodată ușa de la 15 și în prag răsări o femeie grasă și rotundă cât un butoi, având pe ea doar o cămașă de noapte. Căscă și întreabă somnoroasă:

— Pe cine căutați?

— Pe domnișoara Pușa.

Femeia mai căscă o dată, încercă să-și îndrepte părul lung ce i se revărsa neglijent pe umeri. Frunză se aștepta să fie luat la „trei păzește", de aceea nu mică îi fu mirarea când grăsana continuă pe un ton cuviincios:

— Numai pe Pușa o vreți?

— Numai.

— E în oraș fetița, îi vorbi ea familiar. Se vedea că era obișnuită să dea asemenea explicații unor vizitatori nocturni.

— Cu Nelu?

— Îl știți? se bucură femeia. Ce noroc pe capu' lui, să câștige la Loto! A venit și a luat-o pe Pușa la bar...

la „Melody". Petrec... acolo, că la „Tarzan", în colț, nu mai e de nasul lor.

Din pricina întunericului, Frunză nu-i vedea prea bine fața. O întrebă respectuos:

— Mata cine ești?

— Da' mata? i-o întoarse femeia. Că nu prea te văzui p-acilea. Nu așteptă răspunsul. Cauți o drăguță? Ți-o aduc, nene, pe tavă... Una că n-o să închizi ochii toată noaptea. Mai tare-n cur ca Pușa... Ehei!

— Eu pe Pușa o vreau... bătu Frunză în retragere.

— N-am ce-ți face. Ți-a luat-o Nelu înainte. Hai să te duc eu la una, zău așa, stă la doi pași... Mie nu-mi dai decât de-o țuică.

Văzând încotro bătea, Frunză scoase o bancnotă de cinci lei și i-o vârî în mână.

— Să-ți trăiască frănțuzoaica, îi mulțumi femeia. Și când mai vii pe la Pușa, bate și la ușa mea, mânca-ți-aș ochii...

Frunză nu mai zăbovi, o șterse urmărit de vorbele femeii. „Nu-mi prea merge, se compătimi el când se pomeni din nou în stradă. Nu-mi mai rămâne decât să atac..." Trecuse de ora zece. Încotro s-o ia? La dreapta, la stânga? Cartierul îi era necunoscut și se orienta cu greu. O luă la dreapta și porni în căutarea unui taxi sau a unui telefon public. Auzi zgomotul îndepărtat al unui tramvai și se îndreptă într-acolo. Ajunse astfel pe un bulevard cu o circulație intensă. Mai merse pe jos o bucată de drum. În cele din urmă, în dreptul unei farmacii găsi un telefon public. Îl chemă pe Lucian.

— Ei, l-ai prins? sări Lucian nerăbdător.

— Aș! Sunt pe urmele lui. La ora asta, dacă vrei să știi, regele petrece la „Melody".

— Petrece?! exclamă căpitanul. Și tu pe unde te petreci?

— La dracu-n praznic!

— Să-ți trimit o mașină?

— Nu-i nevoie. O să iau un taxi. Vii și tu la bar?

— Mai întrebi? se bucură căpitanul. Ce, noi n-avem voie să petrecem?

— Atunci, ne întâlnim la intrare, propuse Frunză. Cine vine primul, așteaptă.

Bineînțeles, Lucian ajunse la bar mai repede decât Frunză. Se postă lângă intrare și, fără voia sa, fu martorul unor mici întâmplări nu lipsite de haz. Bărbaților

fără cravată nu li se vindeau bilete de intrare. „Fără ținută nu e permis!“ le striga casierul, îndreptându-i către un zdrahon de portar, care oferea spre închiriere cravate. „Cinci lei cravata... O puteți purta toată noaptea! își lămurea portarul clienții. Cinci lei pe alese!“

Apăru și Frunză furios și înjurând de mama focului: umblase mult până să dea de un taxi.

— Șoferii Getax-ului dorm prin stații în loc să umble în căutarea clienților, își revărsă el nemulțumirea.

— Să intrăm! Lucian îl luă de braț, se opriră la casă, apoi, cu biletele în mână, coborâră treptele ce duceau direct la bar. Programul artistic începuse de mult. Un ospătar foarte stilat, cu gesturi de fetiță alintată, le ieși în cale și îi conduse la o masă liberă. Comandară o sticlă de vin.

— Deocamdată atât, preciză Frunză, încă supărat pe șoferii din Capitală.

Se uitară în jur, în speranța că-l vor zări pe Nelu Mâțu. Lumini multicolore pluteau ca niște nori zăpăciți prin semiîntunericul localului. Doar ringul de dans era prins în bătaia puternică a unui reflector.

— E aici, spuse Frunză mai mult pentru sine. Nu mă înșală mirosul. Și se lovi cu degetul peste nara dreaptă. Are bani tipul... a „câștigat la Loto“ ... și vrea să-i cheltuiască cu domnișoara Pușa. Ar fi bine să ții sub observație ieșirea... să nu ne scape.

— Nu văd de ce ar părăsi localul în timpul spectacolului... Poate că ne cunoaște.

Programul artistic plăcea: consumatorii aplaudau, chiuiau, strigau numele unor actori, cereau bisuri.

„O noapte la bar cu Lia! Ar încânta-o oare atmosfera de aici?“ se întrebă Lucian, furat de exercițiile unui cuplu de acrobați, în timp ce Frunză le urmărea indiferent. Se încălzi însă și începu să-și manifeste entuziasmul atunci când pe ring își făcu apariția Roza Petrovici, o frumoasă cântăreață nu lipsită de voce. După ce își făcu numărul, barul se lumină pentru câteva minute, spre bucuria lui Frunză, care exclamă:

— Uite-l!

— Unde? se săltă Lucian de pe scaun și nu lipsi mult să se ridice.

— Așază-te pe scaunul din stânga mea...

Lucian îl ascultă. Nelu Mâțu se nimeri să fie chiar în fața lor, la o distanță de vreo opt metri.

— În sfârșit, iată-l... „Tânărul în negru"...

Nelu Mâțu ședea cu coatele pe masă și se întreținea, bine dispus, cu o femeie ce părea să fie cu câțiva ani mai în vârstă decât el și care, în răstimpuri, își permitea să expedieze zâmbete provocatoare unor tipi de la o altă masă.

— Domnișoara Pușa?! mormăi Frunză nemulțumit. Ai zice că și-a tăvălit fața prin făină.

— Așa-i modern, râse Lucian: figura cadaverică, obținută cu o pudră albă că făina; părul negru, tapat și tuns scurt... Mult dermatograf... mult rimel...

— Domnișoara Pușa, domnișoara Pușa, îi îngână Frunză numele. Carevasăzică așa arăți!

— Pare îndrăgostit Nelutu nostru.

Lucian duse paharul de vin la gură, bău, apoi se lăsă purtat de gânduri.

— Ce-i cu tine? Ce nu-ți place? se interesă Frunză cu paharul de vin în palme, ca și când ar fi vrut să-l încălzească.

— Prea multă puștime în bar, îi mărturisi Lucian cu tristețe. Cine sunt? De unde au bani să-și petreacă nopțile prin baruri? Prețurile, aici, sunt destul de piperate. Unde mai pui că plătești și intrarea...

— Unde mai pui că îți plătești și cravata dacă vii fără ea, îl cicăli ironic Frunză. Filosofează mai puțin... Cine vrei să fie puștii ăștia? Odraslele...

Lucian îi dădu dreptate și trecu la un subiect profesional.

— Cum vrei să procedăm, le întrerupem distracția? Așteptăm să și-o încheie? Ce propui?

Orchestra începu să cânte un tangou lent. Perechile de dansatori umplură ringul. Printre aceștia, și Mâțu cu partenera lui.

— A venit și aici în negru, din cap până-n picioare, remarcă Lucian.

— O fi negru și în cerul gurii, ce zici?

Fiul menajerei era totuși mai puțin elegant decât Pușa. Purta un costum negru, prea strâmt pe trupul său vânjos. În loc de cravată, își atârnase de gulerul alb al cămășii un șnur negru.

— Domnișoara lui e cam uscățivă... palidă, mormăi din nou Frunză, nemulțumit.

— Ți-am spus că așa e modern... Pudra o face palidă...

Cei doi dansau languros, lipiți unul de altul ca doi îndrăgostiți.

— Idilă, nu glumă!

— Te pomenești că ai vrea să fii în locul lui? îl necăji Lucian.

— De ce nu? replică Frunză, uitându-se la ceas. Eu îți spun că n-are nici un rost să ne pierdem timpul. E aproape unu. Ăștia o țin în tangou până-n zori.

— Ai vreo idee?

Frunză se aplecă la urechea căpitanului și începu să-i explice ceva.

— Nu-i rău. Mor de curiozitate să aflu cine-i Celaru, unde se ascunde. Numai că dansul ăsta se lungește inadmisibil de mult.

— Ca orice tangou excitant... Când ai dansat ultima oară?

— La revelion...

— Ce bine că mai există pe lume și revelion!

În sfârșit, orchestra intră în pauză. Perechile de dansatori părăsiră ringul. Mâțu o conduse pe Pușa la masă, însă nu se așeză. Îi spuse ceva femeii la ureche. Pușa izbucni în râs.

— Jur că se duce la toaletă, anticipă Lucian.

— Perfect! se bucură Frunză. Mă duc după el. Tu, între timp, fă plata.

Se ridică și se îndreptă și el spre toaletă. Îl așteptă pe „Pisică" în vestibul. Acesta apăru, se opri în dreptul unei chiuvete și se privi în oglindă, în timp ce Frunză se postă în stânga lui. „Pisică" părea mulțumit de mutra sa. Pe când se pieptăna, ofițerul se răsuci spre el și i se adresă pe un ton atât de direct și de categoric, încât celălalt înlemni.

— „Pisică", desfundă-ți urechile! Te întorci la masă, ceri nota, plătești imediat, o iei apoi frumușel pe Pușa de braț și porniți cuminte spre ieșire...

— Tu, cine... bâigui Nelu pălind.

— Vorba!... Vii cu mine la Secție... Bagă de seamă! Frunză îl privi în ochi amenințător. Să nu faci pe șmecheru' cu mine, că te arzi... Și acum, *vira*!

„Pisică" ieși din WC, urmat la un pas de Frunză. Lucian îi zări imediat: fiul menajerei, alb la față, înainta nesigur parcă pe picioare. Ajuns la masa sa, Mâțu aruncă o căutătură peste umăr: „curcanul" era acolo unde-l lăsase și-l pândea, așteptând să-i îndeplinească ordinul. Poate că

ar fi rămas mult așa, în picioare, dacă Pușa nu l-ar fi tras de braț să se așeze, moment în care și Frunză reveni lângă Lucian.

— Am achitat nota, îl informă căpitanul fără să-și ia ochii de la tânărul în negru. Probabil îi povestea partenerei sale ce i se întâmplase la toaletă, căci femeia își tot întorcea capul spre ei.

— Eu mă duc să mă instalez în capul scării, să-i aștept acolo, îl înștiință Lucian ridicându-se.

Frunză îi șopti: „E în regulă" și, rămas singur, căută să nu-l scape nici o clipă pe „Pisică" din raza sa vizuală. Tânărul scoase un teanc de bancnote de o sută, plăti chelnerului, apoi îi strecură fetei în poșetă ce-i mai rămăsese, se ridicară și se îndreptară spre ieșire. Nelu o luă înainte, Pușa îl urmă supusă. Trecură astfel amândoi pe lângă masa lui Frunză. Ofițerul li se alătura imediat. Urcară tustrei spre garderobă. Lucian era acolo și cei doi se pomeniră imediat flancați. Așa trecură pe lângă portar care, în speranța tradiționalului bacșiș, îi salută respectuos, cu mâna la cozorocul chipiului său de „general". În stradă, Lucian îl înșfăcă de braț pe „Pisică", iar Frunză pe frumoasa Pușa, conducându-i la mașina parcată nu departe. Pe tânăr îl cuprinse un tremur, ca și cum i s-ar fi făcut dintr-o dată frig. Fata, ceva mai calmă, se interesă unde va fi dusă.

— La o altă petrecere, nu-și refuză Frunză o glumă.

3

Conform principiului său: „Bate fierul cât e cald!", Lucian hotărî ascultarea neîntârziată a lui Nelu Mâțu.

— Nu ești obosit? îl întrebă Frunză căscând.

— Am avut și noi parte de o petrecere modestă și ai vrea să mă resimt! replică „șeful".

— Cu domnișoara Pușa ce facem?

— O lăsăm să aștepte. Poate se ivește necesitatea unei confruntări... Dă-i câteva reviste, să nu se plictisească.

— Dacă nu știe să citească? glumi Frunză.

— Dacă știe să numere bancnote, știe să și citească!

Nelu Mâțu fu introdus la „ascultare" în jurul orei 2,30. Panica iscată în el de rapiditatea cu care fusese reținut nu-i trecuse. I se împinse un scaun și se așeză șovăind.

— Ce-i cu tine? Vrei să te duc la closet? îl întrebă

Frunză mai în glumă, mai în serios. Sper că n-ai făcut în pantaloni.

Nelu Mâțu încremenise pe scaun puțin aplecat din șale, gata parcă să cadă în nas. Fața sa rotundă, cam spânatecă, cu maxilare proeminente, părea plămădită din același material negru cu cel al costumului. Presimțea natura întrebărilor, nervozitatea i se accentuase. Brațele îl incomodau, nu știa ce să mai facă cu ele: le încrucișa la piept, le lăsa să cadă de-a lungul scaunului ori se apuca să-și frece, în neștire, genunchii cu palmele.

„Un parazit!" gândea Frunză, amintindu-și de maică-sa și de nefericita de „fată-n casă, la toate". „E o stârpitură!"

„Nu seamănă cu bătrâna menajeră decât la nas", constată Lucian înainte de a-i pune tânărului prima întrebare:

— Nelu Mâțu, zis „Pisică", mai ai și alte porecle?

Nelu tresări. „Asta-i «curcan» cum sunt eu Al Capone! Unde am nimerit?"

— Nu, n-am.

— Nelu Mâțu, nu ți-ai respectat cuvântul dat. Când ai fost liberat de la „Corecție", te-ai angajat să te ții de meseria învățată... să devii om de treabă.

— Să spun eu cum l-a respectat? interveni Frunză de la locul său. A lucrat două săptămâni la o cooperativă, doar așa, de ochii lumii, pe urmă s-a plictisit și a dat bir cu fugiții. A furat economiile mamă-sii, ale unei fete, pe care a și batjocorit-o. Nenorocita o să aibă și un copil...

Nelu Mâțu se înghebosă și mai tare.

— Uită-te la noi când îți vorbim! îi ceru Lucian.

Nu-și înălță capul, ci se mulțumi să-l privească pe ofițer pieziș.

— Te-am întrebat ceva... Ți-ai dat cuvântul. Cum ți l-ai respectat?

— Eu, bâlbâi el, am vrut... dar... Tăcu. Pesemne nu era prea convins de verosimilul propriilor explicații.

— Dar? stărui Lucian.

— Prietenii!... Anturajul! zise el stins, apoi continuă cu glas mânios: Ei... dânșii, domnule ofițer... au tras de mine... Eu...

— Îngerașule! îi scăpă lui Frunză. Ce zici de îngerașul ăsta? E o victimă a mediului... a anturajului!

— Ce ți-au făcut prietenii?

„Se frământă, își spuse Lucian, e derutat băiatu', nu

știe de ce l-am reținut... caută un răspuns... Gata, băiete!"

— Mi-au cerut să iau parte la câteva spargeri, să-i ajut, că doar sunt lăcătuș...

„Face pe prostul cu noi, își spuse Lucian. Tatonează... nu ghicește încă de ce i-am stricat petrecerea."

— Și tu i-ai ajutat?

— Ferească Dumnezeu! își făcu semnul crucii.

— Lasă prostiile, că nu ține! îl avertiză Frunză.

— Pe Dumnezeu' meu că nu i-am ajutat! Își îndreptă spinarea și-și duse pumnii la piept. Întâlni însă căutătura plină de dispreț a lui Frunză, bănui că din direcția aceea îl amenința adevărata primejdie și își feri ochii.

— Ia scoate tu tot ce ai prin buzunare, îi ceru Lucian.

— Scot, domnule ofițer, scot, cum să nu, că n-am ce să ascund, simți Nelu nevoia să se audă vorbind. Se ridică, pentru a se scotoci mai ușor prin buzunare. Căuta încet, prudent, de parcă ar fi nimerit prin buzunare străine. Rând pe rând, așeză pe biroul anchetatorului: un pieptene, o oglinjoară, o batistă, două fotografii pornografice, cinci monede a trei lei. Se tot căuta, ocolind un anume buzunar. În cele din urmă se hotărî: puse pe birou un teanc de bancnote a o sută. Lucian îl opri:

— Stai! Numără banii!

„Pisică" luă bancnotele înapoi, începu să le numere. Se încurcă de câteva ori. În sfârșit, izbuti. Zise:

— Douășpe sute.

— Adică?

— O mie două sute.

— Văd că știi să numeri. Șezi!

Nelu „Pisică" se îngheboșă iar, strângându-și brațele între genunchi.

— O mie două sute, zise Frunză, plus banii ce i-ai pasat gagicii, la bar.

— Nu i-am dat nimic, se apără el fără vlagă.

„Știe licheaua ce întrebări or să urmeze. Acum își frământă creierii. Frământă-i, băiete!" i se adresă Lucian în gând.

— Minți! se răsti Frunză. Am văzut când i-ai dat Pușei banii, după ce ai achitat nota... Pușa e dincolo, vrei s-o chem?

— I-am dat... i-am dat, recunoscu, dând din cap ca un cal în zăbală.

— Cât?

— Nu știu precis...

— Adu fata!

Frunză se ridică și se îndreptă către cea de a doua ușă. O deschise. Domnișoara Pușa moțăia în fotoliu, cu poșeta în poală. Se trezi speriată, clipind des din pleoapele ei cu gene lungi și rimelate.

— Domnișoară, fii drăguță o clipă, o invită Frunză în birou.

Pușa se opri în cadrul ușii: văzându-l pe „Pisică" înghebosat pe scaun, se crispă toată.

— La bar, o întrebă Lucian, Nelu ți-a strecurat niște bani?

— Sunt banii mei! țipă ea strângându-și poșeta la piept.

— Pe dracu' sunt ai tăi! o repezi Frunză. Nu cumva i-ai muncit cărând pietre?

Îi smulse poșeta fără ca ea să se împotrivească. O deschise, strâmbă din nas:

— Pffuu! Miroase ca într-o frizerie de mahala!

Scoase bancnotele și îi înapoie poșeta. Închise apoi ușa în urma ei. Numără opt bancnote, le așeză alături de celelalte.

— Deci, două mii de lei, constată Lucian. Nelu Mâțu, ia zi tu, de unde ai atâția bani?

— I-am manglit, răspunse „Pisică" și, pentru prima oară, îndrăzni să-și privească în față anchetatorii, vrând parcă să-i convingă că nu minte.

Frunză izbucni în râs:

— Zi... manglitor! Hoț de buzunare, nu-i așa?

— Da, da, de buzunare, confirmă „Pisică", înțelegând greșit râsul anchetatorului.

— Adică ai lucrat pe cont propriu?

— Da, da, așa e, confirmă el bucuros că, în sfârșit, fusese crezut.

— Pe cont propriu, că e mai sigur, continuă Frunză să-l ia în zeflemea. Prin tramvaie, prin magazine, pe la C.E.C. Singur-singurel. Ce sunt prietenii? Astăzi îi ai, mâine nu-i mai ai...

— Chiar așa... chiar așa... Unii te mai „ciripesc"... alții îți cer impozit...

— Mă, că prost mai ești! Avea dreptate Costică „Parșivu"...

— Ascultă, „Pisică", interveni și Lucian, hai, dă-le-ncolo de baliverne! Nu pentru asta ți-am stricat noi pe-

trecerea. Nu e vorba de niște rufe furate de pe nu știu ce frânghie, nici de niște bani furați din economiile mamei tale sau ale nefericitei aceleia... Florica. E vorba de ceva mai grav. Pricepi? Uită-te în ochii mei când îți vorbesc! Așa... Astăzi ai adus (Lucian se aplecă într-o parte, deschise biroul și scoase de acolo buchetul) la Institutul de cercetări geologice un buchet de flori și l-ai lăsat portarului să i-l dea inginerului Stamatiad. Cine te-a trimis cu buchetul?

— Cum cine? exclamă Frunză batjocoritor. Băiatu' și-a amintit că vecinul lor de la doi se însoară și, simțit cum e, s-a gândit să-i aducă flori. „Pisică" îl fulgeră cu niște ochi răi.

— Cine te-a trimis? îi ceru Lucian din nou.

Fruntea îngustă a tânărului transpiră brusc și deveni lucioasă.

— Nu știu! își țipă răspunsul „Pisică".

— Nu fă pe idiotu', i-o reteză Frunză amenințător, instigat de dorința sa de a-i cârpi „cavalerului" câteva palme.

— Nu știu, se apără el timid, zău, nu știu. Să mor dacă știu... Și ca să fie crezut, începu să se bată cu pumnii în piept.

— Fără istericale, îl sfătui Lucian cu același calm, că nu ești la „Corecție". Ce înseamnă că nu știi? Explică-te. Ai dus florile?

— Da...

— Cine te-a trimis?

— Nu știu... M-a oprit pe stradă un domn care mi-a dat douăzeci și cinci de lei, să-i fac un serviciu...

— Măă! șuieră Frunză printre dinți. Bagă de seamă, pentru fiecare minciună pe care ai de gând s-o spui de acum încolo, o să propunem la proces câte un an în plus...

Lucian nu prea înțelegea izbucnirile prietenului său. Ba mai mult, le găsea chiar ridicole. Nu avea însă nici un motiv să-i tempereze elanul.

— Mă, tu cunoști cartea asta? Frunză îi întinse basmele lui Ispirescu. Vezi ce scrie aici? Dacă vezi, ia spune tu a cui e cartea asta?

— A mea, declară „Pisică" prompt dar și derutat de manevra ofițerului.

— Până aici e în regulă, îl aprobă Frunză. Cred că la „Corecție" ai învățat ce-i aia o amprentă... Aha, știi!

Lucian socoti că venise rândul său să atace. Scoase două fotografii mari, reprezentând două amprente digitale... Împinse una din ele în direcția lui Mâțu.

— O vezi? Uită-te bine la ea. Este amprenta ta, ridicată de pe carte, îl informă Lucian. Iar astălaltă este tot amprenta ta, găsită pe masa din casa inginerului Stamatiad... Acum fă bine și spune-ne, ce-ai căutat ieri-noapte în locuința lui? Te poftesc să răspunzi frumos, direct, fără fente, fără driblinguri... Ai înțeles, „Pisică"?

Lui Mâțu îi căzu fisa: fusese reținut de Securitate. Se învoi pe dată:

— Întrebați-mă și o să vă răspund.

— Cel care te-a trimis cu florile e unul și același cu cel care ți-a cerut să pătrunzi în casa lui Stamatiad?

— Da.

Nerăbdător să afle cine este individul care urmărea asasinarea lui Stamatiad, Lucian sări peste treptele firești ale unui interogatoriu și atacă frontal:

— Cine-i tipul și unde domiciliază?

— Asta-i, domnule ofițer, că nu știu nici cum îl cheamă, nici unde domiciliază. Să-mi sară ochii dacă vă mint...

În liniștea care se lăsase, Lucian îi aruncă o privire scrutătoare lui Frunză, de parcă ar fi dorit să-i citească pe chip opinia. Era limpede că „Pisică" nu-i mințea. Tânărul încremenise, strângându-și mâinile între genunchi ca într-o menghină, și îi privea pe cei doi ofițeri cu ochii sticloși și înfricoșați. Vorbi fără să mai fie întrebat.

— Nea Fane, așa s-a recomandat, iar eu așa îi spun: nea Fane. Mă întâlneam cu dânsul la „Poarta Albă", o bodegă de pe Eminescu colț, cu Dorobanți, lângă „Parcul Trandafirilor". Ia masa acolo în anumite zile, între două și patru.

— De când îl cunoști?

— De vreo două luni.

— Povestește în ce împrejurări l-ai cunoscut. Să nu-ți scape nimic, îi atrase atenția Lucian, bineînțeles dacă ții la pielea ta...

— Asta nu ține la pielea lui! interveni Frunză ironic.

— Ba țin... și o să povestesc totul, se învoi el.

Cu două luni în urmă, către sfârșitul verii, Nelu Mâțu bătea descurajat străzile Bucureștiului. I se făcuse lehamite de micile găinării comise prin autobuze, piețe, pe la cozile cinematografelor. Visa aventuri și petreceri pe

litoral, dar nu avea un sfanț în buzunar. Economiile Floricăi le păpase într-o singură noapte, la restaurantul din pădurea Băneasa, și iar rămăsese cu buzunarele goale. A câta oară? Ăi de-o teapă cu el, dar mai „gospodari", se risipiseră de mult prin stațiunile de odihnă — la munte, la mare. Numai el, nefericitul, rămăsese pe loc. Așa s-a făcut că, într-una din zile, soarta i-a scos în cale o fetiță dulce... pe Dida Cornu, poreclită „Gina Lollobrigida". Se plictisea și ea de moarte și voia altceva. „Hai cu mine", i-a propus „Gina". Nelu, băiat sincer cu gagicile, și-a întors buzunarele pe dos. „Regret, *Cocu,* dar n-am un ban, iar tu pe datorie nu dai!" Ea îl luă drăgăstoasă de braț și îi declară că, uneori, îi plăcea să fie darnică cu băieții isteți. Îl invită la ea. Avea un „hogeac" fain, în apropiere de Piața Ferentari, cu două camere, baie, telefon. Într-adevăr, „Gina" se arătă darnică, „Pisică" petrecu la ea toată noaptea, iar dimineața, când vru să plece, „Gina" îl opri și-l mai ținu o zi, și apoi încă o noapte...

— E dată naibii, o lăudă „Pisică", înveselit pentru o clipă de amintirea idilei sale pasagere, fată lux... De toate are: frigider... bar... coniac cinci stele!

La despărțire, „Gina" i-a propus o mică lovitură. De la o vreme, i-a povestit ea, o vizita un bărbat mai în vârstă, trecut de cincizeci de ani. Nu știa prea bine cu ce se ocupa, dar știa foarte bine că gagiul nu ducea lipsă de bani. Venea mai întotdeauna cu portofelul doldora de bancnote și îi plătea fetei cât îi cerea. „Babacu", cum îl poreclise „Gina", pe lângă bani, mai avea și obiecte de valoare, un ceas de aur, inele, toate din aur masiv. „Mâine vine... e programat... e ziua lui. Când o fi cu mine în pat, tu dai buzna în cameră, îi umfli banii, inelele, ceasul, și pe urmă o ștergem, așa cum vrei tu, pe litoral." „O să ne denunțe", a avertizat-o Nelu. „Nu face el prostia asta, că nu-i tâmpit, l-a contrazis ea, că-i însurat, cu copii mari, cât noi de mari. Nu se dă el în «stambă»." Propunerea i s-a părut lui Nelu de milioane — practică, amuzantă. Al lor va fi litoralul. S-a învoit deci. În ultima clipă, mica lor lovitură a luat o întorsătură neașteptată, deși planul născocit de mintea „Ginei" era simplu și ușor de dus la îndeplinire, iar Nelu și-a jucat convingător rolul amantului înșelat. Năvălise în camera „adulterului" cu pumnalul în mână, „decis să se răzbune". „Babacu", uns însă cu toate alifiile, nu s-a lăsat fraierit. A contraatacat: „Ia ascultă, tu ăsta... mă,

tu nu ești Nelu Mâțu, zis «Pisică», băiatu' lui tanti Lucreția? Vezi că te știu, a continuat el pe un ton familiar. N-ai avut tu «bursă de studii la Corecție»?" Lui Mâțu nu-i prea plăcea să i se amintească de anii petrecuți la „reeducarea socialistă" și n-avea nici chef, după atâta efort artistic, să rateze prostește prada. S-a repezit la „Babacu" cu pumnalul ridicat, dar bătrânelul s-a dovedit mai iute și mai puternic. A sărit gol-pușcă din așternut și, prinzându-i mâna ca într-un clește, i-a răsucit-o atât de dureros, încât a scăpat pumnalul. A sperat atunci că „Gina" o să-i sară în ajutor, că o să-l pocnească în cap cu o vază. Aș! Nici nu i-a trecut prin minte o idee ca asta. Se ghemuise într-un colț al studioului și aștepta calmă deznodământul încăierării. „Nu sta ca o balegă, a chemat-o Nelu în ajutor, fă ceva, că ăsta mă omoară!" Ea nici că-l auzea: așa cum ședea ghemuită, cu genunchii strânși, își arăta fără jenă „rușinea". „Aha, ați vrut să mă jefuiți?! a scrâșnit «Babacu» răzbunător. Să mă omorâți poate?! Bine, domnule Mâțu! Bine, domnișoară!" Și pe măsură ce-i judeca, răsucea tot mai tare brațul tâlharului. „Au! gemu Mâțu. O să mi-l rupi! Iartă-mă, dom'le, iartă-mă!" „Și ce dacă ți-l rup? Nu-mi pasă... sau preferi să te dau pe mâna Miliției? Ca să ai o plăcere și mai mare." Nelu i-a replicat cu lacrimi în ochi: „Ești însurat, nene, ție o să ți se înfunde... Te faci de rușine". „Babacu" a izbucnit în râs: „Te-ai lăsat prostit... Află că nu-s însurat, nici copii nu am... Zi așa, ai vrut să mă jefuiești?" O clipă și-a închipuit că „Babacu" îi va da drumul și se va năpusti s-o caftească pe „Gina". E drept, i-a eliberat brațul, dar nu s-a grăbit s-o ia la rost pe dumneaei. A izbucnit iar într-un năvalnic hohot de râs. „Cum, mă... «Pisică», vruși să mă omori pentru niște inele de alamă cu pietre false?" Hotărât să i-o plătească „Ginei", Nelu i-a mărturisit cine și în ce scop pusese la cale tâlhăria. „Iartă-ne! a intervenit tânăra. Iartă-ne... Ne-a luat Dumnezeu mințile..." S-a ridicat din colțul ei și s-a apropiat ca să-și lipească goliciunea de „Babacu". „Iartă-ne!... Mai bine ne împăcăm... Să fim prieteni."

În aceeași seară, toți trei au ieșit să petreacă într-un local. Așa și-a găsit Nelu, la un pahar de vin și un mușchi de vită în sânge, un nou prieten. La despărțire, „Babacu" l-a luat pe Mâțu cu el și i-a propus o afacere pentru care l-ar plăti gras. Nelu a acceptat, ba a încasat și un acont: cinci sute de lei, pentru care „Babacu" l-a pus să sem-

neze o chitanță. „De-acum înainte poți să-mi zici nea Fane", l-a autorizat clientul „Ginei". Așa a început colaborarea lor. Mai întâi i-a cerut să execute un mulaj după cheile apartamentului lui Stamatiad. Au urmat apoi alte acțiuni: pătrunderea în garsonieră, scrisorile, banda de magnetofon, somniferul...

— Nea Fane ăsta, cum îi zici, a intrat vreodată în casa lui Stamatiad? întrebă Lucian.

— Cu mine... O singură dată.

— Câți bani ai primit până acum pentru treburile astea murdare? îl întrebă și Frunză.

— Cred că vreo patru mii de lei. Ieri mi-a mai dat două mii.

— Ți-a explicat care-i scopul afacerii? continuă Lucian cu întrebările.

— L-am întrebat, că mi-era frică să nu mă bage în vreo crimă. M-a liniștit: „Nu-ți fie teamă... nu te bag în nici o crimă". I-am zis categoric: „Orice, numai crimă nu"...

— Are băiatu' și principii, îl ironiză Frunză. „Orice, numai crimă nu."

— Ieri, de pildă, unde te-ai întâlnit cu el?

— La „Poarta Albă". Știam că mă așteaptă. I-am dat banda, tubul cu tablete... Avea cu dânsul un buchet.

— Ce-a făcut cu el?

— Mi l-a dat mie să i-l duc inginerului Stamatiad, la institut.

— Și i l-ai dus?

— Da... L-am lăsat la poartă.

— Așa ți-a cerut el?

— Da!

— Când te vezi din nou cu nea Fane?

— S-ar putea să nu mai aibă nevoie de serviciile mele. Totuși poimâine trebuie să trec pe la „Poarta Albă".

— Cum arată? Dă-mi exact semnalmentele lui.

Lui Nelu Mâțu îi trecuse spaima și reacționă ceva mai degajat. Apoi, mai știa din anii petrecuți la „Corecție" că, în asemenea situații, e bine să vorbești, că de nu vorbești, tot se află și atunci e de rău.

— Are chelie... o chelie mare, dom'le! Nu poartă pălărie, îi place basconul. Când stă în local, la masă, nu și-l scoate. Cică îl trage curentu' la chelie. Părul din jurul cheliei e complet alb. E cam cât mine de înalt... sau cât dumneavoastră... Doar că e mai gras. Are umeri

lați, e voinic... Are cincizeci și trei de ani. De unde știu? Păi l-am întrebat. Umblă mereu cu același costum gri închis, demodat, la două rânduri și cu revere mari. De când s-a schimbat vremea, umblă într-un loden cam vechi. E scump la vorbă... Tace mult. Nu bea alcool, numai citronadă, cafea, borviz. E voinic, dar n-are o față de om prea sănătos... E, cum să zic, palidă. Numai când râde, obrajii mai prind roșeață...

— Ce culoare au ochii?

— Nu știu... Nu țin minte... Are două cute adânci: de aici și până aici. Nelu arătă pe pomeții obrajilor săi cele două cute ce porneau de sub ochi și se prelungeau, ca două semne de întrebare răsturnate, pe sub gură...

— Altceva?

După o scurtă gândire, Nelu ridică din umeri:

— Cam atât...

Lucian se ridică, se duse la „Fichet" și scoase de acolo magnetofonul, îl puse pe birou. Banda cu înregistrarea convorbirii Celaru-Stamatiad era montată.

— Ascultă cu atenție! Lucian răsuci butonul aparatului și în birou răsună, pe neașteptate, un glas străin. După ce auzi câteva cuvinte, „Pisică" exclamă:

— El e! Nea Fane... e vocea lui.

Iar când izbucni de pe bandă râsul puternic al acestuia, tânărul exclamă bucuros:

— E râsul lui... numai el râde așa!

O expresie de satisfacție își croi drum pe chipul obosit al lui Lucian. Aceeași expresie putea fi văzută și pe chipul lui Frunză, care nu mai părea chiar atât de supărat pe Nelu. Îi întinse o țigară. Lucian îl lăsă să tragă în voie câteva fumuri, apoi îl întrebă:

— Zici că nu știi unde locuiește?

— Nu știu! Cred că „Gina" știe... Mai mult ca sigur...

— Dă-mi adresa ei.

— N-o știu, însă vă duc la ea, propuse Nelu.

Frunză interveni și el:

— Domnișoara Pușa, cea de dincolo, îl cunoaște pe nea Fane?

— Nu, n-are nici un amestec... Nu știe nimic. E o curvă de treabă, își vede de-ale ei. Nu-și buzunărește clienții.

— Dracu' să te ia! îi scăpă lui Frunză. Ar fi timpul să știi ce-i aia om de treabă...

— Așa e, cum spuneți dumneavoastră! îi dădu Nelu mieros dreptate.

Lucian deschise dictafonul și ordonă ca arestatul Nelu Mâțu să fie luat din cabinet. Nelu auzi și se ridică.

Când rămaseră singuri, Frunză întrebă:

— Ce facem cu Pușa?

— I-ai datele, adresa și trimite-o acasă! Atrage-i însă atenția să nu pălăvrăgească. Și întoarce-te imediat...

Lucian se ridică și execută două-trei exerciții de înviorare... Se uită apoi la ceas: interogatoriul durase aproape trei ore. Peste puțin timp vor miji zorile. Îi era sete. Își turnă din carafă un pahar de apă. Era stătută, dar o bău. Căută punga cu bomboane. Menta îi împrospătă gura. Se așeză din nou în fotoliu și așa îl găsi Frunză.

— Vă raportez că domnișoara Pușa a luat drumul domiciliului, glumi el. Ți-e somn?

— Îmi cam este, căscă Lucian, recunosc.

— Noroc că suntem tineri și vioi...

— Ei, ce zici?

— Eu zic că-i bine...

— Pe dracu'!... Ar fi bine, dacă l-am avea pe nea Fane închis nu pe banda de magnetofon, ci dincolo... Lucian arătă cu degetul undeva peste umăr.

— O să-l avem și acolo... Dacă îmi permiți, eu o să-mi continui cursa...

— Intenționezi să-l iei și pe „Pisică" cu tine?

— Mai mult m-ar încurca, răspunse Frunză. Vreau să cer chiar acum celor de la Evidență adresa Didei Cornu, după care o să mă deplasez fulger la locuința ei... Ce zici?

— De acord.

— Tu ce ai de gând? Te mai duci acasă?

— Rămân pe loc...

— Am plecat... Zbor...

4

Lucian simți nevoia să stea un timp la orizontală. Nu departe de cabinetul său se afla o cameră mobilată cu un pat de campanie. Se refugie acolo. Nu aprinse lumina. Se dezbrăcă pe întuneric și se întinse gemând bătrânește pe acel pat tare de campanie, acoperindu-se cu o pătură

moale, de lână. Închise ochii dar, din pricina oboselii, somnul îl ocolea. Gândurile îi zburdau în voie și el nu întreprinse nimic pentru a le „chema la ordine". În ultimele douăzeci și patru de ore, cercetările îl purtaseră cu o viteză uluitoare când în trecut, când în prezent, așa că propria-i stare de surescitare o găsi naturală. Se acumulaseră mult prea multe fapte, poftește acum să le analizezi una după alta, într-o corelație logică. La începutul audierii lui „Pisică", răspunsurile acestuia îl trimiseseră cu gândul la Aman ca, mai târziu, să dea contur unei fantome numită Celaru. Un adevărat portret-robot. „Fantoma" bântuie prin București într-un loden vechi, maroniu, și își acoperă chelia cu un basc. „Bietul Stamatiad avea dreptate, medita Lucian, când îmi semnala că un om în loden îi aține calea." Așadar, o „fantomă" bate străzile Bucureștilor cu un scop clar: demolarea psihică a lui Stamatiad. Are bani, cu ei și-a cumpărat complicitatea „Ginei" și a lui „Pisică". „Va reveni, oare, Frunză la bază cu adresa lui nea Fane? Ar fi o adevărată performanță." Pe sub pleoape îl vedea aievea pe nea Fane la „Poarta Albă", stând la o masă și sorbindu-și cafeaua ca un consumator oarecare, lipsit de personalitate. Ce-i drept, nu-i distingea figura, ci îl recunoștea doar după basc și loden. „Ciudat!... Chiar foarte ciudat... se minuna Lucian, are bani, complici, riscă cu o inconștiență crasă. Care-i miza? Ce-i în joc? De ce atâta risipă de imaginație pentru a-l aduce pe Stamatiad în pragul nebuniei? Doar pentru a se răzbuna? Aman, în acest răstimp, pe unde o fi umblând? De cine și de ce se ascunde? Ah, dacă Frunză mi-ar aduce-n dinți domiciliul lui nea Fane!"

Pleoapele îi deveniră grele, gândurile mai roiră o vreme fără noimă. Ca prin ceață o mai zări pe bătrâna menajeră plângând. „Nefericita!" îi șoptiră buzele și adormi.

Nu auzise când Frunză intrase în încăpere și se așezase grijuliu pe marginea patului. Căpitanul dormea adânc și liniștit. La lumina cenușie a zorilor, Frunză îi cercetă fața transpirată; zâmbea în somn. „Visează băiețelul", își zise, ceea ce nu-l împiedică să-l readucă la realitate.

— Bădie! Scoală, bădie!

Lucian sări de parcă s-ar fi dat alarma. Se holbă nedumerit la Frunză:

— Tu?... Ei să fie! Când ai intrat? S-a făcut ziuă, nu-i așa? Cum ți-a mers?

— Dincolo te așteaptă domnișoara Dida Cornu — „Gina" — îl informă Frunză, dând la iveală o țigară.

— Ai aflat de la ea domiciliul ăluia? Cum îl cheamă?

Frunză dădu dezamăgit din cap.

— Susține că nu-l știe!

— Atunci, de ce te-ai mai cărat cu dumneaei până aici? îl luă Lucian la rost în timp ce își încălța pantofii. Îmi ajunge că am cunoscut-o pe Pușa. Să-mi mai pierd timpul și cu „Gina Lollobrigida"!

— Pierde-l! Curva-i de valoare... N-ar fi exclus să cerem un mandat de arestare pe numele ei.

— Pentru ce? N-are „condicuță la purtător"? râse căpitanul potolit.

— Bravo! Ai amintiri din adolescență!... Complicitate indirectă. Mi-a confirmat că nea Fane e autorul scenariului, că a plătit-o să-l atragă pe „Pisică" în capcană.

— Iar nea Fane nu putea să-l racoleze decât momindu-l pe „Pisică" cu... „afacerea" Didei?

— Nu fi vulgar, șefu', râse Frunză. Vulpoiul l-a înhățat pe când comitea un delict: tâlhărie, tentativă de omor... De aici șantajarea lui „Pisică". Pricepi cum vine chestia?

— Care chestie? A „Ginei"?

— Iarăși ești vulgar!

— Acest nea Fane e un dansator pe sârmă... Uf, ce cald mi s-a făcut! Un duș rece nu mi-ar strica. Și ce ți-a mai spus, că trăiește cu dânsul?

— A trăit cu el până acu' trei săptămâni, de atunci n-a mai dat pe la ea. O plătea bine... Nu știe cine e, nici de unde vine...

— ... și nici încotro se îndreaptă, îl completă Lucian cu voie bună. Bani să aibă! De fapt, tot acolo am ajuns... i-ai luat o declarație?

— I-o iau mai târziu...

— Du-te și te odihnește! îi recomandă Lucian, îmbrăcându-se.

— De acord... Patu-i cald, glumi Frunză lăsând ruloul de la fereastră. Nu pot ațipi pe lumină.

Lucian trecu în biroul său, îi telefonă Liei. Era ceasul când ea se pregătea să plece la spital.

— A, tu ești? oftă ea cu tristețe.

— Eu mi-s, nevastă. Precum vezi, trăiesc. Nu m-a înghițit bezna nopții.

— Ei, bravo! Te felicit! Tu ce zici, ne mai vedem pe trimestrul ăsta? Spune-mi, ca să știu cum să mă planific.

— Răutăcioaso! Ne vedem la prânz.

— Mă cam îndoiesc... Te sărut. Pa!

Lucian formă un alt număr — comandă de la bufet două cafele, după care trecu la audierea domnișoarei „Gina Lollobrigida".

IX

PIESE LA DOSAR

1

Spicuiri din declarația Didei Cornu

...Anul ăsta l-am cunoscut. Pe la mijlocul lunii mai. Într-o seară, am ieșit la vânătoare. În dreptul cinematografului „Libertatea“, m-am pomenit acostată de un bărbat. Era el cam trecut, dar sunt obișnuită cu alde ăștia, m-a invitat la restaurant. M-a dus la o zahana de pe strada 11 Iunie. Omul avea portofelul plin, nu se zgârcea ca alții de vârsta lui. Sinceră să fiu, îmi devenise simpatic. Vorbea frumos, politicos. De alții ca el îmi era scârbă, de el nu. De la zahana, l-am dus la mine acasă și, la pat, pot să zic, ținea mai strașnic decât unii tineri. Îi plăcea și de mine, și de locuința mea. Venea o dată pe săptămână, vinerea, la aceeași oră. Petrecea cu mine toată noaptea de mă zăpăcea, da' plătea gras și îmi zicea la plecare să mă păstrez pentru el, ca nu cumva să-i dau un sculament sau cine știe ce altceva. Mi-ar fi părut rău să-l pierd. Nu simțeam cu zece bărbați mai tineri ce simțeam cu el în pat. Într-o noapte, l-am alintat, îndemnându-l: „Așa, babacule, așa! Hai că-i bine!“ și așa i-a rămas porecla — „Babacu“ și nu s-a supărat. [...]

Cu bărbații mai în vârstă și culanți sunt discretă, nu le pun întrebări: cu ce se ocupă? dacă au neveste, copii [...]

Într-o zi, mi-a arătat o fotografie a lui Nelu Mâțu și s-a interesat dacă-l cunosc. Sinceră să fiu, nu i-am ascuns că-l cunosc, că trecuse prin patul meu. Nu mai țin minte după cât timp, mi-a propus o mică afacere: să-l atrag pe Nelușu într-o capcană, să-l conving să-l jefuiască pe el, adică pe „Babacu“, când făcea dragoste cu mine. N-am prea priceput ce voia, dar pentru biștarii încasați — 2 000 de lei — l-am servit. Ce mă costa? mai ales că nu trebuia să-mi bat capul prea mult cu Mâțu ca să punem la cale „jaful“. [...]

Declar pe a mea răspundere că nu știu de ce „Babacu" a avut nevoie de tot teatru ăsta, că pe urmă s-a împrietenit cu Mâțu de care zicea că-i băiat isteț și de nădejde. [...]

Să fie trei săptămâni de când n-a mai trecut pe la mine, da' nici Mâțu n-a mai dat. N-am adresa lui nea Fane și nu știu dacă are telefon.

2

Stenograma convorbirii cu Angela Prisăcaru

Lucian: Aș vrea să vă solicit sprijinul într-o problemă delicată. Este vorba de prietenul dumneavoastră intim, inginerul Dan Stamatiad.

Angela Prisăcaru: Ce-i cu el? I s-a întâmplat ceva?

Lucian: Nu. suntem datori să lămurim câteva date în legătură cu el și, în acest sens, vă rugăm să ne dați tot sprijinul. După cum bine știți, e bolnav și e posibil ca astăzi sau mâine să fie internat într-un sanatoriu...

Angela: A făcut o criză de nervi, nu-i așa? (pauză) Dacă m-ar fi ascultat la vreme, nu ar fi ajuns aici.

Lucian: Din fericire, situația nu-i chiar atât de alarmantă. Aș vrea să vă pun câteva întrebări. În legătură cu starea sănătății sale, v-a dat vreo explicație? V-a mărturisit cumva cauza neliniștii sale?

Angela: În ultimul timp a devenit închis. S-a ferecat în el. A început să se manifeste într-un fel destul de ciudat... a devenit de nerecunoscut. De la gesturi tandre, trece brusc la altele, violente. Am pus aceste izbucniri pe seama oboselii. Muncește exagerat de mult. De altfel, i-am și spus că, într-o zi, extenuarea o să-l doboare. Mi-a ignorat avertismentele. Ne înțelegeam din ce în ce mai greu. Am încercat de mai multe ori să-i smulg câteva lămuriri, dar a preferat să mă jignească decât să-mi ofere o explicație reală și convingătoare.

Lucian: De cât timp vă cunoașteți?

Angela: De mai bine de cinci ani.

Lucian: Vă rog să-mi iertați indiscreția. De ce în acest răstimp nu v-ați căsătorit?

Angela: Vă iert indiscreția. De altfel, doctorii și anchetatorii nu sunt niciodată prea discreți. Nu ne-am căsătorit pentru că nu ne-am pus această problemă. Ne simțeam

mai căsătoriți așa, decât dacă am fi trecut prin fața ofițerului stării civile... În același timp sunt convinsă că, dacă unul dintre noi și-ar fi manifestat dorința, nu ar fi întâlnit opoziția celuilalt.

Lucian: Obișnuia să vă vorbească despre activitatea sa de cercetător?

Angela: Nu, iar când se hotăra s-o facă, o făcea eliptic... în șarade. Nu mă supăram, deoarece mi se părea că nu desfășura o activitate prea interesantă...

Lucian: Îi cunoașteți trecutul? Vă vorbea despre acest trecut?

Angela: Nu. Știu doar atât, că în anii războiului a fost în Germania. Dar ce a făcut acolo nu știu. Doriți o cafea? O dulceață?

Lucian: Mulțumesc, nu vă deranjați. Ce culoare frumoasă au crizantemele astea!

Angela: N-am mai primit flori de multă vreme. Ieri însă, m-am pomenit cu un tânăr care mi-a adus un buchet de crizanteme. N-a vrut să-mi spună cine mi le-a trimis. Eu îl bănuiesc pe Dan. Mi le-a trimis ca pe-o solie de pace. Pesemne că regretă...

Lucian: E, într-adevăr, un gest de pace. Ați găsit printre flori și o carte de vizită sau o scrisorică?

Angela: Nicidecum. Lui Dan nu-i place să scrie epistole, darămite bilețele de amor.

Lucian: Cum ați răspuns la gestul său?

Angela: Prin tăcere. M-a jignit mult prea tare ca să mă împace cu câteva flori.

Lucian: Nu v-a șocat faptul că buchetul e compus din șase fire?

Angela: M-a mirat, dar eu nu țin la asemenea tradiție. Și-apoi, știu că, uneori, Dan e distrat.

Lucian: Vă mulțumesc pentru sinceritatea răspunsurilor.

Angela: După câte înțeleg, în jurul lui Dan se petrec lucruri mult mai grave decât un simplu incident între doi amanți.

Lucian: Nu greșiți, sunteți aproape de adevăr. În cercul prietenilor dumneavoastră, nimeni, oare, n-a manifestat un interes mai aparte față de activitatea științifică a inginerului Stamatiad?

Angela (după un timp de gândire): Nu-mi amintesc ca vreun prieten să fi arătat un interes mai deosebit pentru cercetările sau postul lui.

Lucian: Când v-ați întâlnit ultima oară cu prietenul dumneavoastră?

Angela: Alaltăieri. O întâlnire penibilă, cu multe momente absurde create de un Dan Stamatiad necunoscut. A venit târziu la întâlnire. I-am propus o plimbare la Șosea, m-a refuzat. Am observat că era nervos, că se uita mereu în urmă. Desigur, starea lui nu-mi era străină și mă îngrijora. Se vedea clar că suferă. Nu voia să recunoască faptul că-i pradă unei stări depresive. Iar de doctori nici să nu audă. Am intrat într-un bar... barul de vizavi de cofetăria „Scala". Acolo am încercat să-l conving să consulte un medic... o bună cunoștință de-a mea ... un neurolog cu experiență, cu doctoratul în Germania. A avut atunci, față de mine, o ieșire foarte urâtă, de parcă l-aș fi trimis la moarte. Evident, ieșirea lui m-a jignit, ne-am despărțit învrăjbiți. Din seara aceea nu ne-am mai vorbit.

Lucian: În ce an v-ați despărțit de soțul dumneavoastră?

Angela (pauză): Sunt obligată să răspund?

Lucian: Ați afirmat că doctorii și anchetatorii nu sunt niciodată prea discreți. Sau mă înșel?

Angela (tușește stingherită): Da, recunosc, afirmația este a mea.

Lucian: Totuși, dacă nu doriți să răspundeți...

Angela: Pur și simplu nu-mi place să-mi amintesc de anumite lucruri. M-am despărțit de soțul meu în 1957. N-avea cetățenie română, ci austriacă. Venise în țară în '39. A lucrat mulți ani ca tehnician la „Malaxa". Ne-am căsătorit în 1942. A fost un bărbat foarte cumsecade, l-am iubit. În 1957, a cerut repatrierea. M-a rugat să-l urmez, să nu ne despărțim. L-am refuzat. De ce mi-aș fi părăsit țara? Acum lucrează la München, într-o întreprindere de utilaje electronice.

Lucian: Corespondați?

Angela: Da. Continuăm să ne interesăm unul de celălalt... ca doi oameni civilizați. Îmi scrie... îi răspund. Din când în când, mai primesc vești și daruri prin poștă sau prin mijlocirea unor turiști.

Lucian: Stamatiad era la curent cu acest aspect din viața dumneavoastră?

Angela (brusc îngrijorată): Da...

Lucian: Fostul dumneavoastră soț s-a recăsătorit?

Angela: Nu. Cel puțin așa mi-a răspuns atunci când l-am întrebat. Continuă să mă iubească.

Lucian: După câte știu, inginerul Stamatiad v-a încredințat cheile locuinței sale. Le mai aveți?

Angela: Constat că sunteți în temă... Alaltăieri, Dan m-a întrebat, pe neașteptate, același lucru. Unde-s cheile? E drept, mi le-a dat. Era firesc. Și el are un rând de chei de la apartamentul meu. El însă a uitat că mi le-a cerut înapoi.

Lucian: Pe inginerul Constantin Aman l-ați cunoscut?

Angela: Un ticălos!

Lucian: Ticălos?! Nu exagerați?

Angela: Nu, nu exagerez. Se lăuda peste tot că e prieten cu Dan. Dar n-a ezitat să se lege de mine într-un mod cu totul și cu totul abject. Nu știam că, din când în când, Dan îi pune la dispoziție apartamentul. Într-o zi, primesc un telefon de la Aman. Cică îl rugase Dan să-mi transmită să fiu la ora cinci și jumătate la el acasă. M-a mirat mesajul. Dar la ora fixată, cu cheile ce erau încă la mine, am intrat. Acolo, surpriză: dau de Aman. Un truc derizoriu. A încercat să se lege de mine. O să mă țină minte cât o trăi.

Lucian: Stamatiad a aflat de acest incident?

Angela: Nu. E în firea femeii să nu povestească bărbatului pe care-l iubește asemenea incidente.

Lucian: Când a avut loc întâmplarea asta?

Angela: Acum un an. Impresia mea e că Aman a încercat să-i zdruncine lui Dan încrederea în mine, voind să mă pună într-o situație compromițătoare.

Lucian: Ce motive avea s-o facă?

Angela: Nu-mi dau seama...

Lucian: Cunoașteți cumva natura relațiilor dintre Aman și Stamatiad?

Angela: Nu. Însă de câte ori am fost tustrei împreună, am avut impresia că Aman încerca să i se bage pe sub piele... Îl lingușea.

Lucian: Vă mulțumesc pentru amabilitatea cu care ați răspuns întrebărilor mele.

Angela: Așadar, Dan se internează?

Lucian: Mâine sau poimâine.

Angela: Ce mă sfătuiți, să-l caut sau nu?

Lucian: O să aibă nevoie de dumneavoastră.

Angela: Cum trebuie să vă înțeleg cuvintele?
Lucian: Conform zicalei: „Prietenul la nevoie se cunoaște". Încă o dată, vă mulțumesc.

3

Spicuiri dintr-o nouă declarația a lui Dan Stamatiad

[. . .] În timpul anchetei, Gestapo-ul nu mi-a arătat cadavrul lui Celaru. În schimb, după două sau trei zile, am fost dus la mormântul lui. I-am citit numele pe cruce.

[. . .] Am aflat că Sandu Pocol a fost și el executat. În ce condiții, unde, când, nu știu. Nu i-am văzut cadavrul, nici mormântul.

[. . .] Repet ceea ce am mai declarat: pe Baleca l-am întâlnit pentru prima oară la sfârșitul războiului, în ziua când m-am pomenit cu el în fața vilei unde eram cazat.

[. . .] Aman venea deseori la mine în birou. Se așeza pe un scaun și mă urmărea în tăcere cum lucrez. Nu mă deranja cu nimic. Fuma și privea. Uneori, mai lua de pe birou câte un document, îl studia, făcea aprecieri și-mi amintea, fără răutate, de vechea lui dorință de a conduce expediția „U-74".

[. . .] Știrea dispariției lui Aman m-a uluit. Nu cred să fi existat alt motiv decât cel familial.

Din raportul adresat de căpitanul Lucian maiorului Panait

I-am arătat inginerului Dan Stamatiad cele câteva albume cu fotografii din arhivele ministerului. Le-a cercetat cu o foarte mare atenție, dar n-a identificat pe nimeni. [. . .] Semnalmentele lui Celaru, Pocol, Baleca, descrise de inginerul Stamatiad, sunt atât de generale, încât nu ne pot fi de prea mult folos. Totuși, le-am înregistrat. [. . .]

I-am prezentat lui Stamatiad portretul robot al lui „nea Fane", realizat după semnalmentele date de Nelu Mâțu și confirmate ulterior de Dida Cornu. Spre surprinderea mea, nu a putut să se pronunțe. Doar bascul îi amintea de un tip care îl oprise într-o noapte, pe stradă, și-i ceruse un foc. L-am pus să asculte înregistrarea convor-

birii telefonice avute la institut cu așa-numitul Celaru. A recunoscut fără ezitări că vocea de la telefon este identică cu cea înregistrată pe banda de magnetofon, introdusă de Mâțu în locuința geologului și recuperată, în aceeași noapte, tot de Mâțu. [...]

Stamatiad refuză deocamdată să fie internat. Se află sub observația unui medic de-al nostru. [...]

Am ordonat ca localul frecventat de așa-numitul „nea Fane" să fie supravegheat. Dida Cornu a fost lăsată în „libertate".

X

TAINA CAVOULUI

1

Lucian își propuse să nu întârzie la prânz. Își rândui astfel treburile, încât în jurul orei 14 să fie acasă. Lia, când îl văzu, îl întâmpină ca pe un oaspete rar și de aceea drag. Făcu o plecăciune solemnă și rosti pe un ton teatral:

— Bine ați venit, sir! Mi-era teamă, excelență, că în drumurile voastre îmi veți ocoli castelul. Intrați, sir, intrați! Zău, sir, simțiți-vă ca la dumneavoastră acasă.

Ironia ei îl dezarmă; se simți dintr-o dată timid și stingher. Ar fi vrut să-i intre în joc, dar nu reuși decât să-i pronunțe numele ca pe un început de rugă. Ea însă continua să se desfășoare.

— Ooo, sir, se vede că n-ați mai fost de mult pe la noi... vă văd stingherit.

— Lia! o imploră.

— Vă ascult, sir!

— Termină, te rog!

Lucian se bosumflă; îl enervă faptul că nu-i venea pe buze replica salvatoare. Se mulțumi să se așeze bodogănind la masă și, fără nici o altă invitație, începu să înfulece cu lăcomie tot ceea ce soția îi punea sub nas. Pateul de ficat amestecat cu puțină ceapă îl făcu fericit. Mânca și, în răstimpuri, o privea pe Lia cu tandrețe și recunoștință.

— Sir, nu vin turcii!

— Ba vin, simt eu că vin!

Nu se gândise la nimic când îi dăduse această replică, dar, parcă gura îi fusese aurită. Ajunsese la felul doi — o pulpă de pasăre la cuptor, cu cartofi pai — când sună telefonul. Lucian se opri din mestecat, scrută cu ură aparatul, însă nu se clinti.

— Sir, vă cheamă la luptă. L-aș fi scos din priză, dar mi-ați dat poruncă să nu îndrăznesc. N-am îndrăznit, sir.

Vă rog, dilema nu-i prea mare. Nu aveți de ales decât între o pulpă de pasăre și telefon.

Lucian îndepărtă cu părere de rău farfuria și ridică receptorul. Încremeni cu el lipit de ureche când recunoscu glasul lui Celaru, alias „nea Fane“, alias „Babacu“, care îl întreba:

— Căpitanul de securitate Lucian Viziru?

— Da, eu, răspunse, încercând să-și controleze emoția.

— Sunt informat că sunteți în căutarea inginerului Constantin Aman.

Lucian se încruntă. Îi azvârli Liei o căutătură confuză care o nedumeri.

— Vă ascult, avansă Lucian.

— Presupun că telefonul meu e bine venit. Vă pot fi de folos cu o informație. Știu unde se ascunde Aman.

— Unde?

— Nu e chiar atât de simplu să ajungeți la persoana lui. De ieri-seară, dumnealui se ascunde la Belu, în cavoul familiei Paraschiv Paraschivescu.

— Domnule... Lucian intenționă să-l repeadă, dar interlocutorul său i-o luă înainte.

— Recunosc, e cam neverosimilă informația mea, dar ăsta-i adevărul. În plus, nu e chiar atât de simplu de intrat în cavou. Ușa este încuiată. Ca s-o descuiați, trebuie mai întâi să treceți pe la Eleonora Paraschivescu, văduva marelui negustor Paraschivescu, și să-i cereți cheia. Notați-vă adresa ei.

— Imediat! Acoperi cu palma receptorul și-i șopti Liei să-i dea un creion și hârtie. Deși stăpân pe sine, convorbirea asta ieșită cu totul din comun îi provoca o tulburare necunoscută încă. În sfârșit, Lia îi aduse cele cerute.

— Vă ascult...

— Notați: strada Buzești 9. Casa are intrarea chiar din stradă. Întrebați de doamna Paraschivescu.

— Ce mai aveți să-mi spuneți?

— Că Stamatiad e o canalie.

— Cu cine am avut onoarea?

— În nici un caz cu un prieten al Securității, răspunse celălalt prompt și izbucni într-un hohot anormal de râs, pe care și Lia, aflată la câțiva pași de soțul ei, îl auzi. „Omul de dincolo de mormânt“ închise telefonul, lăsându-l pe Lucian privind înmărmurit adresa doamnei Paras-

chivescu ca pe un document prețios. Lia veni lângă el și se lipi tandră de pieptul lui, împărtășindu-i presimțirea:

— Trebuie să pleci, nu-i așa?

— Nu chiar imediat. Mai am timp să mănânc și felul doi, și trei... De felul patru nu mai garantez, glumi Lucian râzând forțat.

Lia îl văzu schimbat la față, dar nu îndrăzni să-și manifeste curiozitatea. Deși îi pierise apetitul, Lucian, mai mult din dorința de a-i face pe plac Liei, își reluă locul la masă. Mâncă cu o poftă prefăcută, lăudă bucatele, pe bucătăreasă, gândul însă îi era la incredibila convorbire telefonică cu fantoma lui Celaru.

— Nu e timpul să te cari?

— Cum, asta-i tot? jucă Lucian teatru. Nu-mi dai nici măcar un desert?

— Nici... Mi-e teamă, așa cum te văd, să nu ți se aplece. Hai, du-te acolo unde aventura te cheamă!

— Ah, ce soțioară perspicace am!

Se repezi la telefon și îi ordonă lui Frunză să ia o mașină și să vină fulger.

— Nu uita trusa!

— Completă?

— Completă.

— În zece minute sunt la ușa ta, îl asigură Frunză.

„Ah, Frunză ăsta! O dată n-a ieșit din rigorile disciplinei de serviciu. Barem acum să mă fi întrebat unde-l iau pe nepusă masă și de ce să se care cu trusa completă... Știe afurisitul să-și țină gura."

Lucian își îmbrățișă soția și voi s-o sărute.

— Nu, nu ... îl îndepărtă Lia, altă dată. Dai să mă pupi și gândul cine știe unde-ți e. Nu, nu... Mai bine te sărut eu, știu precis la ce mă gândesc.

Coborî în stradă, tulburat de o inexplicabilă stare euforică. Un soare rece stăpânea cerul senin și adânc. Își controlă ceasul: îl despărțeau câteva ore bune de întunericul înserării Se întoarse cu gândul la telefonul care îl pusese pe jar. Oare cum și pe ce căi aflase Celaru numele ofițerului care se ocupă de cazul dispariției lui Aman? Oare cum aflase numărul lui de telefon de acasă? Întrebările atraseră după sine o altă întrebare: nu cumva dușmanul de moarte al lui Stamatiad îi întindea și lui o capcană? Povestea cu cavoul și cheia lui avea în datele sale și o substanță verosimilă. Doar și George Călinescu, în *Bietul Ioanide*, descrie un cavou transformat într-o as-

cunzătoare. Literatură! Aman însă nu-i un personaj literar, ci un om în carne și oase. De ce s-ar ascunde într-un cavou, când un oraș cum e Bucureștiul îl poate adăposti în ascunzători mult mai agreabile?

„Hm, foarte ciudat! Să urmărească «nea Fane» ăsta atragerea mea într-o capcană? E clar: ca să mă lichideze! Nu-mi dau oare prea multă importanță? Totuși, «mortul» ăsta știe prea multe. A aflat rapid că Stamatiad ne-a cerut sprijinul. A identificat ofițerul căruia i s-a încredințat cazul Stamatiad, a aflat numărul telefonului său de acasă... Mda... «mortul» ăsta are pe undeva o sursă de informare bine ascunsă. Tâmpit nu e... Atunci, de ce înseamnă să mă «ajute», ademenindu-mă într-un cavou unde-l voi găsi pe Aman stând la sfat cu morții familiei Paraschivescu? Doar e la mintea cocoșului că nu mă voi aventura singur în această investigație!" Mașina, având-l pe Vasilică la volan și pe Frunză în spate, se opri în dreptul său frânând zgomotos. Șoferul îi deschise portiera din dreapta sa, dar Lucian se așeză pe bancheta din spate, lângă Frunză, pe al cărui chip se citea o mare nerăbdare.

— Încotro? răsună obișnuita întrebare a omului de la volan.

— Pe Buzești, la numărul 9, preciză căpitanul, după care i se adresă lui Frunză: De la „Poarta Albă" ai vreo veste?

— Nimic... Băieții se plictisesc tot așteptând să se întoarcă „mortul de la groapă".

— Ar fi mai rău dacă s-ar bețivi.

— Na, hai, fumează și tu!

Lucian îi răspunse în felul său: scoase la iveală punguța cu bomboane de mentă. Alese la întâmplare una și începu s-o sugă, căzând iarăși pe gânduri. Se împiedica mereu de logica stranie a adversarului său din umbră. În ciuda eforturilor ce le făcea, nu reușea s-o decodifice, să-i dea de miez, s-o înțeleagă. Telefonându-i, „nea Fane" îi dezvăluise dintr-un foc foarte multe date. De pildă, că-l cunoaște bine pe Aman. „Dacă-i așa, ce anume l-a împins să-i trădeze ascunzătoarea? Sau poate că în sinuoasa sa logică, se consideră totuși un prieten al Securității și ne face un serviciu? Și pentru că nu izbutea să pătrundă în logica lui „nea Fane", alias „Babacu", îl cuprinse teama să nu pice ca fraierul într-o cursă. Se răsuci spre Frunză: acesta își terminase țigara și moțăia leneș cu capul în piept. Îl trezi:

— Află că am stat de vorbă cu „nea Fane"!
— Cu cineee?! se învioră Frunză ca prin minune.
— Cu „Babacu"!
— Şi de ce nu l-ai înhăţat?
— Am încercat, glumi Lucian, dar cablul telefonic era prea lung şi mult prea subţire.

Frunză nu râse şi nici nu manifestă un interes aparte pentru cele auzite, ca şi cum ar fi lucrat la alt caz, iar regulamentul i-ar fi interzis să se amestece în misiunile altora.

„Pobeda" depăşi Piaţa Buzeşti şi Vasilică dori să ştie unde să oprească: înainte de obiectiv sau dincolo de el.

— Treci de el, îl dirijă Lucian, apoi se întoarse către Frunză şi îl puse la curent cu planul său: La numărul 9 locuieşte doamna Eleonora Paraschivescu, văduva marelui negustor de pe vremuri — Paraschivescu. Ai auzit de el?

— Nu, pe atunci mă învârteam în alte cercuri.

— A ţinut pe Lipscani un mare magazin universal. Mi-am propus să stau de vorbă cu văduva negustorului. Dacă în douăzeci de minute nu sunt înapoi, vii după mine.

— 'Nţeles, zise Frunză asemenea unui soldat disciplinat.

— Fii cu ochii-n patru, n-ar fi exclus ca cineva să dea târcoale casei. Dacă-i aşa, îi iei urma... nu mă mai aştepţi.

— 'Nţeles!

Într-adevăr, clădirea, aşa cum „Babacu" îi explicase la telefon, avea intrarea la stradă. Sub butonul unei sonerii, o carte de vizită preciza: „Pentru E. Paraschivescu, sunaţi de trei ori". Aşa şi făcu. După două sau trei minute, auzi pe cineva coborând nişte trepte. „Te pomeneşti că sunt aşteptat", îşi spuse Lucian, atent la uşa înaltă şi masivă ca o poartă. Îi deschise o femeie nu prea înaltă, subţire, uscată ca o scândură şi înfăşurată într-un capot negru de catifea cu guler alb de saten. Părul negru, vopsit strident, nu se potrivea prea fericit cu faţa gălbejită, plină de riduri. Îl cercetă pe Lucian cu o privire neprietenoasă.

„Mai mult ca sigur că mă aştepta!" îi spuse ofiţerul.

— Doamna Paraschivescu?

— Eu! zise ea cu acreală, părând că fusese deranjată

la o oră când își făcea poate siesta și numai de musafiri neanunțați nu-i ardea.

— Aș vrea să stau de vorbă cu dumneavoastră.

Lucian îi arătă legitimația. Doamna Eleonora Paraschivescu verifică actul și el observă cum o expresie de malițiozitate i se reliefa pe chip. Îl lăsă să intre și-l conduse în apartamentul ei. Ocupa la primul etaj o odaie spațioasă separată de celelalte încăperi printr-un șifonier uriaș. Încăperea era ticsită cu tot felul de lucruri demodate — utile și inutile. Dinspre vecini se auzeau hârâitul unui aparat de radio și țipetele unor copii în plină zbenguială. Doamna Paraschivescu îi explică pe un ton neutru:

— Alături locuiește un zidar cu familia.

Nu-l pofti să ia loc; rămaseră amândoi în picioare.

— Doamnă, am vrea să vă solicităm sprijinul. Sper să nu ni-l refuzați.

Femeia întoarse spre dânsul numai o jumătate de față: părea că-și cercetează musafirul inoportun cu un singur ochi.

— Sprijinul meu?!? reacționă ea surprinsă de introducerea ofițerului. Adăugă cu răceală în glas: Al unei *foste*?! Nu văd ce sprijin aș putea să vă dau, dar mă rog... Se trase apoi lângă una dintre cele două ferestre ce dădeau în stradă.

— Dacă nu mă înșel, sunteți proprietara unui cavou... la Belu, nu-i așa?

— Domnule, să fie limpede, vorbi ea apăsat. E al familiei... Cavourile, slavă Domnului, nu ne-au fost naționalizate!

Atitudinea aceea potrivnică n-o părăsi; și nici nu-și mai întoarse privirile spre ofițer. Părea că mișcarea din stradă o atrăgea mult mai mult decât prezența acestuia.

— Nu intenționez nici să-l cumpăr, nici să-l rechiziționez sau să-l naționalizez. Când ați fost la cimitir ultima oară?

Întrebarea o făcu să tresară. În sfârșit, își întoarse privirile și-l străfulgeră cu dușmănie.

— Să fie vreo șase luni.

— Cavoul e închis?

— Da, e închis.

— Cheia la cine se găsește?

— Cum la cine?! La mine... Se arăta din ce în ce mai intrigată de evoluția convorbirii.

— Avem informații că cineva a violat cavoul și am

dori să-l controlăm. V-am ruga fie să ne însoțiți la cimitir, fie să ne dați cheia... pentru un ceas, nu mai mult.

Doamna Paraschivescu nu reacționă în nici un fel. Rugămintea căpitanului o lăsă indiferentă. Se desprinse în cele din urmă de lângă fereastră și se îndreptă către scrinul din vecinătatea patului. Trase un sertăraș. În aceeași clipă, Lucian îi observă tresărirea. „O fi constatat dispariția cheii?“, se neliniști el. Se înșela. Doamna Paraschivescu dădu la iveală o cheie mare, de fier, ca din vremuri medievale. I-o înmână, scuzându-se:

— Nu vă supărați... n-o să pot să vin cu dumneavoastră... sufăr de migrene... Cavoul se găsește la întretăierea figurii 14 cu 15.

Lucian cântări în palmă greutatea cheii, apoi scoase o carte de vizită și o puse pe masă.

— În ultima vreme ați mai împrumutat-o cuiva?

— Nu, nimănui.

Lucian mulțumi pentru amabilitatea cu care își oferise sprijinul și îi făgădui ca încă în seara aceea să-i înapoieze cheia dacă, bineînțeles, nu intenționa să plece de acasă. Ea îi răspunse fără prea multă siguranță că migrena o ține în casă.

Îl conduse la ușă cu același aer distant și rece. Se despărți de ea sărutându-i mâna galbenă și uscată. Răsucirile cheii în broască îi amintiră lui Lucian de tresărirea văduvei în momentul deschiderii sertarului.

Frunză îl aștepta în fața mașinii, cu portiera deschisă. Lucian îi zâmbi și urcă.

— Nimic suspect? se interesă căpitanul.

— Nimic!

— La cimitirul Belu... cu viteză mărită...

— Suntem atât de tineri, mimă Vasilică îndurerarea. De ce să ne grăbim?

La rândul său, Frunză fluieră prelung a pagubă și își împinse pălăria pe ceafă.

— Vasăzică, ne ieși în cale și un cimitir!

Lucian se mulțumi să dea din cap afirmativ și îi arătă cheia.

— Ooo! zici că-i cheia unui castel.

— Închipuiește-ți, e a unui cavou.

Atent la discuție, Vasilică demară pe nesimțite. Îndrăzni să se intereseze:

— Ce să căutăm într-un cavou?

— Frunză, răspunde tu...

— Păi ce să caute un om într-un cavou? Viitorul!

Izbucniră toți trei în râs. Până aproape de Belu, nimeni nu mai scoase o vorbă. Numai după ce clădirea Crematoriului rămase în urmă, Frunză sparse tăcerea:

— Totuși, ce căutăm într-un cavou?

— Ei, și tu acum?! Ce să căutăm? Un mort, ce altceva?

— Iau deci și trusa?

— Ia-o . . . Pentru orice eventualitate.

Cu toate că soarele încă nu asfințise, răcoarea toamnei se făcea resimțită. Clopotul capelei bătea rar, în dungă, funebru. La poarta cimitirului cei doi ofițeri se opriră să studieze planul așezământului.

— Ce-i aia figura 1 . . . figura 2? E de-a dreptul indecent, se indignă Frunză. Să se fi dat aleilor alte denumiri: Aleea Amurgului . . . Aleea Tăcerii.

— Cere-i administratorului condica de reclamații și sugestii. Ți-e capul plin de reforme. Uite că l-am găsit . . . Să mergem!

Aleile cimitirului erau pustii și sumbre. Ajunseră curând acolo unde figura 14 se întretăia cu figura 15 și se pomeniră în apropierea unui cavou masiv, înălțat din cuburi de piatră cenușie, aidoma unui buncăr. Arhitectul, pesemne la cererea clientului, nu prevăzuse construcția cu vreo fereastră sau vreun orificiu de aerisire. Ușa de fier te trimitea cu gândul la ușa unui seif din subsolul unei bănci. Deasupra ei, numele proprietarilor: Paraschiv și Eleonora Paraschivescu.

Mai zăboviră un timp în preajma cavoului. Scrutară împrejurimile: nimic suspect. Doar o bătrânică, la nici douăzeci de metri distanță, veghea în genunchi un mormânt sărac, străjuit de o cruce căzută într-o rână.

— Dacă cineva ți-ar spune că în cavoul ăsta se ascunde Constantin Aman, l-ai crede? își testă Lucian colegul.

— Până la proba contrarie, sunt obligat să-l cred, răspunse Frunză fără să șovăie.

Încurajat parcă de opinia colegului său, Lucian vârî cheia în broască. Simți cum inima i se strângea de emoție, dar și de teamă. De mic copil, cimitirele și cortegiile funerare trezeau în el spaime. Răsuci cheia. „Acum, dacă Aman e înăuntru, se va retrage speriat într-un ungher sau, poate, într-o criptă. Iar noi nu suntem înarmați", gândi Lucian cuprins de temeri. Ușa grea se deschise uimitor de ușor. Nu înaintă. Căută să prindă un zgomot.

Fără succes. O adevărată tăcere mormântală „în stare pură". Îl iscodi cu coada ochiului pe Frunză. Fără îndoială, aștepta un ordin. I-l dădu în șoaptă:

— Scoate din trusă lanterna!

La lumina zilei, apoi la aceea a lanternei, Lucian coborî șase trepte, pătrunzând în cavou ca într-o pivniță adâncă și înecată în întuneric. După ultima treaptă, se opri încordat. Îl simți în spatele său pe Frunză. Nu recept nici o mișcare.

— Potrivește lanterna în dreapta mea! zise el cu o voce sugrumată.

Frunză îl ascultă și, deodată, raza de lumină a lanternei smulse din întuneric o „masă a tăcerii", înconjurată de trei „taburete" de piatră. Iar la masă, cu capul sprijinit pe brațe, un bărbat; părea că doarme.

— E Aman... murmură Lucian. Împinge înainte lumina!

Înaintară prevăzători. Când se apropiară de masă, Frunză plimbă fascicolul de lumină peste chipul lui Aman, după care fixă raza în ochii închiși ai acestuia și îi așteptă reacția.

— E mort! exclamă Lucian.

— Nu te înșeli, îi confirmă Frunză.

— Scoate aparatul de emisie!

Glasul căpitanului răsunase sever și Frunză înțelese că trebuie să se miște repede. Îi trecu acestuia lanterna iar el scoase aparatul, și-l agăță pe după gât, îi ridică antena, răsuci un buton și începu să-și lanseze apelul:

— Alo! B.M.2... B.M.2! Mă auzi? Sunt locotenent-major Frunză... Mă auzi, B.M.2?

— Aici B.M.2! răsună în cavou o voce străină. Aud bine. Sunt locotenentul de serviciu Aurel Danciu. Vă ascult.

— Alo, B.M.2., trec aparatul șefului meu...

Lucian trecu în emisie: explică unde și în ce loc se găsește și ceru să fie deplasat la fața locului un echipaj operativ: procuror, miliție, medic-legist.

— Înțeleg că e nevoie și de o ambulanță?

— Ai înțeles bine, locotenente... Anchetatorii vor avea nevoie și de o sursă de lumină.

— 'Nțeles!

— Rămânem pe recepție...

Liniștea cavoului se refăcu.

— Iar noi, acum, ce facem? vru Frunză să știe.

— Cercetăm. Asta facem ...

La lumina lanternei, descoperiră, de astă dată, interiorul cavoului. Era spațios. În stânga „mesei tăcerii", criptele — două la număr. O candelă fără flacără zăcea părăsită într-un colț.

— Eu zic să ieșim la aer, propuse Frunză pe neașteptate. La lumina lanternei nu putem întreprinde mare lucru.

Lucian nu-l contrazise. Înainte de a ieși, mai cercetă o dată fața pământie a lui Aman. Afară soarele asfințea iar deasupra cimitirului plutea același dangăt rar și trist, care parcă te îndemna să cazi în genunchi și să te închini crucilor din jur.

— Totuși, în cavou e un miros ciudat, greu de definit, observă Frunză.

— Și ar mai fi ceva, îi completă Lucian observația ... e o căldură nefirească, provocată de ceva ... E cinci și zece, mai avem lumină un ceas.

Frunză își aprinse o țigară și rămase gânditor lângă ușă. În schimb, Lucian dădu roată cavoului, sperând să descopere sistemul de aerisire al „buncărului". Nu reuși. Privi în jur: nimic deosebit. Doar bătrânica ... Stătea în același loc, lângă cruce, în reculegere.

„În sfârșit, își vorbea Lucian, l-am găsit și pe Aman, și asta cu binevoitorul concurs al lui «nea Fane». Altminteri, am fi putut să-l căutăm mult și bine. Până într-o zi când doamna Paraschivescu, venind să aprindă candela și să pună flori la cripta soțului, ar fi dat de un cadavru intrat în putrefacție. Așadar, «Babacu» nu m-a tras în piept. Informația lui s-a dovedit corectă. Atunci de ce n-ar fi corectă și afirmația că Stamatiad e o canalie?!"

— Te-ai uitat atent la poziția cadavrului? întrebă Frunză deodată.

— Ce vrei să spui? ripostă Lucian nu fără mirare.

— Moartea l-a surprins în somn ... a avut parte de o moarte dulce, liniștită.

— De unde deduci acest lucru?

— Dacă s-ar fi otrăvit sau l-ar fi lovit apoplexia, l-am fi găsit într-o altă poziție: răsucit, poate prăbușit pe pardoseală ... cu o față crispată de durere ... cu ochii deschiși ...

— Cred că ai dreptate.

— Când „nea Fane“ ți-a indicat locul unde se ascunde Aman, ți-a spus că o să-l găsești mort?

— Uite, amănuntul ăsta nu mi l-a precizat, mormăi căpitanul, părând nemulțumit de ceva. Mi-a indicat doar locul și cum pot intra în posesia cheii cavoului.

În mintea lui Frunză se trezise mai tot ce învățase la cursurile de criminalistică.

— Cum a intrat Aman în cavou? A avut probabil o cheie, nu-i așa? A intrat, s-a încuiat pe dinăuntru, a scos cheia din broască. În concluzie, cheia trebuie să se găsească asupra lui.

— Doar dacă n-a fost ascuns în cavou și închis pe dinafară. Doamna Paraschivescu n-a mai fost la cimitir de șase luni.

— Te-a mințit.

— Nu văd de ce.

— Deocamdată nu vezi...

— Eu cobor, îl informă Lucian. Te-aș ruga să rămâi pe loc.

Lucian coborî din nou în cavou, cu lanterna aprinsă. Îndreptă raza de lumină pe fața pământie a mortului. „Într-adevăr, a murit liniștit... în somn. Evident, a adormit cu capul pe brațe și a murit, nici «pâs» n-a mai apucat să spună, când moartea l-a luat...“ Îi cercetă apoi îmbrăcămintea. Purta un fulgarin bleumarin, de croială modernă, strâns în talie cu un cordon. Nu și-l desfăcuse. Pălăria gri îi alunecase ușor pe spate, descoperindu-i chelia. Mânecile fulgarinului se murdăriseră. Cercetă suprafața mesei — era acoperită cu un strat gros de praf. Un indiciu în plus că Aman nu-și găsise adăpost în cavou decât foarte de curând. Altfel, s-ar fi apucat să facă puțină ordine. Tot cercetând suprafața prăfuită a mesei, făcu o descoperire: un obiect dreptunghiular lăsase o urmă perfectă. Lățimea obiectului era de 13—15 centimetri, iar lungimea de 35—40 de centimetri. „Ce obiect ar fi putut avea dimensiunea asta? O servietă? O lădiță?“ Își aminti că, după spusele doamnei Aman, soțul ei plecase de acasă cu o valiză. „Unde e valiza?“ Plimbă lumina lanternei peste tot, dar nu găsi nimic. „Hm! A venit aici să se ascundă, dar fără valiză, fără schimburi? Poate că n-a venit de bunăvoie, poate că a fost atras...“ Rămase cu fascicolul de lumină proiectat pe chipul mortului. Îl fixă un timp, după care avu senzația că Aman prinde să respire, că buzele i se umflă

ușor. Ba i se păru că aude și un pufăit. Își risipi senzația mutând raza albă a lanternei pe locul unde observase urmele acelui obiect dreptunghiular. „Valiza sau, poate, altceva... Se cam încurcă ițele, își spuse Lucian cu părere de rău. Cum a nimerit Aman în cavoul familiei Paraschivescu? Unde-i cheia pe care a folosit-o? Cineva i-a dat-o. Cineva l-a însoțit și l-a încuiat pe dinafară, dar, plecând, a luat și obiectul acela. Doamna Paraschivescu m-a asigurat că nu există decât o singură cheie. De unde a apărut a doua? Să mă fi indus în eroare proprietara cavoului?" Frunză îl strigă și îi anunță apariția echipei operative pe aleile cimitirului. Lucian ieși la suprafață. Medicul-legist Chiriacescu îl văzu de departe și îi făcu vesel un semn cu mâna. În rând cu dânsul pășea grav, ca întotdeauna, procurorul Nițescu. Veneau secondați de un tânăr — pesemne șoferul mașinii — care ducea lampa tip 35, îmbrăcată într-o husă albastră.

— Eu am să plec, își anunță Lucian colegul, mă reped până la doamna Paraschivescu. Te las pe tine să oficiezi. Știi ce ai de făcut.

— Am înțeles, zise Frunză.

Între timp, cei trei se apropiară.

— O crimă? fură primele cuvinte ale medicului.

— Poate o sinucidere... îi aminti Lucian de reversul medaliei.

— Ne lămurim noi, spuse împăciuitor procurorul, parcă bucuros că fusese scos din birou pentru a fi introdus într-un cavou.

— Dar unde-i mortul? se interesă doctorul.

— În cavou.

— În cavou?! exclamă reprezentantul Institutului medico-legal. Se opri locului și se uită neîncrezător la amfitrioni: nu glumeau?

— Poftiți, vă rog, înăuntru, îi invită Frunză politicos, aprinzând lanterna. E loc pentru toată lumea...

2

— Du-mă din nou în Buzești, i se adresă Lucian lui Vasilică, fără să-i mai aștepte întrebarea.

Peste oraș cădeau din înalturi umbrele amurgului. Ici-colo se aprindea câte o lumină. „Pobeda" gonea. Va-

silică.. ce șofer înțelegător! Era de-ajuns să se uite la tine, ca să priceapă cu ce viteză trebuie să zboare.

Nu peste mult timp, va avea plăcerea s-o revadă pe proprietara cavoului. „Cu ce să încep? se întrebă Lucian. S-o iau cu: «Doamnă, bucurați-vă, morții din cavoul dumneavoastră s-au înmulțit!»?" Îi venea greu să uite tresărirea doamnei Paraschivescu când umblase la scrin să scoată cheia. Oare tresărise? A tresărit, n-a tresărit, oricum, el era obligat să lămurească cu ce cheie a intrat Aman în cavou.

— Am ajuns! anunță șoferul.

Coborî în grabă chiar în fața casei. Sună de trei ori. „Dacă nu-i acasă? îl fulgeră un gând. Dacă a dispărut?" Neliniște neîndreptățită. Îi deschise doamna Paraschivescu în persoană. Purta de astă dată o rochie neagră, strânsă pe corp, ce îi contura și mai evident uscăciunea trupului.

— Ați adus deja cheia? îl întâmpină ea cu o bucurie ascunsă.

Lucian ocoli răspunsul:

— Putem urca la dumneavoastră? Am avea ceva de vorbit.

— Desigur, poftim! Tuși pentru a-și ascunde emoția.

O urmă în camera ei înaltă, luminată fără vlagă de o lampă ce străjuia la căpătâiul patului, acoperită cu un abajur mare de mătase, cu franjuri atârnând ca niște macaroane galbene.

— Vă stau la dispoziție.

Îi arătă ofițerului un scaun, în timp ce ea se așeză pe marginea patului, cu spatele la lampă. Lucian îi vedea totuși destul de clar fața brăzdată de riduri dese și subțiri, contrastând cu ochii vioi și pătimași.

— Doamnă, am dori să știm dacă, în ultima vreme, ați mai dat cuiva cheia cavoului.

Femeia îl fixă câteva clipe nedumerită. În tăcerea ce se lăsase, se auziră distinct zbieretele unor copii. Locuința zidarului se animase brusc.

— Soțul meu, vorbi ea lent, plictisită, a murit în toamna anului 1944. După înmormântare, cheia cavoului a fost numai în posesia mea. N-am dat-o nimănui.

— Neamurile nu v-au cerut-o niciodată?

— Nu. Au intrat în cavou în prezența mea.

Lucian, deși remarcase imediat că propria-i explicație o emoționase, caută să nu se lase furat de emotivitatea

femeii, de vocea ei bătrânească! Îl obseda, în schimb, acea tresărire surprinsă când umblase la scrin.

— Mă văd nevoit să vă atrag atenția că de sinceritatea răspunsurilor dumneavoastră depinde rezolvarea unei probleme majore.

Ea își împreună mâinile și declară teatral:

— Dacă e nevoie, jur!

— Doamnă ... glasul căpitanului deveni autoritar. Îl cunoașteți pe inginerul Constantin Aman?

Capul femeii zvâcni într-o parte, de parcă ar fi primit în bărbie o lovitură nevăzută.

— Trebuie să vă comunic că pe inginerul Constantin Aman l-am găsit mort în cavoul familiei dumneavoastră. Datorită unei persoane care ne-a informat.

Femeia înmărmuri și avu nevoie de câteva minute ca ridurile de pa fața ei stacojie să prindă iarăși viață, ca ochii să capete sclipiri firești. Mâna i se mișcă în căutarea unei batiste.

— Deduc că l-ați cunoscut!

Proprietara cavoului clătină capul îndurerată, murmurând:

— A murit ... Costi e mort?! ... Ochii i se umeziră.

— Când l-ați întâlnit ultima oară?

— E mult de atunci... au trecut ani mulți, mărturisi ea copleșită de durere.

— Inginerul Aman a fost găsit mort în cavoul familiei Paraschivescu, repetă Lucian. Cavoul era încuiat când am ajuns la cimitir. Or, după declarația dumneavoastră, oricine voia să intre în cavou avea nevoie de cheie, nu-i așa?

Ea încuviință, tamponându-și întruna ochii.

— Iar cheia unicat se afla în posesia dumneavoastră, continuă Lucian la fel de respectuos. Pretindeți că nimeni nu v-a cerut-o. Mai pretindeți apoi că pe Aman nu l-ați mai întâlnit de multă vreme. Totuși, cum vă explicați că Aman a pătruns în cavou fără să vă ceară cheia?

Doamnei Paraschivescu îi trebui o lungă tăcere până să adune în ea putere pentru a-și recunoaște minciuna.

— În realitate, cavoul a avut și are două chei: una am păstrat-o eu, cealaltă i-am încredințat-o inginerului Costi Aman.

Aducerile-aminte o înduioșară și parcă se cocârjase sub povara imaginilor care o năpădiseră. Vorbi fără să fie îndemnată.

— L-am iubit, domnule. Nu văd de ce n-aş recunoaşte? A fost marea mea iubire ... primul şi ultimul bărbat pe care l-am iubit cu adevărat... E o poveste de demult. Îmi înţeleg situaţia vizavi de prezenţa dumneavoastră aici.

Lucian Viziru asculta perplex: nu-şi închipuise nici un moment că descoperirea cadavrului lui Aman în cavoul familiei Paraschivescu s-ar putea solda cu o incredibilă poveste de dragoste. Nu de alta, dar onorabila doamnă care i se destăinuia părea să fie cu vreo douăzeci de ani mai în vârstă decât amantul ei.

— Da, domnule dragă, e o poveste veche, suspină cu nostalgie bătrâna doamnă. Când ne-am cunoscut, Costi era student, iar eu mă apropiam de vârsta critică... Nu voi intra în nişte intimităţi, domnule, dar, repet, Costi a fost singura mea iubire. Cu averea mea l-am ajutat să-şi termine studiile, l-am ajutat şi după absolvirea facultăţii, l-am ajutat să facă o partidă bună cu fiica unui general. Să fi fost prin '52 când am simţit că între noi ceva nu mai era în ordine... Diferenţa de vârstă începuse să-şi arate colţii. Legătura noastră, altădată plină de farmec şi poezie, devenise un chin. Atunci am făcut aşa ca iubirea noastră să se încheie frumos. Ne-am despărţit, domnule, ca într-o romanţă. În ziua aceea, i-am încredinţat — ca o dovadă a statorniciei mele — cea de a doua cheie a cavoului. Bineînţeles, cu o înţelegere solemnă. Mi-a jurat — domnule, eu n-am avut copii, fraţi, surori — mi-a jurat că, în amintirea iubirii noastre, cât va trăi, va veni la mormântul meu. Şi-acum iată, aflu că s-a grăbit, că mi-a luat-o înainte. Da, domnule, Costi a fost pentru mine ca o binecuvântare dumnezeiască.

Tăcu brusc. Plângea potolit, lacrimile alunecau prin adânciturile ridurilor. Îşi expunea astfel, fără sfială, chipul sluţit de bătrâneţe, dar şi de durere. Ofiţerul aşteptă cu răbdare să se liniştească pentru a-şi relua întrebările.

— Repet: Când l-aţi văzut ultima oară?

— Demult, să fie patru sau cinci ani. Ne-am întâlnit pe stradă întâmplător ... El era încă tânăr, iar eu o floare veştejită.

— Înţeleg că o cunoaşteţi bine pe soţia lui?

— Din păcate, da, eu sunt vinovată de această căsătorie nefericită... Eu i-am băgat pe gât această femeie. Nu din răutate, ci pentru că îl voiam un intelectual înstărit. În

același timp, căsătoria asta îmi permitea să-l păstrez pe Costi aproape de mine.

„Ce mai, un subiect de roman, își spuse Lucian. Totuși, pentru ceea ce mă interesează, prea multe nu mi-a dezvăluit. Doar chestia cu cea de-a doua cheie. Păstrând-o, Aman a jurat s-o folosească într-un anume mod, dar a folosit-o într-altul."

— O, Doamne, a murit! gemu, pe neașteptate, bătrâna, revigorată de un gând. În cavoul nostru a murit! Cum asta? Domnule, n-o fi vorba de o sinucidere? A lăsat o scrisoare?

Lui Lucian îi plăcu ipoteza, dar nu se lăsă agățat de ea.

— Nu...

— Doamne Dumnezeule, ce l-a îndemnat? De ce în cavoul meu și nu în alt loc? Să fie gestul lui un ultim omagiu adus iubirii noastre, ce credeți?

Un surâs amar trecu în zbor peste fața căpitanului. Ce să-i răspundă? Doar să-i povestească cum îl trăsese Aman pe sfoară și dispăruse de acasă, de la institut... Că, în sfârșit, îl găsise cu ajutorul unui oarecare „nea Fane" zis și „Babacu", dar mort. Că și-a pus singur capăt vieții sau că a fost omorât într-un mod foarte ingenios, abia după expertizele medico-legale va încerca să ajungă la o concluzie.

— Nu știm încă dacă s-a sinucis, recunoscu el fără ocol, sau dacă a fost omorât.

— Omorât?!? se îngrozi ea. De cine? De ce?

„Mai mult ca sigur că a fost omorât, își spunea Lucian, susținând privirea ochilor înlăcrimați ai femeii. Iar pe dumneavoastră, stimată doamnă, până la proba contrarie, vă cred... Faptul că ați tresărit pe când deschideați sertarul scrinului nu e un motiv să nu vă dau crezare."

— Doamnă, mai avem o formalitate de îndeplinit. Vă rog să fiți atât de amabilă și să așterneți pe hârtie tot ceea ce mi-ați povestit.

— Acum? nu-i veni ei să creadă.

— Nu vă supărați, e o problemă foarte importantă. Presupun că aveți în casă toc, hârtie...

Văduva fostului negustor se ridică șovăitoare de pe marginea patului, aprinse luminile policandrului, după care căută hârtie și cerneală în același scrin de unde scosese cheia.

3

La ora 22,30, căpitanul Lucian se înfățișă maiorului Panait la raport. Un ceas mai târziu, reveni în biroul său. Deschise larg fereastra. Un val de aer rece, înviorător, năvăli în încăpere. Rămase un timp nemișcat, lângă pervaz. Pe cer pâlpâiau câteva stele. O liniște reconfortantă se înstăpânise peste oraș. Când i se făcu frig de-a binelea, închise fereastra și se întinse într-un fotoliu; își trase în apropiere și un scaun pentru a-și sprijini picioarele umflate. Pe urmă găsi că lumina e prea puternică. O stinse, lăsând aprinsă lampa de birou. O vreme, fixă peretele dinaintea sa ca pe un ecran. Avu chiar impresia că peste un minut-două va viziona un film . . . un film proiectat de gândurile sale. Închise ochii. Ecranul dispăru. Coborî astfel înăuntrul universului său, dornic să-și rânduiască observațiile, ideile, deducțiile. Prea se adunaseră multe într-o singură zi și iarăși firul discuțiilor se cerea luat de la început.

„Stamatiad e angrenat în elaborarea unui plan complex de investigații geologice, codificat «U-74», privind rezervele de uraniu ale țării, reluă Lucian analiza cazului. Aman a prezentat și el un proiect. Colegiul institutului l-a preferat pe cel prezentat de Dan Stamatiad. Moartea atât de misterioasă a lui Aman situează în prim-plan ipoteza că cererea sa insistentă de a se implica în prospecțiile de uraniu era legată de interese obscure, neidentificate încă. Pe neașteptate, autorul proiectului aprobat este amenințat cu moartea. De cine? De un oarecare Celaru, zis «nea Fane», zis «Babacu». Este amenințat întruna, fără să i se dezvăluie de ce sau să i se ceară în schimb ceva. *Mort pe jumătate!* își aminti Lucian de o vorbă a șefului său... *Mort pe jumătate,* Stamatiad riscă să fie internat. Într-un cuvânt, să fie înlocuit. De către cine? Normal, de geologul nr. 2 în problemele uraniului, de Aman. În acest moment, intervine surpriza: Aman dispare, apoi e găsit mort. Paradoxal, cadavrul lui este descoperit cu sprijinul celui care l-a condamnat la moarte pe Stamatiad."

Lucian simți nevoia organică a unei țigări. Oftă ca un om neajutorat, dar reveni la gândurile sale tot ca nefumător. „Aman a dispărut în seara când i-am trecut pragul casei. Cu siguranță că apariția mea l-a speriat. De ce? Din punctul meu de vedere, la ceasul acela nu exista nici un motiv ca el să se alarmeze. Să fi sperat omul că, aju-

tat de forțe obscure, va fi săltat pe locul lui Stamatiad? Acceptând această eventualitate, ceva, totuși, nu se leagă, nu rimează. Elementele ipotezei se susțin logic până la un punct, de unde încep situațiile derutante, fără noimă, create de acțiunile lui Celaru. E clar, tipul nu cunoaște frica. Mă și sfidează, furnizându-mi mereu dovezi că-i bine informat. Doar doi oameni din institut — amândoi serioși, de încredere — îmi cunosc telefonul secret de acasă. Cine să-i fi dat lui Celaru numărul meu?

Ce-a mai intervenit apoi? Arestarea lui Nelu Mâțu. El m-a pus pe urma lui «nea Fane», procurându-mi și câteva semnalmente prețioase. Judecând însă după declarațiile lui Stamatiad, ele nu corespund cu cele ale lui Baleca sau ale lui Celaru. De atunci însă au trecut douăzeci de ani și e posibil ca memoria lui Stamatiad să nu mai funcționeze cu virtuțile de altădată. Sau figura lui «nea Fane» să fi suferit modificări. Acesta e un cinic și nu se dă îndărăt de a-l teroriza pe Stamatiad «la scenă deschisă»... Îmi telefonează acasă ca să mă expedieze la Belu. Ce i-a venit să mă pună pe urma lui Aman? Să deduc că-i era prieten și că era la curent cu frământările fostului amant al doamnei Paraschivescu? Poate că nu-i nici străin de moartea lui. Oricum, dacă n-ar fi fost telefonul acestui «binefăcător», cine știe când s-ar fi descoperit cadavrul lui Aman?... De ce «nea Fane» s-a grăbit să ne dezvăluie taina cavoului? De ce? De ce? Un Aman mort complică și mai mult cercetările decât un Aman dispărut vremelnic. În plus, a intrat în scenă un nou personaj — doamna Paraschivescu, o autentică doamnă Bovary de pe cheiul Dâmboviței. Oare Aman să se fi ascuns în cavoul de la Belu încă din prima zi a dispariției sale de acasă? De cine să se fi ferit de a ales o ascunzătoare atât de dură? Sau poate că până la cavou să fi trecut și prin alte ascunzători. Unde? Cine să-l fi găzduit? După urmele revelate pe «masa tăcerii» din cavou, Aman a avut cu el o servietă sau o valiză. Cineva a luat-o din cavou. Mai luase și alte lucruri cu el? Iată întrebări noi. Găsește, bădie, răspunsuri! Mâine, rezultatul autopsiei o să-mi dezvăluie cauza morții colegului lui Stamatiad și îmi va impune două acțiuni absolut necesare: 1) s-o vizitez pe doamna Aman și s-o anunț de decesul soțului ei; 2) să inițiez o percheziție la locuința defunctului și alta la biroul său de la institut. Gata, își spuse, îmi ajunge."

Totuși, nu se ridică din fotoliu. Ațipise.

XI

MOARTEA VINE CU PAŞI DE PISICĂ

1

Căpitanul Lucian Viziru își începuse activitatea într-o formă nu prea bună: avusese un somn prost, agitat, chinuit de un vis rău, fără cap și coadă, pe care îl uitase de îndată ce făcuse ochi. Se trezise cu concluzia amară că, în ciuda eforturilor depuse în cazul celor doi geologi, eșecul părea inevitabil, iar această perspectivă îi provoca de pe acum suferință. Acumulase destulă experiență profesională ca să se împace cu ideea că activitatea unui ofițer de contrainformații se constituie atât din succese, cât și din eșecuri. De astă dată însă, înfruntarea cu un inamic din umbră se dădea pe terenul uraniului. O înfrângere ar echivala cu prejudicii incomensurabile. Îi avea înaintea ochilor pe Stamatiad și Aman, amândoi geologi prețuiți — primele victime ale acestei înfruntări din umbră. Unul — mort pe jumătate, al doilea — mort de-a binelea. La orizont se contura perspectiva unui jalnic eșec. În starea asta otrăvită îl găsi locotenentul-major Frunză, care intrase în birou să-i prezinte primele rezultate ale expertizelor medico-legale și criminalistice.

— Ce-i cu tine? îl măsură Frunză pe sub sprâncene ca pe un potențial suspect. Te-ai certat cu Lia?

— E cazul să fii mai ager, domnule locotenent-major! îl mustră căpitanul, după care îi povesti că nu dormise aproape toată noaptea.

— Aha! Vasăzică tot Lia e de vină...

— Nici un „aha"! Șezi colea și raportează!

Frunză execută ordinul numai după ce își aprinse o țigară și își aruncă ochii pe filele cuprinse în mapa adusă de el.

— Când noi am intrat în cavou, Aman Constantin era mort de circa douăzeci de ore. După calculul meu, trebuie să-și fi dat obștescul sfârșit cam la miezul nopții. Cauza morții — țin-te bine, șefule! — paralizie respira-

torie ... edem pulmonar provocat de transformarea hemoglobinei în carboxihemoglobină. S-a găsit în sânge o concentrație de 66% carboxihemoglobină... ceea ce provoacă moartea în aproximativ 5—6 ore. Aman a inhalat o doză puternică de oxid de carbon. Pătruns în organism pe cale respiratorie, oxidul de carbon blochează hemoglobina și o face inaptă pentru hematoză. Combinația oxid de carbon cu hemoglobină, mai exact carboxihemoglobina, împiedică transportul normal al oxigenului spre țesuturi.

— Oxid de carbon?!? Gaz incolor și inodor! se minună Lucian. De unde l-ai mai scos?

— Uneori, moartea cu oxid de carbon e frumoasă, continuă Frunză înveselit de uimirea șefului său. Vine cu pași de pisică.

— Îți arde de metafore..., se enervă de-a binelea căpitanul. Auzi! Pași de pisică!

— Metafora nu-mi aparține. Nu-mi merge mintea până acolo. Domnul doctor Sabău cochetează cu literatura.

— Vrei să spui că ...

— Da, da, e concluzia lui, a autopsiei.

— Ca să fi inhalat o doză mortală de oxid de carbon, Aman ar fi avut nevoie de cel puțin două condiții. Prima: o sursă de oxid de carbon. De unde să fi apărut în cavou o asemenea sursă? A doua: o închidere cât de cât ermetică a cavoului. Hai să spunem că această condiție o putem determina. Dar sursa de oxid de carbon de unde a apărut? N-ai să-mi spui că Aman a adormit lângă o sobă cu gaz metan! Lucian se uită înnegurat la Frunză. E o constatare care ține de domeniul fantasticului.

— Stai, că nu ți-am spus totul... Frunză cercetă foile din dosar. În același timp, în sânge, ficat, rinichi și creier, i s-au găsit substanțe barbiturice.

— Doză mortală?

— Nu ... normală. Doctorul Sabău este de părere că Aman apela curent la barbiturice și că moartea cu oxid de carbon a intervenit în timp ce el adormise cu ajutorul Ciclobarbitalului sau al Carbaxinului.

— Deci, barbituricele au colaborat cu oxidul de carbon...

— Și uite așa moartea a venit cu pași de pisică, conchise Frunză zâmbind și trăgând din țigară.

— Repet: totul pare de domeniul fantasticului.

— Nici doctorul nu-și explică prezența în cavou a unei surse de oxid de carbon.

— E și firesc să nu-și explice... Ca să obții oxid de

carbon, ai nevoie de o sursă de ardere incompletă a cărbunelui... sau de o sursă de gaze gata fabricate și îmbuteliate. Or, cavoul nu arăta a fi și laborator. De unde naiba să fi apărut sursa de oxid de carbon? Ai studiat urma aceea de pe „masa tăcerii"? se interesă deodată Lucian.

— E și fotografiată. Frunză scoase din dosar o fotografie, o întinse căpitanului. Două linii trase cu cerneală indicau dimensiunile exacte ale acelui obiect dreptunghiular ce-și imprimase forma pe suprafața prăfuită a mesei.

— Deci, continuă Lucian la fel de gânditor, obiectul are o latură de 40 centimetri, iar alta de 15 centimetri. O cutie... o servietă... o lădiță... Obiectul acesta a dispărut. De ce? Reprezenta, probabil, un corp delict... sursa de oxid de carbon. Își mută privirile încordate de pe fotografie pe fața lui Frunză. Acesta tocmai împrăștia fumul țigării.

— Glumești! replică el. Atunci trebuie să ne mulțumim cu ipoteza că Aman s-a sinucis... Adică a venit cu trusa de oxid de carbon de acasă și a adormit cu ea la căpătâi, ca să nu se mai trezească?

— De ce nu?

— Bine, cum îți explici atunci că „sursa" a dispărut? Cine a luat-o? Fantoma lui Paraschivescu?

— Poate.. Lucian își îngădui să râdă scurt și potolit. Aman, în cavou, n-a intrat singur, ci însoțit. Nu uita că n-am găsit cheia.

— Nu fiecare poate să aibă bafta ta. Zic, am găsit o bătrână care zilnic își petrece după-amiezile la cimitir; îngrijește un mormânt din vecinătatea cavoului. Am stat de vorbă cu ea și iată ce am aflat: alaltăieri, spre seară, între orele 18 și 19, tocmai când se pregătea să plece, a zărit trei bărbați făcându-și de lucru la ușa cavoului.

— Trei!? se aprinse Lucian, sărind de la locul său și începând să umble înfrigurat prin încăpere. Trei?!? Ți-a dat vreun indiciu, vreun semnalment?

— Nu l-a reținut decât pe Aman. De altfel, i-am arătat cadavrul și l-a identificat.

— Trei inși, iar unul dintre ei Aman... Toți trei și-au făcut de lucru pe lângă ușa cavoului, repetă Lucian meditativ.

— Vrei o țigară?

— Ia mai du-te dracului! Ce mă tot ispitești cu otrava asta? Bătrâna n-a reținut nimic în plus?

— Ba da, cu patru zile în urmă, doamna Paraschivescu și-a „vizitat" soțul.

La gândul că proprietara cavoului îl mințise, Lucian se înroși de furie.

— Imposibil s-o fi văzut!

— Bătrâna așa susține... că a văzut-o...

— Ce altceva a mai văzut?

— Nimic.

— Unde-s fotografiile cadavrului?

Erau șase la număr. Frunză i le răsfiră la întâmplare pe cristalul biroului. Cadavrul lui Aman fusese fotografiat din unghiuri diferite... Lucian le examină curios și cu răbdare. Frunză se ridică și trecu lângă Lucian.

După un timp, de parcă ar fi dezlegat cine știe ce enigmă, fața căpitanului se lumină de o bucurie lăuntrică.

— Eu zic că putem enunța următoarea ipoteză: din seara dispariției de acasă și până alaltăieri, Aman a stat ascuns în casa cuiva. Abia alaltăieri, către ora 18, însoțit de doi bărbați, s-a transferat, din motive pe care le vom elucida, în cavoul familiei Paraschivescu. Așadar, căuta un adăpost. Poate pentru o noapte...

— Nimic de zis, l-a găsit... se înveseli Frunză. Trebuie să lămurești cu proprietara cavoului cui i-a dat cheia. Problema deci e ca și rezolvată.

— Te bucuri prea devreme, *musiu*. Află că Aman avea și el în păstrare o cheie. Avea dreptul s-o folosească oricând. Cei doi l-au condus și l-au încuiat pe dinafară... Deci cheia a rămas la unul dintre cei doi. Nu l-au lăsat singur, ci cu obiectul acela... un obiect aducător de moarte. Cei doi știau în jurul cărei ore urma Aman să-și dea sufletul. Au revenit și au luat și obiectul.

— Adică Aman nu știa că i se pregătise o execuție pe cinste?! încercă Frunză să mai domolească avântul căpitanului.

— În orice caz au revenit și l-au luat, presupun eu. Apropo, ce s-a găsit asupra lui Aman?

— O batistă, buletinul de identitate, un pieptene, 493 de lei și 30 de bani. O chitanță de la O.N.T. Carpați. Și am mai găsit ceva... Frunză reveni la locul său, în fața biroului. Își aprinse o nouă țigară. Păcat că nu mai fumezi! își ințărâtă el prietenul.

— Lasă provocările, spune ce-ai mai găsit!

Frunză scoase din dosar un plic iar din el, cu ajutorul

unei pensete, dădu la iveală un fir de păr. Îl ținu în bătaia luminii ce venea dinspre fereastră.

— Îl vezi? E un fir de păr... L-am găsit pe mâneca dreaptă a hainei. Un fir lung... blond, oxigenat. L-a pierdut o femeie... Firul, la origine, e brunet.

— Ei, asta zic și eu descoperire, se bucură Lucian. Rezultă că înainte de a se fi retras în cavou, Aman s-a aflat în anturajul unei femei cu părul blond sau, cine știe, poate că a locuit la ea. Avea doar o amantă.

— Și care folosea și un parfum fin franțuzesc — Christian Dior.

— Să nu-mi spui că la analiza firului de păr ai stabilit și parfumul necunoscutei doamne!

Frunză îi întinse căpitanului o batistă bărbătească împăturită cu acuratețe.

— Miroase-o!

— Aha! E îmbibată cu un parfum delicat, constată Lucian.

— Laboratorul a identificat parfumul. Doamna Paraschivescu ce culoare de păr are? Blond, nu-i așa?

— Negru, vopsit, zâmbi amuzat Lucian de ceea ce-i trecuse colaboratorului său prin cap. Enigma, băiete, nu-i deloc simplă! Continuându-mi presupunerile, aș mai putea să dau un element. La cimitir au fost trei inși. Unul e Aman... a murit. Dumnezeu să-l ierte! Au rămas doi. Unul dintre aceștia, cu siguranță, e „nea Fane".

— Ce te face să crezi?

— Cunoștea foarte bine nu numai ascunzătoarea lui Aman, dar și cine e proprietarul cavoului, unde locuiește. Deci, ne rămâne o întrebare: cine-i cel de-al treilea?

— Sau ce reprezintă sau au reprezentat toți trei la un loc?

— Exact... Dacă-mi răspunzi la întrebare, să știi că dau o țuică!

— Nu-i prea mult?

Frunză izbucni iar în râs. Lucian schiță doar un zâmbet, și ăla neconvingător. Senzația amară a unei eventuale înfrângeri îi reveni.

— Acum ce facem? întrebă Frunză strângând piesele dosarului.

— Vom căuta o femeie cu părul blond, vom efectua o nouă percheziție la locuința lui Aman, ne vom ocupa și de înmormântarea lui, vom căuta cea de a doua cheie

a cavoului, vom căuta să-l identificăm pe cel de-al treilea din cimitir, ne vom ocupa de chitanța de la O.N.T. Carpați. Ne vom... O să lămurim și povestea cu doamna Paraschivescu. Vom încerca, totuși, să dezlegăm enigma cazului Stamatiad. Vom...

— Ho! Oprește-te! îl înfruntă Frunză și, ca să-i potolească zelul încercă să-l ispitească din nou cu o țigară.

2

Procesul-verbal întocmit de locotenentul-major Frunză și de directorul Institutului de cercetări geologice

„Fichet"-ul inginerului Constantin Aman a fost deschis în prezența colegilor săi — inginerii Moise Diculescu, Vasile Ciorbagiu și Valerian Busuiocescu. S-a constatat că toate documentele și hârtiile erau la locul lor. Printre cărțile păstrate în „Fichet" (raftul de jos), s-a găsit un dicționar de neologisme (825 p.). În interiorul volumului era decupat anume (vezi paginile 240—437) un „culcuș" care ascundea un aparat miniatural de fotografiat de forma unei brichete. Paginile în care fusese „săpată" ascunzătoarea erau lipite între ele. S-au mai găsit două microfilme. Din clipa dispariției, Aman n-a mai telefonat la institut. Nu a încercat să ia legătura cu nici unul dintre colegi.

Declarația doamnei Eleonora Paraschivescu (completare)

Recunosc. Am fost la cimitir acum patru zile, spre seară. Cu o noapte înainte, îmi visasem soțul și m-am dus să aprind o lumânare. De ce am omis să declar acest amănunt? Regret faptul, rog însă să fiu crezută că am fost tulburată de apariția neașteptată în casa mea a unui ofițer de securitate. În plus, mă apucase o cumplită durere de cap. Am înțeles mai târziu că făcusem o gafă, dar n-am mai avut cum s-o îndrept.

De ce, deschizând sertarul scrinului, am tresărit? Văzusem sub cheia cavoului un bon de la curățătoria chimică „Luceafărul", pe care îl căutasem toată ziua...

Din stenograma unei noi convorbiri Stamatiad — Lucian

Stamatiad: Aman a murit?!? Nu pot să cred!
Lucian: A fost găsit mort...
Stamatiad: Era un nefericit... Bietul de el, Dumnezeu să-l ierte! Toată viața a umblat după himere. Voia cu orice chip să parvină.
Lucian: A făcut politică în anii studenției?
Stamatiad: Nu. O să vă spun și de ce. Trăia cu soția unui bogat negustor bucureștean; femeia asta îi închiriase o garsonieră, îi dădea bani, iar el se lăuda printre colegi că asta-i politica ce i se potrivește lui cel mai bine. Himera lui? Visa că într-o zi o să descopere zăcăminte de aur, să devină proprietarul unei asemenea mine.
Lucian: Era la curent cu stadiul planului „U-74"?
Stamatiad: Am mai declarat. Mai trecea pe la mine când lucram în laborator. Mă deranja, nu i-am spus-o niciodată. Știam că-și manifestase dorința de a se dedica zăcămintelor de uraniu. Nu-și ascundea invidia, iar eu îi apreciam sinceritatea, îi arătam lucrările. Uneori, se oferea să mă ajute la efectuarea unor calcule...
Lucian: Când vă vizita, fuma mult?
Stamatiad: Desigur... Fuma țigări bune, străine. Îmi oferea și mie..
Lucian: Își aprindea țigările cu bricheta?
Stamatiad: Da, avea o brichetă foarte nostimă. Îi plăcea să se joace cu ea.
Lucian: Nu l-ați întrebat de unde o are?
Stamatiad: Ba da. O primise cadou.
Lucian: De la cine?
Stamatiad: Nu mi-a spus. Sau poate mi-a spus și nu mai țin minte.
Lucian: Asta-i bricheta? O recunoașteți?
Stamatiad: Da, asta e. Când va fi înmormântat?
Lucian: Va fi incinerat. Mâine, la ora 9,30, la „Cenușa".
Stamatiad: Ce credeți, aș putea să mă duc și eu?
Lucian: De ce nu?

3

Șeful serviciului Excursii internaționale îl primi pe căpitanul Lucian Viziru cu o deosebită cordialitate. Era un bărbat nu prea înalt, trecut de patruzeci de ani, cu o expresie inteligentă în priviri.

— O țigară? îl întrebă, întinzând ofițerului o ingenioasă cutie de țigări, încrustată cu motive populare românești.

— Mulțumesc, îl refuză Lucian, m-am lăsat de fumat.

— Cu ce vă putem fi de folos?

— Domnule Banciu, aș vrea să stabilesc câteva elemente în legătură cu un client al dumneavoastră.

Scoase chitanța găsită asupra lui Aman și i-o întinse interlocutorului. Acesta o luă și, după ce o citi, spuse:

— Constantin Aman... Da... Mi-e cunoscut numele... Inginer... E clientul nostru.

— Ne interesează, urmă Lucian, să știm în ce excursii a mai fost... pentru ce excursie s-a înscris.

— Imediat o să vă dau toate lămuririle. Vă rog să mă scuzați, o să vă las singur câteva minute. Acest album vă stă la dispoziție...

Albumul nu era lipsit de interes: îi incita pe amatorii de excursii cu imagini policrome din Praga de aur. Fotografiile îi ținură de urât până când șeful serviciului Excursii internaționale reveni în birou cu o fișă și un chitanțier.

— Ați găsit ceva?

— Cum să nu... Funcționarul râse superior, de parcă ar fi vrut să-i dea de înțeles că întrebarea nu prea fusese la locul ei. Aman Constantin, citi el, de profesiune geolog, domiciliat în București, Bulevardul Nicolae Titulescu 5, raionul 30 Decembrie, a efectuat mai multe excursii: 1961 — șapte zile în Bulgaria...

— Singur?

— Singur. În 1962 — 21 de zile cu motonava „Transilvania", pe itinerarul Grecia — Turcia — Liban — Egipt — Italia, iar anul trecut a vizitat R.D.G.-ul cu prilejul Târgului de mostre de la Leipzig. Anul acesta, Aman Constantin, consultând prospectele noastre, s-a înscris pentru Revelionul din Berlinul de Est.

— Singur? voi Lucian să afle.

— Și da, și nu. Funcționarul îi zâmbi enigmatic. Da, pentru că nu și-a înscris soția. Nu, pentru că, totuși, s-a prezentat cu o tânără doamnă pe care a ajutat-o să-și completeze formularele. Că-i prietenă sau colegă, nu știm, Aman însă a fost cel care a depus la casă banii pe numele dumneaei.

Îi întinse ofițerului o fișă, însoțită de fotografiile necesare pașaportului.

Ochii lui Lucian se opriră asupra fotografiilor. Erau ale unei femei frumoase, cu părul, după toate aparențele, bălai. Își aminti că firul de păr cules de pe haina lui Aman era blond-oxigenat. Numele acelei ființe fermecătoare îl găsi în fișă: „Cătuneanu Mioara, născută în 1935 („Cu aproape douăzeci de ani mai tânără decât susținătorul ei, socoti Lucian în gând. Să repete, oare, Aman destinul amoros al doamnei Paraschivescu?“), fără profesie, domiciliată în București, strada Pitagora nr. 1, raionul Tudor Vladimirescu. Părinții: Decedați. Studii: Facultatea de filologie. Ce limbi cunoaște: franceza și germana“.

Pe măsură ce parcurgea chestionarul Mioarei Cătuneanu, în sufletul lui Lucian își croia drum un profund sentiment de satisfacție. Două necunoscute își dezvăluiseră dintr-o dată misterul: domiciliul Mioarei Cătuneanu și numărul ei de telefon. După ce mulțumi funcționarului, îl rugă să-i mai răspundă la o întrebare:

— Cum stați cu locurile pentru respectiva excursie?

— Avem multe cereri. Patru pe un loc, îl informă amabil și profesional funcționarul.

— Pe Constantin Aman să nu mai contați. A decedat.

Probabil că *onetistul* dăduse un alt înțeles celor auzite, căci informația îl lăsă indiferent.

— Dar pe Mioara Cătuneanu contăm? se interesă el imediat.

Lucian își desfăcu brațele a neputință.

— Nu știu. N-o cunosc. Dacă aflăm ceva, o să vă informăm la vreme. Vă mulțumesc pentru amabilitate. Se opri lângă ușă și exclamă: Cât p-aci să uit! Suma înscrisă pe chitanța lui Constantin Aman reprezintă plata integrală a excursiei?

— Nu, doar un aconto, preciză funcționarul, curios să sesizeze încotro bătea ofițerul.

— În eventualitatea că apare domnișoara Cătuneanu și dorește să se retragă din excursie ori să confirme plecarea, vă rog să-mi telefonați urgent.

Lucian îi întinse amabilului funcționar o carte de vizită și se despărți de el ca de o veche cunoștință. În stradă, căută un telefon public, formă de câteva ori numărul Mioarei Cătuneanu și pentru că nu i se răspunse, hotărî, în cele din urmă, să se deplaseze pe strada Pitagora.

„Pobeda" se opri în fața unei căsuțe modeste. Lucian coborî din mașină și, fără să-și facă probleme, intră într-o curte asfaltată. Sună la prima ușă. Îi deschise o femeie în etate. Îl întrebă cu o politețe exagerată pe cine căuta. La fel de politicos, Lucian spuse că o căuta pe domnișoara Mioara Cătuneanu.

— Îmi pare rău, domnule, dar nu e acasă... A plecat ieri-dimineață pe Valea Prahovei cu o prietenă.

— Pentru mult timp?

— O, nu. Cred că mâine se întoarce. Dacă îmi este îngăduit, cine o caută?

— Doamnă, sunt de la O.N.T. Carpați, minți Lucian. Sunteți doamna Cătuneanu, mama domnișoarei? întrebă el, deși reținuse din fișa Mioarei Cătuneanu că părinții ei decedaseră.

— Sunt mătușa ei. Dacă aveți ceva să-i comunicați, puteți să-mi spuneți mie.

— E ceva în legătură cu excursia la care s-a înscris. Dar cu domnul inginer Aman n-aș putea vorbi?

Femeia clipi des din pleoape și îl studie cu luare-aminte.

— Îl cunoașteți?

— S-au înscris împreună, așa că... Lucian surâse simpatic, ca și când ar fi dorit să-i reproșeze amical: „Vai, doamnă, se poate să puneți o întrebare ca asta?!" Au plecat împreună pe Valea Prahovei?

— Domnul Aman n-a plecat... O fâstâceală vizibilă pusese stăpânire pe chipul mătușii Mioarei Cătuneanu.

— Atunci e acasă?

— Nu...

— Cum, nu locuiește aici? făcu Lucian pe naivul. Dumnealui ne-a indicat și această adresă...

— Nu... Adică a locuit... De alaltăieri nu mai stă la noi. Căutați-l la serviciu sau...

— Îmi pare că mai are un domiciliu?

Femeia dădu din cap. Obrajii plini i se împurpurară. Arăta astfel că discuția nu-i făcea plăcere. Lucian nu stărui, însă la despărțire o avertiză că n-ar fi exclus s-o mai deranjeze o dată.

— Încercați mai spre seară, îl sfătui femeia. Sau mai bine telefonați.

În mașină, Lucian trecu în revistă ultimele evenimente. „Așadar, Aman, după ce mi-a fugit de sub nas, a stat ascuns în casa concubinei sale. Motive temeinice

l-au determinat să părăsească și această ascunzătoare, ca, în disperare de cauză, să se refugieze în cavoul familiei Paraschivescu. Oare ce rol a jucat Mioara Cătuneanu în această decizie disperată a lui Aman? Trebuie neapărat să dau de Mioara Cătuneanu. Înainte de a i se întâmpla ceva . . . ceva ireparabil."

— Încotro? îl smulse șoferul din sarabanda gândurilor.

— Cum, încotro? se miră Lucian. La minister.

XII

ALO! LA TELEFON SPITALUL DE URGENȚĂ

1

În jurul orei 20, locotenentul-major Frunză primi un telefon de la Spitalul de Urgență. Medicul de serviciu Vasile Slăveanu îl informă că, în urmă cu o jumătate de oră, Salvarea le adusese în stare gravă o tânără pe nume Dida Cornu.

— Ține neapărat să vă vadă, îi transmise doctorul, și vă roagă să vă prezentați la spital. Are, susține ea, să vă comunice ceva foarte important.

— Ce i s-a întâmplat? Accident? se interesă Frunză tulburat de această surprinzătoare veste.

— A fost găsită într-un gang, fără cunoștință... Ce să-i spun?

— Că pornesc în mare viteză.

La rându-i, Frunză îi raportă de îndată căpitanului Lucian mesajul „Ginei Lollobrigida".

— Merg și eu, hotărî pe loc căpitanul.

În tot timpul „zborului", cei doi nu schimbară o vorbă, deși Frunză avea chef de palavre, dar, ori de câte ori voia să deschidă gura, se lovea de îngândurarea morocănoasă a șefului său. „Nu-i în apele lui, conchise Frunză, iscodindu-l cu coada ochiului. E nervos... Are ceva pe suflet... Păcat că nu fumează... I-ar fi mai ușor."

Frunză nu se înșela: Pe Lucian, această necontenită îngrămădire de fapte începuse să-l macine. Adversarul din umbră nu-i acorda un respiro, îl asalta, călăuzindu-se parcă după principii militare, urmărind un scop: să-i neutralizeze capacitatea de luptă... Îi deschidea mereu noi fronturi. Ce folos că descoperise în institut un mini-aparat de fotografiat, camuflat ingenios într-o brichetă, care confirma activitatea de spionaj a lui Constantin Aman, dacă spionul era mort? Ce folos, că, în sfârșit, o identi-

ficase pe amanta lui Aman, dacă nu dăduse și de urma ei? Ce folos că deținea pe banda de magnetofon vocea lui „nea Fane", că-i știa semnalmentele, dacă dumnealui continua să zburde în libertate? Numai în cursul acelei zile, sfidând supravegherea Securității, îndrăznise să-i telefoneze lui Stamatiad în două rânduri, repetându-și amenințările. Și-apoi, „nea Fane" ca „nea Fane", dar cine era cel de-al treilea personaj semnalat de bătrâna din cimitir?

Doctorul Slăveanu, un bărbat cu părul complet cărunt în ciuda anilor săi tineri, îi aștepta în holul mare al spitalului. Îi întâmpină cu condescendență, dispus să le dea cu răbdare explicațiile de rigoare.

— Mai întâi spuneți-mi care-i starea pacientei, îl rugă Lucian.

— Radiografiile sunt la developat, răspunse doctorul și intră într-o lungă relatare cu privire la caracterul leziunii. A fost lovită la carotidă, din fericire nu prea puternic... o lovitură aplicată, probabil, cu muchia palmei... Aceeași lovitură, aplicată cu trei centimetri mai sus, i-ar fi fost fatală. E agitată, dar vă așteaptă.

— Cu cine mai e în salon?

— E singură într-o rezervă cu două paturi.

Conduși de medic, urcară la etajul unu, unde străbătură un coridor pustiu. O soră le tăie calea și Lucian, fără să vrea, își aminti de Lia. Oftă stăpânit. Se opriră în dreptul unei uși albe, intrară într-o cameră îngustă, cufundată în semiîntuneric.

— O lumină mai puternică ar putea să-i dăuneze, le explică medicul.

Pacienta zăcea vlăguită, iar din pricina semiîntunericului, părea și mai pământie. Părul negru și bogat se revărsase pe perna albă. Era frumoasă „Gina" din Ferentari. Îi recunoscu pe ofițeri și le trimise un surâs chinuit.

— Pe mine o să mă iertați, zise doctorul. Dacă aveți nevoie de mine, mă găsiți la Camera de gardă... aici, la etajul unu.

Lucian își trase un scaun mai aproape de Dida Cornu, iar Frunză se așeză pe marginea patului vecin. Tânăra îi privea acum cu niște ochi mari, înspăimântați, pesemne, de amintirea celor petrecute.

— Te simți în putere să vorbești? Întrebarea căpitanului răsunase compătimitor.

— Eu v-am chemat, șopti ea stins. Am ceva să vă spun...

— Te ascultăm... cu o singură condiție: când simți că nu mai poți, să te oprești, o sfătui Lucian. Nu-i nici o grabă, minți el. Ne-am înțeles?

— Am o prietenă, începu Dida Cornu să povestească rar și stins, internată la Spitalul Central. O cheamă Maria Cernescu. Noi îi spunem și Mary. E bolnavă... e tare bolnavă de nervi... de cinci luni e internată. Până nu de mult, n-avea voie să primească vizite. Era la furioși. Acum e ceva mai bine și a fost mutată în altă secție. M-am dus s-o văd. Astăzi e joi... e zi de vizită. Așa că și eu...

Dida Cornu se opri și se uită rugătoare la paharul de pe noptieră. Frunză o înțelese și i-l întinse. Bău încet, cu înghițituri mici.

— Am o uscăciune în gură, se explică ea. M-am dus astăzi s-o văd. Doamne, că mulți bolnavi de nervi mai sunt pe lume! Și bărbați, și femei. Am găsit-o pe Mary. Era singură... Sărmana! Nimeni nu mai trecuse pe la dânsa. Cu greu am recunoscut-o. Și totul din pricina unei iubiri nefericite, observă tânăra mai mult pentru sine. Am stat cât am stat cu ea în salon. Pe urmă, am ieșit să ne plimbăm. O luasem de braț și încercam să-i dau curaj. Și cum mergeam cu dânsa prin curtea spitalului...

Întinse iarăși mâna să apuce paharul cu apă de pe noptieră și din nou Frunză o ajută, iar ea îi mulțumi printr-un surâs trist.

— Mi-e tare sete. Aș bea întruna... Și cum ne plimbam așa prin curtea spitalului, aud o voce cunoscută... chiar prea cunoscută. Întorc capul și ce văd — știți cum e acolo, unele clădiri sunt înconjurate de un gard de sârmă — în curtea unei clădiri, un grup de bolnavi. Erau îmbrăcați în halate vișinii. Un bolnav stătea cu spatele la mine și râdea. L-am recunoscut după râs — era „Babacu", „nea Fane".

Dida Cornu închise ochii, înfricoșată parcă de propriile-i cuvinte. Rămase așa o clipă-două, apoi își descoperi din nou ochii triști și frumoși. Privi mută chipurile celor doi ofițeri, așteptându-le reacția.

— „Nea Fane"?! exclamă Lucian și-l căută din ochi pe Frunză.

Acesta o întrebă:

— Vizita pe cineva?

— Sau te pomenești că-i medic? anticipă Lucian surescitat.

— Nici una, nici alta, continuă Dida în șoaptă. Este... de necrezut... e internat acolo...

— Ai văzut bine, nu cumva ți s-a părut? Poate că-i vorba de o asemănare? se îndoi căpitanul de verosimilitatea relatării.

Femeia clătină din cap, apoi zise dojenitor:

— M-am culcat cu el de atâtea ori! Cum să mă înșel?

— Mary m-a întrebat ce am că m-am oprit. Trăsnita! Credea că-mi place unul dintre nebuni. Ultimele cuvinte le rosti cu ochii închiși, jenată de ceva. Nu, nu m-am înșelat, urmă Dida Cornu arătându-și din nou ochii. Unul dintre bolnavi a văzut că ne-am oprit, ne-a aruncat vorbe nerușinate și ceilalți au izbucnit în râs. Râdea și „Babacu". Se uita la mine întocmai ca un nebun. Mă așteptam să mă strige... să se bucure că mă vede... să-mi vorbească... El însă se uita la mine ca la o străină. Râdea ca un nebun. Mi s-a făcut frică și m-am îndepărtat imediat de locul acela. Dida Cornu tăcu și luă ca reper un punct îndepărtat al camerei.

— Dacă cumva ți-e greu să continui...

— Nu, nu... Mary a văzut că m-am speriat. Am întrebat-o dacă-l cunoaște pe bolnavul acela cu bască... Cică-i vechi la Central, de vreo doi ani, că-i rău, când îl apucă pandaliile...

Relatarea Didei Cornu îi aminti lui Lucian de hohotul de râs al lui Celaru, înregistrat pe banda de magnetofon: un râs înfricoșător, cu rezonanțe dementiale, dar se feri să facă vreo legătură cu întâmplarea relatată de prostituată.

— Dacă-i de doi ani internat, atunci nu poate fi el, mi-am zis, trebuie să mă fi înșelat. O fi unul care seamănă foarte bine cu „Babacu". M-am mai liniștit un pic. Se făcuse seară. Am mai stat cât am mai stat, pe urmă am plecat. Mary m-a condus până la poartă. Acolo ne-am despărțit. Am luat tramvaiul 21. N-am știut încotro să mă duc... acasă sau în altă parte. Aveam întâlnire cu un bărbat, la ceas, la Universitate. M-am gândit să trec mai întâi pe acasă, să mă schimb... Am coborât din 21 și l-am luat pe 8. De la stația de tramvai până acasă mai aveam de mers o bucată de drum. Pe o stradă mai dosnică și mai întunecoasă, am auzit pași. Când pașii

s-au apropiat, mi-am întors privirile... Pe urmă, m-am trezit aici... cu o durere groaznică în ceafă. Mi-au făcut o injecție și durerile m-au mai lăsat.

Dida Cornu căută paharul: era gol. Frunză se repezi să-l umple la chiuveta din rezervă, apoi i-l întinse cu o vădită afecțiune.

— Când ți-ai întors privirile, ai apucat totuși să-l vezi pe agresor?

Întrebarea rămase o vreme fără răspuns.

— Mi s-a părut că era „Babacu", dar nu sunt chiar sigură... Totul s-a petrecut atât de repede... Poate că mai sunt sub influența vizitei de la spital...

Se așternu între ei o tăcere plină de îngrijorare. Dida Cornu își plimba privirile rugătoare de la unul la celălalt, nevrând să știe altceva decât ce se petrecuse în realitate cu ea: îl întâlnise pe „Babacu" la spital sau nu? Cine o lovise atât de năprasnic?

— Doctorul mi-a spus că am fost găsită într-un gang. E adevărat?

Lucian clătină afirmativ din cap.

— Cine m-a găsit?

— Nu știu... Însă aflăm noi cum s-au petrecut faptele, căută Lucian s-o liniștească, gândind în același timp că, într-adevăr, n-ar strica să afle cine o găsise, cine chemase Salvarea. Strada ți-era cunoscută?

— Cum să nu... E strada Tri... Zilnic, în drum spre casă, trec pe acolo...

— Cu „Babacu" ai trecut pe acolo?

— De multe ori.

— Nu-ți amintești?... Cam în dreptul cărei case s-a produs atacul?

Dida Cornu închise ochii, ca și cum astfel îi venea mai ușor să-și amintească cele petrecute. Într-un târziu, răspunse:

— Am venit pe strada Vasile D..., am cotit-o la dreapta pe strada Tri... Am ținut-o tot înainte, pe trotuarul drept... Am trecut pe lângă o Alimentară, pe lângă un debit. Am ajuns în dreptul unei case în reparație... Îmi amintesc că a trebuit să ocolesc schelele... Am mai mers puțin și...

— Mai spune-ne o dată cum o cheamă pe prietena dumitale, o rugă Lucian, apoi îi făcu un semn lui Frunză să noteze. Acesta își scoase carnețelul de care nu se despărțea niciodată.

— Maria Cernescu ... o mai cheamă și Mary ... Vreți să-mi dați poșeta de pe noptieră? Frunză i-o întinse. Ea căută vlăguită prin poșetă, găsi hârtiuța. Scrie aici la ce secție e internată.

— „Maria Cernescu... citi Lucian cu glas tare, Psihiatrie... Aripa B... Salonul 4".

— Am notat, raportă Frunză.

Lucian se apleca spre Dida Cornu și își așeză blând mâna pe brațul ei:

— Ai dureri, nu-i așa?

— Mă doare ceafa, gemu ea stins. Cu ce m-o fi lovit? Am văzut dintr-o dată flăcări înaintea ochilor...

— Stai acum liniștită, urmă Lucian sfătos. Doctorul spune că ai avut noroc..., m-a asigurat că ești în afară de orice pericol. E nevoie, totuși, să stai cuminte la pat. Noi o să ne interesăm să nu duci lipsă de nimic. Să știi că ne-ai ajutat foarte mult. Îți dorim să te faci sănătoasă cât mai repede.

În ochii întunecați ai fetei se aprinse un licăr; surâse obosită. Cei doi ofițeri se ridicară.

— Noapte bună! îi ură Frunză din ușă și Lucian sesiză în glasul colegului său un timbru nou, de duioșie.

— Ce credeți, ar putea ... să mi se mai întâmple ceva? întrebă ea speriată.

— Ești sub protecția noastră, o liniști Frunză cu aceeași duioșie în glas.

Doctorul Slăveanu îi aștepta pe coridor; stătea de vorbă cu o asistentă. Zărindu-i, veni spre ei. Le comunică fără să fie întrebat:

— Am văzut radiografiile. Dumnezeu a fost de partea ei... Sunt bune. Mi-aș permite însă o observație — cel care i-a aplicat lovitura îi cunoaște bine eficacitatea. Lovitură de profesionist. Sunt convins că a mai folosit-o. Să dea Domnul să n-o mai folosească!

— Observația dumneavoastră e interesantă, remarcă Lucian. Vă mulțumim... Sunt convins că vă aplecați cu grijă asupra tuturor pacienților. Totuși, v-aș ruga să-i acordați Didei Cornu o atenție aparte.

Doctorul îi conduse spre ieșirea din spital, unde se despărțiră. Mașina îi aștepta. Așezându-se lângă șofer, Lucian redeveni tăcut și gânditor. Frunză, cuprins de un neastâmpăr lăuntric, o luă înaintea șoferului, întrebând:

— Încotro?

— Ai vreo propunere? vru căpitanul să știe.

— M-aș repezi chiar acum la Central... să văd ce-i cu asemănarea asta... Ce zici?

Lucian făcu semn șoferului s-o pornească.

— Ia-o aiurea!

Șoferul apăsă pe accelerație. Frunză se uită nedumerit la căpitan.

— Crezi că ăla de acolo nu-i unul și același cu „nea Fane“, cu „Babacu“ sau cum dracu' i-o mai fi spunând?

— Nu cred încă nimic, își preciză Lucian punctul de vedere. Scoase din buzunar punga cu bomboane. O mentă?

— Nu, că eu nu sunt însurat, mai fumez încă, zise Frunză. Și ca să-i demonstreze că asta-i realitatea, își aprinse o țigară.

— Nu te mai umfla în pene... Ca poimâine te văd și pe tine căsătorit, îi replică Lucian cu gândul la accentul de duioșie din glasul lui Frunză în clipa când se despărțiseră de Dida Cornu. Ai face bine să nu te legeni în iluzii: de moarte și de însurătoare nimeni nu scapă...

După ce trase câteva fumuri, Frunză întrebă:

— Crezi că asemănarea asta nu-i decît o simplă coincidență?

— Repet: încă nu cred nimic...

— Ei, ai decis? reveni Frunză după un timp, mă lași să mă reped până la Central?

— Cu o singură condiție, glumi Lucian, să nu încerci să rămâi acolo...

— Dacă aș încerca să rămân undeva, știu eu unde aș alege locul.

— În rezerva domnișoarei Dida Cornu, nu-i așa?

— Nimic nu-ți scapă, observă Frunză, trăgând cu năduf din țigară. Eu zic să mă lași la Central.

— Să-l lăsăm, se adresă Lucian șoferului, dacă dumnealui dorește.

— Tu pui la îndoială declarația Didei Cornu? se revoltă Frunză.

Lucian, ca să-l necăjească de-a binelea, își întârzie răspunsul.

— O cred... liniștește-te.

Frunză tăcu, continuând să tragă din țigară; în cele din urmă, tot el sparse tăcerea:

— Ce-ar fi să vii cu mine?

De data asta Lucian îi răspunse imediat:

— Asta nu! O să te lăsăm la poarta spitalului, de acolo

eu o să dau o raită în zona străzii Tri... Vasilică, știi unde-i strada Tri...?

— Prin Ferentari, domnule căpitan, răspunse șoferul cu promptitudine.

Până la spital Frunză nu mai scoase un cuvânt. La coborârea din mașină, Lucian îi atrase atenția:

— Umblă cu băgare de seamă. Nu cumva să-mi sperii pasărea...

— Mai întâi vreau s-o văd pe Maria Cernescu.

— Când termini, să telefonezi la minister să ți se trimită o mașină. La revedere.

Înainte de a trânti portiera, Frunză mai întrebă o dată:

— Nu-i așa că nu pui la îndoială declarația Didei?

— Bravo! Ai început să-i spui pe nume, îl necăji Lucian. Nu-i pun la îndoială declarația.

— Dai o bere dacă mă întorc cu „Babacu" în dinți?

— Și o bomboană de mentă...

2

La ora 21,05 „Pobeda" ajunse la intersecția străzii Vasile D. cu strada Tri... și se opri la câțiva pași de un semafor. Căpitanul Lucian Viziru coborî din mașină și o luă înainte, pe jos. Strada Tri... era într-adevăr așa cum o descrisese Dida Cornu: îngustă, întunecoasă, prost pietruită. Trecu pe celălalt trotuar, propunându-și să refacă drumul străbătut de prietena lui Mâțu și a lui „Babacu". Porni agale, după vreo douăzeci de metri se opri în dreptul unei Alimentare cu obloanele trase și cercetă strada: era alcătuită dintr-o înșiruire de case scunde, împrejmuite cu grădini mici și sărăcăcioase. Un câine îl mirosi și prinse să-l latre, spărgând liniștea înserării. Ofițerul își reluă mersul. Văzu curând o tutungerie puternic luminată. În spatele tejghelei, debitantul povestea ceva unei femei înalte și pieptoase, care râdea amuzată. Mai reținu un amănunt: în interior era instalat un telefon public. Unicul, deocamdată, pe distanța parcursă. Dădu apoi de o clădire în reparație; schela de lemn o fereca, susținând-o parcă să nu se prăbușească. Întocmai ca și Dida Cornu, Lucian se văzu nevoit să coboare de pe trotuar și să ocolească binala. Urcă iar pe trotuar... De aici, întunericul era mai dens. „După casa asta, victima a mai făcut câțiva

pași. Hai să-i facem și noi... Așa... Pe partea stîngă și cea dreaptă a străzii — gardurile caselor. Agresorul, pesemne, o aștepta ascuns pe lângă schele. Să vedem acum unde e gangul acela." Mai făcu vreo zece pași și dădu de un gang puțind a murdărie. Lucian, mai mult din obișnuință, își roti privirile, apoi reveni la deducțiile sale: „A lovit-o, a doborît-o. Pesemne nu departe de gard. Dacă ar fi abandonat-o acolo, exista pentru agresor pericolul ca victima să fie descoperită mai repede decât ar fi dorit. A târât-o atunci în gang. Cineva s-a împiedicat însă de victimă. Cine oare? Oricine ar fi fost, era pus automat în situația de a-i veni tinerei în ajutor... De a chema Salvarea, în primul rând. Dar de unde ar fi putut binefăcătorul să telefoneze? Casele din jur erau ale unor amărâți cărora numai telefonul le mai lipsea. Prezumtivul binefăcător, cu siguranță, s-a văzut nevoit să apeleze la un telefon public. Lucian făcu cale întoarsă: numără până la tutungerie mai bine de cincizeci de pași. Intră în debit; vânzătorul continua s-o înveselească pe femeia aceea înaltă și pieptoasă. Nu lăsară salutul lui Lucian fără răspuns și deveniră atenți când acesta ridică receptorul și formă un număr. Semnalele „ocupat" ajunseră până la ei. Lucian stărui... și de fiecare dată când răsucea discul, le arunca celor doi priviri de om fără noroc.

— E ocupat? se simți vânzătorul obligat să i se adreseze.

Lucian renunță să mai telefoneze; se apropie de tejghea.

— Ce țigări străine aveți?

— Nu ținem, îi răspunse bărbatul iscodindu-l cu o mirare care putea să însemne: „Ce-ți veni, dom'le, să cauți țigări străine taman în mahalaua noastră?!"

— Da' „Carpați" cu filtru aveți?

Tutungiul îi puse pe tejghea un pachet de „Carpați". Lucian îi zâmbi amical și, în timp ce se căuta prin buzunare după bani, aduse vorba:

— Am auzit că ați avut pe aici tărășenie mare... cu o tânără care a fost atacată...

— Așa e, domnule! Suntem o stradă cu oameni liniștiți, la casele lor, și deodată întâmplarea asta nenorocită. Omul părea sincer afectat de cele petrecute la câțiva pași de tutungerie. Domnule, mă credeți sau nu, dar l-am văzut pe tip când a trecut prin fața debitului... Așa cum v-am văzut și pe dumneavoastră. Săraca de ea! Drăguță fată! Să fi fost ceasurile opt când a trecut.

Lucian număra banii pe tejghea și tot așa, într-o doară, își exprimă nedumerirea:

— La opt e întuneric... Cum de-a fost găsită?

— Cum? E și aici o poveste, începu vânzătorul să-i relateze cu un aer misterios. Ar fi zăcut nefericita multă vreme în gang, dacă Tache-măcelarul nu s-ar fi angajat să facă cu mine o *tablă*, să-și ia revanșa. Locuiește chiar în casa aia. A ieșit din casă... în gang e întuneric și a căzut peste ea. Da, da, a căzut peste ea, râse cu subînțeles povestitorul. Cât e el de solid, s-a speriat. A crezut că-i moartă. Dar moarta a gemut. Și-a chemat nevasta în ajutor. Aia, isterică, a început să țipe.

— Aleia nici nu-i trebuie mult, interveni femeia.

— Au ieșit oamenii, de prin case. Pe urmă, un vecin al lui Tache a dat buzna la mine și a chemat Salvarea. Unii spun că biata fată ar fi fost violată de un sadic.

— Fata e de pe strada asta?

— O fi... Nu știu...

Lucian se declară mulțumit: aflase exact ce-l interesa. Oftă „impresionat“ de poveste și se despărți de cei doi ca de niște vechi cunoscuți. Ar fi pornit mai departe în căutarea lui Tache-măcelaru, dar ar fi fost un efort de prisos. Mai aruncă o privire în debit. Bărbatul, probabil, își reluase firul istorioarelor sale amuzante, căci pe femeia aceea înaltă și pieptoasă iarăși o prinsese râsul.

3

Obosit de lumina puternică a lămpii de birou, Lucian se ridică și se întinse. Îi plăcu să-și audă oasele trosnind, apoi părăsi masa de lucru și făcu o scurtă „plimbare“ prin încăpere. Voia de-acum să se lase comod într-un fotoliu, când sună telefonul. Recunoscând la celălalt capăt al firului vocea lui Frunză, îl luă „tare“:

— Ei, ce ai de zis? Mi-l aduci în dinți sau pot să beau berea de unul singur?

— Mă, afurisit mai ești uneori!

— Nu te aud bine... Zici că nu-ți sunt dinții destul de puternici?

— Nu-mi arde de glume, protestă Frunză.

— Dacă-i așa, dă-i drumu', raportează-mi! se trezi în Lucian căpitanul.

— Între timp, aici, la Spitalul 9, s-a petrecut ceva destul de curios. Maria Cernescu...

— Nu există! anticipă Lucian.

— Ba există... După ce s-a despărțit de Dida Cornu, în drum spre salon, un bolnav s-a repezit la ea și a încercat s-o sugrume. N-a lipsit mult ca să-și ducă la bun sfârșit nebunia. A scăpat, dar a suferit un șoc, iar acum e în criză... N-ai cu cine vorbi. L-am văzut și pe cel care a atacat-o: l-au pus în cămașa de forță. Nu prezintă semnalmentele lui „nea Fane". Asta-i...

— De unde telefonezi?

— De la spital.

— Așteaptă acolo mașina, o trimit să te ia. Rămân la sediu...

Lucian se lăsă ostenit în fotoliu, își scoase pantofii și-și sprijini picioarele pe scaunul din fața sa. Gemu din adâncul inimii: încă un fapt bulucit peste celelalte. Deplasarea urgentă a lui Frunză la spital avusese un singur obiectiv: s-o identifice pe Maria Cernescu și prin ea să ajungă la acel bolnav care, după declarația Didei, era leit „nea Fane", internat în spital de vreo doi ani. Misiunea dăduse greș, nu din vina lui Frunză. Pe neașteptate, Maria Cernescu este atacată de un bolnav. Dacă ar fi izbutit s-o sugrume, ce i s-ar fi putut întâmpla? Nimic! E nebun și basta! Legea-i de partea lui.

„Dețin oare vreun element care să-mi permită să fac o legătură între cele ce ne-au fost semnalate de Dida Cornu și atacul asupra Mariei Cernescu? se întrebă Lucian. Și da, și nu. Mai în toate descoperi, la o analiză atentă, și un joc ascuns al hazardului." Dacă ar fi să-i dea crezare întru totul Didei Cornu, ar fi dator să ia în considerare următoarea ipoteză: domnișoara Dida, ființă norocoasă, a aflat cu totul și cu totul întâmplător „domiciliul" culantului ei client. „Babacu", la rândul său, a zărit-o la țanc și a sesizat primejdia. În consecință, a urmărit-o cu gând rău — s-o lichideze. Acceptând ipoteza, Lucian ar fi ajuns în situația de a renunța automat la câteva amănunte deloc neglijabile. Dacă bolnavul remarcat de Dida era una și aceeași persoană cu „nea Fane", cum se explicau nopțile petrecute în patul prostituatei, absența de la spital, banii, întâlnirile cu Nelu Mâțu la „Poarta Albă"?! „Babacu" se comporta ca un om liber și perfect sănătos. Cum să creadă el, Lucian, că-i vorba de una și aceeași persoană? Exclus! Totuși, stătea în cumpănă. Tentativa de asasinare a

Didei Cornu era o realitate. Cum s-o interpreteze? Ca pe un simplu accident? De ce nu? Ar fi fost posibil dacă n-ar fi intervenit cel de-al doilea „accident“ — tentativa de asasinare a Mariei Cernescu, internată la Central. Însă agresorul ei a fost identificat — client al ospiciului —, prins și pus în „cămașă de forță“. Nici o asemănare cu „Babacu“.

„Ia-o încetișor, se îmbărbătă căpitanul, simțind că-i plesnea capul de năvala atâtor gânduri, ia-o copăcel! Hai, dă înapoi filmul cercetărilor și reia vizionarea. Oprește-te la acele secvențe care-ți spun ceva. De exemplu, secvența percheziției din biroul lui Aman. Faptul că în «Fichet»-ul lui a fost găsită o brichetă-foto explică, până la un punct, sensul acțiunilor întreprinse de geolog. Nu există nici un dubiu că fotografiase cu «bricheta» nu numai propriile lucrări; ci și pe cele ale lui Stamatiad. A fotografiat calcule, grafice, hărți geologice privind potențialul unor zăcăminte prezente și viitoare de uraniu. Aman a acționat ca un agent bine instruit și dotat. Când, unde, în ce împrejurări a fost racolat? Fișa lui de client asiduu al O.N.T.-ului menționează numeroase călătorii: cu trenul, cu motonava «Transilvania» — U.R.S.S., Grecia, Turcia, Egipt, Liban, Italia, Franța... În primăvara anului 1964 a vizitat, ca turist, Târgul de mostre din Leipzig. Iar în anul acesta își propusese să-și petreacă Revelionul la Berlin. Deci, începutul activității lui Aman, deduse Lucian, trebuie căutat pe itinerarul croazieră — Târgul de mostre.“ Deducția asta nu-l mulțumea însă pe deplin. Considera că ar fi fost mult mai practic dacă ar fi izbutit să-și răspundă la întrebările: Unde sunt filmele făcute de Aman? Mai sunt în țară, le-a predat sau urma să le predea? Cui anume să le predea? De unde îl cunoștea pe „Babacu“? Ce l-a determinat să dezvăluie secretul cavoului Paraschivescu? Era Mioara Cătuneanu capabilă să-i dea fie și un singur răspuns la una din nenumăratele întrebări ce-i chinuiau mintea? Când i se încredințase cazul Stamatiad, își închipuise că misiunea lui va fi una simplă, mărginită, în ultimă instanță, să-i asigure eminentului geolog o protecție eficientă, și iată că, deodată, se conturase o a doua misiune, ceva mai complexă. Oftă din nou, cu năduf. „Ceva nu merge. Aman a murit. În viață mai sunt doi inși. Unul e «nea Fane»... I-am luat urma. Cine-i celălalt? Pe unde naiba se ascunde? Și ar mai fi ceva: dacă obțineau informații atât de ușor de la Aman,

de ce se deconspiră, exercitând asupra lui Stamatiad presiuni psihologice?"

Câteva ciocănituri în ușă îi amintiră de Frunză. „El trebuie să fie", își zise bucuros că va avea cu cine să dialogheze. Ușa însă fu deschisă de ofițerul de serviciu care-i înmână o notă. Echipa operativă îi raporta:

„La orele 21,30, inginerul Stamatiad a fost sunat de la telefonul public 14.23... Un ins rămas neidentificat a proferat următoarea amenințare:

«Stamatiade află că Aman a dat ortul popii. E rândul tău. O să-l dai foarte repede. N-ai cum să scapi. Când, unde și în ce fel vei muri, eu voi hotărî. Ți-am hărăzit una din cele mai chinuitoare morți. Nici securistul tău Lucian Viziru, cât e el de căpitan, n-o să aibă o soartă mai bună. Așa că acolo, sus, n-o să te plictisești, o să ai cu cine sta de vorbă. Mă auzi, Stamatiade? Taci?! Ți-am luat piuitul?! Fii pe pace, o să-ți iau și viața. Noapte bună!»

Inginerul n-a rostit un cuvânt. Mâine vă remitem și banda cu respectiva înregistrare."

„Poftim! se ridică Lucian adresându-se furios unui interlocutor nevăzut. Dumnealui se plimbă slobod prin București, iar noi ne pierdem timpul căutându-l la Central, printre nebuni... Dumnealui bate străzile Capitalei, telefonează, amenință... Iar noi ce facem? Poftim, acum mă amenință și pe mine! Ei, bravo! Eu mort, Lia văduvă." Începu să umble prin încăpere, bombănind. După câțiva pași, își dădu seama că era în ciorapi și se grăbi să se încalțe ca să-și reia „marșul". Măcar dacă Frunză s-ar ivi mai repede. „Pe unde dracu' o fi rătăcind? Așadar, «Babacu» a telefonat la Stamatiad la 21,30. Dacă ar fi fost internat, n-ar fi avut de unde să telefoneze. Ia stai așa! Ia stai așa! își porunci Lucian. Poate că există un telefon public în incinta spitalului. Nota nu-mi indică în ce loc e instalată cabina." Ridică receptorul, formă un număr, întrebă:

— Operator 3? O voce de femeie îl asigură că nu greșise. Căpitan Viziru la aparat, se prezentă el. Am primit nota. Vă mulțumesc... Ați izbutit să localizați unde-i instalat telefonul public?... Bine, aștept!

După câteva minute, Operator 3 îi raportă:

„Pe Ștefan cel Mare... în zona stadionului «Dinamo»."

Lăsă mulțumit receptorul din mână ca după câteva secunde să realizeze că stadionul «Dinamo» se afla în vecinătatea Spitalului de Urgență. Se îngrozi la gândul că, în acest răstimp, i s-ar fi putut întâmpla ceva Didei Cornu.

Se repezi din nou la telefon și-l chemă pe doctorul Slăveanu, medicul de gardă pe secție. Acesta nu se lăsă mult așteptat.

— Ce-mi puteți spune de Dida Cornu? îl atacă Lucian direct. Cum se simte?

— Domnule căpitan, nu e cazul să vă alarmați, îl liniști doctorul. Starea pacientei e aceeași ca acum zece minute.

— Ca acum zece minute?! Nu înțeleg... La ce vă referiți?

— N-am vorbit noi la telefon acum zece minute? Alo! Nu sunteți dumneavoastră căpitanul Viziru?

— Eu mi-s! Numai că nu cu mine ați vorbit.

— Atunci cu cine? se aprinse medicul.

— Tipul cu care ați vorbit s-a recomandat căpitan Viziru Lucian?

— Exact... V-ați interesat de starea internatei.

— Eu?! se impacientă Lucian, după care tăcu mușcându-și nervos buzele.

— Alo! îl strigă medicul. Mai sunteți pe fir?

— Domnule doctor, trebuie să vă dezamăgesc. Nu cu mine ați vorbit, ci cu agresorul Didei Cornu.

— Glumiți?

— Aș vrea...

După o scurtă tăcere, doctorul Slăveanu izbucni indignat:

— Dacă-i așa cum ziceți, de unde să știu cu cine discut în momentul ăsta?

— Îl trimit imediat pe ofițerul care m-a însoțit. Îl cunoașteți. Îl cheamă Frunză Ilarie, e locotenent-major. Puteți să-l legitimați. N-o să vină singur. El o să vă indice cum să procedați. Până la sosirea lui, vă rog să interziceți unor persoane străine să pătrundă în rezerva Didei Cornu.

— Și dacă, între timp, celălalt „căpitan" mă sună?

— Spuneți-i că soarta fetei s-a agravat brusc și că nu mai are șanse să scape cu viață... Apropo, cum se simte?

— Refuz să răspund. Mai întâi să vină la mine domnul Frunză, deveni doctorul, dintr-o dată, vigilent.

— Bine, bine, râse strâmb Lucian. La revedere!

Rămase minute în șir sprijinit de birou, cu gândul la „nea Fane"; îndrăzneț... inconștient de îndrăzneț... după ce-l amenințase cu moartea, își permitea să-i folosească numele, gradul, pentru a-și atinge anumite obiective. „Se vede treaba că soarta fetei îl interesează", conchise Lucian,

contrariat de stilul omului din umbră. Telefonând la spital, el îi confirma că nu e străin de tentativa de omor de pe strada Tri... Și de aici, din nou începeau să se încurce ițele. De ce a încercat să-i ia viața prostituatei care-i dăruise atâtea nopți de desfătare? Doar pentru că Dida Cornu știa de legătura lui cu Nelu Mâțu? Nu, nu, mai exista un motiv care l-ar fi putut împinge pe „nea Fane" să-și lichideze concubina: Dida Cornu îi descoperise, fără să vrea, ascunzătoarea... „domiciliul". Era tocmai acel motiv care-i zăpăcea lui Lucian Viziru gândurile. „Dacă «nea Fane», își spuse ofițerul, este unul și același ins cu cel de la Spitalul Central, el va înregistra eșecul tentativei de a scăpa de Dida. În consecință, nu se va mai întoarce la ospiciu ... își va părăsi cât mai repede ascunzătoarea... În condițiile astea, mie îmi revine misiunea să-l prind. Da' cum să-l prind, se adresă Lucian celor patru pereți, de vreme ce el îmi știe mutra, iar eu pe a lui, nu?"

Își reluă plimbările prin birou, încercând să reanalizeze momentele inițiale ale cazului. Unul din ele, poate chiar primul, se referea la întâlnirea cu Stamatiad de la sediul Securității. Era în această secvență, după câte își amintea, ceva neclar, un amănunt enigmă care, odată dezlegat, ar putea să scoată la iveală cheia întregii afaceri. „Cum, prin ce sursă a aflat «nea Fane» că Stamatiad, cuprins de disperare, a apelat la noi și că ofițerul de contrainformații care l-a ascultat se numea căpitan Lucian Viziru?"

Frunză năvăli în birou pe neașteptate, fără să mai bată la ușă, proțăpindu-se în fața lui Lucian.

— Toate încercările mele, raportă el dezamăgit, au dat greș. Până când Maria Cernescu nu va ieși din criză, nu avem cum ajunge la „nea Fane". Am face valuri. Știi câți bolnavi sunt internați în spital? O, Doamne! Ce-ai zice s-o iau pe Dida, dacă se simte bine, și s-o duc cu mașina la 9, să-mi indice secția? Sau să mă reped la dânsa și să-i cer să-mi dea câteva detalii orientative pentru a identifica secția respectivă?

— La spital, oricum, o să te duci chiar acum, îi veni Lucian în întâmpinare.

— S-a întâmplat ceva?

Lucian îl puse la curent cu cele aflate de la doctorul Slăveanu.

— Acest „nea Fane" s-a cam obrăznicit, aprecie Frunză, după o scurtă pauză. În timp ce eu îl caut cu disperare la ospiciu, dumnealui dă târcoale Spitalului de Urgență...

— Ia pe cineva cu tine și repede-te până acolo. Îl lași de veghe la ușa rezervei. Nimeni, în afara personalului medical care o îngrijește, nu are voie s-o vadă. Orice persoană străină care încearcă să pătrundă la ea să fie reținută. De asemenea, nici o scrisoare sau pachet nu trebuie să i se înmâneze decât după un control prealabil al nostru. Dacă cineva se interesează prin telefon de starea ei, să i se răspundă: „Internata a intrat în comă". Priceput-ai? întrebă Lucian mai mult din obișnuință.

— Priceput-am! răspunse Frunză îngândurat.

— Ești obosit?

— Eu? Mă crezi, aș umbla toată noaptea dacă aș ști că la capătul ei îl înhaț pe „nea Fane". Frunză nu se mai lungi la vorbă, ieși, dar se înapoie imediat pentru a-și avertiza șeful să nu neglijeze episodul de la Spitalul 9.

— Chiar dacă dumnealui, la ora asta, bate străzile orașului și expediază amenințări în toate direcțiile, este de presupus că domiciliul său principal e la Central. În mod cert o să apară acolo în primele ore ale dimineții.

— Fii, te rog, mai explicit, că-mi plesnește capul de atâtea supoziții, vorbi Lucian răstit.

— Dida Cornu a părăsit spitalul o dată cu înserarea, ceea ce înseamnă șase, șase și jumătate. Dacă „nea Fane" s-a ținut după ea, se poate presupune că au părăsit spitalul cam la aceeași oră și că a lipsit din secție la vizita de seară... o fi lipsit și în alte nopți... Nu ne rămâne decât să ne interesăm cine n-a răspuns la „apel" și, în felul ăsta, să realizăm identificarea.

Lucian înaintă spre Frunză, pentru a-l privi mai îndeaproape, cu o bucurie camaraderească.

— Ideea e bună... luăm și urma asta. Tu, de dimineață, o să te duci la ospiciu, iar eu, la ora 9, o să fiu prezent la Crematoriu, la incinerarea lui Aman. Nimic de zis, avem amândoi parte de un program vesel: tu la nebuni, eu la Crematoriu...

— Plec... La revedere!

Lucian se ghemui în fotoliu și trecu din nou să analizeze cu răbdare secvența inițială a cazului. Cum, prin ce canale putea „nea Fane" să afle că Stamatiad se adresase Securității? Sub ce identitate se ascundea sursa pe care o folosea? Descompuse secvența în mici amănunte. O recompuse apoi la loc și, în timp ce somnul îi dădea târcoale, trăi ca într-un vis o reconfortantă bucurie.

XIII

MĂRTURISIRILE AMANTEI

1

Directorul institutului îi ceru secretarei să-l invite de urgență pe inginerul Stamatiad în cabinetul său.

— Acum? Pe loc? întrebă, inutil, secretara.

— Ai înțeles bine, o ironiză directorul cu simpatie, chiar acum.

Se adânci din nou în studierea unei mape cu hărți geologice. După vreo zece minute se ridică să-și întâmpine colaboratorul: îi strânse mâna, îl pofti să ia loc, se interesă cum îi mai merge cu sănătatea, deși buletinul medical i se citea limpede pe chipul pământiu. În ultimele două zile, inginerul slăbise parcă și mai mult, iar costumul de haine începuse să atârne pe umerii săi încă atletici. În ciuda acestei înfățișări, Stamatiad manifesta un optimism care îl puse pe gânduri:

— Mă simt mai bine... medicamentele au un efect formidabil... Somnul mi-e mai liniștit, mai odihnitor. Mă pot concentra ușor.

Vorbea convingător, numai că, uneori, un surâs sceptic și o neliniște a privirilor încercau să-l dezmintă. Directorul trecu cu grijă peste acest aspect și, cu ochii pe hârtiile de pe birou, zise:

— Domnule Stamatiad, îndeplinirea sarcinilor de plan ne determină să apelăm la competența dumitale. Știu cât îți va fi de greu să asculți ceea ce voi spune, dar n-am încotro. Mă văd nevoit, dragă Stamatiad, să te desprind de „U-74" pentru cel puțin trei-patru zile și să te trimit ... încă în noaptea asta...

— Adică să plec? reacționă Stamatiad surprins.

— Da... La Baia Sprie, cu acceleratul de 22,29...

— De ce tocmai eu?! Ar fi vrut ca întrebarea să răsune energic și autoritar.

Directorul se ridică de la birou și se mută într-un alt

fotoliu, aflat în apropierea colaboratorului său. I se adresă, de astă dată, ceva mai familiar:

— Dragă Stamatiad, lucrăm împreună de atâta amar de vreme. Nu-mi vine deloc ușor să-ți cer să pleci la drum. Dar la Baia Sprie s-a creat o situație dificilă pe care numai tu, cu înalta ta pregătire, o mai poți rezolva. . . Cunoști zona, cunoști oamenii. Doar două zile și tot atâtea nopți.

Stamatiad își îndreptă spinarea și își lăsă capul ușor pe spate. Deveni atent și, pe măsură ce directorul îi dezvăluia în termeni tehnici natura problemelor de la Baia Sprie, își dădu seama că era într-adevăr singurul în măsură să asigure operativ rezolvarea complicatelor probleme apărute pe neașteptate la celălalt capăt al țării. Și poate că nu și-ar fi dat consimțământul să plece în această neprevăzută călătorie, dacă n-ar fi identificat subtile legături între viitoarea expediție „U-74" și impasul celor de la Baia Sprie.

— Bine, sunt de acord să plec! zise recăpătându-și brusc elanul.

— Întreaga mea gratitudine, dragă Stamatiad, că nu m-ai refuzat. Aș fi dorit să te deplasezi cu avionul, dar Tarom-ul ne-a confirmat că timpul rămâne nefavorabil zborurilor.

Vestea nu-l indispuse pe Stamatiad, ci chiar îl bucură: prefera trenul, se simțea mai în siguranță. Voia să se intereseze dacă Securitatea era la curent cu plecarea. În cele din urmă, își spuse că ar fi mai nimerit să stea el de vorbă cu căpitanul Viziru. Îl văzu pe director apăsând pe un buton; secretara sa intră, ca de obicei, cu un carnețel în mână. După cum se opri în fața directorului — dreaptă, ascultătoare —, având ochi și urechi numai pentru el, îți dădeai lesne seama că această femeie trecută de a doua tinerețe încărunțise nutrind o nemărturisită dragoste pentru șeful ei.

— Domnul inginer Stamatiad trebuie să plece încă în noaptea asta la Baia Sprie. Te rog să te îngrijești de toate formele de deplasare. Vezi dacă poți găsi un loc la vagonul de dormit, dacă nu — făcu o figură de om dezolat —, la clasa întâi.

— Iau și legătura cu Contabilitatea, spuse secretara, după ce își notă datele în carnețel.

— Vorbește direct cu Focșăneanu, în numele meu. Vezi că are obiceiul să tărăgăneze lucrările. Să-mi aduci din vreme hârtiile la semnat. . .

— Mai aveți ceva să-mi spuneți? se interesă secretara, scrutându-și șeful pe deasupra ochelarilor.

— Nu, mulțumesc, îi zise directorul, și își reluă discuția cu inginerul Stamatiad de acolo de unde o întrerupsese.

2

Vremea se mohorâse în zori. Nori grei, cenușii, încremeniseră deasupra orașului, formând o lespede de necuprins. Dinspre răsărit sufla un vânt rece. Incinerarea lui Constantin Aman fusese programată la ora nouă. În capela Crematoriului mirosea a tămâie și flori putrezite. Sicriul cu trupul inginerului era expus descoperit. Patru femei îndoliate vegheau la căpătâiul mortului. Una dintre ele era doamna Aman. Un văl negru îi acoperea fața rotundă și grasă; ședea resemnată, iar în răstimpuri își sufla nasul într-o batistă făcută ghemotoc. Nu plângea, în schimb, boceau în surdină celelalte trei, probabil neamuri ale ei sau ale decedatului. Lucian înregistră absența doamnei Paraschivescu; fie că nu aflase ziua și ora incinerării, fie că-i era teamă de noi complicații. „Nici un bărbat“, constată ofițerul, dezamăgit. Venise pregătit să asiste la o adevărată „lovitură de teatru“ provocată de apariția Mioarei Cătuneanu, femeia cu părul blond, însă dumneaei nu se arătase. Deodată, de undeva, cineva nevăzut a apăsat pe un buton sau a tras o manetă, căci sicriul a început să coboare încet către gura cuptorului. „Ca pe un câine îl trec pe cealaltă lume, gândi Lucian, înfiorându-se. Nu tu slujbă, nu tu un acord de muzică funebră, nu tu un cuvânt de adio din partea unor colegi.“ Numai când cele două obloane de fier s-au închis cu un zgomot metalic în urma mortului, văduva lui Aman a izbucnit într-un hohot isteric de plâns. Cele trei femei care o însoțeau încercau, fără succes, s-o liniștească. În cele din urmă, au scos-o din clădirea rece a Crematoriului și au condus-o către un „Fiat“ vechi, tras la scară. Lucian ieși din umbră. Se mai învârti o vreme prin capela pustie, citind, fără să-l intereseze, inscripțiile de pe unele urne. Încă mai trăgea speranța ca mult așteptata „lovitură de teatru“ să se producă dintr-un moment în altul. „Să nu se fi înapoiat Mioara Cătuneanu la București? Poate că nici n-a aflat de moartea iubitului ei.“

Zărindu-l pe administratorul Crematoriului, se apropie de el și-l întrebă la ce oră va fi trimisă sus, în capelă, urna cu cenușa regretatului inginer.

— Aa, repede. Nici o oră nu durează...

Lucian ieși din capelă și, de la distanță, îi făcu semn lui Vasilică să ambreieze.

Se așeză lângă el, indicându-i o destinație:

— Mergem pe Pitagora.

— Unde am mai fost?

— Exact...

Ca și în ajun, îi deschise mătușa Mioarei Cătuneanu.

— S-a întors, îl informă ea, i-am spus că a fost căutată de la Onete... Acum cinci minute a plecat... n-a vrut să-mi spună ce i s-a întâmplat... S-a dus la Crematoriu...

— Mulțumesc, doamnă, sunteți foarte amabilă, se grăbi Lucian să încheie discuția. Săru' mâinile. Sări în mașină și îi ordonă șoferului: Înapoi la Crematoriu!

Ușa capelei era ușor întredeschisă. Un bec slab lumina acum sala rece, păgână, mirosind totuși a tămâie, a ceară topită, a flori de toamnă. Lucian o zări pe Mioara prin ușa întredeschisă. Stătea cu spatele la el; pantofii cu tocuri cui o înălțau, conturându-i picioarele frumoase. Purta un pardesiu de culoare închisă, strâns pe talie. Părul blond și-l strânsese sub un batic negru, de doliu. Se oprise smerită în fața urnei ce amintea de cutia unei măști de apărare împotriva gazelor, de pe timpul războiului. Îi auzi plânsul potolit. N-o stingheri. O lăsă să-și descarce durerea și numai după ce o văzu căzută în reculegere, înaintă spre ea. Mioara Cătuneanu îi simți apropierea și se răsuci brusc, de parcă s-ar fi pregătit să se apere. Începu iarăși să plângă fără a se sfii de prezența străinului. „E mai frumoasă decât în fotografia depusă la O.N.T., aprecie Lucian cu plăcere. Un nas subțire, delicat, puțin în vânt... o gură senzuală... Gata cu studiul! La treabă, băieți!" I se adresă afabil:

— Domnișoară Cătuneanu — femeia lăsă batista și-și arătă ochii scăldați în lacrimi —, sunt căpitanul de securitate Lucian Viziru și v-aș ruga să mă însoțiți pentru a ne da câteva explicații...

Îi întinse legitimația. Amanta lui Aman, surprinsă de apariția neașteptată a ofițerului, înmărmurise de frică. Doar buzele îi tremurau nervos. Lucian o luă respectuos

de braț și ea se lăsă condusă. Numai când se pomeni în mașină, întrebă fără vlagă:

— Unde mă duceți?

— La noi... Să stăm puțin de vorbă.

Femeia închise ochii și, sfârșită, își lăsă capul în piept. Lucian îi zări lacrimile furișându-se sub pleoape și alunecând spre bărbie.

În biroul ofițerului, Mioara Cătuneanu părea să-și fi regăsit liniștea. La invitația lui Lucian, își scoase pardesiul și simți nevoia să-și elibereze părul din strânsoarea baticului. Dintr-o dată, părul ei blond, revărsat peste umeri, îi puse în valoare frumusețea ochilor verzi, tenul alb și catifelat. Lucian îi indică un scaun din fața biroului și Mioara Cătuneanu se așeză picior peste picior.

— Dacă nu mă înșel, ați fost plecată din București, avansă el prima întrebare. Când ați aflat de moartea lui Aman?

— Am fost plecată la Sinaia, de unde m-am înapoiat ieri-noapte, în jurul orei 11, și, normal, m-am interesat dacă el — Costi — m-a căutat. Mătușă mi-a răspuns că nu m-a căutat, ceea ce m-a intrigat. Dar nu într-atât încât să-mi închipui că... Vorbea rar, cu o voce caldă și blândă. De dimineață, m-a trezit un telefon. Era un bărbat.. un necunoscut. N-a vrut să-mi spună numele. Mi-a comunicat că Aman s-a sinucis și că astăzi, la ora 9, va fi incinerat. Am suferit un șoc... Am leșinat. Când mi-am revenit, i-am povestit mătușii ce mi s-a spus la telefon. „Cheam-o pe nevastă-sa", m-a sfătuit ea când a văzut în ce hal eram. Am ascultat-o... Mioara Cătuneanu își îndreptă privirile spre chipul concentrat al ofițerului și continuă patetic: Deși am văzut urna, nu pot să cred că a murit, că s-a sinucis... Tăcu, oftă, își deschise poșeta ca s-o închidă brusc și nervos.

— O țigară? o întrebă Lucian, ghicindu-i gândul.

Îi împinse familiar cutia de țigări pregătită pe birou pentru orice eventualitate.

Nu refuză, prilej pentru ofițer de a urmări mișcările grațioase ale degetelor ei prelungi. Numai după ce-și aprinse țigara și trase adânc câteva fumuri, o puse în fața unei alte întrebări:

— Când l-ați văzut ultima oară?

Înainte de a răspunde, Mioara Cătuneanu își culese de pe buze un firicel de tutun.

— Acum patru zile.

— Deci, în ajunul morții... spuse Lucian cu tristețe. Ați fost împreună multă vreme?

— Poate o viață!... Poate o noapte!

— Când v-ați cunoscut? insistă ofițerul pentru a obține un răspuns concludent.

O umbră de suferință trecu peste chipul ce pălea văzând cu ochii.

— Ne-am cunoscut la mare, într-o vacanță. Sunt doi ani de atunci, suspină ea îndurerată. Atunci, pe litoral, s-a înfiripat și legătura noastră. Nu mi-a ascuns că-i căsătorit. Nu-mi păsa, mă iubea, îl iubeam.

— Unde vă întâlneați?

— La mine, răspunse ea mirată de curiozitatea ofițerului.

— În București, v-ați întâlnit și în alte case? stărui Lucian.

— Ce înțelegeți prin alte case?

— De exemplu, în casa unui prieten comun.

— Niciodată... Am o locuință frumoasă... cu tot confortul... discretă.

Lucian o privi lung, cu neîncredere. „Mă minte? Sau poate Aman o înșela și pe dumneaei... Sau se folosea de garsoniera lui Stamatiad în cu totul alte scopuri."

— Ultima oară, câte nopți a dormit la dumneavoastră?

— Trei.

— Se mai întâmplase și în alte dăți?

— Nu.

— Cum se explică această abatere de la regulă?

— M-am pomenit cu el pe neașteptate. Nu se anunțase. Fusese la mine în ajun și, la despărțire, susținuse cu totul altceva, că n-o să ne vedem câteva zile. Așa că apariția lui inopinată m-a mirat. Era foarte agitat și nervos, chiar supărat. Adusese cu el și o valiză... Mi-a explicat că o să stea la mine câteva zile. „Iarăși s-a certat cu nevastă-sa!" mi-am zis. Nu m-am împotrivit, nu aveam nici un motiv. L-am iubit mult... poate prea mult. Casa era ca și a lui... Așa că...

Lui Lucian nu-i scăpă sensul ultimelor cuvinte: „Casa era ca și a lui".

— Să înțeleg că era coproprietar?

— Nu, nu... El își luase obligația să plătească chiria, întreținerea, curentul...

— Nu l-ați întrebat ce l-a determinat să-și părăsească domiciliul în plină noapte, să nu se mai ducă la institut?

— Mi-a explicat că se certase rău de tot cu nevasta...

— L-ați crezut?

— Nu.

— De ce?

— Nu era un motiv să lipsească de la institut. Se mai certase cu nevastă-sa, dar nu fugise niciodată de acasă, iar de la institut nu îi plăcea să absenteze. Am avut impresia că îmi ascundea ceva, n-am insistat să-l fac să vorbească. Mioara Cătuneanu părea sincer dezamăgită că Aman nu-i destăinuise nimic. Dacă și-ar fi deschis sufletul, adăugă ea, poate că l-aș fi împiedicat să facă un gest necugetat. Abia acum îmi dau seama că era din cale-afară de nervos.

— Cât a stat la dumneavoastră n-a părăsit locuința?

— Nu, în schimb s-a întreținut mult la telefon cu un bărbat... De câteva ori m-a rugat să-l las singur, adăugă ea strivind în scrumieră mucul țigării. El mi-a cerut să plec la Sinaia.

— N-ați reținut nimic din convorbirile lui telefonice? Poate un nume?

— Nu. V-am spus că ieșeam din cameră când vorbea la telefon.

— Ați afirmat că a venit la dumneavoastră cu o valiză?

— Da, răspunse ea mirată că interogatoriul reținuse și un asemenea amănunt.

— Unde e?

— Când m-am întors de la Sinaia, am constatat că luase valiza cu dânsul.

Își schimbă nervoasă poziția picioarelor și privi cu jind spre pachetul de țigări. Lucian îi făcu semn să se servească.

— Unde a putut pleca de la dumneavoastră?

— Nu știu... Ochii i se umplură de lacrimi. Își aprinse țigara. Am presimțit însă că-l vedeam pentru ultima oară. Presimțirea, iată, s-a adeverit... în locul lui, o urnă cu un pumn de cenușă...

Tăcu. Își șterse ochii umezi, apoi încremeni privind în gol.

— Unde lucrați? o întrebă Lucian, deși știa dinainte răspunsul.

— Nicăieri. Nu sunt în câmpul muncii, îi confirmă Mioara.

— Aţi fost vreodată încadrată undeva?

— Nu... Am făcut doi ani la Filologie... pe urmă, m-am lăsat păgubaşă.

„Pentru o viaţă aşa-zis mai uşoară, îi continuă Lucian răspunsul în gând. Amantă de profesie!“ Sentimentul de compătimire de până atunci i se topi ca un fulg de nea.

— Aşadar, vă întreţinea?

Mioara Cătuneanu răspunse fără să se ruşineze.

— Trăia cu mine... Mă avea la orice oră din zi sau din noapte. Era normal să mă întreţină ca pe o a doua nevastă.

— Avea oare atâţia bani ca să întreţină două case?

— Nu mi-am pus niciodată o asemenea întrebare.

— Vă promisese că o să divorţeze şi o să vă ia de soţie?

— Da, şi m-a implorat să am răbdare, c-o să vină şi clipa asta... De altfel, mă obişnuisem cu gândul că-i sunt, de fapt, soţie...

Se aşternu o tăcere pe care ofiţerul o aprecie ca penibilă. Simţi zbuciumul dureros al unor întrebări: „A mai stat Aman ascuns pe undeva până a ajuns în cavou? Unde a dispărut valiza cu care a fugit de acasă?“ Se ridică şi făcu câţiva paşi fără a înceta s-o iscodească pe Mioara Cătuneanu: părea distrusă şi lacrimile din ochi întăreau această observaţie. O speria, mai mult ca sigur, perspectiva sărăciei. Ce-i al ei, e-al ei: e frumoasă.“ Lucian reveni la locul lui. Abordă, fără a o preveni, un alt subiect:

— Mai intenţionaţi să faceţi Revelionul peste hotare?

Mioara Cătuneanu surâse amar, privind într-o parte cum se destramă fumul ţigării.

— Ideea de a petrece Revelionul peste hotare a fost a lui. Eu am fost de părere să-l facem la Viena sau la Budapesta, el însă a insistat pentru Berlin.

— Avea un motiv anume?

— Spunea că acolo... că acolo...

— Vă rog... stăpâniţi-vă lacrimile! deveni Lucian mai sever, intuind că ezitarea femeii ascunde ceva care era mai dificil de mărturisit.

— Că acolo... ar putea să facă rost de mărci...

— De mărci?! De la cine?

— De la un prieten din tinereţe, care locuieşte în Berlinul de Vest... un prieten cu situaţie... stabilit acolo cu părinţii lui încă dinainte de război.

— Ar fi venit el în Est?

— Da, cu soţia sa... Şi ar fi făcut cu noi Revelionul...

— E deci un om înstărit?

— Dacă e inventator, trebuie să fie și bogat. . . În orice caz, Costi susținea că vom fi în toate invitații lui. Că ar putea, pentru o zi, să obțină autorizație să ne plimbe și în Vest.

— Corespondа cu el?

— Nu știu dacă își scriau sau dacă vorbeau la telefon.

— Care-i numele acestui prieten al lui Aman?

— Parcă Traian Celaru. . .

— Traian Celaru?! exclamă nesigur Lucian, ca și cum nu ar fi auzit prea bine.

— Da.

— Sunteți sigură?

— Foarte sigură.

Ofițerul căzu descumpănit pe gânduri; până în acel moment se lovise de trei inși purtând unul și același nume — Traian Celaru. Unul pe banda de magnetofon. . . Un al doilea, mort în Germania, în anii războiului . . . Un al treilea, inventator, domiciliat în Berlinul de Vest!

Se uită la Mioara Cătuneanu cu mai mult interes decât înainte, întrebându-se dacă frumoasa amantă a lui Aman era conștientă de valoarea mărturisirilor sale. „Realiza oare în ce rahat o băgase Aman? Cunoștea duplicitatea celui care o întreținea? Acum fumează. . . privește aiurea cu ochii ei somnoroși și plânși. Palidă, resemnată, învinsă. Ar trebui să-i mulțumesc. . . Datorită ei, aria de investigații s-a lărgit, s-a luminat, deși firul afacerii tot nevăzut rămâne. . ."

— Ce alți prieteni intimi mai avea Aman?

— Nu avea prieteni, era un singuratic.

Lucian socoti că sosise momentul să revină asupra unei întrebări:

— Ați fost vreodată cu Aman sau fără el în garsoniera inginerului Stamatiad?

— Nu. . . Răspunsul Mioarei Cătuneanu era categoric. Și mai adăugă după un scurt respiro: Sunt o întreținută, dar nu și curvă.

— Cunoașteți veniturile lunare ale lui Aman?

— Nu le cunosc, zise ea fără să clipească.

— Dumneavoastră cât primeați de la el, bineînțeles tot lunar? Se așteptă ca barem de data asta s-o vadă jenată.

— 2 000—2 500 de lei, uneori îmi dădea și 3 000 de lei. . .

„Frumoasă sumă! aprecie căpitanul. Amantei 2 000, soției, pesemne, tot atât... Lui, în buzunar, iarăși câteva miișoare. Nimic de zis, Aman câștiga bine."

— Pot să plec? răsună timid vocea femeii.

— Numai după ce o să-mi dați în scris tot ce ați declarat aici verbal. Ar fi bine să începeți prin a arăta cum ați aflat de moartea lui Aman.

— Am primit un telefon, repetă ea cu bunăvoință, de la un necunoscut.

— Vă mulțumesc foarte mult, zise Lucian și o măsură cu un interes aparte.

XIV

SEMNALUL DE ALARMĂ

1

Frunză se opri după câțiva pași în mijlocul încăperii și prinse să adulmece aerul. Zise sentențios:

— Dom'le, să nu mă contrazici! P-acilea a trecut o femeie.

— Cum de-ai ghicit? se prefăcu Lucian uluit de perspicacitatea colaboratorului său. Fantastic!

— Nu o femeie oarecare, ci una care are de unde și cu ce să-și procure un parfum scump, poate chiar franțuzesc...

— Exact.

— Tânără.

— Extraordinar!

— Și blondă... Deci ai găsit-o? Șefii mai întotdeauna sunt băftoși! În schimb, subalternilor... Ce mai?! Mie nu mi-a mers.

Frunză se lăsă amărât în fotoliul de lângă el și, după ce își scărpină cu furie ceafa, continuă înciudat:

— Vin direct de la Central...

— Se vede, glumi căpitanul aruncându-și în gură o bomboană.

— Nici un bolnav n-a fost dat lipsă. L-am luat la întrebări și pe portarul de noapte. N-a înregistrat nici un eveniment. Iar prietena „Ginei Lollobrigida", care ar fi putut să mă ajute, e încă în criză.

— După câte înțeleg, scumpe domnule locotenent-major, putem enunța ușor două presupuneri. Lucian își măsură de sus prietenul, nu fără o undă de ironie în priviri. Prima: „apelul" s-a făcut superficial, în virtutea inerției, și deci nu s-a înregistrat nici dispariția, nici reapariția lui „nea Fane". A doua: „nea Fane" bolnavul nu e una și aceeași persoană cu „nea Fane" cel sănătos, iubăreț și agresiv... Ei, ce părere ai? Nu-i așa că am nimerit-o?

— Să mă bată Dumnezeu dacă pricep de unde ți se trage buna dispoziție. Să te bucure eșecurile mele?
— Da' pe la Urgență ai dat? îi ignoră căpitanul curiozitatea.
— Dat! Un oarecare „căpitan Lucian" a telefonat în două rânduri — la orele 3 și la 7 dimineața — și s-a interesat de starea pacientei. Prima oară i s-a răspuns că e în comă, a doua oară că nu va mai apuca să vadă lumina zilei... Chiar nu vrei să-mi spui de ce ești atât de bine dispus?
— Care-i starea reală a domnișoarei Cornu?
— E în afară de orice primejdie... Mă mai fierbi mult?
— Plecăm din București.
— Vorbești serios?
— Vom bate munții. Deviza noastră e: „Să cunoaștem frumusețile Patriei!" Ai fost vreodată la Baia Sprie?
— Glumești?
— Nu glumesc. Plecăm la noapte. Am vorbit la Agenție, te duci și ridici biletele.
— Nu te mai înțeleg...
— O să mă înțelegi imediat, că ești deștept. Stamatiad e trimis în delegație la Baia Sprie... Trimis urgent de directorul institutului. Lucian îl privi cu niște ochi jucăuși care, totuși, în adâncul lor, ascundeau un licăr de neliniște.
— Îmi ascunzi ceva, îl mirosi Frunză.
— Ce să-ți ascund? N-am ce... Uite cum o să procedăm... Scoase din sertarul biroului o coală de hârtie pe care era desenată schema unui vagon de tren, cu respectivele sale compartimente. Așa cum ți-am spus, plecăm la noapte... la ora 22,30, cu un accelerat. Lui Stamatiad nu i s-a mai găsit un loc la vagonul de dormit, așa că i s-a luat un bilet de clasa întâi: vagonul 6, locul 28. Lucian îi arătă pe schema desenată de el compartimentul și locul rezervat geologului. Compartimentul are șase locuri — pe partea dreaptă 27, 28, 29, iar pe cea stângă 24, 25, 26. Pe tine Stamatiad nu te cunoaște, tu o să ocupi locul 25, în fața lui... Vezi, aici lângă ușă. Îl iei cu tine și pe Vasiliu — el are locul 29, în dreapta lui Stamatiad, lângă fereastră. Sunt disponibile trei locuri... Rămâne de văzut cine o să le ocupe.
— Crezi că o să apară „nea Fane"?
— Așa îmi place să cred. În raport de „nea Fane" — apare sau nu — îmi aleg și eu compartimentul. Deci vom

fi cu toții în același vagon. În afară de asta, controlorul vagonului 6 va fi Ghițescu. El nu va patrula singur, ci însoțit de Nelu Mâțu. Când nu vor parcurge vagonul, se vor posta în punctul ăsta...

— Tu crezi că o să fie o noapte fierbinte?

— Nu cred deocamdată nimic... Iau numai măsuri de securitate pentru viața inginerului. Mai departe, Dumnezeu cu mila...

— Numai cititorii să aibă răbdare, fu rândul lui Frunză să glumească. Își amintise de replica unui scriitor de literatură polițistă.

— Gândește-te însă la un lucru: „nea Fane" știe că Dida Cornu e pe moarte, n-ar fi exclus să afle că a și „murit". Așadar, își poate vedea liniștit de celelalte treburi ale sale... E ora 15 și n-a dat nici un semn de viață, n-a telefonat. Ieri și alaltăieri, până la ora asta, îl chinuise pe Stamatiad cu cel puțin două telefoane...

— Și ce concluzie tragi de aici?

— Că se pregătește și el de drum.

— Nu-ți iei dorințele drept realitate?

In clipa aceea se ivi țanțos în cabinet ofițerul de serviciu și îi înmână căpitanului o notă operativă. Acesta, presimțind conținutul documentului, se încruntă nemulțumit.

— Citește cu glas tare! îi ceru Frunză.

Lucian zâmbi, fără să-și dea seama, zeflemitor, și se conformă:

„La orele 14 și 5, inginerul Stamatiad a primit un telefon. Iată textul: «Bună ziua, Stamatiade. Nu-mi răspunzi? Nu vrei să-mi răspunzi. Mai ai de trăit exact 12 ore. Voi veni în cameră... sub masca morții... vei muri.. ți-am pregătit cavoul. Oricât te vei fereca pe dinăuntru, eu sunt de-acum în apartamentul tău și te aștept... Îți spun pentru ultima oară: la revedere, Stamatiade». Urmează banda de magnetofon. Necunoscutul a vorbit de la telefonul public 15..27, instalat în holul cinematografului «Patria»."

— Ei, acum tot mai crezi că se pregătește de drum? îl întrebă Frunză serios.

Lucian își ridică privirile de pe raport și se uită la el, de astă dată cu o căutătură gânditoare. Într-un târziu, îi răspunse:

— Oricum, noi plecăm cu inginerul...

2

Doar cinci minute îi mai despărţeau de plecarea trenului. În compartiment, trei locuri erau ocupate. Mulţumită descrierii făcute de căpitanul Lucian Viziru, Stamatiad îl recunoscu uşor pe locotenentul-major Frunză. Se simţi deodată în siguranţă şi tonusul îi crescu. Ştia că pe tot parcursul călătoriei va fi păzit, dar ofiţerul refuzase să-i deconspire pe ceilalţi „îngeri păzitori".

Trenul încă nu se pornise, când, ostenit de efortul zilei, se hotărî să încerce să aţipească. Îşi acoperi faţa chinuită de spaime cu pardesiul ce atârna de unul din cârligele banchetei. In clipa următoare, începu să se dojenească: „Nu trebuia să accept! Tocmai acum, când «U-74» se apropie de sfârşit?" Auzi aievea vocea ameninţătoare a lui Celaru: „Mai ai de trăit exact douăsprezece ore. Voi veni în cameră... sub masca morţii". „Vor izbuti să-l prindă?" Frica îşi arăta câte puţin ghearele, dar ceva mai încolo, când primi din partea celui de-al doilea ofiţer un semn că era prezent la datorie, se mai linişti un pic. În compartiment intră un nou călător şi Stamatiad, din curiozitate, îşi descoperi faţa: era un bărbat fără vârstă, solid. Mai intră apoi o tânără scundă, iute în mişcări. Căra o valiză mare şi grea: alergase să nu piardă trenul şi respira anevoie. Frunză se repezi s-o ajute să-şi aranjeze pe suport geamantanul.

— Vai! Ce-am alergat, se văită tânăra aruncându-i lui Frunză priviri pline de recunoştinţă. Îşi scoase imediat din poşetă o oglinjoară şi îşi controlă coafura.

Puţin mai târziu, se mai prezentă în compartiment un bărbat morocănos, care, după ce îşi iscodi tovarăşii de drum, îşi ocupă locul vizavi de Stamatiad.

Frunză manifestă un interes aparte pentru acest ultim sosit. Aprecie servieta de pe genunchii lui ca suspect de îndesată. Şi mai era ceva: tipul i se păru cam agitat — se foia, îşi freca nervos barba neagră şi aspră. Însă îndată ce trenul porni, cască şi îşi mască repede faţa cu „Informaţia Bucureştiului". Încerca, fără îndoială, să adoarmă.

— Gata! Am plecat... o anunţă Frunză bucuros pe tânăra şi drăguţa călătoare care se aşezase în stânga lui Stamatiad. Călătoriţi departe?

— Până la Deda, răspunse ea şi nu se jenă să-l măsoare cu un oarecare interes. Dar dumneavoastră?

— O, eu, până la capăt... îi zâmbi Frunză cu subînțeles.

Se ridică să iasă pe coridor, se ciocni însă de ochii lui Stamatiad care parcă-i strigau: „Unde pleci?!" Frunză apelă și el la graiul privirilor, pentru a-i expedia un mesaj liniștitor: „Sunt aici. Nu-ți fie frică!" Pe coridor, se răsuci să tragă ușa și îl surprinse pe „Morocănosul" dezvelindu-și fața pentru o secundă. Nu-i acordă atenție. În minte cu portretul-robot al lui „nea Fane", trecu de la un compartiment la altul cu aerul unui călător care își căuta locul sau un prieten de care s-a rătăcit. Cercetă familiar fețele oamenilor, se scuză respectuos și își văzu mai departe de misiune. Nici urmă de „nea Fane". Dar nici de Lucian nu se împiedicase, cu toate că își fixase postul la unul din capetele culoarului. Se adeverea astfel o presupunere a sa: inamicul din umbră nu avusese când să afle de plecarea lui Stamatiad la Baia Sprie, drept care, rămas la București, se pregătea să pătrundă în locuința inginerului, așa cum îl amenințase la telefon. Dar și acolo, dacă se va încumeta, va nimeri într-o capcană.

Acceleratul prinsese viteză. Alerga prin noaptea desmoală, străpungând în forță bezna copleșitoare. Frunză făcu cale întoarsă. În compartiment, geologul îl aștepta și avu o tresărire de bucurie când îl văzu. La rândul său, „Morocănosul", trezit din somn, își scoase iarăși capul de sub ziar și, după ce îi aruncă lui Frunză o căutătură neutră, încercă să-și reia odihna. Ofițerul se așeză, urmărit cu simpatie de tânăra călătoare. Se simți obligat s-o întrebe în șoaptă:

— Când ajungem la Deda?

— O, abia în zori...

— Sunteți așteptată?

Conversația se înfiripă simplu și firesc. Bineînțeles, tot în șoaptă. Frunză ascultă cu prefăcută răbdare o poveste cu un tânăr care s-a îndrăgostit la prima vedere de o fată, pe care a cerut-o, nici după două săptămâni, în căsătorie. Bineînțeles, fata nu l-a refuzat. Așadar, pe peronul din Deda o aștepta viitorul ei soț. În timp ce povestea, Frunză nu-și lua ochii de la Stamatiad: își acoperise și el fața, însă cu pardesiul ce atârna de un cârlig. Deodată, prin dreptul compartimentului trecu Ghițescu trăgând după dânsul un Nelu Mâțu mustăcios, cu o pereche de ochelari fumurii pe nas. „E rândul lor să «grebleze» compartimentele, gândi Frunză. Nu-l văd pe Lucian, pe

unde o fi umblând?“ Între timp, tânăra nu mai contenea să-i povestească de pregătirile de nuntă, cum își alesese modelul rochiei de mireasă... Curând, în compartiment se auzi un sforăit acceptabil: „Morocănosul“ adormise de-a binelea.

În sfârșit, îl zări și pe Lucian: printr-un semn discret, îl chema pe culoar. Așa cum stă bine unui cavaler, Frunză o felicită pe viitoarea mireasă, ba își prezentă și scuze că trebuia s-o părăsească pentru un timp, apoi se grăbi să-și ajungă din urmă șeful.

— Nu-i în tren, îl informă Lucian dezolat.

— Nu e cazul să ne amărâm, se arătă Frunză mai optimist. Dacă nu ne pică aici, ne pică la București. Somnul nu-ți dă târcoale? Mie da...

— Ce face Stamatiad?

— Politica struțului, asta face! Și-a băgat capul sub pardesiu și tremură.

— Omul e bolnav!

— Să se interneze dacă-i bolnav.

— Vorba! Înapoiază-te lângă juna ta! îi ordonă prietenos căpitanul.

Frunză găsi compartimentul cufundat într-o lumină albăstrie. În afară de Vasiliu, ceilalți călători moțăiau sau dormeau. Frunză își reluă locul, bucuros că nu deranja pe nimeni. Trecuse de miezul nopții. În legănarea scârțâitoare a vagonului, se instăpâni, cu timpul, o pace nocturnă. Ofițerul începu să se lupte cu bătaia sacadată a roților în care, parcă, se furișase Moș Ene. Îl iscodi pe inginer — dormea oare? —, nu reuși să-și formeze o părere. În schimb, „Morocănosul“ sforăia monoton. Își spuse împăcat: „Ei și ce dacă am dat-o în bară? Am mai ieșit și noi puțin din București... Baia Sprie... Sună frumos! Cine știe când mi-ar fi fost dat s-o văd? Păcat că «drăguța mea» a adormit atât de repede!“

Trenul își încetini viteza. Frunză privi pe fereastră. Intrau în Ploiești-Vest. Curând, se opri și tampoanele se ciocniră zgomotos. Peronul era aproape pustiu. Doi-trei călători se grăbiră să urce. Se scurse un minut sau două, trenul se urni din nou. Mai zări din mers un impiegat, poate șeful gării... un milițian... pe o bancă, un țăran cu patru traiste clădite la picioare.

— Unde mai oprește? îl întreba Vasiliu în șoaptă.

— La Câmpina.

Frunză dădea din căscat în căscat. Se lupta din greu cu somnul. Își aminti că, de fapt, nu mai închisese ochii de aproape optsprezece ore. „Ferească Dumnezeu să adorm și eu și Vasiliu!“ Se uită în direcția lui Stamatiad: înțepenise sub pardesiu. Nu voia nicidecum să se miște, să-i dea un semn: „Dom'le, n-am dat ortu' popii, așa cum îți trece prin cap“. Pleoapele îi deveniră grele și Frunză simți cum, puțin câte puțin, imaginea celor din jur se estompează și tinde să se topească în întuneric. Dormise un minut sau un ceas, nu putu să-și dea seama; îl trezi o zguduitură provocată de ciocnirea violentă a tampoanelor, urmată de țipetele îngrozite ale unor femei. De pe suportul bagajelor căzură câteva sacoșe. Lumina se stinse și țipetele femeilor se înteţiră. Frunză mai apucă să vadă pardesiul care masca fața lui Stamatiad, apoi pe Vasiliu țâșnind pe culoar. Se pomeni, pe neașteptate, cu tânăra din Deda la pieptul lui și se apără prostește, îndepărtând-o și strigând:

— Fără panică! Vă rog!

— Ce-i, ce s-a întâmplat? se interesă, în sfârșit, și „Morocănosul“.

Frunză își scoase lanterna. O fâșie de lumină tăie întunericul în două.

— Rămâneți pe loc! insistă Frunză poruncitor. Și fără panică!

Dintr-un compartiment îndepărtat, o femeie urlă: „A murit un om!“ Răsună și vocea unui bărbat: „La barieră a dat peste un camion“. Ofițerul văzu în treacăt fața speriată a tinerei din Deda, apoi chipul morocănos al călătorului de lângă dânsul. Raza lanternei îl reliefă pe Stamatiad. Ascuns sub pardesiu, nu dădea nici un semn de viață. Atunci înlătură pardesiul: ghemuit în colțul banchetei, cu ochii închiși, părea că doarme adânc. Îl zgâlțâi: trupul masiv al inginerului se lăsa moale când într-o parte, când în alta.

— A murit! izbucni tânăra din Deda în plâns.

— Aș! exclamă calm „Morocănosul“. A leșinat! Se ridică și-i trase inginerului două palme.

În aceeași clipă, lumina se reaprinse și Frunză observă cum Stamatiad își revenea câte puțin din leșin.

— Ce v-am spus? exclamă „Morocănosul“ victorios.

Inginerul deschise ochii mari și îi privi buimac pe cei din jur.

— Ați leșinat, îl lămuri Frunză. S-a întâmplat ceva pe linie...

Se auziră din nou niște strigăte: „La barieră... un camion!“ „A murit un om!“ Fața lui Stamatiad se făcu pământie, deși Frunză îi zâmbea încurajator.

— Liniștiți-vă! Nu s-a întâmplat nimic grav.

— Poate că un pic de ceai o să-i facă bine, se oferi amabil „Morocănosul“.

— Vai, ce spaimă am tras! se lamentă tânăra din Deda. Dacă n-ați fi fost dumneavoastră...

„Morocănosul“ scoase din servietă un termos și vru să-l servească pe Stamatiad cu un ceai, dar acesta, înfricoșat, îl refuză. Amabilul tovarăș de drum nu mai insistă. Frunză înțelese refuzul inginerului.

— Vai, Doamne, ce spaimă am tras! oftă din nou tânăra din Deda, vrând parcă să-i atragă lui Frunză atenția că mai era și ea pe acolo. Acesta însă nu-și lua ochii de la fața palidă a inginerului; se străduia, bietul de el, să-și stăpânească nervii.

— Vă simțiți mai bine? îl întrebă.

— Am leșinat, nu-i așa? În somn?

— Să deschid fereastra?

— Da, deschideți-o! Însă imediat se răzgândi. Nu, nu, lăsați-o așa! Unde suntem?

— Între Florești și Câmpina, răspunse tipul de pe cealaltă banchetă.

Frunză se uită în întunericul de dincolo de vagon: se deslușea o pădurice. „Ce naiba s-o fi întâmplat? De ce nu se întoarce Vasiliu? Stamatiad mai să-și dea sufletul de spaimă...“

— Dacă ați bea o gură de ceai, v-ați simți și mai înviorat... E de plante, insistă „Morocănosul“.

— Nu, nu, se apără Stamatiad și, instinctiv, se trase în colțul banchetei, de parcă celălalt intenționa să-i dea de băut cu forța.

Noaptea fu din nou străpunsă de șuieratul prelung al locomotivei; urmă o smucitură scurtă și puternică, tampoanele se ciocniră iarăși între ele strident, roțile scârțâiră sinistru. Cercetându-și ceasul, Frunză socoti că la ora aceea trenul ar fi trebuit să fie dincolo de Câmpina.

— A plecat! se bucură tânăra călătoare. Vai, ce spaimă am tras!

— Da' eu ce să zic? se amestecă și „Morocănosul“. Umblu mult cu trenul, da' ceva asemănător nu mi s-a mai întâmplat!

— Totuși, ce-a fost? insistă Stamatiad cu o voce bolnavă.

— Cred că cineva a tras semnalul de alarmă, zise Frunză, reocupându-și locul.

— S-a stins și lumina, observă și tânăra din Deda. Vai, ce m-am speriat! Suspină și își făcu semnul crucii cu mișcări nesigure.

Ochii lui Frunză îi întâlni deodată pe cei ai lui Stamatiad: erau înviorați și parcă voiau să-l întrebe: „E în legătură cu noi?"

„Mi-a dibuit neliniștea? începu ofițerul să se frământe. De ce nu m-aș neliniști? Pe unde o fi întârziind Vasiliu? Nici Lucian nu vrea să se arate. De ce oare?" Ar fi pornit în căutarea lor, dar nu-și putea permite să-l lase pe inginer nesupravegheat. Nu trecu mult și, în ușa deschisă a compartimentului, se fixă căpitanul Lucian; era plin de voie bună și Stamatiad se lumină ca prin minune la față.

— Urmează Câmpina, anunță Lucian, plimbându-și privirile de la colegul său la geolog și invers. Coborâm!

„Iarăși suge mentă!" se enervă Frunză, deși știa prea bine că nu exista nici o legătură logică între „viciul" căpitanului și faptul că urmau să coboare nu la Baia Sprie, ci la Câmpina.

— Ne părăsiți? gânguri tânăra cu tristețe. Vai, ce rău îmi pare!

— Dacă asta-i situația! îi zâmbi Frunză curtenitor. Mi-ar fi făcut și mie plăcere să conversăm în continuare, dar...

Stamatiad se ridică fără entuziasm, absent la tot ceea ce se petrecea în juru-i. Își puse pardesiul ajutat de Lucian, iar Frunză se oferi să-i ducă valiza. Erau de-acum tustrei pe culoar când trenul intră în gară. Coborâră pe un peron trist și dezolant, cufundat într-o ceață usturătoare.

— Domnule Stamatiad, eu am de rezolvat la postul de Miliție al gării câteva probleme.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat?! îl întrerupse geologul cuprins de o mânie subită. Unde mă duceți?!

— Înapoi la București, încercă Lucian să-i tempereze spaima ce-l răzbise din nou. O să vă retrageți în sala de așteptare, însoțit de locotenentul-major Frunză. N-o să lipsesc mult.

Stamatiad amuțise, lăsându-se în voia ofițerilor. Ochiul ager al lui Frunză desluși în ceață siluetele lui Ghițulescu și Nelu Mâțu: îl urmau pe căpitan spre Post. „Ce naiba s-o fi petrecut?“ deveni el și mai curios.

Sala de așteptare era aproape pustie: doar doi inși — păreau a fi ceferiști — dormeau adânc, ghemuiți pe câte o bancă. Frunză alese o bancă cu fața spre intrare și se așezară. Îl simți pe geolog absent, poate călătorind departe, într-o altă lume. Se hotărî să-l readucă pe pământ. Îi întinse pachetul de țigări. Nu fu refuzat. Tutunul își făcu efectul. După primele fumuri, Stamatiad, neîmboldit de nimeni, vorbi cu o oarecare jenă:

— În viața mea n-am leșinat! De fapt, ce s-a întâmplat?

— Aș vrea și eu să știu...

— A tras cineva alarma sau nu?

— În mod cert, a tras-o.

— Iar dacă noi nu ne mai continuăm călătoria, înseamnă că semnalul de alarmă mă privește pe mine?

— Mai corect ar fi să afirmați că ne privește pe noi, îi replică Frunză fără ironie sau malițiozitate.

Apariția căpitanului Lucian puse capăt scurtului lor dialog. Avea, probabil, o veste plăcută dacă buna dispoziție i se citea cu ușurință pe chip.

— Ne înapoiem la București, le comunică el, vine o mașină să ne ia.

— Nu trebuia să fiu mâine la Baia Sprie? le aminti Stamatiad, zăpăcit de necontenitele lovituri de teatru.

— Domnule Stamatiad, a sosit momentul să vă dezvălui că această călătorie noi am pus-o la cale.

— Parcă mai era un domn cu noi? spuse Stamatiad, surprinzându-i pe cei doi ofițeri de contrainformații prin trecerea sa bruscă de la un subiect la altul.

— A! da! Își continuă misiunea, îl informă Lucian. Apoi se întoarse spre Frunză și, măsurându-l în tăcere, sfărâmă între dinți o bomboană de mentă: era sigur că o să-și vadă colegul astupându-și furios urechile. Nu avea cum să știe că în sufletul lui Frunză curiozitatea dăduse în clocot și că-i venea să urle: „Mai bine, spune-mi: a picat «nea Fane» în capcană sau nu?“ Își înghiți însă întrebarea când văzu oprind în fața gării o „Volgă“ cât un tanc. Acele ceasului indicau 1,18 când mașina porni prin ceață și beznă spre București.

3

„Îmi permiteți să acționez?“ întrebă Lucian după ce-și încheie raportul. „Acționează!“ îi răspunse maiorul Panait, lăudându-l totodată pentru modul cum își desfășurase investigațiile. „Acționează!“ i-a mai spus o dată la despărțire. Iar acum, acționa. Era ora 10,05. De câteva minute, secretara directorului institutului se afla în biroul său. Lucian o pofti să ia loc. Ea refuză să se așeze.

— Până nu-mi arătați pentru ce m-ați adus aici, refuz să mă așez, reacționă ea înălțându-și fruntea cu o demnitate neașteptată.

— Pentru a ne da câteva informații, o temperă Lucian, poftind-o din nou să ia loc.

De astă dată îl ascultă. Nu părea neliniștită, ci mai curând ofensată. Lucian o studie ceva mai atent: cu expresia rece și severă a chipului ei, accentuată de părul cărunt și ochelarii cu ramă neagră și groasă, încerca să-și țină interlocutorii la distanță. „Cu cocul ăsta adunat în creștet pare o mătușică cumsecade!“ își spuse Lucian oarecum derutat. Își aminti că în ziua când vorbise pentru prima oară cu ea la telefon, își imaginase o femeie înaltă, blondă, fermecătoare. „Influență a caricaturilor din «Urzica», găsi Lucian o explicație. Mătușica din fața mea nu are nimic comun cu frumoasele și ațâțătoarele secretare de pe meridianele lumii.“

Din colțul său, Frunză o studia și el; o găsea energică... întreaga ei ființă impunea o demnitate ce se cerea luată în calcul. Din pricina asta, se și întrebă: oare concluziile lui Lucian nu erau pripite, dacă nu chiar eronate. În fine, dorind parcă să răspundă gândurilor colegului său, Lucian deschise audierea.

— Numele și prenumele?

— Ce întrebare e asta?! Doar îmi cunoașteți identitatea, zise ea — și nu se sfii să se uite ironic, pe deasupra ochelarilor, la căpitan. Mă rog, mă cheamă Nicolescu Virginia. Vă interesează și vârsta, și locul nașterii? Nu greșesc, nu-i așa? M-am născut în București, am 48 de ani...

— Căsătorită?

— Văduvă.

— Cine a fost soțul dumneavoastră?

Femeia își împinse ochelarii spre rădăcina nasului și se arătă din nou jignită în demnitatea ei civică.

— Dacă tot m-ați adus aici, s-ar fi cuvenit să știți...
— Ce anume? se interesă Lucian calm.
— Soțul meu, Nicolescu George, a fost activist de partid. În noiembrie 1946, în ziua alegerilor, a fost omorât de o bandă de huligani fasciști.
„Vezi, i se adresă Frunză în gând căpitanului, e văduva unui fost activist... a unui erou... Are dreptul să se simtă jignită."
— În timpul alegerilor?
— Da, cele din 19 noiembrie 1946. La o secție de votare din comuna Militari. Soțul meu a fost ceferist...
— Cât timp ați fost căsătoriți?
— Un an și jumătate... Să înțeleg că mă supuneți unui interogatoriu? Așteptând răspunsul, se uită iar la căpitan pe deasupra ochelarilor.
— Aș minți dacă aș spune că nu, preciză Lucian aruncându-i și el un zâmbet ironic.
„Bagă de seamă, îl tot avertiza Frunză în gând. Navighează cu precauție. S-ar putea s-o scoți din sărite. N-are nici un rost să se întoarcă acasă cu o părere proastă despre tine, despre mine, despre noi, în general."
— Mă rog, vă stau la dispoziție, se învoi ea cu o tristețe vădită.
— V-ați recăsătorit?
— Nu.
— De ce?
— L-am iubit foarte mult pe George.
— Vi s-a acordat pensie de urmaș, în memoria soțului?
— Da, partidul a avut și are grijă de mine...
— Recăsătorindu-vă, ați fi pierdut pensia?
— Cunoașteți legile mai bine decât mine, îi replică ea cu un soi de revoltă. Bănuiesc că nu în legătură cu pensia mea m-ați luat de la birou și m-ați adus aici?
— Nu greșiți... Lucian îl iscodi o clipă pe Frunză: desluși pe chipul lui rotofei o umbră de nemulțumire, dar nu o luă în seamă. Dumneavoastră, reluă el interogatoriul, v-ați ocupat de procurarea biletelor necesare plecării pe teren a inginerului Dan Stamatiad?
— Da, eu, răspunse Virginia Nicolescu fără să șovăie, din dispoziția domnului director.
„Nu i-a tresărit nici un mușchi al feței, sesiză Frunză, notând ceva în agendă. Zău, Lucian, mi-e teamă că greșești."

— Deci, v-ați ocupat de toate formele de plecare ale inginerului?

— Da.

— E foarte important să precizăm în declarația dumneavoastră acest fapt, sublinie Lucian. Vă rog ca, în legătură cu pregătirea formelor de plecare ale inginerului Stamatiad, să ne relatați ce drumuri ați avut de făcut.

Secretara, cu aceleași mișcări calme, scoase din poșetă blocnotesul pe care în ajun notase dispozițiile directorului, îl răsfoi, găsi ceea ce căuta, apoi, uitându-se țintă în ochii ofițerului, vorbi:

— I-am telefonat contabilului-șef, explicându-i despre ce este vorba. Îl cunoașteți pe domnul Focșăneanu, contabilul-șef al nostru? Lucian încuviință. După un sfert de oră, domnul Focșăneanu mi-a telefonat că pot să cobor la casierie să ridic suma necesară deplasării. Secretara vârî blocnotesul înapoi în poșetă. Am ridicat banii și formele de plecare. M-am înapoiat, am intrat la domnul director, le-a semnat. Dumnealui m-a rugat să mă reped până la Biroul de voiaj și să procur biletele. Mi-a pus la dispoziție mașina sa... Virginia Nicolescu tăcu.

— Asta e tot? se miră Lucian.

— Biletele i le-am predat domnului director, iar dumnealui i le-a transmis inginerului Stamatiad.

Frunză nu cunoscuse decât în parte planul de acțiune al căpitanului, de aceea nu prea înțelegea unde voia el să ajungă. Știa însă că Lucian stăpânea cu o mare dezinvoltură arta interogatoriului, așa că deveni și mai atent. Curând, intui că o „bombă“ nu va întârzia să „explodeze“. Și nu se înșelă: după alte nenumărate întrebări fără sens, auzi șuierul „proiectilului“:

— De la Biroul de voiaj v-ați înapoiat la institut?

— Vă atrag atenția, îl preveni secretara amenințător, că de aici mă duc direct la partid și voi depune o plângere. Ce-i cu neîncrederea asta cu care mă tratați? Să știți că numai disciplina care mă caracterizează mă determină să răspund...

„Se ține zdravăn mătușica, aprecie Frunză, dar încă puțin și Lucian o va îndoi... încă puțin!“

— La înapoiere, am trecut pe la „Athénée Palace“. Am intrat la bar să întreb dacă au țigări „Papastratos“ cu filtru. Pe urmă, l-am rugat pe șofer să mă repeadă până acasă. De acasă, am revenit la birou.

— Asta-i tot?

— Tot!

— N-ați omis nimic? fu rândul lui Lucian să o străpungă cu o privire severă.

Femeia înălță din umeri a indiferență: „E posibil... mai uită omul". Apoi, cu aerul unei ființe plictisite de această convorbire tâmpită, care, pe deasupra, se mai și prelungea, se apără:

— S-ar putea... Nu-mi amintesc...

— O să vă amintesc eu... Într-adevăr, ați fost la Biroul de voiaj, ați scos biletele. De acolo, ați intrat într-o cabină din holul hotelului „Athénée Palace". „O «bombă»! își zise Frunză. Îi dă de înțeles că i-a înregistrat fiecare pas, fiece mișcare."

— Exact, îi dădu femeia dreptate, însă fără să se piardă cu firea. Amuzată parcă de ce fleacuri se poate interesa un securist, vorbi zeflemitor: Așa e... M-ați urmărit, deci?! Da, am vrut să-i telefonez unei prietene. Vă interesează numele ei?

— Da, ne interesează.

— E vorba de o prietenă a mea din copilărie, Florica Rădulescu. I-am telefonat, n-am găsit-o acasă.

— Pe urmă, ați trecut pe la barul hotelului... N-ați găsit țigări... L-ați întrebat ceva pe *maître*...

— M-ați urmărit peste tot?! se revoltă secretara. Uitați că sunt membră de partid?

— Asta-i, că nu uităm... Ce l-ați întrebat pe *maître?*

— Unde pot să-mi procur țigări „Papastratos".

— Ați mai trecut apoi pe-acasă. Cu ce scop?

— Să-mi schimb ciorapii... Mi-i agățasem. Am făcut și pipi. Poftim, dacă țineți să consemnați toate amănuntele.

— O să râdeți. Lucian se lumină la față — dar ne interesează. Cât timp ați stat acasă?

— Vreo zece minute, răspunse secretara plictisită.

Lucian deschise sertarul biroului, scoase de acolo o mapă, iar din mapă un document bătut la mașină.

„«Bomba», își zise iar Frunză. Când a adunat toate informațiile astea? Astăzi? Poate ieri, în timp ce eu umblam pe la Spitalul 9 sau pe la Urgență."

— Cunoașteți acest document? Lucian i-l întinse. Luați-l, nu vă fie teamă...

Femeia îl cercetă cât îl cercetă, apoi îl înapoie, spunând:

— E autobiografia depusă de mine la dosarul meu profesional.

— Ați scris-o acasă, la mașina dumneavoastră personală?

— Da.

— E un „Continental“, tip vechi?

— Da, confirmă femeia cu același glas egal.

— Unde e mașina?

— N-o mai folosesc de mult. Zace în casă, abandonată undeva...

— N-ați declarat-o?

— Nu... N-o mai foloseam... Iar ca s-o declari, aveai de umblat... multă birocrație.

— Vă mulțumesc...

— Pot să plec? se grăbi femeia să întrebe.

— Nu, o opri Lucian autoritar. Și-i făcu lui Frunză un semn.

Acesta se ridică, deschise una din cele două uși ale biroului și pofti mutește pe cineva să intre. Invitatul nu era nimeni altul decât șoferul directorului — se așeză tăcut, cu mâinile înfundate în scurta de piele, pe scaunul împins de Frunză. Era trist și își ascundea cu greu nervozitatea.

— Domnule Govos, vă mențineți declarația dată? i se adresă Lucian, imprimând vocii un ton firesc.

— Da, mi-o mențin.

— Domnule Govos, ați făcut ieri câteva drumuri cu doamna Nicolescu?

— Da, din dispoziția domnului director, răspunse șoferul scoțându-și mâinile din scurta de piele și sprijinindu-le pe genunchi.

— Ce drumuri ați făcut?

— Mai întâi la Biroul de voiaj, apoi la „Athénée Palace“. În continuare, la doamna Nicolescu acasă, iar de acolo la institut.

— Ați așteptat-o mult pe doamna Nicolescu?

— Mai bine de o jumătate de oră.

— Repetați, vă rog, declarația făcută aici azi-dimineață, îi ceru căpitanul. Precizați în ce stare a coborât din casă doamna Nicolescu.

— Furioasă, plină de nervi... Tremura când s-a așezat lângă mine. Am întrebat-o ce i s-a întâmplat, m-a re-

pezit cum nu m-a repezit niciodată, atrăgându-mi atenția să nu-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.

Lucian îi aruncă secretarei o scurtă căutătură: confruntarea n-o scosese din plictiseală și indiferență. O întrebă:

— Recunoașteți?

— Da.

— Locuiți singură?

— Da.

— Atunci cu cine v-ați certat?

— Și asta vă interesează? Cu o vecină.

— Cu cine?

— O aiurită... Mărculescu Nina.

Lucian întoarse capul spre Frunză și îi zâmbi întrebător: „Ce zici, minte frumos, nu-i așa?"

— Domnule Govos, v-a cerut vreodată doamna Nicolescu s-o duceți cu mașina la Spitalul Central?

Era pentru întâia oară când secretara tresări, apoi păli. „«Bomba» cu efect întârziat, își spuse Frunză în gând. Doamne, cu ce viteză a acționat Lucian azi-dimineață!"

— În două rânduri... Directorul era plecat din București, iar doamna Nicolescu m-a rugat să merg cu ea și nu puteam s-o refuz. Că-i o doamnă cumsecade, cu toate că ieri m-a repezit pe nedrept. O înțeleg...

— Recunoașteți? se adresă Lucian secretarei.

— Recunosc.

— Domnule Govos, vă mulțumesc. Vă puteți înapoia la institut.

Șoferul se ridică. Frunză se ridică și el și îl conduse până la ieșirea principală, apoi reveni grabnic în biroul căpitanului tocmai în momentul când acesta îi punea interogatei o nouă întrebare:

— Ați recunoscut, în prezența domnului Govos, că ați fost la Spitalul Central în două rânduri. Pe cine ați vizitat acolo?

Secretara întârzie răspunsul. Pesemne poșeta i se păru deodată prea grea și o lăsă din poale pe podea, lângă piciorul scaunului. Paloarea i se accentuă:

— Pe cine ați vizitat? stărui Lucian pe un ton sever.

— Pe un bolnav... Vocea îi tremura. Toată demnitatea afișată mai înainte i se risipise brusc. Pe Vasile Gramoste.

— Cine-i Vasile Gramoste?

Femeia își scoase ochelarii și își acoperi fața cu mâinile. După un timp și-o descoperi: îmbătrânise subit.

— Vasile Gramoste... a fost ... a fost... a fost... în anii studenției ... a făcut Dreptul, dar nu l-a terminat. A fost iubitul meu... primul meu bărbat. În 1941... luați presa.

— Din timpul rebeliunii?

Ea dădu din cap afirmativ.

— O să-i întâlniți numele... A fugit în Germania...

— De ce?

— A fost implicat în procesul celor care au dat foc soldaților români... I-au stropit cu benzină și le-au dat foc. Era și Gramoste printre rebeli. Era un fanatic...

— Cât timp a lipsit din țară?

— Nu știu. L-am revăzut întâmplător în 1945, când cu incidentele din Piața Palatului... mă găseam împreună cu soțul într-un camion de ceferiști... Nu știu dacă el m-a văzut. I-am întâlnit, pe urmă, numele în ziare. Prin '47, a fost arestat și judecat pentru participare la niște crime de război.

— Deci, a fost închis. Până când?

— Nu știu, dar acum un an de zile... M-a căutat multă vreme. Într-o zi, m-am pomenit cu el în casă... Mi-a povestit că a avut o condamnare mare, că de mai bine de doi ani, fiind suferind, a fost eliberat și internat la Central... Se ținea foarte bine... Nu arăta a om bolnav... Puțin câte puțin, a început să mă atragă într-ale lui...

— V-a șantajat?

— Nu, nu, negă ea, fără prea multă convingere.

— Singura cale pentru a vă ușura situația este aceea de a mărturisi adevărul, îi atrase Lucian atenția. V-a șantajat, nu-i așa?

— M-a șantajat, murmură ea stins. M-a șantajat... nenorocindu-mă pentru a doua oară. Prima oară m-a nenorocit în 1941 când era căutat de poliția lui Antonescu ... pentru crimele comise la rebeliune.

— Ați declarat tot? o întrebă Lucian, dându-i de înțeles că ceva, totuși, omisese.

— Am știut că Gramoste s-a numărat printre bătăușii care l-au omorât în bătaie pe soțul meu la alegerile din 19 noiembrie 1946. Iar el, la rândul lui, știa că, intrând în partid, mi-am ascuns trecutul.

„Mătușică! o certa Frunză fără să scoată o vorbă. Îmi

păreai o femeie de treabă... Văduvă de militant! Văduvă de ceferist!“

— Ce v-a cerut Vasile Gramoste?

— Mi-a spus doar atât: „Te-aş fi lăsat în pace dacă n-aş fi aflat că lucrezi la Institutul de cercetări geologice şi că-l cunoşti îndeaproape pe Stamatiad“. Avea o ură de moarte împotriva lui. De unde şi pentru ce, nu ştiu şi nici nu l-am întrebat vreodată. Nici nu cred că mi-ar fi spus. În general, am evitat să-mi încarc conştiinţa cu întâmplări care nu mă priveau... Mi-a cerut să-l ţin la curent cu orice mişcare a inginerului.

Lucian clătină din cap dojenitor:

— Deci, prin dumneavoastră Gramoste a aflat că Stamatiad a fost la mine?

— Da. Directorul mi-a dat numerele de telefon şi mi-a cerut să vă caut, dar nu v-am găsit... Pe urmă v-a căutat dumnealui personal.

— Ce altceva v-a mai cerut Vasile Gramoste?

— M-a rugat să-i dau voie ca, din când în când, să poată folosi locuinţa mea. În acest scop, i-am dat un rând de chei.

— Putea folosi locuinţa dumneavoastră oricând? Ziua, noaptea?

— Da.

— Ieri, de pildă, a fost la dumneavoastră?

— Alaltăieri noaptea a trecut pe la mine. Ca să dea nişte telefoane. L-am auzit telefonând în două rânduri la Spitalul de Urgenţă, se interesa de starea unei femei. A rămas să doarmă la mine. Dimineaţa, înainte ca eu să plec la birou, mi-a spus că se retrage în bârlogul lui de la Spitalul 9. Ne-am despărţit. Când am ajuns la institut, am aflat că Stamatiad o să plece la Baia Sprie. Trebuia să-i comunic urgent informaţia. Îmi făgăduise că, în sfârşit, o să mă lase în pace dacă în zilele acestea am să-l ţin la curent cu fiece mişcare a inginerului Stamatiad. De la Biroul de voiaj, l-am căutat la spital. Nu ajunsese încă acolo... Aşa că am telefonat la mine acasă, unde l-am şi găsit. Când a auzit despre ce-i vorba, m-a rugat să vin acasă, că are ceva important să-mi zică. I-am îndeplinit şi dorinţa asta. A vrut să afle cât mai multe amănunte în legătură cu plecarea lui Stamatiad: numărul vagonului, al locului... „La noapte termin cu dânsul... îl ucid“, l-am auzit zicând. Ne-am luat la ceartă, l-am avertizat c-o s-o păţească rău de tot. A izbucnit în râs.

Nu l-am mai auzit până atunci râzând ca un ieșit din minți. Mi-a mărturisit că-i nebun cu acte în regulă și că un nebun nu poate fi tras la răspundere. A încercat să mă liniștească asigurându-mă că, de acum înainte, scap de el... că o să mă lase în pace... că totul se va sfârși. Nu știu pe unde umblă acum.

— Astăzi de dimineață nu v-a dat nici un semn de viață?

— Nu.

— Înseamnă că a plecat spre Baia Sprie.

— Așa cred și eu.

— Vasile Gramoste mai avea și alți prieteni?

— Mi-a vorbit parcă de unul, dar nu i-am reținut numele. Nu m-a interesat. Și pe urmă mi-era și frică să-i pun întrebări, să-i aflu gândurile.

„Unde o fi acum? se întrebă Lucian fără a-și lua ochii de la fața palidă a femeii. Ieri-noapte ne-a scăpat... A urcat în tren, dar nu la București, ci la Ploiești. Pe culoar s-a lovit de *mine*... Și-a dat seama că e în primejdie, deși eu nu-l recunoscusem imediat. S-a îndepărtat, a tras semnalul de alarmă, a oprit trenul, a sărit din el, dispărând în noapte... Pe unde o fi umblând la ora asta? La spital? La ea acasă?..."

— Dați-ne o idee unde am putea da de el.

— O fi ajuns la Baia Sprie...

— Doamnă, ne vedem nevoiți să vă reținem... Avem mandat pentru efectuarea unei percheziții la domicilul dumneavoastră.

XV

MOARTEA VINE CÂNTÂND

1

Percheziția se apropia de sfârșit. Virginia Nicolescu ședea frântă în fotoliu și urmărea cu disperare activitatea migăloasă a celor doi ofițeri. Când și când, îi scăpa câte un oftat scurt și amarnic sau răspundea mecanic la câte o întrebare.

— Asta e fotografia soțului?

— Da, e fotografia soțului.

Ceva mai încolo, un martor — vecin de apartament cu secretara institutului — chinuit deopotrivă și de curiozitate, și de neliniște, se transformase în stană de piatră: zvâcnea doar atunci când auzea glasul Virginiei Nicolescu.

— Apartamentul l-ați primit prin grija partidului, în memoria soțului?

— Da.

Mașina de scris tip „Continental" o găsi Frunză într-o chicinetă. Fusese abandonată într-un colț, mascată cu o mușama neagră și veche. O luă de acolo și o puse pe masă, la vedere. Lucian se apucă imediat s-o cerceteze.

— De când n-ați mai folosit-o?

— De mult... de cinci-șase ani, răspunse vlăguită de încercările la care era supusă.

— Vă rog să vă apropiați...

Stăpâna casei se ridică încet din fotoliu și înaintă spre masa din sufragerie, unde fusese așezată mașina.

— Uitați-vă la litere, îi ceru Lucian, ce părere aveți, așa arată oare o mașină care n-a mai fost folosită de ani de zile?

Pe figura ei de femeie de treabă răsări o expresie de nedumerire când constată și ea că literele erau înnegrite de o bandă nouă. Răspunse cu o voce sufocată:

— Cineva a folosit mașina!

— Aveți vreo idee cine?

— Un singur om — Gramoste.

La un semn al lui Lucian, Virginia Nicolescu se retrase în dormitorul despărțit de sufragerie de un glazvant. Lucian introduse o coală de hârtie în mașină și bătu cu un singur deget câteva cuvinte. Avu bucuria să constate că deasupra punctelor se imprimase litera b — simbolul fabricii. „Iată și proba! se bucură căpitanul. La mașina asta au fost bătute scrisorile de amenințare adresate lui Stamatiad." Se auzi chemat de Frunză. Își întoarse privirile spre el și-l văzu în fața șifonierului deschis, în mână cu o valijoară de voiaj, „decorată" cu etichetele unor hoteluri de peste hotare. Întrebă:

— Ați călătorit în străinătate?

— Nu.

— Judecând după etichetele hotelurilor, nu s-ar spune.

— Valiza nu-mi aparține. E a lui Gramoste. A adus-o acum două zile, spre dimineață, când mă pregăteam să plec la serviciu. Eu am plecat, dar el a rămas. Mi-a atras atenția că mi-o lasă.

Căpitanul deschise valiza sub ochii cât cepele ale martorului. Scoase, rând pe rând, trei cămăși albe, două batiste, două perechi de ciorapi, un maiou, un aparat de ras, o pereche de papuci. Valiza se goli și Lucian putu să constate că nu avea fundul dublu. Cercetă cu răbdare fiecare obiect în parte... Studie piesă cu piesă aparatul de ras. Desfăcu până și cele două pachețele de lame de ras. Într-unul găsi opt lame „Gilette", în celălalt, spre stupoarea sa, dădu peste un alt pachețel. Se grăbi să-l desfacă. Încremeni: locul lamelor de ras „Gilette" îl luaseră niște pătrățele de peliculă foarte fină. Îi făcu semn lui Frunză să se apropie. Acesta aprecie imediat importanța descoperirii. Șopti: „Microfilme!" Lucian luă la întâmplare o „lamă" și o cercetă la lumina zilei. Reprezenta un calcul. Celălalt clișeu înfățișa o hartă geologică. Se lămuri. Numără patruzeci de „lame". Le adună apoi pe toate la un loc, așa cum fuseseră inițial.

— V-ați gândit că această valiză ar putea să-i aparțină lui Constantin Aman? i se adresă Lucian secretarei Virginia Nicolescu.

— Nu... murmură ea pierită cu totul.

— Putem trece la întocmirea procesului-verbal, hotărî Lucian.

În aceeași clipă, în liniștea rece și dușmănoasă a în-

căperii, răsună telefonul. Tustrei își îndreptară privirile spre sufragerie. Virginia Nicolescu, cuprinsă de panică, se adânci în fotoliu ca într-un adăpost de apărare. Lucian îi ceru să ridice receptorul. Femeia se supuse fără să crâcnească. Murmură un „Alo“ stins. Lucian nu se feri să-și lipească urechea de receptor. Auzi distinct un glas bărbătesc: „De ce nu ești la birou? Te-am căutat“. Virginia Nicolescu se uită speriată la Lucian și șopti:

— El e! Apoi răspunse la întrebarea lui: Mi-e rău... Am amețeli. Îl întrebă pe Lucian din priviri dacă să continue.

— Desigur, îi șopti el.

„Zici că ai amețeli? Nu te îngrijora. Sunt, probabil, fenomen de menopauză. Nu pleci de acasă?“ se interesă Gramoste.

— Nu plec.

„Foarte bine, peste un sfert de oră o să vină cineva la tine... un domn. Vine din partea mea, după valiză. Dă-i-o! Știi care? ... Vezi că-i în șifonier.“

— De ce nu vii tu? îl întrebă ea, într-un moment de inspirație.

Lucian o aprobă printr-un semn al capului.

„Nu pot... nu pot să ies așa în oraș... am hainele rupte și fața zdrelită...“

Lucian îi șopti ceva și ea continuă:

— Telefonezi de la spital?

„Ce importanță are?“

— Ziceam că pot să te ajut.

„Mă ajuți dându-i valiza.“

— Să vină! ...

„Poate trec pe la tine după ce se întunecă.“

— Ați auzit? Peste un sfert de oră o să vină la mine cineva trimis de Gramoste să ia valiza.

Cei doi ofițeri nu se așteptau la un asemenea deznodământ al percheziției. Așadar, Gramoste trimitea pe cineva să ridice valiza, mai exact să-i aducă „pachețelul de lame“. Pe cine oare? Nu cumva pe cel de-al treilea ins de la cimitir? Peste un sfert de oră vor avea plăcerea să-l cunoască. Cum ar fi mai potrivit să acționeze? Să-l înhațe pe loc? Să-l lase să plece cu valiza și apoi să se ia după el, să vadă cu cine intră în legătură?

— Cum stai cu procesul-verbal?

— Mai am puțin și-l închei, îl informă Frunză.

În timp ce Frunză se grăbea să încheie procesul-verbal, căpitanul Viziru aranjă cu grijă valiza. „Reținu totuși microfilmele. M-am decis, își spuse, dau valiza și iau urma tipului."

— Gata și procesul-verbal! raportă Frunză.

Lucian i-l smulse din mână și-l citi. Descinderea se soldase cu două descoperiri concludente: mașina de scris și, bineînțeles, valiza cu microfilmele. Se uită la ceas. Minutarul îl îndemna: „Grăbește-te!" Îl invită pe martor să semneze. Acesta se mai uită o dată, compătimitor, la vecina sa: cândva plăcută și vioaie, zăcea acum în fotoliu, îmbătrânită și parcă urâțită. După ce rămaseră singuri, Lucian li se adresă:

— Iată cum o să procedăm...

Virginia Nicolescu tresări și deschise ochii. Întrebă:

— Mă interesează și pe mine?

— Da... o să rămâneți aici, urmă Lucian. Nu singură. Presupun că insul care o să apară n-o să dea buzna în casă, ci o să sune. Îi deschideți, îi dați valiza și-l lăsați să plece. Ați înțeles?

Femeia dădu obosită din cap.

— Ați spus la telefon că sunteți bolnavă. Foarte bine! Grăbiți-vă să vă puneți peste rochie un capot, o instrui Lucian.

Virginia Nicolescu se ridică și, cu pași egali și înceți, de om cu adevărat bolnav, se îndreptă spre baie.

— Ia toate astea de pe masă, își dirijă Lucian colaboratorul. Ascunzătoarea cea mai potrivită pentru tine e trecerea spre bucătărie. Lasă ușa întredeschisă. Încă o dată, bagă de seamă!

— Bine, bine, am înțeles. Tu ce ai de gând?

— O să cobor și-l aștept jos, în stradă. O să-i iau urma. Până nu-ți telefonez, tu să nu pleci de aici!

Virginia Nicolescu reveni într-un capot lung, de culoare închisă, care-i întuneca și mai mult chipul. Lucian îi făcu semn lui Frunză că poate să se retragă, apoi părăsi și el locuința.

Se bucură că nu se întâlnise cu cineva pe scări. „Pobeda" îl aștepta acolo unde o lăsase. Se îndreptă spre mașină cu pași mari, de om grăbit. Șoferul îl zări de departe și, din proprie inițiativă, ambreie, iar apoi deschise portiera.

— Vasilică...

— Ordin, dom' căpitan! reacționă șoferul milităros.

Lucian îi dădu ordinul de îndată ce se așeză lângă el:
— Dă îndărăt mașina și intră cu ea până după colțul străzii.
— Ne instalăm în pândă? își puse Vasilică în valoare intuiția.
— Exact!
Manevra fu executată fără greș. În plus, șoferul alese pentru pândă un unghi excelent. Lucian îl lăudă, ba îi întinse și punguța cu bomboane de mentă, dar fu refuzat.
— Mă dor genunchii, se plânse Vasilică, ăsta-i semnul meu că se schimbă vremea!
Într-adevăr, cerul se acoperise cu nori negri, aducători de ploaie rece. Începuse să sufle și vântul. Undeva, în spatele mașinii, niște puștani băteau mingea în mijlocul drumului și zbierau cât îi țineau bojocii. „E timpul să-și facă apariția, aprecie el surescitat, verificându-și ceasul. O, de-ar fi cel de-al treilea individ din cimitir, rămas neidentificat! Am împușca doi iepuri o dată..."
Așteptau de vreo douăzeci de minute, când, în dreptul clădirii unde locuia Virginia Nicolescu, se opri un „Fiat-1300" de culoare albastră. Lucian se încordă: din limuzină coborî un bărbat trecut de patruzeci și cinci de ani, bine făcut. Era în talie, iar pe cap purta o pălărie elegantă cu borul tras pe ochi. Tipul se opri pentru a cerceta câteva clipe fațada clădirii, apoi se pierdu pe ușa de la intrare. „Omul nostru!" — își zise Lucian gândindu-se la următorul pas. Imediat însă apăru, ca din pământ, un alt bărbat în pardesiu, urmat la o distanță mică de o femeie scundă, care, înainte de a trece pragul clădirii, se uită în dreapta și în stânga, ca și cum ar fi dorit să controleze dacă nu-i filată.
„M-am cam zăpăcit, gândi Viziru, dar cel care o să coboare cu valiza, ăla e! Nu poate sta sus mai mult de cinci minute. Își fixă ochii pe cronometru și, surpriză! după trei minute, cel care ieși din clădire cu valiza lui Aman fu șoferul „Fiat"-ului.
— După dumnealui! sări Lucian, emoționat ca un începător. Ca la carte!
Tâlcul acestor cuvinte îi era cunoscut șoferului. „Ca la carte" însemna nu numai: „Să nu-i pierzi urma", ci și: „Să nu-ți trădezi prezența". Porni mașina și, în virtutea obișnuinței, își luă ca reper, printre altele, mascota de la geamul din spate al limuzinei: un leu galben cu o bogată coamă roșie.

După un timp, „Fiat"-ul se înscrise, din strada Lizeanu, pe șoseaua Ștefan cel Mare unde, la ora aceea, circulația era foarte intensă în ambele sensuri. „Numai de nu l-am pierde!" se îngrijoră Lucian și încercă să-i vadă numărul de înmatriculare, dar nu reuși.

— Tu, Vasilică, cum stai cu ochii?

— Eu zic că mai sunt buni, dar poți să știi ce-i trece prin cap unui doctor să-ți spună?

— Distingi numărul „Fiat"-ului?

— Dacă mă apropii puțin de el, îl disting.

— Apropie-te! îi ordonă căpitanul.

O primă tentativă de a se apropia eșuă, din pricina vehiculelor cu gabarit mare care îl depășeau și îi tăiau drumul. Eșuă și cea de a doua.

— Las-o mai moale! își anulă Lucian propria indicație. Important e să nu-l pierdem.

— Cum credeți... se învoi Vasilică mulțumit.

Lăsând în urmă stadionul „Dinamo", se înscriseră spre Piața Victoriei. Traversând-o, „Fiat"-ul alese varianta bulevardul Nicolae Titulescu, ceea ce-l făcu pe Lucian să tresară: „Te pomenești că oprește la locuința lui Aman ... Așa ar fi logic..." Însă „Fiat"-ul își urmă propria sa logică.

— După umila mea părere, sparse Vasilică tăcerea, dumnealui se îndreaptă spre Gara de Nord.

— La gară?! Ce să caute acolo?

— Să ia pe cineva sau să se întâlnească cu cineva...

— ...căruia să-i predea valiza! îi completă căpitanul supoziția.

— Îhî!

Puțin mai târziu, când „Fiat"-ul opri la Gara de Nord și necunoscutul de la volan coborî cu valiza, înțelese că intuiția lui Vasilică merită luată în seamă. Îl instrui:

— Eu mă iau după individ. Tu ține-te după mine la o oarecare distanță.

— 'Nțeles!

Lucian sări din mașină și se vârî în acel du-te-vino al gării. Cu siguranță, proprietarul „Fiat"-ului se grăbea, fără însă a trăda semne de îngrijorare. Probabil, nu avea nici un motiv să creadă că ar putea fi filat. Se îndreptă, astfel, cu pași siguri spre Biroul de predare a bagajelor de mână, unde se așeză cuminte la coadă. Curând, îi veni rândul să încredințeze valiza. „Bună ascunzătoare, nimic de zis!" aprecie Lucian, care își închipui că necu-

noscutul se va înapoia imediat la mașină. Se înșelase. Acesta se opri la un telefon public, formă un număr. I se răspunse, legă imediat o conversație care, judecând după mimică și gestică, părea să-l încânte sau să-l fericească. Deodată, Lucian îl zări și pe Vasilică în preajma telefonului public, așteptând să se „elibereze telefonul". „Vasilică ăsta, când nu moțăie la volan, e plin de inițiative", îl judecă Viziru cu îngăduință.

Proprietarul „Fiat"-ului puse receptorul în furcă, o șovăire de câteva secunde îl ținu locului, apoi, spre marea surprindere a lui Lucian, nu se îndreptă spre ieșire, ci se înapoie la Biroul de ridicare a bagajelor de mână, de unde — surpriză — bine dispus, își retrase valiza. „Să mă bată Dumnezeu dacă mai pricep ceva, se frământă Lucian derutat de acest scurt «traseu». Bine dispus era și când a predat valiza. Să interpreteze un scenariu? Pe cine oare încearcă să inducă în eroare? Să fi schimbat convorbirea telefonică direcția valizei?"

În cele din urmă, trecându-și vesel valiza lui Aman dintr-o mână în alta, necunoscutul reveni la frumoasa sa limuzină.

— După dumnealui! îi ordonă Lucian șoferului și se interesă dacă „trasul cu urechea" se soldase cu un rezultat.

Vasilică râse mucalit și zise după ce demară:

— Vorbea codificat. Zicea: „Mi, păpușo, sărut mâinile". Brusc, șoferul schimbă vorba. Ăsta ne atrage în Cotroceni.

Norii grei, încremeniți pe cer, grăbeau înserarea, fără însă a-i crea lui Vasilică probleme de vizibilitate. „Fiat"-ul nu-l mirosise încă și rula liniștit, pe trasee cunoscute: Dinicu Golescu — Ștefan Furtună — Podul Elefterie.

— Da, ne atrage în Cotroceni! repetă șoferul.

Într-adevăr, „Fiat"-ul, după alte scurte manevre, intră pe strada Dr. Staicovici, se opri în fața unei clădiri cu două etaje și, în consecință, nu încercă „fente" cascadorești.

— Ce fac? Opresc și eu? solicită șoferul indicații.

— Depășește-l și trage ceva mai încolo. Să nu uiți ce ai auzit la gară!

Vasilică depăși „Fiat"-ul în timp ce tipul de la volan cobora cu valiza în mână. Prin oglinda retrovizoare, ofițerul îl mai văzu intrând în imobil. „Iar acum ce să fac? se întrebă Lucian speriat la gândul că ar putea să piardă urma necunoscutului. Aștept? Acționez? Cum să acționez?" Cercetă strada: era pustie, o simțea rece, dușmănoasă

parcă. Deschise portiera și, fără să iasă din mașină, își plimbă privirile pe fațada celor două etaje ale clădirii. „De unde să-l iau? Poate nici nu locuiește aici? Poate transmite cuiva valiza?“ În sfârșit, coborî, lăsându-se în voia sorții. Când ajunse în dreptul frumoasei limuzine, se opri s-o admire, apoi pașii îl purtară spre intrarea imobilului.

„Ce-o fi o fi!“ își zise. În ușă avu norocul să se lovească de un puști nu mai mare de zece ani. Ieșea în strada care se cufunda câte puțin în întunericul înserării. Lucian îl prinse, ca într-o joacă, de vindiac și-l trase spre dânsul.

— Ce vrei, nene? ripostă puștiul, mirat de îndrăzneala adultului.

— Vreau să-mi spui al cui e „Fiat“-ul, îl abordă căpitanul direct.

— E al lu' domnu Nemțeanu.

— La ce etaj locuiește?

Puștiul se burzului:

— Dă-mi drumu', nene! Vrei să-mi rupi vindiacul?!

Lucian își retrase mâna. Atât îi trebui puștiului, care o zbughi în stradă. Însă după câțiva pași se opri și strigă:

— Nene, urcă la doi. Acolo stă!

In hol, nu departe de intrare, descoperi într-o vitrină lista locatarilor. Într-adevăr, un inginer — Radu Nemțeanu — locuia la etajul doi, apartamentul 8. Se întrebă dacă nu cumva Nemțeanu era și el inginer la Institutul de cercetări geologice. Să urce sau nu? Preferă să se întoarcă la „Pobeda“. De acolo, văzu ferestrele etajului doi: erau luminate. Pentru a-și înfrânge șovăiala, îl chemă la telefon pe maiorul Panait, îi raportă situația și ce intenționează să întreprindă. „De acord, spuse șeful. Acționează! Ți-l trimit fulger pe Pop. N-o să vină singur. . . știi, pentru orice eventualitate.“

După ce își încheie raportul, Lucian îi făcu cu ochiul șoferului.

— Vasilică, vii cu mine! îi porunci Lucian. Urcăm la etajul doi. Eu o să intru, tu o să rămâi pe scară să mă aștepți. Dacă în zece minute nu ies, vii să mă cauți. Înțeles?

— 'Nțeles, domnule căpitan.

Intrară împreună. Scările erau de-acum luminate. Urcară nestingheriți, nu se întâlniră cu nimeni. Etajul doi avea, ca și etajul unu, trei apartamente. Cel de la numă-

rul opt era locuit — aşa cum confirma şi cartea de vizită — de „Ing. Radu Nemţeanu“. Lucian îi făcu şoferului semn să „bată în retragere“ cu câteva trepte şi să se lipească de zid, apoi sună. Nu-i răspunse nimeni. Mai sună o dată şi apoi încă o dată. Într-un târziu, se auziră paşi şi un bărbat întrebă uşor enervat:

— Cine-i?

Uşa n-avea vizor.

— Cu domnul inginer Nemţeanu.

— Ce doriţi? întrebă celălalt.

— „Fiat“-ul din stradă e al dumneavoastră?

— Da. Ce aveţi cu el? se interesă Nemţeanu tot prin uşă.

— Cum să vă spun?! Ştiţi, am lovit din greşeală maşina, îşi dezvoltă ofiţerul jocul.

— Cuum?! urlă celălalt, deschizând cu violenţă uşa. O bucurie copilărească îl încercă pe Lucian când se pomeni faţă-n faţă cu cel pe care-l căuta. Inginerul se dezbrăcase de haină, rămânând doar în cămaşă.

— Cum? Mi-aţi lovit maşina? urlă el roşu de mânie. Cum asta? Că doar am parcat-o corect. Să-mi pun haina şi cobor.

Vestibulul era luminat; luminată era şi încăperea următoare. De undeva, poate din cea de-a doua cameră, răzbea o muzică ritmată, modernă. Lucian se luă după inginer ca şi când acesta l-ar fi invitat, lăsând, ca din întâmplare, uşa deschisă. Ajunse în apropierea unei camere de lucru. Nemţeanu îşi punea tocmai haina şi Lucian avu răgazul să observe cât era de muşchiulos şi de voinic.

— Domnule Nemţeanu, nu e cazul să vă grăbiţi, „Fiat“-ul dumneavoastră este intact... nu i s-a întîmplat nimic...

Inginerul se răsuci scurt şi-l străpunse pe străin cu nişte ochi mari, ucigători. Îşi strânse pumnii, gata să atace şuierând:

— Ce-i cu gluma asta tâmpită?

Lucian, deşi nu avea pistolul asupra sa, duse instinctiv mâna la buzunarul drept. Nemţeanu interpretă gestul în felul său şi spuse scurt şi energic:

— Cine sunteţi şi ce doriţi de la mine? Că n-am timp pentru prostii.

— Sunt căpitanul de securitate Lucian Viziru.

Inginerul nu se pierdu cu firea; se încheie la haină şi-l măsură pe ofiţer cam de sus:

— Mă rog... și ce doriți?

Ochii lui căprui trădau furie și înverșunare. „Normal, socoti Lucian, a înțeles că l-am păcălit. Cum să nu fie furios pe mine?“

— Nu aveți dreptul să năvăliți în casa omului! își exprimă Nemțeanu revolta.

— Luați-o mai încet, domnule Nemțeanu. În primul rând, nimeni n-a năvălit. Am sunat, ca tot omul, mi-ați deschis.

— N-o mai lungiți! Ce doriți?

— Unde e domnul Gramoste?

— Regret, nu cunosc nici un domn Gramoste.

— Minciunile vă vor îngreuna situația...

— Fără amenințări! îl repezi Nemțeanu.

Stăteau la trei pași unul de celălalt. În spatele inginerului — o bibliotecă cu cărți și bibelouri.

— La orele șase fără douăzeci, ați fost la Virginia Nicolescu. Lucian ridicase anume glasul: voia să se facă auzit și de altcineva, bineînțeles dacă mai existau și alte persoane în casă. Vorbea și pândea ușa. Muzica emisă de un aparat de radio aflat într-o altă încăpere răsuna fără contenire la aceeași intensitate. Ați ridicat de la ea, la indicația lui Gramoste, o valiză.

— N-am luat de nicăieri nici o valiză, îi replică Nemțeanu, și vă cer să părăsiți imediat apartamentul.

Lucian îl măsură cu o privire neiertătoare din tălpi și până în creștet: era voinic inginerul — tipul sangvinului — și se aprindea ușor, gata să se ia la harță.

— Unde-l pot găsi pe Gramoste?

— N-aveți dreptul să-mi violați domiciliul. Călcați legea. O să cer pedepsirea dumneavoastră.

— Unde e Gramoste?

— Nu înțelegeți că nu cunosc nici un Gramoste?

— La ora șase fără douăzeci ați fost la Virginia Nicolescu și ați luat de acolo o valiză. Domnul Gramoste v-a trimis...

— N-am fost nicăieri...

— De la Virginia Nicolescu, ați fost la Gara de Nord și ați depus valiza la Biroul de bagaje de mână, apoi...

— Încetați odată cu balivernele! țipă Nemțeanu, strângându-și iarăși pumnii, gata să sară la bătaie.

Lucian presimți că înfruntarea lor se apropia de un moment critic. Îl mira mult că, de dincolo, nimeni nu se impacienta de dialogul lor gălăgios. Presupuse că e sin-

gur. Ca să se convingă, se apropie de ușa ce dădea în cealaltă încăpere.

— Ați făcut o greșeală, continuă Lucian, aruncându-i priviri batjocoritoare. Ați luat o altă valiză. Unde e Vasile Gramoste?

— Dincolo!

Lucian apăsă clanța și împinse prudent ușa. În aceeași clipă, cu o mișcare fulgerătoare, Nemțeanu apucă un obiect de pe raftul bibliotecii și-l somă:

— Stai, sus mâinile!

Lucian rămase locului; îl vedea pe Nemțeanu dintr-o parte. De dincolo, nimeni nu se clintise. Odaia era cufundată în semiîntuneric.

— Nu mișca! îi porunci Nemțeanu cu ură. În mână am o grenadă... Uite!... I-am scos inelul... O mișcare... numai una singură și sărim amândoi în aer.

Nemțeanu strângea într-adevăr în pumn o grenadă „lămâie", din anii războiului. Nu glumea, inelul fusese smuls; ar fi fost de ajuns ca inginerul Nemțeanu să desfacă pumnul, pentru ca „lămâia" să fie detonată.

— Nu mișca!

Nemțeanu începu să se retragă spre ieșire... se retrăgea cu spatele, pregătit să înfrunte un eventual atac. Fața i se schimonosise într-un rânjet demențial. Urmărindu-l, ofițerul calculă cu înfrigurare: „Dacă la ieșire se lovește de Vasilică, ne-am ars... nenorocirea nu mai poate fi înlăturată. Nemțeanu o să dea drumul grenadei. Are s-o facă... e tipul... Nu există decât o singură soluție. Una singură: ca Vasilică să dea peste noi". Făcu un salt fulgerător și se aruncă peste Nemțeanu, îi apucă pumnul care ținea grenada, strângându-l din toate puterile. Cum brațul stâng al acestuia era liber, începu să lovească cu el, smucindu-se din răsputeri. Lucian îndură fără să crâcnească lovituri ca de baros, dar nu slăbi nici o clipă strânsoarea mâinii în care adversarul își ținea grenada. La o nouă îmbrânceală, se prăbușiră amândoi pe covor, icnind.

— Mor eu, dar mori și tu! îl amenință Nemțeanu printre gâfâituri și-i aplică lui Lucian o lovitură în ceafă. Lucian însă înregistrase un avantaj asupra inginerului: căzuse cu toată greutatea trupului său peste brațul drept al acestuia, imobilizându-l. „Cât o să mai rezist?" se întrebă Lucian deznădăjduit.

Vasilică însă apăru la timp. Văzându-i pe cei doi încleștați pe covor, nu prea pricepu, în primele secunde, ce

se întâmpla. Dar se dumeri destul de repede și scoase pistolul, de care nu avea voie nici un moment să se despartă în timpul serviciului. Surprins de această neașteptată apariție, Nemțeanu se lăsă moale pe spate, cu ochii ațintiți spre revolver.

— Bagă de seamă, își avertiză Lucian subalternul, strânge în pumn o grenadă.

— O grenadă?! nu-și stăpâni Vasilică uluirea.

— I-a scos inelul... Dacă desface pumnul, explodează.

— Ce trebuie să fac?

— Dacă mișcă, nu se supune, trage în el fără milă! ordonă Lucian. O să încerc să preiau grenada... să treacă din pumnul lui în al meu... Trage dacă mișcă!

Vasilică lipi țeava pistolului de fruntea lui Nemțeanu și numai atunci acesta începu să cedeze.

— Desfă degetele unul câte unul! îi porunci Viziru.

Treptat, grenada trecu în mâna ofițerului. Când înțelese că operația izbutise, Lucian sări în picioare, în timp ce Nemțeanu rămase nemișcat pe parchet, sub amenințarea revolverului.

— Îl mai țin așa? întrebă șoferul.

— Mai ține-l... până îi aranjez cuiul.

Grenada ajunsese în mâna sa dreaptă și situația îi cerea să folosească stânga. Încercă, sub privirile înfricoșate ale lui Nemțeanu, dar și ale lui Vasilică, să-i răsucească înapoi cuiul. Îl treceau sudorile morții. Se chinuia, iar dintr-una din camerele apartamentului răsuna acum o muzică tandră, relaxantă, ceea ce i se păru straniu, chiar ireal.

— Asta a fost! răsuflă Lucian ușurat când izbuti, în sfârșit, să deșurubeze tubul exploziv al grenadei.

Abia atunci își simți cămașa lipită de spinare și fruntea îmbrobonită. Îi veni să râdă de bucurie când își desfăcu pumnul și „lămâia de fier" i se dezvălui în toată „splendoarea" ei. Se lăsă într-un genunchi, lângă Nemțeanu care continua să stea culcat pe spate, nemișcat, în bătaia pistolului lui Vasilică. Îi cercetă cu luare-aminte fața bine bărbierită, ca pe urmă să-l controleze dacă nu avea vreo armă albă asupra sa. Constată că nu avea.

— Ridică-te! îi ordonă Lucian, apoi i se adresă lui Vasilică. Dacă încearcă din nou să facă pe nebunu', tragi!

— 'Nțeles! Trag! răspunse Vasilică militărește.

Nemțeanu se ridică anevoie, iar când se văzu pe pi-

cioare, socoti important să-și controleze ținuta, să-și scuture îmbrăcămintea, să-și îndrepte nodul cravatei, după care se învrednici să se uite și la adversarii săi.

— Unde e Vasile Gramoste? îl întrebă Lucian, cântărind în palmă grenada ca pe o miniaturală minge de rugbi.

— Dincolo, veni răspunsul sec al inginerului.

— Îți mai arde de glume?! Adică e dincolo și nu ți-a sărit în ajutor?! Preferă să asculte muzică?!

— Cum să-mi sară, dacă-i mort!

Lucian înțelese că Nemțeanu vorbise serios și își mută privirile în direcția camerei de unde, prin ușa întredeschisă, răsuna aceeași muzică tandră. Nu ezită să înainteze într-acolo și, când ajunse în pragul încăperii, încremeni: la câțiva metri de el, pe un studio, zăcea într-o rână un bărbat. Părea că doarme. Pe măsuța scundă, așezată lângă studio — aparatul de radio. Erai înclinat să crezi că omul adormise, ascultând muzică. Lucian se apropie de el, nutrind speranța naivă că omul, auzindu-i pașii, se va trezi. Se opri la căpătâiul mortului. După toate semnalmentele ce le deținea, mortul nu era altcineva decât Gramoste, zis „nea Fane". Se putea deduce ușor că înainte de a-și da sufletul, apucase să-și scoată pantofii. Ofițerul se aplecă, îi observă ochii sticloși și găsi astfel certitudinea de care, în momentele acelea, avea atâta nevoie.

— L-am găsit mort, auzi explicația lui Nemțeanu. Cred că a înghițit cianură...

Puțin mai tîrziu, în apartament își făcu apariția și locotenentul Pop, însoțit de două ajutoare.

XVI

VENUS DIN MILO ARE... BRAȚE

1

— De ce l-ai ucis pe inginerul Constantin Aman? repetă Lucian întrebarea.

Interogatoriul începuse de vreo zece minute, dar întrebările căpitanului Lucian se loveau de muțenia încăpățânată a arestatului ca de o stâncă.

— Ieri, în gară, după ce ai depus valiza, ai vorbit la telefon. Cu cine?

Radu Nemțeanu ședea crispat pe scaun, lăsând întrebările să-i șuiere pe lângă urechi ca niște gloanțe.

— Nu poți să negi că pe Vasile Gramoste l-am găsit mort în apartamentul dumitale... Ce legături aveai cu Gramoste?

Căpitanul nu părea deloc afectat de tactica arestatului. Își formula întrebările plimbându-se în jurul acestuia, lăsând impresia că rezultatul interogatoriului îi era indiferent.

— Te-ai prezentat la locuința Virginiei Nicolescu, de unde ai ridicat o valiză aparținând inginerului Constantin Aman. De fapt, ce intenționai să faci cu ea, că pe mine ai izbutit să mă derutezi. Ai depus-o la bagaje de mână, ca după zece minute s-o iei înapoi...

Drept răspuns, arestatul își strânse ostentativ gura. „E un caraghios, îl catalogă Lucian. Se crede în continuare stăpân pe situație.“ Se reașeză la birou.

— Așadar, nu vrei să răspunzi? Dacă socoți că ești nevinovat, apără-te! Sau dacă te consideri, totuși, vinovat, oferă-ți șansa unor circumstanțe atenuante. Ofițerul avu senzația că vorbește la pereți. Deschise dictafonul și ordonă:

— Introdu-o pe Virginia Nicolescu!

La auzul acestui nume, arestatul — încremenit cu ochii spre fereastră — rămase impasibil. Nici când intră Virginia Nicolescu nu manifestă vreun interes.

— Te rog să te apropii, o pofti Lucian.

Femeia înaintă temătoare spre biroul ofițerului și se opri în dreapta arestatului.

— Virginia Nicolescu, îl cunoști pe acest domn? o întrebă Lucian întinzând mâna în direcția lui Nemțeanu.

— Ieri l-am cunoscut, răspunse Virginia Nicolescu cu un glas leșinat.

Consecvent tacticii sale, arestatul nu-și ieși din încremenire: părea, în schimb, fermecat de fluturarea leneșă a perdelei de la unica fereastră a încăperii.

— Povestește în ce împrejurări l-ai cunoscut!

— Tot ieri după amiază, mi-a telefonat Vasile Gramoste că o să vină la mine un camarad care va prelua valiza ce mi-o lăsase spre păstrare.

— Și cine s-a prezentat?

— Dumnealui. . .

— Mai era cineva în apartament când i-ai predat valiza?

— Mai era de față ofițerul dumneavoastră, ascuns după o ușă.

— Povestește ce-i cu valiza asta!

— Vasile Gramoste mi-a dat-o să i-o păstrez. Nu știu ce conținea. Și tot el a trimis pe cineva s-o ridice.

Următoarea întrebare Lucian o adresă arestatului:

— Domnule Nemțeanu, recunoști că ieri după amiază ai fost în casa Virginiei Nicolescu, de unde ai ridicat această valiză?

În sfârșit, Nemțeanu se mișcă; probabil amorțise stând încremenit într-o singură poziție și căuta una mai potrivită. Când o găsi, își încrucișă brațele și se apucă, sfidându-l pe ofițer, să cerceteze tavanul.

Lucian, calm, apăsă pe buton; se ivi un subofițer care înțelese că trebuie s-o scoată pe Virginia Nicolescu din birou.

— Deci, nu vrei să răspunzi? își reluă căpitanul interogatoriul, privindu-l pe Nemțeanu cu compătimire. Să știi că mie mi-e totuna dacă îmi răspunzi sau nu. Dețin destule probe cu privire la vinovăția dumitale, inclusiv fotografii făcute la fața locului, între care una cu valiza în mână. Consider însă că ești destul de inteligent ca să înțelegi ce rol au, în pronunțarea unui verdict, circumstanțele atenuante. Vorbești?

Nemțeanu se prefăcu în continuare a nu fi auzit argumentele căpitanului; lăsa, astfel, să se înțeleagă că pen-

tru el, în clipa aceea, lucrul cel mai de preț era să cerceteze zugrăveala tavanului.

Lucian deschise dictafonul:

— Luați arestatul de aici...

Intră un ofițer de serviciu care-l pofti pe Nemțeanu să-l urmeze. Arestatul se ridică greoi; era voinic. Lucian, cântărindu-l încă o dată din priviri, se întrebă cum de se încumetase să se înfrunte cu el. Arestatul părăsi biroul în tăcere. Lângă ușă se opri și, uitându-se la anchetator fără să-l vadă, căscă cu o impertinență voită.

Rămas singur, Lucian nu avu răgazul să mediteze pe marginea audierii, deoarece în birou năvăli Frunză, vesel și vioi.

— Bucură-te! Ți-am adus-o pe fecioara din Orléans! raportă el. Nu te bucuri? Deschise larg ușa și zise: Poftiți, domnișoară, intrați!

Mioara Cătuneanu se opri în mijlocul cabinetului, strângând cu un gest necontrolat o umbrelă la piept. Era îmbrăcată într-un taior albastru, mulat pe trupu-i zvelt.

— Domnilor! li se adresă ea deodată, înaintând spre masa de lucru a căpitanului. Ce-i asta? Nu mai pricep nimic... E de-a dreptul revoltător că-i posibil una ca asta! De indignare, umbrela îi tremura în mână.

— Liniștește-te, Mioara Cătuneanu, liniștește-te! îi recomandă Lucian ca unei vechi cunoștințe.

— Cum să mă liniștesc? Mă aflam la coafor, îmi așteptam rândul. De acolo, am fost ridicată. Vă credeam...

— Nu e vina noastră, o întrerupse căpitanul.

— Dar a cui? se răsti Mioara Cătuneanu și mai tare. Nu cumva a mea?

— Ai ghicit, zâmbi ofițerul, aruncându-i totuși o căutătură care o înghéță. Te rog să iei loc.

— Nu înțeleg, bâigui ea. Se lăsă încet pe scaunul oferit de Frunză. De ce e vina mea?

— Pentru simplul fapt că ne-ai mințit.

— Mințit?!? Eu? Se uita uluită la cei doi ofițeri, clipind des și nervos din genele lungi și rimelate, ca și când ar fi încercat să-și apere ochii de o pulbere nevăzută, dar supărătoare.

— Pe cine ai așteptat aseară la ora nouă fără un sfert, în fața cinematografului „Republica"?

— De ce-mi vorbiți pe tonul ăsta? protestă reținuta.

— Aici numai noi punem întrebări. Pe cine ai așteptat?...

— Pe cine să aștept?! N-am așteptat pe nimeni. Mă plictisisem. Mă bătea gândul să intru să văd *Hamlet*. Am căutat un bilet în plus... N-am găsit... În cele din urmă, m-am răzgândit...

— Poftim, ai crezut că e o biată inocentă, își „certă“ Frunză șeful.

— De ce continui să minți?

Lucian luă o filă dintr-un raport, o citi pe un ton sentențios:

— Aseară, la ora 7 și 18 minute, ai fost chemată la telefon. Îți spun și de unde. De la Gara de Nord. Ai fost chemată de un oarecare Bobby.

— Nu cunosc pe nici un Bobby, miorlăi ea, gata să izbucnească în plâns.

— Fără lacrimi! Dacă nu-ți aduci aminte, uite, o să încercăm noi să-ți amintim. Ascultă: „Alo, Mi, păpușo, sărut mâinile. Eu sunt... Bobby. Mă auzi?“ Vezi, și mai susții că nu știi cine-i Bobby?! Ascultă mai departe: „Mi, păpușo, totul e în ordine, trebuie să te văd. Vino la «Republica», la nouă fără un sfert“. Lucian puse fila înapoi la dosar.

— Ei, acum ți-ai amintit?

— Nu cunosc pe nici un fel de Bobby. Păli, îl privi disperată pe Frunză.

— Domnișoară Cătuneanu, îți atrag iar atenția că ești la cea de-a doua minciună. Ne-ai mai mințit o dată, ne-ai indus în eroare... Dar mai bine să-ți citesc minciuna din prima dumitale declarație, care m-a determinat să-mi îndrept bănuielile spre dumneata. Lucian luă din dosar o altă filă.

— Îți recunoști scrisul? Iată ce ne-ai declarat: „De dimineață, m-a trezit un telefon. Era un bărbat... un necunoscut. N-a vrut să-mi spună numele. Mi-a spus că Aman s-a sinucis și că astăzi, la ora 9, va fi incinerat. Am leșinat“. Lucian făcu o pauză și se uită pe cât de stăruitor, pe atât de ironic la Mioara Cătuneanu.

— Nu văd unde am mințit! se apără ea fără prea multă convingere.

— Uite, domnișoară, în clipa în care te-am găsit înscrisă alături de Aman pe listele O.N.T.-ului, mi s-a părut că ceva nu e în ordine. Te-am căutat, ceea ce înainte mi se păruse a nu fi în ordine mi-a devenit suspect. Aman, care locuise la dumneata, este găsit mort într-un cavou,

în timp ce prietena lui se bucura de aerul tare de la Sinaia. Am luat primele măsuri în dimineața aceea. Am dovezi că nimeni nu te-a chemat la telefon și nici de leșinat n-ai leșinat. E limpede, duduie?

Mioara Cătuneanu înmărmuri, ținându-și acum umbrela ca pe un sceptru.

— Ai spus că nu-l cunoști pe Bobby! Ți-ai închipuit că suntem niște copii naivi și că poți să ne joci cum vrei. Deci, susții că nu-l cunoști pe Bobby? Binee! Vezi ăsta? E un carnețel cu numere de telefon. Îl deschid la litera „M"... întâlnesc scris cu creionul numele dumitale: „Mioara"... Atât și nimic mai mult. Telefon 13...24. E numărul dumitale de telefon?

— Da, clătină ea moale din cap.

— Știi al cui e carnețelul?

— Nu.

— Cum vine asta să nu știi?! Se poate? o mustră Lucian surâzându-i insinuant. E al lui Bobby, al lui Radu Nemțeanu. Vrei să afli unde e acum Bobby? E la noi, dragă Mi... Mioara, în cealaltă cameră, și-a făcut mărturisiri complete.

Femeii îi căzu umbrela din mâini. Nu se mai obosi s-o ridice. În tăcerea care se lăsase, i se auzea respirația.

— Fii bună, domnișoară Cătuneanu, o rugă Lucian, și pune pe hârtie totul... Vrem cu adevărat o declarație sinceră... Ah, da' să nu uiți să povestești ce neliniște te-a împins către barul hotelului „Athénée Palace", după ce l-ai așteptat pe Bobby în fața cinematografului „Republica" și n-a mai venit.

2

Declarația Mioarei Cătuneanu (fragmente)

... Pe inginerul Radu Nemțeanu (Bobby) îl cunosc din vara anului 1960. Și pe el l-am întâlnit pe plaja de la Mamaia, în compania unor turiști străini. La început am crezut că-i străin, căci vorbea o germană perfectă. Îmi plăcea. În general, îmi place tipul de bărbat voluntar, puternic, cinic, inteligent și mai în vârstă decât mine. Bobby întrunea toate aceste calități. Ca să mă facă să cred că e străin, îmi vorbea prin semne sau pronunța stâlcit cuvinte românești. Numai când a constatat că-mi place, că nu mi-e

indiferent, mi-a dezvăluit adevărata lui identitate: S-a îndrăgostit de mine. Într-o noapte, la București, pe când mă aflam în apartamentul lui, mi-a declarat că sunt o femeie nu numai superbă, ci și mondenă și că locul meu este în Occident, în strălucire și bogăție...

... Ori de câte ori se întorcea din călătoriile sale, îmi aducea daruri copleșitoare. Avea gust și orice dar din partea lui mi se potrivea, îmi stătea foarte bine. De asemenea, mă ruga să duc pe la diverși cetățeni plicuri ori mici pachete. Mi-a explicat că sunt comisioane firești, că sunt unii care au rude în străinătate. Lua de la aceștia valuta țării respective, plătind rudelor din țară, în lei, valoarea sumelor împrumutate. Mă ruga pe mine să fac aceste mici servicii, el fiind foarte ocupat...

.... Mă iubea. Și eu îl iubeam. Într-o zi, m-a întrebat dacă n-aș vrea să părăsesc țara și să mă stabilesc în Occident. „Cu tine sau fără tine?“ l-am întrebat. „Bineînțeles, cu mine“, mi-a răspuns, *explicându-mi că vom fi bogați* dacă voi accepta să-i dau o mână de ajutor. Am acceptat. Avea planuri mari. Acum punea la cale o ultimă lovitură. Pentru realizarea planurilor lui, avea nevoie de un sprijin. L-a găsit în persoana mea. Așa am intrat într-o aventură care nu-mi displăcea deloc.

. . . .

Căpitanul Lucian: Care era obiectivul loviturii?

Mioara Cătuneanu: Nu știu. Nu mi-a vorbit de el. În planurile lui, eu nu aveam acces la secretul de bază.

...Știu că, din când în când, sosea în București un străin care vorbea bine românește. Îl chema Horen Varporonian, zicea că-i armean, dar pot să jur că nu era. Trăgea, de obicei, la „Athénée Palace“. Venea în țară să achiziționeze de la „Consignație“ icoane vechi, covoare persane și alte obiecte de artă. Bobby mi-a spus că e un anticar bogat și asta i-ar fi îndeletnicirea, să colinde lumea și să cumpere rarități. Cu timpul, am devenit un fel de curier între Bobby și Varporonian. Îmi îndeplineam rolul în felul următor: intram la „Athénée Palace“, la bar, și mă așezam pe unul din scaunele acelea înalte, comandam ceva de băut — un whisky sau o „Coca-Cola“. Varporonian apărea și el. Se așeza în rând cu mine, comanda de băut, în-

tram în vorbă. Vorbea cu glas tare tot felul de fleacuri, dar între timp îi transmiteam mesajele lui Bobby. Toate serviciile mele urmau să fie răsplătite în momentul când, împreună cu Radu, ne-am fi stabilit într-o țară din Apus. Momentul se apropia: la finele lui decembrie, în urma unei excursii la Berlin. În cadrul planurilor lui Radu, am făcut cunoștință cu un alt participant la lovitură — inginerul geolog Constantin Aman. Cu el urma să-mi „petrec" Revelionul, iar cel care trebuia să ne organizeze fuga în Occident era Varporonian. Cum, nu știu. Poate știe Radu Nemțeanu. Aman nu-l cunoștea pe colecționar.

Căpitanul Lucian: Ce rol i-a revenit lui Aman în planurile voastre?

Mioara Cătuneanu: Nu știu. Bobby doar atât mi-a spus: fuga lui Aman ne va asigura peste hotare o sumă frumușică.

Căpitanul Lucian: Deci, Aman, de fapt, nu ți-a fost amant, așa cum ai încercat să mi-l prezinți în prima declarație?

Mioara Cătuneanu: Nu.

. . . Planul loviturii prevedea ca Aman să fugă o dată cu mine. Trebuia să colaborăm. Bobby mi l-a prezentat și mi-a cerut să mă împrietenesc cu dânsul. . . să ne aclimatizăm. . . Lui Aman îi surâdea perspectiva acestei prietenii. Mie, însă, viitorul tovarăș de excursie îmi displăcea. Mi-era profund antipatic. Nu știu de ce, nu-mi plac bărbații cu chelie. Am ieșit împreună de câteva ori. Dansa destul de bine. Începuse să-mi facă curte, să se dea la mine. Asta mă cam enerva, eu tot pe Bobby îl iubeam și pot să declar că de când l-am cunoscut, nu l-am înșelat. I-am spus lui Bobby că Aman, de la o vreme, a devenit agresiv. A râs și m-a sfătuit să închid ochii și să-l suport. M-am străduit să mă port așa cum mi-a cerut.

. . . Într-o seară, asta s-a petrecut cu câteva zile înainte de moartea lui Aman, am primit un telefon de la Bobby. Mă anunța că va veni la mine cu un musafir. Nu mi-a spus cine. Surpriza a fost mare când am constatat că musafirul era, de fapt, Aman. Era nervos și foarte palid. Aveam să aflu mai târziu de la Bobby că Aman o să stea

ascuns la mine câteva zile. Nu-mi făcea nici o plăcere să-l găzduiesc, dar n-am avut încotro. Pentru mine, cuvântul lui Bobby era literă de lege.

După două zile, însă, Aman a început să prezinte semne grave de nervozitate. Nu-și găsea locul. Mă chinuia și pe mine. I se năzărea că cineva dă târcoale casei, că pe el îl pândește, că nu-i la adăpost. M-am grăbit să-l informez pe Bobby. A venit urgent și a avut o discuție cu Aman. Nu știu ce au discutat, n-am fost de față. N-a izbutit nici Bobby să-l liniștească. În ziua următoare, după amiază, Bobby a venit cu o mașină și l-a dus în alt loc. Unde, nu știu.

Căpitanul Lucian: În prima declarație, când ai afirmat că ai fost iubita lui Aman, mi-ai dat amănunte cu privire la inginer, la excursia pe care urma s-o întreprindeți. Unele din ele corespund adevărului. Cum de mi le-ai oferit?

Mioara Cătuneanu: N-a fost ideea mea, ci a lui Bobby.

...Se petrecuse ceva grav, dar ce anume nu mi-a explicat. Bobby a venit la mine, cred că era în ziua în care dumneavoastră ați descoperit moartea lui Aman, și a început să mă pregătească, cum spunea el, pentru „marile încercări". Mi-a explicat că Aman s-a sinucis și că n-ar fi exclus să primesc vizita cuiva de la Miliție. Mi-a cerut ca, în eventualitatea asta, să nu mă pierd cu firea. În situațiile astea, m-a instruit el, metoda cea mai potrivită este aceea de a câștiga încrederea celor ce îți pun întrebări, declarând niște adevăruri care oricum vor fi descoperite, dar care nu mai au nici o valoare. Eram siguri că moartea lui Aman o să ne creeze neplăceri și ne-am pregătit să le înfruntăm. Când m-ați audiat întâia oară, mi-am dat seama încă o dată cât de inteligent e Bobby.

Căpitanul Lucian: Ai așteptat în fața cinematografului „Republica" până la ora 9. De acolo, te-ai îndreptat spre „Athénée Palace". În drum te-ai oprit, ai dat un telefon și ai pornit mai departe. E adevărat?

Mioara Cătuneanu: Da, e adevărat... De obicei, Bobby era foarte punctual la întâlniri. De data asta trecuse sfertul de oră și el nu venise. M-am gândit la o nenorocire. Șofează bine, dar are beția vitezei... Începusem să fiu îngrijorată. Mai trebuia să mă văd și cu Varporonian. L-am chemat pe Bobby la telefon. Mi-a răspuns un străin, pesemne dumneavoastră sau altcineva. Pe urmă, am recunoscut glasul lui Bobby. Mi-a răspuns: „Aici inginerul Nemțeanu", ceea ce în înțelegerea dintre noi înseamnă: „Sunt în primejdie". M-am speriat, am închis repede telefonul și am plecat să-l alarmez pe Varporonian.

Căpitanul Lucian: Cel cu care ai schimbat la bar câteva cuvinte era Varporonian?

Mioara Cătuneanu: Da. I-am spus că Bobby e în primejdie... S-a ridicat și a plecat. La ora asta e departe...

Căpitanul Lucian: Și dacă n-ar fi fost în primejdie, cum ar fi răspuns Bobby la telefon?

Mioara Cătuneanu: „Mi, păpușo, tu ești?"

Căpitanul Lucian: Recunoști deci că ai fost complicea lui Radu Nemțeanu, zis Bobby, că l-ai ascuns pe Aman, că ai încercat să induci în eroare organele de stat?

Mioara Cătuneanu: Recunosc.

3

— Nu vrei să răspunzi? întrebă Lucian.

Radu Nemțeanu îl privi o clipă, își strânse buzele, apoi își întoarse capul spre fereastră: se însera.

— Am aici un document care s-ar putea să te intereseze. Lucian îi împinse sub ochi declarația Mioarei Cătuneanu. Mi, amanta și complicea dumitale, a făcut mărturisiri interesante...

Arestatul avu o zvâcnire scurtă, abia perceptibilă. Lucian însă o înregistră, căci el i-o provocase când rostise numele de alint al iubitei sale. Zise:

— Mi-aș permite un sfat: nu-i ignora declarația.

Maxilarele lui Nemțeanu începură să joace nervos. Își îndreptă capul, privirile îi mijiră și, pentru prima oară, vorbi:

— Nu e scrisul ei.

— Bravo, dom'le, în sfârșit ți-ai deschis gura! îl ironiză Lucian. Sper să fie de bun augur. Ai îndoieli? Te

înțeleg. In situația dumitale... Susții că nu e scrisul ei? Conectă dictafonul și ordonă: Să fie introdusă arestata Mioara Cătuneanu!

Arestatul redeveni indiferent: se așeză picior peste picior, își încrucișă brațele la piept. Când auzi ușa deschizându-se, nu fu curios să vadă cine a intrat. Se mulțumi doar să-și încrunte sprâncenele stufoase.

Mioara Cătuneanu se opri lângă ușă: eliberate de poșetă și umbrelă, mâinile păreau să o stingherească.

— Apropie-te, Mioara Cătuneanu.

Se așeză supusă în dreapta lui Nemțeanu care, în continuare, se arăta nepăsător.

— Mioara Cătuneanu, îl cunoști pe acest bărbat?

— Da, îl cunosc, murmură ea, uitându-se înduioșată la arestat.

— Cine-i?

— E prietenul meu, Radu Nemțeanu.

— Cum îi mai zice?

— Bobby...

— Recunoști că, liberă și nesilită de nimeni, ai dat prezenta declarație? Lucian îi întinse și ei paginile.

— Recunosc!

În aceeași clipă, arestatul se răsuci spre ea și-i aruncă în față cu ură:

— Curvă ordinară, ți-ai călcat jurământul, m-ai trădat!

Mioara Cătuneanu îngălbeni. În primele secunde îi fu greu să creadă că izbucnirea aceea atât de umilitoare fusese a iubitului ei. Când, în sfârșit, pricepu, izbucni în plâns.

— Îți mulțumesc, Mioara Cătuneanu, iartă-l! Așa sunt, uneori, bărbații: nerecunoscători... Lucian apăsă pe un buton. Însoțită de un subofițer, Mioara Cătuneanu părăsi încăperea plângând în hohote.

Arestatul se arătă deodată obosit, parcă scârbit. Se căută, mai mult din obișnuință, prin buzunarele golite la percheziție, apoi privirile tulburi i se opriră pe pachetul de țigări de pe birou.

— Ce facem, domnule Nemțeanu, o lungim așa la infinit?

— V-aș ruga o țigară, zise — și se vedea că propria slăbiciune nu-i prea făcuse plăcere.

Lucian îi împinse pachetul, bricheta. Arestatul se servi cu o țigară, și-o aprinse. Mâinile lui puternice aveau un tremur pe care nu reușea să-l ascundă. După ce trase câ-

teva fumuri, vorbi de sus, flegmatic, ca și când i-ar fi făcut anchetatorului o mare concesie:

— De acord... Spun totul...

Apăru însă, pe neașteptate, locotenentul-major Frunză — era din cale-afară de vesel. Fără nici o introducere, ba ignorând total interogatoriul și pe cel interogat, luă de pe birou un creion și scrise pe o hârtiuță ce-i căzuse sub ochi: „Am fost cu Stamatiad la Morgă. Surpriză! Vasile Gramoste este unul și același cu cartograful Pocol din anii războiului. Ce zici de bomba asta? Merit o țuică?"

Lucian zăbovi ceva mai mult asupra mesajului, știindu-se studiat de privirile încordate ale arestatului. Identificarea era într-adevăr senzațională și lumina un aspect până atunci obscur al cauzei, deoarece, într-una din ipotezele sale, Lucian avansase supoziția că Celaru Traian ar fi una și aceeași persoană cu Gramoste. Și asta datorită lui Stamatiad, care declarase că ar fi recunoscut în amenințarea înregistrată pe banda de magnetofon vocea lui Celaru. Îi aruncă arestatului o căutătură piezișă. Știa, oare, Nemțeanu, fostul deținut al lagărului de exterminare de la Buchenwald, cu cine colaborase? De ce Gramoste a ales locuința acestuia pentru a-și pune capăt vieții?

— Domnule Nemțeanu, de cât timp îl cunoști pe Gramoste?

Ochii tulburi ai arestatului se opriră pe biletul din mâna căpitanului, ca și cum ar fi încercat să-i pătrundă taina. Mai trase de câteva ori din țigară până să vorbească.

— De puțin timp, nici măcar de o lună.

Răspunsul îl nemulțumi pe Lucian și-l puse pe gânduri. „Să-ți faci complice un ins atât de vulnerabil prin instabilitatea sa mentală? În această relație e ceva care pute..." Animat deodată de idee, luă de pe birou un creion și-i scrise lui Frunză: „Țuica n-o meriți tu, ci Stamatiad. Unde e dumnealui?" Primi un răspuns tot în scris: „Zgârcit ca întotdeauna! Stamatiad e în biroul meu. A venit cu mine, ca să-mi dea declarația de rigoare".

Lucian i se adresă, de astă dată cu voce tare:

— Adu-l aici!

Jocul celor doi ofițeri de contrainformații îl scosese pe Nemțeanu din cochilia în care se retrăsese. Nu avea nici o îndoială că i se pregătea ceva. Îl urmări cu coada ochiului pe Frunză. Din pricina încordării, maxilarele prinseră din nou să „macine", aducându-i pe chip o expresie de om dur. Strivi înciudat țigara în scrumieră când Stama-

tiad intră în birou însoțit de colaboratorul căpitanului, care se ridică, îi strânse mâna și îi spuse:

— Mă bucur că, în sfârșit, v-ați redobândit liniștea.

— Era și timpul, îl completă Stamatiad încântat că-l revedea pe Lucian Viziru. Am înțeles că aș putea să vă fiu de folos.

— Da, într-o problemă oarecum simplă. V-aș ruga să vă uitați atent la acest domn și să ne răspundeți dacă îl cunoașteți.

Stamatiad se întoarse către insul care ședea picior peste picior, fără să se clintească, de parcă ar fi așteptat să fie fotografiat, și simți cum sângele i se scurgea din obraji. La rându-i, vădit impresionat, arestatul se feri de privirile geologului, care devenea tot mai livid.

— Doamne! exclamă stins Stamatiad acoperindu-și fața cu mâinile sale mari și osoase. E al doilea mort cu care mă întâlnesc pe ziua de astăzi! Aiurez oare? Am vedenii? Ajută-mă, Doamne! Începu să-și frece ochii, dornic să le redea o vedere limpede. Se încumetă să se uite încă o dată în direcția celui de pe scaun și spuse aproape în șoaptă: „Traian Celaru... Traian Celaru... Chimistul... mort în Germania. Domnule căpitan, vă implor, ce se petrece în jurul meu, cu mine? Simt din nou că înnebunesc. La Morgă, Pocol! Aici, Trăian Celaru. Morții trăiesc!

Cei doi ofițeri izbucniră aproape simultan în râs.

— Numai unul mai trăiește! încercă Lucian să-l liniștească. In realitate, morții de atunci, din Germania postbelică, n-au murit... De-acum înainte vă puteți ocupa în pace de cercetările dumneavoastră. Noi vă mulțumim. Sărutări de mâini duduii Prisăcaru. E o femeie admirabilă... Și rețineți: fostul ei soț a fost și este un om de onoare. Cu bine, domnule Stamatiad!

4

Stenograma audierii lui Radu Nemțeanu (fragmente)

Căpitanul Lucian: Pentru cine ai desfășurat o activitate potrivnică siguranței statului român?

Arestatul: Acum șapte ani, Baleca a pus bazele unei organizații de spionaj industrial. Organizația își are sediul în localitatea St... din Spania și își camuflează acti-

vitatea sub o firmă modestă de antichități: „Venus din Milo".

Căpitanul Lucian: Când ai devenit membru al organizației de spionaj industrial „Venus din Milo", condusă de Baleca?

Arestatul: De la înființarea ei. În 1958, am întreprins prima mea călătorie peste hotare...

Căpitanul Lucian: Prima după 1946?

Arestatul: Da... Am făcut parte dintr-o delegație de chimiști români care a vizitat Italia timp de două săptămâni. Mi se oferea un prilej foarte bun pentru a relua contactul cu foștii mei camarazi. Chiar din prima zi, am expediat din Roma o ilustrată pe adresa unei căsuțe poștale din Spania. Câteva zile mai târziu, am avut marea bucurie să mă întâlnesc la Neapole cu Baleca. Primise ilustrata, iar el — fostul meu comandant — venise personal să mă vadă. Aproape toată noaptea am stat de vorbă la „Barul soldaților canadieni". La un pahar de Campari, mi-a vorbit de formele noi de luptă împotriva comunismului. Una dintre forme, teoretiza el, este și aceea a organizațiilor de spionaj economic, menite să lovească în comerțul exterior al unor întreprinderi comuniste. Mi-a expus planul său de organizare a unei rețele în România. Din capul locului, văzuse în mine omul de legătură cu țara. Am fost de acord cu obiectivele planului „Venus din Milo" și cu misiunea ce-mi revenea. Atunci am pus bazele colaborării, am stabilit modalitățile prin care vom ține legătura, canalele de transmitere a informațiilor. I-am oferit pe loc date cu privire la vizitele delegației noastre, la caracterul discuțiilor. Așa mi-am reluat activitatea politică, pentru că, dincolo de orice, consider organizația lui Baleca drept una politică, de luptă împotriva comunismului. Reîntors în țară, n-am făcut prea multe. Totuși, am transmis, ori de câte ori mi se oferea prilejul, informații cu privire la activitatea institutului nostru. Și prilejuri mi se ofereau. Plecam deseori peste hotare, în țările de democrație populară, iar de acolo expediam câte o ilustrată sucursalelor lui Baleca din Occident. Le scriam în limbile țărilor respective. „Salut din Praga de aur", sau „Salutul meu din Budapesta". Ele nu reprezentau decât un semnal: „Puteți trimite curierul". Și curierul își făcea apariția în persoana colecționarului Horen Varporonian. Acesta vizita consignațiile din țară, din Capitală, cumpăra icoane, obiecte de artă. Cum sosea în București, îmi telefona și mă întreba:

„Alo! Consignația?“ iar eu îi răspundeam: „Greșeală“, ceea ce însemna că totul e în ordine și trebuia să ne întâlnim la ora 18, în față la „Republica“. Acolo e aglomerație mai mare. Întâlnirea nu dura nici un minut. Eu îl întrebam dacă nu are un bilet în plus sau cât e ceasul. În acest timp, îi transmiteam plicul cu documente. Mai târziu, am recrutat-o și pe Mioara Cătuneanu, care a avut misiunea să facă legătura între mine și Varporonian.

Căpitanul Lucian: Varporonian știe limba română?

Arestatul: Da, și încă foarte bine.

Căpitanul Lucian: „Venus din Milo“ vă retribuia?

Arestatul: Cum să nu? În ceea ce mă privește, aveam un salariu lunar în valuta țării respective. Acest salariu mi se depunea la Banca de scont din Madrid, împreună cu sporul ce-l primeam pentru informații mai importante.

Căpitanul Lucian: Cum trebuie să înțelegem scopul acestor depuneri?

Arestatul: Intenționam ca într-una din călătoriile mele și, bineînțeles, la momentul potrivit, să nu mă mai întorc în țară. Baleca, în principiu, îmi aprobase hotărârea, însă urma să mai duc la îndeplinire o misiune... cea mai dificilă. În ultima vreme, Baleca mi-a cerut date cu privire la rezervele de uraniu românesc, la volumul extracției. Pentru îndeplinirea misiunii mi se făgăduia o sumă mare, după care aș fi putut rămâne lângă ei... Mi-am îndreptat atenția către Institutul de cercetări geologice, secția respectivă. Acolo aveam o veche cunoștință — inginerul Stamatiad. N-o puteam folosi, căci mă știa mort. Ajutorul l-am primit tot de la Baleca. Mi-a transmis prin Varporonian să iau legătura cu Aman, devenit și el, între timp, membru al organizației „Venus din Milo“.

Căpitanul Lucian: Așadar, ai primit instrucțiuni să iei legătura cu Aman?

Arestatul: N-a fost o problemă. Aman, de altfel, mă aștepta. L-am scos la o plimbare cu „Fiat“-ul meu și am stabilit modalitățile de colaborare. Pentru a-și duce la îndeplinire misiunea, i-am înmânat din arsenalul ce l-ați confiscat de la mine un mini-aparat de fotografiat camuflat într-o brichetă.

Căpitanul Lucian: Când s-a întâmplat asta?

Arestatul: La începutul anului, în ianuarie.

Căpitanul Lucian: Ai intrat în posesia vreunui film făcut de Aman?

Arestatul: Nu. Nici nu trebuia să intru.

Căpitanul Lucian: Dar cine, Varporonian?

Arestatul: Nu. Eu n-am făcut decât să asociez planul meu la planul lui Baleca. Aman convenise cu Baleca să le furnizeze personal și tot personal să intre în posesia banilor. Neavând perspectiva imediată a unei călătorii în Occident, lui Aman i s-a propus — Baleca era foarte grăbit să obțină informațiile privitoare la uraniu — să-și petreacă Revelionul la Berlin, urmând ca, de acolo, să fie „răpit“ de către Varporonian. Aman a fost de acord. Visa să intre cât mai repede în posesia banilor, să-și cumpere acțiuni la nu știu ce mină din Congo. Răspunzând în fața organizației de îndeplinirea operației, am propus ca, împreună cu Aman, să plece și Mioara Cătuneanu. Intenționam să mă căsătoresc cu ea în străinătate... Aveam la începutul anului viitor perspectiva unei călătorii... Operația însă a eșuat...

Căpitanul Lucian: Din pricina lui Vasile Gramoste?

Arestatul: A lui, a lui Aman și, mai cu seamă, din pricina dumneavoastră.

Căpitanul Lucian: Fii mai explicit! Începe cu Vasile Gramoste, zis Pocol... Ține seama că avem la dosar și o declarație dată de Stamatiad.

Arestatul: Am să țin seama. Am studiat înainte de război în Franța. Acolo mi-am luat doctoratul. Sunt, așa după cum de altfel știți, chimist. Ca student, am făcut parte dintr-un cuib legionar condus de Baleca. Ocuparea Franței de către Germania m-a găsit la Paris, în faza pregătirii doctoratului. Pe urmă, au intervenit evenimentele din țară. Venirea la putere a lui Antonescu și a lui Sima, apoi rebeliunea legionară din ianuarie 1941. Începuse prigoana „Câinelui Roșu“ împotriva noastră. Mulți au plecat în exil, în timp ce noi ne aflam de mult în exil. În perioada asta, l-am cunoscut pe Vasile Gramoste. Fugise din țară. Participase la rebeliune și venise printre noi aureolat. Era un fanatic... Ne-a cucerit cu povestirile sale exaltate. Curând l-am adulat cu toții. Pe urmă, noi trei am devenit frați de cruce. La ordinul comandantului Baleca, Gramoste și cu mine am trecut în serviciul Gestapo-ului, în vederea îndeplinirii unor misiuni speciale. La cererea Gestapo-ului, am fost detașați pe lângă laboratoarele con-

duse de Max von Heisler. Acolo l-am cunoscut pe Stamatiad, noi având misiunea de a-l supraveghea. Așa se explică faptul că Pocol l-a însoțit în expedițiile întreprinse de Stamatiad în România până la 23 august 1944. Pe urmă, a venit rândul meu.

Arestatul Radu Nemțeanu confirma întru totul cele declarate de inginerul Dan Stamatiad, vezi capitolul VI).

Căpitanul Lucian: Așadar, un lanț de provocări organizate de Gestapo și menit să verifice loialitatea lui Stamatiad?

Arestatul: Da. Asupra lui Stamatiad planau niște bănuieli... Avusese cu nu mai țin minte ce profesor român niște discuții cu caracter antinazist, iar Gestapo-ul aflase. Provocările erau organizate prin Baleca.

Căpitanul Lucian: Pocol, Traian Celaru, Baleca sunt pseudonime stabilite de voi ori de Gestapo?

Arestatul: Gestapo-ul ni le-a cerut. Noi le-am ales, nemții le-au aprobat.

Căpitanul Lucian: Ce v-a determinat, după terminarea războiului, să-l luați pe Stamatiad prizonier?

Arestatul: Ideea a fost a lui Baleca. Afirma că în panica ce se crease, ne-ar fi fost mai ușor să ne punem, în momentele acelea confuze, la adăpostul aliaților. Tentativa a eșuat. Faptele s-au petrecut în localitatea M... Stamatiad a dat dovadă de mult curaj. Baleca e un tip solid, care știe să se bată. Noi lipseam de acasă. La înapoiere, l-am găsit pe Baleca fără cunoștință, zăcând pe podea într-un lac de sânge. Atunci, Vasile Gramoste a făcut o adevărată criză de isterie. Îl idolatriza pe Baleca, vedea în el un sfânt, un adevărat discipol al Căpitanului. A jurat să se răzbune. Își muiase degetul în sânge și începuse să-și facă cruce cu el, urlând: „A vărsat sânge de sfânt... de martir... de mâna mea are să moară!“ Baleca era mândru de jurământul lui fanatic și l-a binecuvântat. Vasile Gramoste s-a întors în țară. Eu am rămas, așa cum cerea ordinul, să-mi fac rost de o altă biografie.

Căpitanul Lucian: Precizează, de o nouă identitate sau de o nouă biografie?

Arestatul: De o nouă biografie... Mișcarea a hotărât ca eu să mă reîntorc în țară, după o absență de opt ani, cu un obiectiv precis, anume, să rămân — termenul vă este cunoscut — „conservă“. În țară mi se cunoștea

apartenența politică, de aceea acest amănunt biografic mi s-a păstrat. În schimb, mi s-au adăugat altele noi... Rezultă din aceste false documente că, imediat după ocuparea Parisului, aș fi intrat în Rezistență; că la efectuarea unei razii, aș fi fost arestat și internat în lagărul nazist de exterminare de la Buchenwald. Am primit cuvenitele acte... Iată, am fost până și tatuat pe brațul stâng...

Căpitanul Lucian: Când te-ai reîntors în țară?

Arestatul: La 28 octombrie 1946.

Căpitanul Lucian: Și unde te-ai stabilit?

Arestatul: Mai întâi la București, apoi la Făgăraș, în orașul meu natal. Părinții, între timp, muriseră... Pentru mine, evenimentele politice din acea perioadă se înfățișau destul de confuz. Nimerisem în plină campanie electorală și prea multe nu înțelegeam. Totuși, un lucru în legătură cu mine îl știam precis. Trebuia să mă conserv. M-am angajat la Uzinele chimice din Făgăraș. N-am ascuns fosta mea apartenență politică. Faptul însă că am făcut parte din Rezistența franceză și că am stat patru ani într-un lagăr de exterminare anula „rătăcirea“ mea politică din tinerețe. În general, pe baza actelor ticluite, am găsit multă înțelegere. În uzină m-am consacrat preocupărilor mele de specialitate. M-am evidențiat repede ca un inginer harnic, priceput, cu o fire cam ciudată din pricina anilor de lagăr.

În 1955, am fost avansat în muncă, adus în București și numit la Institutul...

Căpitanul Lucian: Care a fost evoluția lui Gramoste?

Arestatul: Așa cum am mai spus, Baleca a rămas în exil. Vasile Gramoste s-a reîntors imediat în țară să continue lupta conform principiului: „Cine renunță la moarte, renunță la înviere“ și să răzbune sângele fratelui său Baleca. Am citit, pe urmă, în ziare că a fost arestat: se încăierase cu un grup de agitatori comuniști la o secție de votare. Și procesul a fost redat în ziare. S-au descoperit și faptele lui din trecut. Știam că a fost condamnat.

Căpitanul Lucian: Când și cum l-ai reîntâlnit?

Arestatul: Îl dădusem uitării. Nu bănuiam că mai trăiește. Anul trecut, am primit de la Baleca o informație, urmată de un ordin. Mă informa că Vasile Gramoste a ieșit din închisoare și se află internat la Spitalul Central. Mi se ordona să-l caut, să-l găsesc și să-l ajut prin

toate mijloacele. Baleca nutrea o dragoste de-a dreptul morbidă pentru Vasile Gramoste și ar fi fost în stare să facă orice pentru a-l răzbuna.

Căpitanul Lucian: Pe ce căi obținuse Baleca informația?

Arestatul: Nu știu. Am dat ascultare ordinului său. L-am găsit pe Gramoste. Îmi închipuiam că voi da peste o epavă. M-am înșelat. Văzându-l, n-ai fi spus că a stat la pușcărie și apoi la balamuc. Abia mai târziu am putut să-mi dau seama că nu-i în toate mințile, că avea o idee fixă — răzbunarea. Acum voia să se răzbune pe Stamatiad nu numai pentru sângele vărsat de Baleca, ci și pentru anii lui de pușcărie. Îl socotea pe Stamatiad vinovat de toate. Când vorbea de răzbunare, îi sticleau ochii... Imaginea unui Stamatiad distrus îi provoca un hohot de râs ce te speria. În rest, era normal și te puteai înțelege cu el... Oricând putea să iasă din spital: avea o învoire la mână, dar mai avea și un loc pe unde fugea fără să fie văzut sau oprit. Mi-a cerut bani... mi-a spus că are nevoie de mulți bani... „Pentru ce ai nevoie?“ l-am întrebat. „Ca să-mi pot organiza răzbunarea“, mi-a răspuns. Mi-a expus planul. Era diabolic.

Căpitanul Lucian: Fii mai explicit.

Arestatul: Datorită Virginiei Nicolescu, ajunsese să cunoască fiecare pas al lui Stamatiad. Voia să se răzbune, aducându-l pe inginer în pragul nebuniei. Ascultându-l însă, mi-am dat seama că planul său reprezenta pentru mine o primejdie...

Căpitanul Lucian: De ce?

Arestatul: Începusem să colaborez cu Aman. De la dânsul aflasem că Stamatiad lucrează la cel mai important proiect de prospecții în domeniul uraniului. Mi-era teamă că un gest nesăbuit al lui Gramoste să nu-mi dea totul peste cap. I-am comunicat lui Baleca părerea mea. El, în loc să sesizeze primejdia, a rămas impresionat de faptul că Gramoste, după atâția ani, urmărea în continuare să-l răzbune. Mi-a transmis ordinul: „Dacă poți, ajută-l folosește-te de el“. L-am folosit. De aici și nenorocirea. I-am dat bani. I-am dat, la cererea lui, și o tabletă de cianură de potasiu. Nu știu ce făcea cu banii. Îmi vorbea de o iubită și era mândru că mai putea să facă amor. Îmi vorbea și de „culcușul“ ce și-l făcuse în casa Virginiei Nicolescu... „Ai încredere în ea?“ „Am, mi-a răspuns, că

în 1946, fără ajutorul ei, n-aș fi putut să atac Secția de vot, când i-am împușcat soțul... înțelegi?" Uneori, mi se părea că face numai pe nebunul. Mă înfioram ascultându-l cum îmi vorbea de planul de răzbunare... Din nou mi-am dat seama că reprezenta o primejdie. I-am cerut atunci să-mi jure pe Sfânta Cruce că nu o să se atingă de Stamatiad decât cu învoirea mea. N-a vrut să jure până ce nu i-am explicat de ce. M-a forțat, într-un fel, să-i vorbesc de Aman. A jurat că o să mă asculte. Și-a călcat jurământul. N-ai ce-i face, n-ai cum să-l tragi la răspundere; era doar iresponsabil mintal. S-a grăbit să-și ducă la îndeplinire planul lui de răzbunare, clocit și mai mult cât a stat închis.

Căpitanul Lucian: Ce înseamnă că s-a grăbit?

Arestatul: N-a așteptat consimțământul meu. A întreprins acțiuni împotriva lui Stamatiad fără știrea mea. Când am aflat de ele, era prea târziu... Mai exact, abia ieri am aflat. A apărut pe neașteptate, m-am pomenit cu el la mine acasă; era cu hainele rupte, cu fața zdrelită. Fusese urmărit. M-am speriat când l-am văzut. Ochii îi sticleau. Era parcă în transă. „Ce-ai făcut, nenorocitule?" l-am întrebat. Rânjea demențial... Printre hohote de râs, mi-a povestit că s-a răzbunat, că a izbutit să-l înnebunească pe Stamatiad, că la ora aceea trebuie să zacă legat într-un ospiciu... Aflase că Stamatiad pleca urgent din București. Nu voia să-i scape momentul decisiv... N-a urcat în tren la București. Îl aștepta la Ploiești-Vest. Știa în ce vagon era Stamatiad... Mi-a povestit totul. Dacă aș fi putut, i-aș fi luat viața fără nici un regret. Într-un fel, eram însă legat de el: valiza în care erau ascunse filmele făcute de Aman se afla în casa Virginiei Nicolescu. Nu puteam să termin cu el înainte de a intra în posesia valizei. I-am dat un calmant. Gramoste s-a mai liniștit. L-am rugat să mă pună în legătură cu Virginia Nicolescu. Precum știți, m-a pus. Am intrat în posesia valizei. Când m-am înapoiat, l-am găsit pe Gramoste mort. Înghițise tableta de cianură. Așa se explică și faptul că atunci când ați intrat eram atât de nervos. Intenționam să-l duc pe Gramoste cu mașina la spital, dar nebunul, între timp, își luase viața, luând-o și pe a mea...

Căpitanul Lucian: Pe Aman însă ai ajuns să-l lichidezi. Care a fost mobilul crimei?

Arestatul: I-ați făcut lui Aman o vizită. S-a speriat rău de tot și iată de ce: Pe de o parte, se simțea cu conștiința încărcată — furnizase informații, făcuse niște microfilme, se pregătea să fugă. Pe de altă parte, chiar în ajunul vizitei dumneavoastră, l-a văzut pe Gramoste așteptând în fața casei sale. Se făcuse destul de târziu. Întorcându-se acasă de la o prietenă, Aman a văzut un bărbat plimbându-se prin fața locuinței. După un timp, l-a văzut traversând strada și intrând în cabina telefonică. Aman m-a chemat imediat la telefon. . .

Căpitanul Lucian: De unde te-a chemat?

Arestatul: De la același telefon public. I-am cerut să-mi explice cum era îmbrăcat „agentul" — cum îl numise el. După descriere: loden, basc, am înțeles că-i omul meu. A doua zi l-am căutat pe Gramoste și l-am întrebat ce a căutat prin fața casei lui Aman la o oră atât de târzie. Mi-a răspuns că voia să verifice câteva informații, în legătură cu garsoniera lui Stamatiad. „De unde să cunoască Aman garsoniera?" l-am întrebat. „Păi Aman a folosit de multe ori locuința lui Stamatiad când o regula pe Nicoleasca, că se dădea în vânt nu numai după tinerele." I-am cerut să nu se mai bage pe fir în nici un fel, până când n-o să-i spun eu. Deci, era firesc ca atunci când ați apărut în casa lui Aman, el să se sperie, să facă imediat o legătură cu cele petrecute în ajun. Mai cu seamă că dumneavoastră l-ați întrebat dacă s-a folosit de telefonul public de peste drum de casa lui.

Căpitanul Lucian: Mobilul asasinării lui Aman mă interesează. . .

Arestatul: Fuga lui Aman de acasă m-a pus pe gânduri. Planul ne era dat peste cap, se crease o situație aparte. Era exclus ca Aman să mai poată pleca în excursie, deci, nici filmele făcute nu mai aveau cum să ajungă la „Venus din Milo", în mâinile lui Baleca. În plus, Aman comisese o greșeală fatală. Își ascunsese „bricheta-foto" la institut, în „Fichet", și rămăsese acolo. . . Astfel mi-au devenit clare două elemente:

1. Prinderea lui Aman însemna, implicit, și prăbușirea mea. Lui Aman trebuia să i se închidă gura.

2. Filmele se găseau la Aman. Trebuia ca ele să ajungă în mâinile mele.

Fără să vrea, Aman m-a ajutat să-mi duc la îndeplinire planul. Iată cum: Mioara mi-a comunicat la telefon

să vin urgent până la ea, că „musafirul“ e pe cale să-și iasă din minți. Am luat „Fiat“-ul și m-am deplasat acasă la Mioara. Într-adevăr, l-am găsit pe Aman într-o stare de surescitare extremă. Devenise de nerecunoscut. Mi-a zis că e stăpânit de o presimțire, că adăpostul ăsta o să-i aducă nenorociri. Văzuse cu ochii lui agenți ai Securității dând târcoale locuinței... că el trebuie să plece de acolo, din București. Discuția se purta în jurul orei 11. Îl ascultam și nu știam ce trebuie să întreprind. L-am întrebat dacă are în vedere vreo soluție. „Vreau să plec la Baia Mare, acolo am unde să mă ascund... Cu avionul, dacă s-ar putea.“ „Bine, o să-ți procur pentru mâine un bilet de avion“, i-am făgăduit, neștiind încă în ce fel urma să-l lichidez.

Susținea că i-ar fi peste puteri să mai rămână până a doua zi în casa Mioarei: i se părea că dacă nu-și schimba adăpostul, i se va întâmpla o nenorocire ireparabilă. L-am lămurit că n-am unde să-l ascund. „Am eu o ascunzătoare, dar acolo nu pot să rămân decât o noapte“, mi-a spus. Când am auzit unde, mi-am zis că nici el nu-i normal. Voia să se ascundă neapărat în cavoul familiei Paraschivescu. Mi-a arătat și cheia ascunzătorii. Am vrut să-i scot din cap ideea asta năstrușnică. Pe urmă mi-am dat seama că propunerea era excelentă. De ce nu? În cavou aș fi putut să termin cu el fără prea multe complicații. „Bine!“ m-am arătat eu de acord și i-am spus să fie pregătit că, pe la cinci și jumătate, vin cu mașina să-l iau, după ce voi face o recunoaștere a cavoului. La despărțire, l-am întrebat unde-s filmele. Le avea asupra lui. N-a vrut să mi le dea. „Cel puțin le păstrezi bine?“ l-am întrebat. Le ținea într-o ascunzătoare din valiză. N-am insistat. Știam că, în cele din urmă, o să intru în posesia valizei. A fost o zi agitată, am făcut o recunoaștere la cimitir. Cavoul era exact ce-mi trebuia pentru îndeplinirea planului de lichidare a lui Aman. Pentru întâia oară am apelat la ajutorul lui Gramoste. Împreună, spre seară, am venit să-l luăm. Aman nu renunțase la ideea de a rămâne peste noapte în cavou. L-am asigurat că i-am reținut un bilet de avion pentru Baia Mare. Înainte de a pleca, i-a cerut Mioarei două tablete de Carbaxin. Le-a luat pe loc, în fața mea. M-am bucurat, totul mergea ca pe roate.

Căpitanul Lucian: Gramoste a asistat și el la scena asta?

Arestatul: Nu. Gramoste se retrăsese în mașină. Am încercat să-l îmbărbătez pe Aman, dar nu era nevoie. Se gândea la cavou ca la un colac de salvare. I-am spus că i-am pregătit o lanternă... un tranzistor care să-i țină de urât. S-a bucurat... Totul s-a desfășurat normal. Am ajuns cu bine la cavou. La despărțire, a vrut să se încuie pe dinăuntru. Mi-am arătat neîncrederea. „Vrei să fugi cu filmele!“ i-am reproșat. Pe urmă, i-am pus o condiție: dacă vrei să te încui pe dinăuntru, lasă-mi mie valiza. S-a împotrivit. Și, ca semn de încredere, mi-a dat cheia ca să-l încui pe dinafară. Am revenit în cimitir pe la două noaptea, prin spate, prin Valea Plângerii.

Căpitanul Lucian: Singur?

Arestatul: Nu, cu Gramoste. Mi-a fost de mare folos până la un punct. Ne-am apropiat de cavou. Întunericul era dens, propice acțiunii noastre. Am intrat în cavou... Am constatat moartea lui Aman.

Căpitanul Lucian: Ar fi fost posibil ca aparatul să nu-și îndeplinească scopul?

Arestatul: Așa cum o să constatați, aparatul acesta cu tranzistori are în interiorul său două butelii ce conțin o concentrație puternică de oxid de carbon. În clipa când apeși și vrei să prinzi un post, se declanșează și sistemul de pulverizare a gazului.

Căpitanul Lucian: Bine, să zicem că, după vreo zece minute, Aman s-ar fi plictisit să mai asculte muzică și l-ar fi închis...

Arestatul: Ar fi închis tranzistorul, dar nu și sistemul de pulverizare a gazului. Controlând aparatul, am constatat că Aman îl închisese. Buteliile cu oxid de carbon au continuat să funcționeze... În general, tot arsenalul primit de la „Venus din Milo“ și care acum se găsește la dumneavoastră e foarte ingenios...

Căpitanul Lucian: Deci, ați intrat în cavou. Aman era mort. Și mai departe?

Arestatul: Eu am intrat. Gramoste a rămas la pândă. Am constatat moartea lui Aman. Am luat lanterna, aparatul și valiza. Am ieșit. Ca să încui ușa cavoului, i-am dat lui Gramoste, care se găsea ceva mai încolo, să țină valiza. Eu m-am întors să încui ușa. Abia am apucat s-o încui, când l-am auzit pe Gramoste strigând: „Fugi!“ M-am pierdut cu firea și am luat-o la fugă peste mor-

minte. El într-o parte, eu în alta. Nu ne-am mai întâlnit nici în afara cimitirului.

Căpitanul Lucian: De fapt, ce-a fost?

Arestatul: După întâmplarea de la cimitir, abia ieri l-am mai văzut pe Gramoste. Eram neliniștit, deoarece valiza rămăsese la el. Mi-a explicat că a văzut niște umbre ce se furișau spre cavou. Vedenii de nebun.... Am aflat unde e valiza și am încercat s-o recuperez.

Căpitanul Lucian: Ai luat valiza de la Virginia Nicolescu. Te-ai dus la Gara de Nord, ai depus-o la Biroul de predare a bagajelor de mână, apoi ai telefonat. După convorbire, te-ai înapoiat și ți-ai retras valiza. Ce s-a întâmplat?

Arestatul: Mă răzgândisem. Mai întâi am vrut să pun valiza la adăpost. Motivul? Nu știam cum o să scap de Gramoste. După aceea mi-am dat seama că e o copilărie și am retras-o. Ardeam de nerăbdare s-o deschid și să găsesc filmele făcute de Aman.

Căpitanul Lucian: I-ai telefonat Mioarei Cătuneanu și i-ai fixat o întâlnire. Cu ce scop?

Arestatul: Când i-am telefonat Mioarei, nu știam de surpriza ce mă aștepta acasă. Nu bănuiam că Gramoste poate să fie într-atât de nebun, încât să se sinucidă în casa mea. De la întâlnire, Mioara trebuia să se ducă să se vadă cu Varporonian care se pregătea de plecare cu rapidul de noapte și să-i transmită „ultimele știri", eventual filmele lui Aman...

Căpitanul Lucian: Dacă Gramoste nu s-ar fi sinucis, l-ai fi lichidat?

Arestatul: Da, l-aș fi lichidat.

Căpitanul Lucian: Recunoști că te-ai făcut vinovat de acțiuni îndreptate împotriva siguranței statului?

Arestatul: Recunosc!

. . . .

Era ora unsprezece noaptea când cei doi ofițeri de contrainformații au ieșit din clădirea ministerului. Frunză îl luă pe Lucian de braț și-l întrebă la ureche:

— Ce zici, dai și tu o țuică?

— Dau, cum să nu, că ești băiat bun... Dar mai întâi să-i telefonez Liei.

Sinaia — București 1966

București — 1993 — 1994

CUPRINS

Redactor: IOANA PASCU
Tehnoredactor: MARCEL DANESCU

Hârtie Ediţii 50 g/m²
Format 16/54×84

Tiparul executat la Imprimeria „ARDEALUL" Cluj-Napoca
România. Comanda nr. 228